EDUCAȚIE SIBERIANĂ

NICOLAI LILIN

NICOLAI LILIN

EDUCAȚIE SIBERIANĂ

Original: *Educazione Siberiana* (2009)

Traducere din italiană de:
CRISTINA GHEORGHE

virtual-project.eu

Editura: UNIVERS, 2013

Nicolai Lilin s-a născut în 1980 la Tighina, în Transnistria, într-o comunitate de siberieni deportați aici în anii treizeci. Copilărește aici, apoi își face stagiul militar în armata rusă, luptând în Cecenia. Din 2003 trăiește în Italia. După succesul primei sale cărți, scrisă în italiană, *Educație siberiană* (2009), au urmat alte două care completează o trilogie autobiografică, *Cădere liberă* (2010) și *Răsuflarea întunericului* (2011), și un volum de povestiri despre lumea tatuajelor siberiene, *Povești pe piele* (2012). El însuși desenator și tatuator, a deschis la Milano o galerie de artă numită Kolima Contemporary Culture.

„*Exotică, brutală dar, sincer, bizară, este o poveste a unei vechi culturi, cu toate valorile și obiceiurile ei, venite, parcă, de pe altă planetă. Dar, incontestabil, cartea este fascinantă*”. (www.goodreads.com)

Educație siberiană este povestea unei copilării marcate de mediul infracțional al siberienilor din Tighina/Bender, cu regulile lui stricte, moralitatea lui specifică, cu tradiții ce împletesc religia ortodoxă și mânuirea armelor, cu poveștile și înțelepciunea pe care bătrânii comunității le transmit copiilor pentru a-i ajuta să atingă idealul de existență așa cum îl concep ei: „criminalul cinstit”. Aici își poartă copilul Nikolai primele războaie, deprinde filozofia de viață a comunității Urca, se

îndrăgostește de arta tatuajului – și tot aici se confruntă cu primele îndoieli, într-un Bildungsroman frust care înfățișează totodată amurgul unui mod de viață tradițional.

„Pentru a citi cartea aceasta, trebuie să te pregătești să uiți de categoriile de bine și rău așa cum le concepem noi, să renunți la sentimente așa cum le-am construit în sufletul nostru. Trebuie să fii acolo: să citești și atât. Astfel, în scurt timp, între paginile *Educației siberiene* începe să se materializeze o întreagă lume. Lilin construiește o lume cu scrisul său și asta face din el nu doar un simplu martor, ci un scriitor în toată puterea cuvântului.” (Roberto Saviano în *La Repubblica*)

Unii se bucură de viață, alții o îndură,
în vreme ce noi ne luptăm cu ea.

Vechi dicton al populației Urca din Siberia

Știu că n-ar trebui să fac asta, dar sunt tentat să încep cu sfârșitul.

De pildă, cu ziua aceea când alergam prin camerele goale ale unei clădiri devastate, trăgând în dușmani de la o distanță atât de mică încât mai că i-am fi putut atinge cu mâna.

Eram extenuați. Parașutiștii făceau cu rândul, însă noi, sabotorii, nu mai dormiserăm de trei zile. Înaintam ca valurile apei pentru a nu-i da dușmanului posibilitatea să se odihnească, să-și execute manevrele, să se organizeze împotriva noastră. Luptam încontinuu, încontinuu.

În ziua aceea am ajuns la ultimul etaj al clădirii cu Talpă, în încercarea de a lichida ultima mitralieră grea. Am lansat două grenade.

Din cauza prafului ce cădea din acoperiș nu se zărea nimic, așa că ne-am trezit față în față cu patru dușmani care, asemeni nouă, rătăceau ca pisoii orbi prin norul cenușiu, îmbâcsit, care mirosea a moloz și a explozibil ars.

Acolo, în Cecenia, nu mai împușcasem pe nimeni de atât de aproape.

Între timp, la etajul întâi, căpitanul nostru luase un prizonier și culcase la pământ opt dușmani de unul singur.

Când am ieșit afară cu Talpă eram buimăcit de-a binelea. Căpitanul Nosov îi cerea lui Muscă să nu-l scape din ochi pe prizonierul arab, în timp ce el, Polonic și Zenit mergeau să inspecteze pivnița.

M-am așezat pe trepte lângă Muscă, în fața prizonierului înfricoșat, care continua să facă eforturi pentru a ne spune ceva. Muscă nu-l asculta, îi era somn și era obosit, la fel ca noi toți. Imediat ce căpitanul s-a întors cu spatele, Muscă și-a scos din vesta de protecție pistolul, un Glock austriac, unul din trofeele lui, și, arborând o privire indiferentă, a împușcat prizonierul în cap și în piept.

Căpitanul s-a întors și, fără să spună nimic, i-a aruncat o privire în care se citea mila.

Muscă s-a așezat lângă mort și a închis ochii într-o criză de oboseală.

Privindu-ne pe toți ca și cum abia atunci ne-ar fi cunoscut pentru prima oară, căpitanul a spus:

— Asta-i prea de tot, băieți. Treceți cu toții în mașină la odihnă, în spatele liniei.

Am pornit în șir indian, ca niște zombi, spre mașinile noastre. Îmi simțeam capul atât de greu încât eram sigur că dacă m-aș fi oprit avea să-mi explodeze.

Ne-am întors în spatele liniei, în zona controlată și apărată de infanteriștii noștri. Am adormit imediat; eu n-am apucat nici măcar să-mi scot vesta și buzunarele laterale că m-am și prăvălit în întuneric, ca un mort.

La puțin timp, Muscă m-a trezit lovindu-mă cu patul Kalașnikov-ului său în vestă, la nivelul pieptului.

Am deschis ochii leneș și fără chef și am privit în jurul meu, fiindu-mi greu să-mi amintesc unde mă aflam. Nu reușeam să mă concentrez asupra lucrurilor.

Muscă avea chipul obosit și mesteca o bucată de pâine. Afară era întuneric, imposibil să-ți dai seama ce oră era. Mi-am privit ceasul, dar nu vedeam nici măcar numerele; totul parcă era învăluit în ceață.

— Ce se-ntâmplă? Cât am dormit? l-am întrebat eu pe Muscă cu voce stinsă.

— Am dormit pe naiba, frățioare… Și presimt c-o să mai stăm treji ceva vreme.

Mi-am cuprins fața în mâini, încercând să-mi adun forțele pentru a mă ridica și a-mi pune gândurile în ordine. Aveam nevoie să dorm, o oboseală cumplită pusese stăpânire pe mine. Combinezonul meu era murdar și umed, vesta putea a transpirație și a pământ proaspăt, eram ca o cârpă.

Muscă s-a dus să-i trezească și pe ceilalți:

— Hai, băieți, plecăm curând… E nevoie de noi.

Toți erau disperați, nu voiau să se ridice. Dar, văitându-se, înjurând, până la urmă s-au ridicat în picioare.

Căpitanul Nosov se învârtea cu receptorul la ureche și un infanterist îl urma ca un animal domestic, cu radio-transmițătorul de tabără în raniță. Căpitanul se înfuria, continuând să repete cine-știe-cui, prin radio, că era primul prilej de odihnă după trei zile, că eram epuizați. Totul în zadar, deoarece la un moment dat a pronunțat pe un ton ce amintea de ritmurile de tip-tap:

— Da, tovarășe colonel! Confirm primirea ordinului!

Așadar ne trimiteau din nou în linia întâi.

Nu voiam nici măcar să mă gândesc.

M-am îndreptat spre un butoi de fier plin cu apă. Mi-am băgat mâinile înăuntru: apa era foarte rece și am simțit cum mă străbate un fior ușor. Atunci mi-am vârât capul în butoi, sub apă, și l-am ținut puțin înăuntru, ținându-mi respirația.

•

Am deschis ochii sub apă și am văzut un întuneric deplin. M-am speriat și mi-am tras repede capul afară, respirând adânc.

Întunericul pe care-l văzusem în butoi îmi dăduse un sentiment neplăcut: mi se păruse brusc că moartea putea fi așa – întunecoasă și lipsită de aer.

Stăteam aplecat deasupra butoiului și priveam dansând la suprafața apei reflexia chipului meu și a vieții mele de până atunci.

Chipiul cu opt triunghiuri și briceagul

În Transnistria, februarie e luna cea mai friguroasă din an. Suflă un vânt puternic, iar aerul devine înțepător, pișcându-ți fața; toți cei care ies din casă se înfofolesc ca mumiile, iar copiii par păpușele, împachetați în zeci de rânduri de haine, cu fularele trase până la ochi.

De obicei ninge mult, zilele sunt scurte, iar întunericul începe să se lase foarte devreme.

În luna aceasta m-am născut eu. Eram atât de sfrijit încât cu siguranță în Sparta antică m-ar fi eliminat numai văzându-mi starea fizică. În schimb, eu am fost băgat la incubator.

M-am născut la opt luni, croindu-mi drum cu picioarele, și mai aveam pe deasupra o mulțime de alte beteșuguri. O infirmieră binevoitoare i-a spus mamei mele că trebuia să se obișnuiască cu ideea că nu-mi mai rămânea mult de trăit. Mama mea plângea, descărcând într-un aparat laptele ce-mi era destinat și care urma să-mi fie adus la incubator. Mă îndoiesc că a fost un moment prea fericit pentru ea.

În fine, începând cu nașterea mea, poate că din obișnuință, am continuat să le procur părinților mei diferite neplăceri și să le răpesc diferite posibilități de a duce o viață mai fericită (de fapt, mamei, deoarece tatălui meu nu-i păsa de nimic, își ducea viața de criminal, jefuia bănci și stătea mai mult pe la închisoare). Nici nu-mi amintesc ce n-am făcut când eram mic. Dar e firesc, am crescut într-un cartier rău-famat, tocmai în acel loc unde în anii ’30 s-au stabilit criminalii expulzați din Siberia. Viața mea era acolo, în Bender, alături de criminali, iar cartierul nostru nelegiuit era precum o mare familie.

Copil fiind, nu mă interesau jucăriile. Pe la patru-cinci ani, ca să mă distrez, mă învârteam prin casă străduindu-mă să surprind clipa în care bunicul sau unchiul meu începeau să demonteze și să curețe armele. Le curățau des, cu grijă și afecțiune, fiindcă aveau cu adevărat multe. Unchiul meu zicea că armele sunt ca femeile, dacă nu le acorzi suficientă atenție, devin rigide și te trădează.

Armele din casa noastră, precum cele din toate casele siberiene, erau ținute în locuri precise. Pistoalele așa-zise „proprii”, cele pe care criminalii siberieni le poartă mereu asupra lor, pe care le folosesc zi de zi, sunt așezate în „colțul roșu”, unde sunt agățate icoanele de familie, fotografiile rudelor moarte și ale tuturor celor ce au de ispășit o pedeapsă în pușcărie. Sub icoane și fotografii se află un fel de poliță, acoperită cu o bucată de stofă roșie, pe care sunt așezate de obicei o serie de crucifixe siberiene. Când un criminal intră în casă, se duce deîndată în colțul roșu, își scoate pistolul și îl așază pe poliță, apoi își face semnul crucii și pune un crucifix deasupra pistolului. E o tradiție străveche care garantează că armele nu vor fi folosite în casele siberiene: în caz contrar, în casa aceea nu s-ar mai putea trăi. Crucifixul reprezintă un fel de pecete care nu poate fi îndepărtată până ce criminalul nu părăsește casa.

Pistoalele proprii, numite și „iubită”, „mătușă”, „trunchi”, „sfoară”, nu au de regulă o semnificație profundă și importantă, fiind tratate ca o armă oarecare și atât. Nu sunt obiecte de cult, așa cum e „lancea”, cuțitul tradițional.

În afară de pistoalele personale, în casă mai erau ținute și alte arme. Armele criminalilor siberieni erau împărțite în două mari categorii: cele „cinstite” și cele „de păcat”. „Cinstite” sunt armele folosite doar în pădure, la vânătoare. Potrivit moralei siberiene, vânătoarea este o acțiune purificatoare care ajută omul să se întoarcă la stadiul în care se afla atunci când a fost creat de Dumnezeu. Siberienii nu vânează niciodată din plăcere, ci doar pentru a-și potoli foamea și numai când merg în codrul adânc din patria lor, taigaua. Niciodată în locurile de unde îți poți procura hrana fără a ucide animale sălbatice. De obicei, într-o săptămână de ședere în codru, siberienii ucid doar un mistreț, iar în restul timpului merg. În vânătoare nu există niciun alt interes decât supraviețuirea. Această filosofie influențează întreaga lege criminală siberiană, formând o bază morală ce dictează umilință și simplitate în acțiunile oricărui criminal și respect pentru libertatea oricărei ființe vii.

Armele cinstite folosite la vânătoare sunt ținute într-o zonă aparte a casei, numită „altar”, unde se află centurile ilustrate ale stăpânilor casei și strămoșilor lor. De centuri sunt veșnic

agățate cuțite de vânătoare și săculeți cu diferite amulete, obiecte din magia păgână siberiană.

Armele de păcat, în schimb, sunt cele folosite în scopuri criminale. Aceste arme sunt ținute de obicei în pivniță sau în diferite ascunzișuri răspândite prin curte. Orice armă de păcat are imprimată pe undeva imaginea unei cruci sau a unui sfânt ocrotitor și a fost „botezată” într-o biserică siberiană.

Puștile de atac Kalașnikov sunt cele mai apreciate de către siberieni. În jargonul criminal fiecare model are un nume și nimeni nu folosește abrevieri sau sigle pentru a indica un model, un calibru sau o tipologie de muniție. De exemplu, vechiul AK 47 de calibru 7,62 e numit „ferăstrău”, iar munițiile sale „căpșoare”. Modernul AKS de calibru 5,45 cu pat pliabil se numește „telescop”, iar gloanțele sale, „schije”. Proiectilele pot fi diferite: cele cu vârful negru, care au centrul dezaxat, se numesc în jargon „chiștoace”; cele cu vârful alb, care găuresc blindajul, „cuie”; cele explozive, cu vârful alb cu roșu, sunt „scântei”.

La fel se întâmplă și cu restul armelor: puștile de precizie sunt numite „undițe de pescuit” sau „secere”. Dacă au un amortizor montat pe țeavă, li se spune „bici”. Amortizoarele mai sunt numite și „bocanc”, „terminal” sau „cocoș de munte”.

Potrivit tradiției, o armă cinstită și una de păcat nu pot sta în aceeași cameră, altfel arma cinstită va fi contaminată pe vecie și nu va mai putea fi folosită, deoarece va aduce ghinion întregii familii și va fi nevoie să fie distrusă printr-un ritual specific. Ea trebuie să fie îngropată în pământ în cearșaful în care s-a petrecut o naștere. Potrivit credințelor siberiene, tot ceea ce ține de naștere are o energie pozitivă în sine, deoarece orice copil care se naște e pur, nu cunoaște păcatul. Așadar, puterile purității sunt un fel de scut împotriva nenorocirilor. În locul unde a fost îngropată o armă contaminată se plantează de obicei un copac, astfel încât, dacă „blestemul” se activează, el va distruge copacul și nu se va abate asupra nici unui alt lucru.

În casa alor mei, erau arme pretutindeni; bunicul meu avea o cameră plină cu arme cinstite: puști de diferite calibre și mărci, numeroase cuțite și felurite muniții. Nu puteam intra în acea cameră decât însoțit de un adult, însă, când se întâmpla lucrul ăsta, mă străduiam să rămân înăuntru cât mai mult timp cu

putință. Țineam armele în mână, le cercetam detaliile, puneam sute de întrebări, până când ei mă opreau spunându-mi:

— Da' gata cu toate-ntrebările astea! Așteaptă puțintel până mai crești și-atunci o să le poți încerca pe toate de-unul singur…

Bineînțeles că ardeam de nerăbdare să mă fac mare.

Îi priveam fascinat pe bunicul și pe unchiul meu cum mânuiau armele, iar când le atingeam și eu îmi păreau făpturi vii.

Bunicul mă chema deseori și mă așeza în fața lui, apoi punea pe masă un vechi Tokarev, un pistol frumos și puternic, care mi se părea mai fascinant decât tot restul armelor.

— Îl vezi pe ăsta? mă întreba el. Nu-i un pistol obișnuit, e fermecat. Dacă se află vreun zbir prin preajmă, trage de unul singur, fără să mai apeși tu pe trăgaci…

Eu credeam cu strășnicie în puterile acelui pistol și, odată, când au venit polițiștii la noi în casă pentru o razie neașteptată, am făcut o năzbâtie.

•

În ziua aceea, tatăl meu se întorsese dintr-o lungă ședere în Rusia centrală, unde jefuise o serie de furgonete ce transportau valori. La sfârșitul unei mese care adunase laolaltă toată familia și câțiva prieteni apropiați, bărbații stăteau la masă, vorbind și punând la cale felurite probleme și chestiuni criminale, în timp ce femeile erau la bucătărie, unde spălau vasele, cântau cântece siberiene și râdeau împreună, amintindu-și povești din trecut. Eu stăteam lângă bunicul meu, pe băncuță, cu o ceașcă de ceai cald în mână și ascultam ce spuneau adulții. Spre deosebire de alte comunități, siberienii respectă copiii și vorbesc în fața lor despre orice, fără a învălui lucrurile într-o atmosferă de mister sau de interdicție.

La un moment dat am auzit strigătele femeilor și, la scurt timp, o mulțime de voci nervoase: în câteva secunde, casa s-a umplut de bărbați înarmați, cu chipurile acoperite și Kalașnikov-urile îndreptate asupra noastră. Unul dintre ei s-a apropiat de bunicul meu, i-a ațintit pușca în față și a strigat ca un nebun, cu vocea vădit tulburată:

— La ce te uiți, ticălos bătrân? Ți-am zis să te uiți în podea!

Eu nu eram deloc speriat, nu mă temeam de niciunul din bărbații aceia, iar faptul că mă aflam cu întreaga familie mă făcea să mă simt mai puternic ca orice altă făptură vie. Însă felul în care se purtase bărbatul acela cu bunicul meu mă făcuse

să mă înfurii. Masa în jurul căreia stăteam era înconjurată de polițiști care țineau armele îndreptate spre noi. După o scurtă pauză, bunicul meu, fără să-l privească pe polițist în ochi, dar cu fruntea semeț ridicată, a strigat-o pe bunica mea:

— Svetlana! Svetlana! Vino încoace, comoara mea, să-i transmiți câteva cuvinte gunoiului ăstuia!

Potrivit regulilor criminale de comportament, siberienii nu pot vorbi cu polițiștii. Este interzis să li te adresezi, să răspunzi la întrebările lor sau să ai orice fel de raport cu ei. Criminalul trebuie să se poarte ca și cum polițiștii n-ar exista și să se folosească de mijlocirea unei femei din familie sau apropiată familiei, cu condiția să fie de origine siberiană. Criminalul comunică femeii în limba criminalilor ceea ce vrea să-i spună polițistului, iar ea repetă cuvintele sale în rusă, chiar dacă polițistul aude totul la perfecție, fiind chiar acolo, în fața lui. Apoi, când polițistul răspunde, femeia se întoarce și traduce totul în limba criminalilor. Criminalul nu trebuie să privească polițistul în față și, dacă îl pomenește în spusele sale, trebuie să-l numească folosind cuvinte batjocoritoare, precum „gunoi”, „câine”, „iepure”, „ticălos”, „bastard”, „stârpitură” și altele.

În seara aceea, persoana cea mai vârstnică din cameră era bunicul meu, prin urmare, potrivit regulilor criminale de comportament, dreptul de a vorbi îi aparținea, iar toți ceilalți trebuia să tacă și, dacă voiau să spună ceva, să-i ceară voie lui. Bunicul meu era renumit pentru talentul său de a rezolva situațiile tensionate.

Între timp, din bucătărie sosise bunica, cu un ștergar colorat în mână. În spatele ei, mama, plină de neliniște, continua să se uite la tatăl meu cu o privire tristă, ca și când urma să moară.

— Draga mea soție, Domnul să te binecuvânteze, spune-i gunoiului ăstuia că în casa mea, cât timp sunt eu viu, nimeni nu îndreaptă armele spre mine sau apropiații mei... Întreabă-i ce vor și, pentru numele lui Dumnezeu, să lase jos armele, altfel cineva va sfârși găurit.

Bunica a început să-i repete polițistului cuvintele bunicului și, chiar dacă acesta clătina din cap în semn că a înțeles deja totul, ea nu s-a oprit, urmând tradiția până la capăt. Lucrul în sine lăsa impresia de prefăcătorie, de poezie spusă pe de rost, o poezie ce trebuia însă recitată – era o chestiune de demnitate criminală.

— Toți cu fața la pământ, avem ordin de arestare pentru…

Polițistul n-a apucat să-și termine propoziția, deoarece bunicul, cu un zâmbet larg și ușor malițios, mai precis cu zâmbetul lui dintotdeauna, l-a întrerupt, adresându-i-se bunicii:

— Pentru dragostea ce i-o purtăm Domnului Nostru Iisus Hristos, care a murit și a înviat pentru noi, păcătoșii! Svetlana, dragostea mea, întreabă-l pe zbirul ăsta smintit dacă el și prietenele lui au venit cumva din Japonia.

Bunicul făcea aluzie la felul în care îi umilesc criminalii pe polițiști, referindu-se la ei ca femei. Toți criminalii au izbucnit în râs. Între timp, bunicul continua:

— Nu par a fi japonezi, prin urmare n-au stofă de kamikaze… Ce-i face să creadă că pot intra în inima Luncii Fluviului, înarmați, în casa unui criminal cinstit, în timp ce el petrece clipe fericite alături de alți oameni de bună credință?

Discursul bunicului meu se transforma în ceea ce criminalii numesc „cântec”, adică în acea ultimă formă de comunicare cu polițiștii ce se produce când un criminal începe să vorbească de parcă ar fi singur, vorbind în sinea lui. De fapt, bunicul spunea ce simțea, fără a avea grijă să răspundă la posibilele întrebări sau să stabilească vreun contact. Acest lucru se întâmplă când cineva dorește să-i facă pe polițiști a crede că ceea ce se spune e adevărul gol-goluț și că nu există nicio scăpare.

— De ce mi-e dat să văd oameni necinstiți cu fețele acoperite? Ce caută prezența asta întunecată să-mi necinstească casa și buna credință a rudelor și oaspeților mei? Aici, pe tărâmul nostru de oameni simpli și umili, de slujitori ai Domnului Nostru și al Maicii noastre Biserici ortodoxe siberiene, ce caută sputele astea ale Satanei, să rănească sufletele iubitelor noastre femei și dragilor noștri copii?

Între timp, în cameră a intrat un alt polițist care i s-a adresat superiorului său:

— Tovarășe căpitan, permiteți să raportez!

— Raportează, i-a răspuns un bărbat scund și îndesat. Ținea pușca îndreptată spre ceafa tatălui meu care, cu un zâmbet cinic, continua să-și soarbă ceaiul și să rontăie cu un zgomot discret caramelele cu nuci pregătite de mama în casă.

— Afară e plin de oameni înarmați. Au blocat toate căile de acces ale mașinilor și au luat ostatici membrii patrulei care supraveghea vehiculele.

În cameră s-a lăsat tăcerea, o tăcere lungă și apăsătoare. Numai două zgomote înfundate se mai auzeau: cel al caramelelor mestecate de tata și fluieratul ușor al plămânilor putrezi ai unchiului Vitali.

M-am uitat în ochii unui polițist care stătea lângă mine și l-am văzut albindu-se la față și asudând prin orificiile cagulei. Mi-a amintit de chipul unui cadavru pe care-l văzusem cu câteva luni în urmă și pe care prietenii mei îl pescuiseră din fluviu: toată pielea îi era albă, străbătută de vene negre, iar ochii aduceau cu două bălți adânci și murdare. Avea și o gaură în frunte: cineva îl împușcase în cap. Mă rog, polițistul nu avea nicio gaură, însă cred că în clipa aceea și eu, și el ne gândeam la același lucru: cum ne-ar fi stat cu o gaură de toată frumusețea în frunte, și, deși trebuie să spun că asupra mea gândul ăsta nu avea niciun efect, vecinul meu cu gluga trasă pe cap era vizibil îngrijorat de idee.

Dintr-odată ușa casei s-a deschis și, dându-l la o parte pe polițistul ce tocmai își terminase de rostit raportul fatal, și-au făcut intrarea, unul după altul, șase bărbați înarmați, prieteni de-ai tatălui și bunicului meu. Primul dintre ei era nenea Bârnă, care era și Paznicul zonei noastre, ceilalți fiind ajutoarele sale cele mai apropiate. Bunicul meu, ignorând de-acum cu totul prezența polițiștilor, s-a ridicat și a mers în întâmpinarea lui Bârnă:

— Binecuvântat fie Hristos cel Sfânt și toate rudele! a zis Bârnă îmbrățișându-l pe bunicul meu și strângându-i mâna călduros. Bunicule Boris, slavă cerului că nimeni n-a pățit nimic!

— Privește, Bârnă, ce vremuri! Nici în casele noastre nu mai putem avea liniște!

Bârnă a început să-i vorbească bunicului meu ca și cum i-ar fi povestit întâmplarea, însă cuvintele lui erau adresate polițiștilor:

— Nu-ți mai face sânge rău, bunicule Boris! Suntem toți alături de tine, mereu, la bine și la necaz… Știi bine, dragul meu, că fără voia noastră nimeni nu intră, nici nu iese din casele noastre, mai ales dacă are gânduri necurate…

Bârnă s-a apropiat de masă și, luându-i la rând, i-a îmbrățișat pe toți criminalii de față. În timp ce-i îmbrățișa și-i săruta pe obraji, îi saluta cu tradiționala urare siberiană:

— Pace și sănătate tuturor fraților și oamenilor cinstiți!

Ei îi răspundeau potrivit tradiției:

— Moarte și blestem zbirilor și ticăloșilor!

Polițiștii nu mai puteau face altceva decât să asiste neputincioși la acea emoționantă ceremonie de salut. Acum, pușile le stăteau la fel de aplecate precum capetele.

Ajutoarele lui Bârnă, comunicând cu ajutorul femeilor prezente, le-au ordonat polițiștilor să părăsească casa.

— Acum sper că zbirii aici de față or să iasă din casa asta și n-au să mai pună vreodată piciorul în ea! Noi îi avem pe prietenii lor, cei pe care i-am prins mai înainte, și, după ce-și iau tălpășița din cartier, le dăm drumul...

Bârnă vorbea cu o voce liniștită și pașnică și, de n-ar fi fost conținutul, ai fi crezut din tonul lui că spune ceva blând și liniștitor, precum o poveste spusă copiilor înainte să adoarmă.

Polițiștii erau înspăimântați: de la fereastra camerei vedeau curtea plină de bărbați înarmați până-n dinți.

Prietenii noștri au alcătuit din trupurile lor un culoar prin care, unul câte unul, polițiștii au început să iasă afară cu frunțile plecate.

Mă simțeam plin de sentimente pozitive, aveam chef să dansez, să strig, să cânt și să exprim ceva măreț, ceva ce nu reușeam încă să înțeleg. Simțeam că fac parte, că aparțin unei lumi puternice și mi se părea că toată forța acelei lumi se afla înăuntrul meu.

Nu știu cum sau de ce, dar la un moment dat am sărit în picioare de pe bancă alergând ca un nebun spre camera principală, unde se afla colțul roșu. Pe poliță, deasupra unui șervet brodat cu fir auriu, se aflau pistoalele tatălui, unchiului, bunicului și ale oaspeților noștri. Fără să mă gândesc, am luat miticul Tokarev al bunicului și am alergat în spatele polițiștilor, îndreptându-l spre ei. Nu știu ce se petrecea cu exactitate în mintea mea atunci, singurul lucru pe care-l simțeam era un soi de euforie, de bucurie de a trăi. Polițiștii se îndreptau încet spre ieșire. M-am oprit în fața unuia și l-am fixat: avea ochii obosiți și păreau umflați, privirea îi era tristă, îndurerată. Îmi amintesc că preț de o clipă am simțit atintită asupra mea toată ura lui. I-am țintit fața, am încercat să apăs trăgaciul din toate puterile mele, dar n-am reușit să-l mișc nici măcar un milimetru. Mâna îmi era din ce în ce mai îngreunată și nu puteam să țin pistolul suficient de sus. Tatăl meu a început să râdă, strigându-mă:

— Vino-ncoace, descultule! Nu știi că nu-i bine să tragi cu pistolul în casă?

Polițiștii au plecat, iar un grup de criminali i-a însoțit, escortându-i până la marginea cartierului; apoi, când escorta s-a întors, a plecat spre oraș și mașina cu polițiștii rămași ostatici. Era însă precedată de mașina unor prieteni de-ai lui Bârnă care mergea încet, pentru a nu le da voie polițiștilor să mărească viteza și a permite în schimb mulțimii să-i insulte după bunul plac, însoțindu-i astfel afară din cartier într-un soi de ceremonie pentru sărbătorirea victoriei. Înainte de plecare, cineva agățase de mașină o funie cu rufărie: chiloți, sutiene, ștergare, cârpe și chiar un tricou de-al meu, contribuție a tatălui meu la opera de batjocorire. Astfel, puzderie de lume ieșise de prin case ca să privească acel spectacol de rufărie șerpuitoare. Copiii alergau după mașină, încercând s-o lovească cu pietre:

— Ia uitați-vă la spurcații ăștia de zbiri! Au venit până la Lunca Fluviului ca să ne fure chiloții! striga cineva din mulțime, însoțindu-și comentariile cu fluierături și insulte.

— Da' la ce le trebuie? Se vede că stăpânii lor din guvern nu mai aruncă oase și la câini. Nici chiloți nu mai au!

— Da' ce-i, fraților, rău în asta? Să fii sărac și să nu-ți mai permiți să-ți cumperi chiloți? E destul să vii la noi cinstit, ca bărbații adevărați, iar noi le dăm la toți câte-o pereche de chiloți siberieni pe cinste!

— Cum să nu le dăm, mai încape vorbă? Trebuie numai să ne anunțe puțin mai din timp ca să avem timp să umplem chiloții ăștia!

Așa striga lumea, o mulțime de persoane care râdeau. Bunicul Castană adusese chiar și un acordeon de acasă și începuse să cânte mergând în spatele mașinii. Câteva femei începuseră să danseze, în timp ce el zbiera un vechi cântec siberian din toți rărunchii, înălțându-și capul pe care stătea chipiul tradițional cu opt triunghiuri, și închizând ochii ca un orb:

„*Vorbește-mi, surioară Lena, vorbește și tu, frățioare Amur*[1]!

[1] Lena și Amur sunt numele a două mari fluvii siberiene. Tradiția susține că norocul criminalilor este protejat de acestea, de aceea ele sunt adorate ca divinități, aducându-li-se ofrande și cerându-li-se ajutorul în îndeplinirea activităților criminale. Ele sunt amintite în numeroase zicale, basme, cântece și poezii. Se spune despre un criminal norocos că „destinul îi este purtat de apele Lenei".

Eu patria în lung și-n lat am străbătut,
Trenurile oprind, din pușca-mi am cântat,
Și doar bătrâna Taiga o știi câți zbiri am sfărâmat.

Acum când sunt la încercare, Iisuse Hristoase, ajută-mă,
Ajută-mă pistolul să-l mai apuc!
Acum când zbiri sunt pretutindeni, maică Siberie,
Maică Siberie, cruță-mi viața!”

Și eu alergam și cântam, aranjându-mi cozorocul chipiului, când tata mi-a tras o bătaie memorabilă cu palma lui grea. Încălcasem trei reguli sfinte: luasem în mână o armă fără permisiunea unui adult; o luasem din colțul roșu, dând la o parte crucea pe care o așezase deasupra bunicul (doar cel care pune crucea pe armă are voie s-o ridice); în sfârșit, încercasem să trag cu arma în casă.

După bătaia luată de la tata, fundul și spinarea îmi ardeau și, ca de obicei, m-am dus la bunicul să mă consoleze. Bunicul era serios, însă zâmbetul ușor care-i lumina fața la răstimpuri avea o semnificație: poate că problemele mele nu erau așa grave cum ar fi putut să pară. Mi-a ținut un discurs lung, din care reieșea că făcusem un lucru complet nechibzuit. Iar când l-am întrebat de ce pistolul fermecat nu trăsese de unul singur în polițiști, mi-a spus că vraja nu funcționează decât când pistolul e folosit într-un scop înțelept, și numai cu permisiunea adulților. Atunci am început eu să bănuiesc că bunicul îmi povestea lucrurile altfel decât stăteau ele în realitate, fiindcă nu prea îmi surâdea ideea vrăjii care funcționează numai cu acordul adulților…

Din acel moment am încetat să mai cred în vrăji și am început să urmăresc cu mai multă atenție mișcările mâinilor unchiului și bunicului în timp ce manevrau pistoalele și curând am descoperit rolul acelei importante părți a mecanismului numită „piedică”.

•

În comunitatea siberiană, copiii sunt învățați de mici să ucidă. Filosofia noastră de viață se află în strâns raport cu moartea, iar copiii sunt învățați că riscul și moartea sunt lucruri aferente existenței și că, prin urmare, a lua viața cuiva sau a muri sunt lucruri normale, atâta vreme cât există la mijloc un motiv

întemeiat. A învăța să mori este imposibil, deoarece, o dată consumat faptul, nu mai există cale de întoarcere, iar de dincolo n-a telefonat încă nimeni ca să povestească cum stă treaba. Să înveți însă să trăiești sub amenințarea morții, să „pui la încercare” destinul, asta nu e greu. Multe povești siberiene vorbesc despre confruntările mortale dintre criminali și reprezentanții conducerii, despre riscurile înfruntate zilnic cu îndrăzneală și cinste, despre norocul celor care au cules până la urmă prada rămânând în viață și despre „memoria vie” a celor care au murit fără să-și părăsească prietenii aflați la ananghie. Cu ajutorul acestor povești, copiii descoperă valorile care dau sens vieții criminalilor siberieni: respect, curaj, prietenie, devotament. În jurul vârstei de cinci-șase ani, copiii siberieni vor da dovadă de o hotărâre și o seriozitate demne de invidiat de adulții altor comunități. Pe astfel de baze solide se construiește educația de a ucide, de a acționa fizic împotriva unei ființe vii.

De obicei, tatăl își ia copilul de mic cu sine pentru a-i arăta cum se ucid animalele de curte: găini, gâște, porci. Astfel, copilul se obișnuiește cu sângele, cu *detaliile* uciderii. Mai târziu, spre șase-șapte ani, copilului i se dă posibilitatea de a ucide singur un animal mic. În decursul acestui proces educativ, nu există loc pentru sentimentele greșite, precum sadismul sau lașitatea. Copilul este educat și îndrumat astfel încât să capete conștiința deplină a propriilor sale acțiuni, și mai ales a motivelor și semnificațiilor profunde din spatele acelor acțiuni.

Când este ucis un animal mai mare, precum un porc, un bou sau o vacă, de obicei copilului îi este permis să se antreneze asupra carcasei, pentru a descoperi modul corect de a lovi cu cuțitul. Tata ne ducea deseori, pe mine și pe fratele meu, într-o măcelărie mare, unde ne învăța cum să lovim cu cuțitul folosindu-se de carcasele porcilor atârnate în cârlige. După atâtea exerciții, o mână devine sigură și expertă.

Spre vârsta de zece ani, copilul este introdus pe deplin în clanul minorilor, ce colaborează activ cu criminalii din comunitatea siberiană. Acolo are posibilitatea să înfrunte pentru prima dată numeroase situații din viața criminală. Cei mai mari îi învață pe cei mai mici cum să se poarte; printre certuri, conflicte și gestionarea raporturilor cu minorii altor comunități, toți băieții se călesc.

Deseori, la doar treisprezece-paisprezece ani, minorii siberieni au deja antecedente penale și, prin urmare, experiența închisorilor de minori, o experiență foarte importantă, ba chiar fundamentală, pentru formarea caracterului și a viziunii individuale asupra lumii. La această vârstă, mulți siberieni au în spate traficuri ilegale, o omucidere sau măcar o tentativă de omucidere. Și cu toții sunt capabili să comunice în sânul comunității criminale, să urmeze, să transmită și să apere bazele și principiile legii criminale siberiene.

•

Odată, tatăl meu m-a chemat în grădină:

— Vino-ncoace, descultule! Și adu cu tine un cuțit!

Am luat de la bucătărie un cuțit, cel folosit de obicei la tăierea gâștelor și găinilor, și am fugit în grădină. Sub un copac gros și bătrân erau așezați tatăl meu, prietenul său, nenea Aleksandr, căruia toți îi spuneau „Osu'", și unchiul meu Vitali. Vorbeau despre porumbei, pasiunea oricărui criminal siberian. Unchiul Vitali ținea între mâini un porumbel, îi desfăcea aripile și i-l arăta lui tata și lui Osu, explicându-le ceva.

— Nikolai, băiete, taie o găină și du-i-o maică-tii. Spune-i să gătească o supă pentru diseară, fiindcă nenea Osu' rămâne la noi ca să mai punem țara la cale.

„Să punem țara la cale" înseamnă că bărbații din familie stau împreună la masă, bând și mâncând până în zori, când se prăbușesc epuizați unul după altul. Când bărbații „pun țara la cale", nimeni nu-i deranjează, toți își văd de-ale lor, prefăcându-se că locul unde se desfășoară întâlnirea nu există.

Eu am dat fuga la cotețul găinilor din fundul grădinii și am luat primul pui care mi-a ieșit în cale. Era un pui normal, roșcat, destul de voinic și foarte liniștit. L-am strâns sub braț și m-am îndreptat către un trunchi de lemn din apropiere, pe care-l foloseam ca să tăiem capul puilor de felul acela. Nu încerca să fugă și nu părea îngrijorat, ba chiar se uita împrejur ca și când s-ar fi aflat în excursie. L-am luat de gâtlej așezând-l pe trunchi, dar, când am ridicat cuțitul în aer ca să dau lovitura fatală, puiul a început să se zbată violent pentru viața lui, până când a reușit să se elibereze din strânsoarea mea, izbindu-mă dureros cu ciocul în frunte. Mi-am pierdut echilibrul și am căzut în fund. Imediat am observat că tata și ceilalți urmăreau spectacolul. Unchiul Vitali râdea, Osu avea întipărit pe față un zâmbet, însă

tata era mai serios ca niciodată, se ridicase, iar acum se îndrepta spre mine.

— Ridică-te, asasinule! Dă cuțitul, să-ți arăt eu cum se face!

S-a îndreptat spre pui, care între timp începuse să scormonească pământul la câțiva metri de scena faptei. Ajuns lângă el, tata s-a arcuit tot, ca un tigru gata să-și atace prada; puiul stătea liniștit, continuând să scormonească pământul din motive doar de el știute. La un moment dat, tata a făcut o mișcare bruscă să-l apuce, însă puiul a efectuat manevra de mai devreme și, cu o mișcare rapidă, a evitat strânsoarea tatei și l-a lovit în față, chiar sub ochi.

— Maică Precistă! Mi-a scos ochiul! a strigat tata și în clipa aceea unchiul meu și Osu' s-au ridicat de pe băncuța de sub nuc și au alergat spre el.

Unchiul Vitali a băgat mai întâi porumbelul în cușcă și apoi a agățat-o la câțiva metri de pământ, ca să-l țină departe de Murca, pisica noastră, căreia îi plăcea nespus să ucidă porumbei, motiv pentru care stătea mereu pe lângă unchiul Vitali, care avea de-a face cu ei toată ziua.

Adulții au început să atace puiul, care, păstrându-și mereu calmul și într-un mod foarte eficace, reușea de fiecare dată să scape. După un sfert de oră de tentative nereușite, cei trei bărbați rămăseseră fără suflu și se uitau la puiul care, cu aceeași hotărâre de mai înainte, continua să scormonească pământul și să-și vadă de treburile lui de pui. Tata mi-a zâmbit, zicându-mi:

— Hai să lăsăm puiul ăsta în viață. Să nu-l tăiem niciodată: să stea aici, în grădină, liber să facă ce vrea.

Seara, i-am povestit bunicului ce se întâmplase. A râs cu poftă și apoi m-a întrebat dacă eram de acord cu hotărârea tatei. I-am răspuns printr-o întrebare:

— De ce să lăsăm liber puiul ăla, și nu altul?

Bunicul m-a privit zâmbind și mi-a zis:

— Numai cel care știe să aprecieze cu adevărat viața și libertatea luptând până la capăt merită să trăiască liber… Chiar dacă-i numai un pui.

Eu am stat puțin pe gânduri, apoi l-am întrebat:

— Și dacă într-o bună zi toți puii ajung ca el?

După o lungă pauză, bunicul mi-a răspuns:

— Atunci o să trebuiască să ne obișnuim și fără supă de pui la masă…

Conceptul de libertate e sfânt pentru siberieni.

•

Când aveam șase ani, unchiul m-a luat cu el în vizită la un prieten de-ai lui pe care nu-l mai văzusem înainte, deoarece când mă născusem eu el era deja la închisoare, pentru a ispăși o lungă condamnare. Îl chema Aleksandr, dar unchiul meu îi spunea „Ariciul”.

Ariciul fusese liberat chiar în ziua aceea, după cincisprezece ani de închisoare. Se obișnuia la noi, siberienii, ca primii care merg să viziteze un pușcăriaș abia eliberat să vină împreună cu un copil: era un fel de urare de bine, un talisman pentru o viață viitoare liberă și în spirit criminal. Prezența copiilor are rostul de a da de înțeles persoanelor care au fost multă vreme excluse din societate că lumea lor are oricum un viitor, iar ceea ce au făcut ei, idealurile lor și educația lor criminală nu au fost și nu vor fi uitate niciodată. Desigur, eu nu înțelegeam nimic din toate astea și mă mâna doar curiozitatea de a cunoaște acest personaj.

În cartierul nostru, în fiecare zi cineva intra sau ieșea din pușcărie, așa că nouă, copiilor, nu ni se părea deloc neobișnuit să vedem un bărbat care fusese la închisoare: crescusem cu gândul că vom sfârși cândva și noi acolo și eram obișnuiți să vorbim despre închisoare ca despre ceva cu totul firesc, așa cum alți băieței vorbesc despre serviciul militar sau despre ce vor face când vor fi mari. În unele cazuri însă, anumite figuri de pușcăriași se învăluiau în povestirile noastre într-o o aură eroică, transformându-se în modele cărora voiam cu orice preț să le semănăm: voiam să trăim viețile lor pline de aventuri care străluceau de farmec criminal, acele vieți despre care îi auzeam vorbind pe părinții noștri și pe care ni le povesteam apoi între noi, modificându-le adeseori cu bună știință detaliile și făcând ca aceste istorisiri să semene poveștilor și povestirilor fantastice. Ariciul era unul dintre ei, un mit, una dintre acele figuri ce hrăneau frageda noastră imaginație. Se spunea despre el că era încă minor când fusese acceptat ca jefuitor într-una din bandele cele mai faimoase din comunitatea noastră, alcătuită din criminali siberieni cu experiență și autoritate și condusă de un

alt personaj legendar, cunoscut de noi toți sub numele de „Taiga”.

Taiga era exemplul desăvârșit al criminalului siberian ideal: provenit dintr-o familie de criminali, participase de mic la jaful unor trenuri blindate ce transportau valori și ucisese mulți agenți de poliție. Circulau pe seama lui o mulțime de povești fabuloase în care el apărea drept un criminal înțelept și puternic, capabil să ducă fără greș la îndeplinire activitățile ilegale, dar rămânând totodată modest și omenos, ajutându-i pe cei slabi și pedepsind orice nedreptate.

Taiga era deja bătrân când l-a întâlnit pe Ariciul, pe atunci un băiat orfan. L-a ajutat în felul său, învățându-l legea și morala criminală, și, în scurt timp, Ariciul a început să fie pentru el ca un nepot. De altfel, Ariciul știuse cum să-i câștige stima.

Odată, Ariciul împreună cu alți cinci criminali au fost înconjurați de poliție; nu mai era cale de scăpare. Toți cei din banda lui respectau vechea credință siberiană și, prin urmare, nu s-ar fi lăsat prinși de vii, ci ar fi rezistat eroic până la victorie sau la moarte. Din milă față de el, atât de tânăr, camarazii i-au propus să se salveze, oferindu-i o modalitate sigură de a scăpa, însă, din respect pentru ei, el i-a refuzat. Erau siguri că aveau să moară cu toții, deoarece polițiștii nu slăbeau asediul, dar la un moment dat Ariciul a apelat la un vicleșug: și-a ascuns la spate mitraliera și, cu urlete de spaimă, a înaintat spre polițiști cerând ajutor, ca și cum ar fi fost o simplă victimă străină conflictului dintre criminali și poliție. Zbirii l-au ascuns în spatele lor iar el, o dată ajuns acolo, a scos mitraliera și le-a venit tuturor de hac. Mulțumită gestului său, cei vârstnici au scăpat, iar Ariciul a devenit membru permanent al bandei lor. Pentru noi, copiii, el era un exemplu: un minor care reușește să-și impună punctul de vedere printre adulți e pasăre rară.

Ariciul a ajuns la pușcărie mai târziu, pe la treizeci de ani, pentru tentativa de omucidere a unui polițist. Probele și martorii lipseau, însă el intrase în încurcătură pe baza articolului privind „activitatea într-un grup criminal”, pentru dovedirea căruia era nevoie de câteva pistoale sechestrate din casă și de ceva antecedente penale: punându-se de acord cu zbirii, judecătorul putea lungi condamnarea până la douăzeci și cinci de ani cu diferite regimuri de pedeapsă. Justiția din URSS nu era deloc oarbă, ba chiar uneori părea că se uita la noi prin microscop.

Unchiul meu era prieten cu Ariciul; în pușcărie făceau parte din aceeași „familie”. Dat fiind că unchiul meu fusese eliberat înaintea lui, într-o zi, el a mers să-l vadă pe Taiga, aflat atunci pe patul de moarte, ca să-i transmită urările nepotului său adoptiv, înainte să moară, Taiga l-a binecuvântat pe unchiul meu și i-a spus că primul băiat născut în familia noastră ar trebui să poarte numele străbunicului meu, Nikolai, care i-a fost prieten în tinerețe și care a murit împușcat la douăzeci și șapte de ani. Primul născut, cinci ani mai târziu, am fost eu.

•

Unchiul Vitali și cu mine am mers pe jos; drumul nu era lung, cam la o jumătate de oră de mers. Ariciul nu avea o casă a lui, ci era oaspetele unui criminal zis „Fiertul”, care locuia la marginea cartierului nostru, în apropiere de câmpia unde fluviul desena o curbă largă, pierzându-se apoi în pădure.

Zăvorul era tras. Vară fiind, era o căldură înăbușitoare; în curte, sub o boltă de viță de vie, erau așezați Fiertul și Ariciul. Beau cvas, o băutură răcoritoare făcută din pâine neagră și drojdie. Mirosul de cvas era pătrunzător și se simțea de departe în aerul aspru și cald.

Nici n-am intrat bine că Ariciul s-a și ridicat de pe scaun și a alergat în întâmpinarea unchiului meu: s-au îmbrățișat și s-au sărutat de trei ori pe obraji, așa cum se obișnuiește la noi.

— Așa deci, lup bătrân, mai poți să muști? Nu ți-au scos încă zbirii toți dinții? a întrebat Ariciul ca și cum unchiul meu ar fi ieșit de curând din închisoare, și nu el.

Dar eu știam de ce zicea așa. În ultimul an de închisoare, unchiului meu i se întâmplase un necaz. Atacase un paznic din motive de onoare, ca să apere un bătrân criminal ce fusese lovit de un zbir, iar gărzile se răzbunaseră prin torturi inumane: l-au bătut crunt și l-au lăsat apoi o noapte întreagă afară, în plină iarnă. El s-a îmbolnăvit și din fericire a supraviețuit, dar sănătatea lui a avut de suferit: suferea de astm cronic, iar un plămân îi putrezea, astfel încât bunicul meu glumea zicând că își luase de la închisoare doar jumătate de fiu, în timp ce cealaltă rămăsese acolo să putrezească pe veci.

— Nici tu nu mai ești tinerel, te-ai făcut un bătrânel caraghios! Unde ți-ai lăsat anii cei mai buni? i-a răspuns unchiul meu privindu-l călduros. Se vedea de la poștă că erau prieteni buni.

— Dar cine-i desculțul ăsta, doar n-o fi fiul lui Iuri? m-a privit Ariciul cu un surâs strâmb.

— Ba da, e nepotul meu. I-am pus numele Nikolai, după voia bătrânului Taiga, fie-i țărâna ușoară...

Între timp, Ariciul s-a aplecat deasupra mea; stăteam față în față și el mă privea cu atenție în ochi, iar eu îl priveam la rândul meu. Avea ochii foarte deschiși, aproape albi, cu o ușoară dâră de azuriu în ei; păreau inumani și îmi stârneau curiozitatea, iar eu continuam să-i privesc ca și cum dintr-o clipă în alta avea să-și schimbe culoarea.

Apoi, Ariciul mi-a pus o mână pe creștet și m-a ciufulit, iar eu i-am surâs ca unuia din familie.

— O să fie un asasin ăsta, e din rasa noastră, așa să-l ajute Dumnezeu!

— E isteț... a zis unchiul meu cu o notă de mândrie în glas. Kolîma, băiete, ia spune-le tu lui nenea Ariciul și nenea Fiertul poezia înecatului!

Era poezia preferată a unchiului Vitali. De fiecare dată când era beat și i se punea pata să plece să omoare vreun zbir, bunicii mei mă opreau și mă trimiteau la el să-i spun poezia aceea, ca un tratament. Eu i-o recitam, iar el se calma pe loc și începea să-mi vorbească, lăsând la o parte pistolul:

— Bine, nu face nimic, o să-i omor mâine pe ticăloșii ăia scârboși, ia mai zi-mi-o o dată... iar eu o luam de la cap iar și iar, până când îl fura somnul. Doar atunci intrau în cameră bunicii mei, luându-i pistolul.

Era vorba de poezia scrisă de miticul Pușkin. Vorbește despre un biet pescar în năvodul căruia a sfârșit trupul unui înecat. De teama consecințelor, pescarul aruncă trupul în apă, însă fantoma înecatului începe să-l bântuie în fiecare noapte: până ce trupul său nu va fi îngropat în pământ, sub o cruce, spiritul lui nu va avea odihnă.

E o poveste foarte frumoasă și totodată înspăimântătoare, dar nu știu de ce-i plăcea așa mult unchiului meu.

Oricum, mie nu-mi era rușine să spun poeziile în fața altora, ba chiar îmi plăcea, fiindcă mă simțeam important și în centrul atenției.

Așa că am tras aer în plămâni și am început să recit, încercând s-o fac cât mai bine cu putință, schimbând tonalitățile și ajutându-mă de gesturi.

— Copiii au intrat în casă și-n grabă l-au chemat pe tatăl lor: „Tată, tată, năvodul nostru-a pescuit un mort!” „Ce spuneți voi, împieliților? le zise tatăl, – Of, copiii ăștia! V-arăt eu mort... Nevastă, dă-mi mantaua, merg să văd.” „I-acolo, tată!” Și-ntr-adevăr, pe malul fluviului, unde năvodul se zvânta, chiar în nisip, cadavrul se afla; trupul său hidos și deformat, albastru și puhav...”

Când am terminat, m-au aplaudat. Unchiul meu era cel mai fericit dintre toți, mă mângâia pe cap zicând:

— V-am zis eu că-i un geniu?

•

Moș Fiertul ne-a rugat să ne așezăm la masă sub boltă și s-a dus să aducă două pahare pentru noi.

Ariciul m-a întrebat:

— Ia zi, Kolîma, ai cumva o lance?

La auzul acelui cuvânt, ochii au început să-mi sclipească și am devenit atent ca un tigru la vânătoare: n-aveam o lance, niciunul dintre prietenii mei n-avea, de obicei primești una mai târziu, spre zece-doisprezece ani.

Lancea, așa cum e numită arma istorică a criminalilor siberieni, este un briceag cu o lamă lungă și subțire și se regăsește în numeroase obiceiuri și ceremonii tradiționale ale comunității noastre criminale.

Nu poți cumpăra sau dobândi o lance doar fiindcă o vrei, trebuie să o meriți.

Orice tânăr criminal poate primi în dar o lance de la un criminal adult, cu condiția ca acesta să nu-i fie rudă.

Odată dăruită, lancea devine un fel de obiect simbolic de cult, precum crucea în comunitatea creștină.

Lancea are și puteri magice, nenumărate.

Când cineva este bolnav și are dureri mari, i se așază sub saltea o lance desfăcută, cu lama scoasă, deoarece, potrivit credințelor, lama taie durerea și o absoarbe ca un burete. Printre altele, când un dușman este rănit cu lama aceea, durerea asimilată i se revarsă în rană, făcându-l să sufere și mai tare.

Cordonul ombilical al nou-născuților e tăiat cu o lance care a fost lăsată deschisă, cu o noapte în urmă, în locul unde dorm pisicile.

Pentru a pecetlui înțelegeri importante între două persoane – armistiții, prietenii sau înfrățiri –, criminalii își crestează mâna tot cu o lance, păstrată apoi de o a treia persoană, un fel de martor al pactului lor: cine va încălca armistițiul va fi ucis cu acea lance.

Când moare un criminal, lancea lui e ruptă în bucăți de unul dintre prietenii lui; o parte, lama, este pusă în mormânt, de obicei deasupra capului mortului, iar mânerul le revine unor rude apropiate. Când au nevoie să se sfătuiască cu mortul, să-i ceară un sfat sau o minune, rudele scot mânerul și îl așază în colțul roșu, sub icoane. Astfel, mortul devine un fel de punte între cei vii și Dumnezeu însuși.

O lance își păstrează puterile doar dacă se află în mâinile unui criminal siberian care o folosește după regulile comunității criminale; dacă o persoană nedemnă se apropie de o lance ce nu-i aparține, aceasta îi va aduce ghinion, de unde și zicala noastră „a nimici ceva precum lancea nimicește un stăpân rău”.

Când un criminal se află în pericol, lancea sa îl poate preveni în mai multe feluri: lama țâșnește brusc de la sine sau se face caldă sau tremură; unii spun că ar fi chiar capabilă să fluiere.

Dacă o lance se rupe, înseamnă că pe undeva există un mort ce nu-și află pacea, iar atunci siberienii aduc ofrande icoanelor și pomenesc în rugăciunile lor rudele moarte, merg la cimitir, amintesc morții în discuțiile de familie, povestindu-le despre ei în special copiilor.

Toate aceste motive adunate au făcut ca la auzul cuvântului „lance” să-mi scapere ochii. A dobândi una înseamnă a fi premiat de un adult, a avea ceva care te leagă pentru totdeauna de lumea lor.

Întrebarea Ariciului era un semn clar că avea să mi se întâmple ceva neașteptat, mie, un copil de șase ani. Un criminal legendar avea să-mi dăruiască o lance, prima mea lance. Nu speram, nu puteam nici măcar să-mi imaginez una ca asta și iată că așa, dintr-odată, aveam în fața mea posibilitatea de a dobândi acel obiect sacru care reprezintă, pentru cei ce au primit o educație criminală siberiană, o parte din suflet.

Încercând să îmi ascund agitația, am luat o înfățișare indiferentă, dar nu cred că mi-a reușit prea bine, fiindcă toți trei mă priveau zâmbind. Se gândeau negreșit la prima lor dată, la prima lor lance.

— Nu, n-am, am spus cu o voce aspră.

— Atunci așteaptă-mă o clipă că sosesc…

Și, spunând asta, Ariciul a intrat în casă. Eu explodam de fericire: înăuntrul meu începuse să cânte o întreagă orchestră, se auzeau focuri de artificii și un cor de voci mirate. Parcă aș fi fost beat, eram pe punctul de a exploda.

Ariciul s-a întors îndată, s-a apropiat, mi-a luat mâna și a pus înăuntru o lance. Lancea.

— Asta-i a ta, Domnul să te ajute, iar mâna să ți se facă puternică și sigură…

După cum mă privea, se vedea că și el era fericit.

Eu, în schimb, îmi priveam lancea și nu-mi venea să cred că era adevărată. Era mai grea și mai mare decât mi-aș fi putut închipui.

I-am scos siguranța împingând în jos un fel de piedică, apoi am apăsat pe buton. Zgomotul mecanismului era ca muzica pentru urechile mele, ca și cum metalul ar fi prins glas. Lama țâșnea brusc, într-o secundă, cu o forță uriașă, și rămânea apoi fermă și dreaptă, stabilă și de neclintit. Era de-a dreptul ireală clipa în care acel obiect neobișnuit, care închis părea o ustensilă de birou, deschizându-se, lua forma clară, simplă și definitivă a unei arme desăvârșite și elegante, subțire, cu o oarecare mândrie și fascinație.

Mânerul era din os negru – așa se numesc la noi coarnele de cerb adevărat, de un maro închis, aproape negru – și avea în centru o intarsie din os alb de forma unei cruci ortodoxe. Mânerul era așa de lung că trebuia să-l apuc cu ambele mâini, precum cavalerii medievali sabia. Și lama era foarte lungă, ascuțită la una din laturi și lustruită oglindă. Era o armă grozavă, iar eu mă simțeam în al nouălea cer.

•

Din ziua aceea, autoritatea mea printre prieteni a crescut nespus. Timp de o săptămână a trebuit să primesc cete de copii care veneau din tot cartierul să-mi vadă lancea; casa mea devenise un fel de loc sacru, iar ei erau pelerinii. Bunicul îi invita pe hol, oferindu-le tuturor băuturi răcoritoare. Bunica nu mai pridea să facă la timp cvasul care se terminase deja și atunci am răspândit vestea că erau binevenite daruri sub formă lichidă și preferabil reci, astfel că oricine voia să vină să-l vadă pe

primul băiat de șase ani fericit posesor al unei lănci adevărate trebuia să-și ia la el de băut.

Mă simțeam cu adevărat țanțoș și mândru de mine însumi, însă mai apoi m-a cuprins o ciudată formă de depresie: obosisem să spun aceeași poveste de zeci de ori în fiecare zi și să le arăt tuturor lancea. Așa că am mers la bunicul Kuzia, ca de fiecare dată când aveam o problemă sau o suferință.

Bunicul Kuzia era un criminal bătrân care locuia în cartierul nostru, într-o căsuță de la malul fluviului. Era un bătrân foarte puternic, cu părul încă negru și plin de tatuaje peste tot, chiar și pe față. De obicei mă ducea în grădină ca să-mi arate fluviul și-mi spunea basme și felurite povestiri din comunitatea criminală. Avea o voce puternică, dar vorbea încet, liniștit, astfel încât părea că vocea lui vine de departe, nu dinăuntrul său. Cel mai impresionant lucru erau ochii lui. Albaștri, dar de un albastru murdar, mlăștinos, cu o ușoară tentă de verde, încât păreau să nu-i aparțină, ca și cum n-ar fi fost tot parte din el. Erau adânci și, când, liniștit, fără nervozitate, îi ațintea asupra ta, părea că te scana cu raze X: privirea lui avea ceva cu adevărat hipnotic. Fața lui plină de riduri era străbătută de la un capăt la altul de o cicatrice lungă, amintire din tinerețile lui criminale.

Pe scurt, m-am dus la el și i-am povestit totul, subliniind că îmi plăcea să am lancea, dar că prietenii mei se purtau cu mine altfel decât înainte. Chiar și bunul meu prieten Mel, cu care eram, cum se spune la noi, „ca două așchii tăiate de un singur topor”, se purta ca și cum aș fi fost o icoană sfântă în fața căreia trebuia să fie mereu bun și cuminte.

Bunicul Kuzia a început să râdă, dar fără răutate, și mi-a spus că nu eram făcut să fiu o celebritate.

Apoi mi-a ținut unul din lungile sale discursuri. M-a sfătuit să mă port cum vreau. Mi-a spus că faptul că primisem o lance nu mă făcea diferit de ceilalți, că avusesem doar norocul de a mă afla la locul potrivit în momentul potrivit și că, dacă așa fusese voia Domnului Nostru, eu trebuia să fiu pregătit pentru responsabilitatea ce mi-o dăduse. Ca întotdeauna, după cuvântarea lui m-am simțit mai bine.

Bunicul Kuzia m-a învățat vechile reguli ale comportamentului criminal, pe care le văzuse în timpurile moderne schimbându-se chiar sub ochii săi. Era îngrijorat deoarece, spunea el, totul

începe de la lucruri mărunte, care par lipsite de importanță, iar la urmă se ajunge la o pierdere definitivă a propriei identități.

Ca să-mi intre bine în cap, îmi spunea mereu o veche poveste siberiană, un fel de metaforă, al cărei sens era tocmai pierderea demnității oamenilor care urmează o cale greșită, atrași de false beneficii.

Acea poveste vorbea despre o haită de lupi care erau nemulțumiți fiindcă nu mai mâncaseră de ceva vreme și care, altfel spus, treceau printr-o perioadă mai grea. Lupul bătrân, căpetenia haitei, îi liniștea însă pe toți, cerându-le tovarășilor lui să aibă răbdare și să aștepte, căci mai devreme sau mai târziu aveau să treacă pe acolo turmele de mistreți sau de cerbi, iar ei aveau să-și umple în sfârșit burțile. Însă un lup tânăr, care nu mai avea niciun chef să aștepte, a început să se gândească la o soluție rapidă pentru problema lor. S-a hotărât să iasă din pădure și să le ceară de mâncare oamenilor. Bătrânul lup a încercat să-l oprească, spunându-i că, dacă se ducea să ceară de mâncare oamenilor, n-avea să mai fie niciodată un lup adevărat. Tânărul lup nu l-a luat în serios, răspunzându-i cu răutate că regulile stricte nu-i puteau umple stomacul și important era să și-l umple. După ce a spus acestea, a plecat spre sat.

Oamenii l-au hrănit cu resturile lor și, de fiecare dată când lupul cel tânăr își umplea stomacul, se gândea să se întoarcă în pădure la ai săi, dar apoi îl cuprindea somnul și își amâna mereu întoarcerea, până când a uitat definitiv viața de haită, plăcerea vânătorii, emoția de a împărți prada cu ceilalți tovarăși.

A început să meargă la vânătoare cu oamenii, să-i ajute pe ei mai degrabă decât pe lupii din care se născuse și alături de care crescuse. Într-o zi, la vânătoare, un om a împușcat un lup bătrân care a căzut la pământ rănit. Lupul cel tânăr a alergat spre el să-l aducă stăpânului său și, când încerca să-l apuce cu dinții, și-a dat seama că era bătrâna căpetenie a haitei. S-a rușinat, neștiind ce să-i spună. Cel care a umplut tăcerea cu ultimele sale cuvinte a fost lupul cel bătrân:

„Mi-am trăit viața ca un lup demn, am vânat mult și am împărțit prada cu frații mei, așa că acum mor fericit. În schimb, tu îți vei duce viața în rușine, singur, într-o lume căreia nu-i aparții, fiindcă ai refuzat demnitatea unui lup liber ca să-ți umpli burta... Ai devenit nevrednic. Oriunde te vei duce, toți te vor

privi cu dispreț, căci nu faci parte nici din lumea oamenilor, nici din cea a lupilor… Așa ai să înțelegi că foamea vine și trece, însă demnitatea pierdută n-o mai poți câștiga la loc”.

Partea finală era preferata mea, deoarece acele cuvinte ale bătrânului lup erau un concentrat autentic de filosofie criminală și, în timp ce bunicul Kuzia le pronunța, se reflecta în ele viața dusă de el, modul său de a trăi și de a înțelege lumea.

Aceste cuvinte mi-au revenit în minte peste câțiva ani, în timp ce eram dus cu trenul spre o închisoare de minori. Un paznic hotărâse cu de la sine putere să ne împartă felii de salam. Eu l-am refuzat; un băiat m-a întrebat de ce, iar eu i-am spus povestea lupului care-și pierduse demnitatea. El nu m-a înțeles, însă, când am ajuns la destinație, paznicul ne-a anunțat în piața principală, în fața tuturor, că înainte să ni-l dea a pus salamul în latrină.

Din acest motiv, potrivit regulilor criminale, toți cei care mâncaseră fuseseră „contaminați” și, astfel, trecuseră în casta cea mai de jos a comunității criminale, disprețuiți de toți în mod automat încă înainte de a intra la închisoare. Acesta era unul din șiretlicurile la care apelau zbirii pentru a trage foloase de pe urma regulilor criminale împotriva criminalilor înșiși; le era mai ușor cu minorii, care de multe ori nu știau că un criminal cinstit nu poate lua nimic din mâinile unui zbir. Cum spunea unchiul meu, fie-i țărâna ușoară:

— Un criminal respectabil nu ia de la zbiri decât lovituri, dar și pe acelea le dă înapoi la momentul potrivit.

•

Astfel, mulțumită creșterii neașteptate a autorității mele printre prieteni, începusem să fac un fel de propagandă a educației pe care o primeam de la bunicul Kuzia. El era foarte bucuros, deoarece așa reușea să ne cuprindă pe toți, răspândind prin intermediul unuia singur baza educativă corectă pentru a dezvolta raportul siberian cu viața, pentru a putea transmite idei și idealuri. Nu întâmplător noi, băieții din Lunca Fluviului, eram numiți de toți ceilalți „Educație siberiană”. Aceasta era denumirea dată siberienilor din exil datorită fidelității lor față de tradițiile criminale, pentru spiritul conservator până la extremă, spre deosebire de celelalte comunități.

În orașul nostru, fiecare comunitate criminală, mai ales dacă era alcătuită din oameni tineri, se deosebea de celelalte prin vreun obiect anume de îmbrăcăminte sau printr-un mod de a-l purta diferit. Erau folosite și simboluri, prin care erai repede identificat ca aparținând unei bande, unui cartier sau unui grup de conaționali. Multe comunități obișnuiau să-și marcheze teritoriul cu desene sau înscrisuri, însă această modalitate de comunicare socială nu era văzută cu ochi prea buni de comunitățile vechi și influente. De exemplu, bătrânii noștri ne-au interzis dintotdeauna să scriem sau să desenăm pe ziduri, căci, spuneau ei, era rușinos și dovedea lipsă de educație. Bunicul Kuzia mi-a explicat odată că grupul nostru criminal nu are nevoie să-și afirme în niciun fel prezența: el există și gata, iar lumea știe lucrul ăsta nu fiindcă vede în fiecare zi înscrisuri pe zidurile caselor lor, ci fiindcă ne simte prezența și știe că poate să conteze oricând pe ajutorul și înțelegerea noastră, a criminalilor. Același lucru e valabil și pentru un singur criminal: deși este un personaj faimos, el trebuie să fie cel mai modest dintre toți.

În alte cartiere, totul era diferit. Membrii bandelor din centru purtau pandantive de aur de anumite forme, despre care credeau că îi reprezintă. De exemplu, banda condusă de un tânăr criminal zis „Piratul”, care construise în jurul său un fel de cult al personalității, se deosebea de celelalte printr-un pandantiv cu un craniu și două oase încrucișate, precum emblema de pe steagul piraților. O altă bandă, din cartierul Feroviar, își obliga membrii să poarte haine negre, pentru a evidenția dorința lor de a face parte din casta „Seminția Neagră”. Ucrainenii din cartierul Balka, în schimb, se îmbrăcau în stil american sau, și mai adesea, ca afroamericanii. Cântau cântece ce păreau lipsite de sens, deoarece cuvintele erau pronunțate atât de repede că nu înțelegeai o iotă. Și desenau peste tot lucruri ciudate cu sprayuri colorate; odată, unul dintre ei a desenat ceva pe zidul casei unei persoane vârstnice din cartierul Mal, un vechi pușcăriaș, și din această cauză un criminal tânăr, vecinul acestuia, l-a împușcat. Îmi amintesc că am discutat despre asta cu bunicul Kuzia: i-am spus că, după părerea mea, să împuști pe cineva pentru un asemenea delict e nedrept, îi poți cere o despăgubire pentru jignirea și disprețul arătate sau poți pur și simplu să-l bați, de obicei ceva tot

înțelegi după câteva lovituri de bocanc. El n-a fost de acord cu mine și mi-a zis că era prea uman, prea uman și prea tineresc. Mi-a explicat că, atunci când tinerii o apucă pe un drum greșit și nu vor să-și asculte bătrânii, în cele mai multe cazuri își fac rău lor înșiși și persoanelor din jurul lor. Băieții ucraineni puneau în pericol mulți tineri din alte cartiere, care i-ar fi imitat, deoarece a face pe bădăranul e întotdeauna mai simplu și mai fascinant decât să urmezi calea bunei educații; așadar, comportându-se astfel, ucrainenii puseseră la îndoială puterea criminalilor și ordinea din orașul nostru. De aceea, era nevoie să fie tratați cu cruzime și severitate totală, ca să înțeleagă cu toții unde poate duce calea nerespectării tradițiilor. Și a adăugat:

— Și apoi, de ce se prefac că sunt americani negri, și nu, să zicem, nord-coreeni sau palestinieni? Îți spun eu de ce: asta e mizerie ce vine de la necuratul, prin televizoare, cinematografe, ziare și toate porcăriile de care un om cu demnitate nu se atinge niciodată… America e o țară blestemată uitată de Dumnezeu, și orice lucru ce vine de acolo trebuie ignorat, iar proștii ăștia se amuză să facă pe americanii, nu mai e mult și vor începe să se scălâmbăie ca maimuțele…

Bunicul Kuzia ura tot ce era american deoarece, ca toți criminalii siberieni, se revolta contra tot ceea ce reprezenta putere în lume. Când auzea vorbindu-se despre oameni fugiți în America, despre numeroși evrei care în anii optzeci fugiseră din URSS, spunea uimit:

— Da’ cum se face că toți pleacă în America zicând că ei caută libertatea? Străbunii noștri s-au refugiat în pădurile din Siberia și n-au mai fugit în America. Și de ce să fugă de regimul sovietic ca să dea pe urmă de cel american? Ca și cum o pasăre scăpată din colivie s-ar duce de bună voie în altă colivie…

Acestea erau motivele pentru care, în Lunca Fluviului, era interzisă folosirea oricărui lucru american. Mașinile americane, care circulau liber prin tot orașul, nu puteau intra în cartierul nostru, și tot interzise erau și articolele de îmbrăcăminte, electrocasnicele și orice alt obiect „made in USA”. Pentru mine, personal, acest aspect era destul de dureros, dat fiind că aveam o slăbiciune pentru jeanși: îmi plăceau, dar nu puteam să-i port. Ascultam pe ascuns muzică americană, îmi plăceau blues-ul, rock-ul și metalul, însă riscam foarte mult dacă țineam în casă discurile și casetele; când tatăl meu îmi cotrobăia prin

ascunzișuri și le găsea, se dezlănțuia iadul pe pământ: mă bătea și mă obliga să distrug toate înregistrările cu mâinile mele în fața lui și a bunicului, iar apoi, timp de o săptămână întreagă, trebuia să cânt melodii rusești la acordeon, cântece populare sau criminale rusești, timp de o oră, lui și celorlalți membri ai familiei.

Pe mine nu mă fascina politica americană, doar muzica și cărțile câte unui scriitor. Odată, alegându-mi momentul potrivit, am încercat să-i explic lucrul acesta bunicului Kuzia: speram ca el, cu autoritatea lui, să poată interveni în favoarea mea și să mă ajute să obțin permisiunea de a asculta muzica și de a citi cărți americane fără să mă ascund. M-a privit ca și cum l-aș fi trădat și mi-a zis:

— Nepoate, știi de ce, când vine ciuma, lumea arde tot ce le-a aparținut bolnavilor?

Eu am dat din cap în semn de negație. Dar deja îmi închipuiam unde voia să ajungă.

El a clătinat din cap cu tristețe și a încheiat:

— De teama molipsirii, Nikolai, a molipsirii.

•

Și astfel, dat fiind că tot ceea ce era american era interzis, precum era interzis să-ți arăți bogăția și puterea prin lucruri materiale, oamenii din cartierul nostru se îmbrăcau foarte modest. Noi, băieții, stăteam chiar prost cu îmbrăcămintea, dar ne și mândream cu asta, purtam ca pe niște trofee pantofii vechi ai taților și ai fraților noștri mai mari, hainele lor demodate, care aveau rostul de a sublinia modestia și simplitatea siberiene.

Era impresionant felul în care bătrânii noștri administrau banii. Eram o comunitate veche și foarte bogată, casele din zona noastră erau imense, lumea ar fi putut trăi „pe picior mare”, cum se spune și la noi, și la voi, și s-ar fi putut bucura din plin de viață. În schimb, banii erau folosiți într-un mod neobișnuit: fără haine, bijuterii, mașini costisitoare, jocuri de noroc; siberienii își cheltuiau banii pe două lucruri: arme și icoane ortodoxe. Eram cu toții plini de arme și de icoane care costau o avere.

În rest, eram modești, modești în grup. Iarna purtam cu toții pantaloni căptușiți, negri sau de un albastru închis, foarte călduroși și comozi. Jachetele erau de două feluri: fie clasica

fufaika căptușită, cu care se îmbrăca jumătate din populație pe vremea URSS-ului deoarece era haina dată muncitorilor, fie *tulup*-ul, cu un guler de blană imens ce se putea trage până peste ochi pentru a ne proteja de frigul aspru. Eu purtam o *fufaika* pentru că era mai ușoară și îmi dădea voie să mă mișc cu ușurință. Bocancii erau grei, căptușiți cu blană, și se purtau și șosete de lână foarte lungi pentru a proteja împotriva degerăturilor. Pe cap se purtau căciuli de blană: eu aveam una frumoasă, de hermină albă, foarte călduroasă, ușoară și comodă.

Vara îmbrăcam pantaloni obișnuiți de stofă, strânși cu o curea, potrivit uzanței siberiene. Cureaua face parte din tradiția vânătorilor, pentru care ea era mai mult decât un talisman: era o cerere de ajutor. Dacă un vânător se pierdea în pădure sau păștea ceva, lega cureaua la gâtul câinelui său și-l trimitea acasă; astfel, când ceilalți vedeau câinele întorcându-se, știau că el are necazuri.

Cu pantalonii se purta o cămașă, de obicei albă sau gri, cu gulerul drept și nasturii pe dreapta, numită *kosovorotka*, „guler strâmb”. Pe deasupra cămășii, vestoane subțiri, gri sau negre, foarte grosolane, în stil militar. În sfârșit, pe cap stătea faimosul chipiu siberian, un fel de banderolă, numit „opt triunghiuri”. E alcătuit din opt bucăți de stofă cusute laolaltă pentru a alcătui un fel de cupolă cu un nasture în vârf; are și o scurtă vizieră. Culoarea nu poate fi decât una deschisă, chiar albă. În Rusia, acest gen de chipiu se numește *kepka* și e de mai multe feluri. Opt triunghiuri e numai varianta siberiană. Adevăratul opt triunghiuri al unui criminal îndrăzneț și ager trebuie să aibă viziera bine aplecată, rotunjită, niciodată ruptă, descriind un unghi perfect la jumătate. În semn de dispreț, îi poți strica dușmanului chipiul, strivindu-l până se deformează.

Chipiul meu cu opt triunghiuri era un dar de la unchiul meu; era un chipiu vechi și tocmai de aceea îmi plăcea. Aveam însă capul mic și, ca să-l pot face să stea, trebuia să-l așez peste urechi: lucrul ăsta mă cam îngrijora deoarece credeam că, tot purtându-l, urechile mele aveau să se aplatizeze pentru totdeauna; nu aveam însă de ales: ori îl puneam peste urechi, ori stăteam cu fața pe jumătate acoperită. Într-o zi, mama mi l-a luat și l-a potrivit după capul meu, iar ziua aceea a fost una cu adevărat fericită pentru mine.

Chipiul cu opt triunghiuri era atât de important încât dădea naștere la povești și intra în expresii. În argou criminal, „a purta un opt triunghiuri” însemna a comite o crimă sau a lua parte la administrarea afacerilor criminale. „A avea toate cele opt triunghiuri ridicate” însemna a sta în alertă, a fi îngrijorat din cauza vreunui pericol. „A-și pune un opt triunghiuri pe ceafă” însemna a avea un comportament agresiv, a se pregăti de atac. „A-și pune opt triunghiuri pieziș” însemna a avea un comportament liniștit, relaxat. „A-și trage un opt triunghiuri pe ochi” însemna a face cunoscută necesitatea de a dispărea, de a se ascunde. „A umple un opt triunghiuri” însemna a lua ceva din plin.

Deseori, eu îmi umpleam cu adevărat chipiul, ca de pildă atunci când noi, băieții, ne duceam pe la tanti Marta, o femeie ce locuia singură pe malul fluviului și care era faimoasă pentru gemurile pe care le făcea. Noi îi duceam merele pe care le furam din livezile colective de pe partea cealaltă a fluviului și o ajutam să le curețe ca să pregătească gemul. Mai pregătea și *piroșki*, biscuiți mici umpluți cu gem. Ne așezam cu toții în cerc pe niște scăunele, cu ușa de la bucătărie deschisă, unde fierbea mereu câte ceva pe foc; luam merele din sac, le curățăm cu cuțitele noastre și apoi le aruncam într-o oală mare cu apă în ea. Când se umplea, o duceam cu toții în casă folosindu-ne de două scânduri de lemn pe care le treceam prin toartele oalei ca mânere. Tanti Marta ne iubea mult, ne dădea de mâncare cu nemiluita și mereu ne întorceam acasă cu burțile pline și cu *piroșki* în mâini. Eu și prietenii mei le puneam în șapcă și le mâncam pe drum.

Chipiului cu opt triunghiuri îi sunt dedicate multe opere din tradiția criminală: proverbe, poezii, cântece. Cum eu petreceam mult timp alături de criminalii în vârstă, ascultându-i cântând sau recitând poezii, știam multe din ele pe de rost. Un cântec, preferatul meu, zicea așa:

„Îmi amintesc, purtam chipiul meu cu opt triunghiuri,
Beam vodcă și fumam un trabuc puțin cam tare,
Eram îndrăgostit de vecina mea Nina
Și o duceam la restaurant.

Aveam un *șaber*[2] în ale mele *hromaci*[3] ce scârțâiau
Și sub cămaș-o *telniașka*[4]
Dar de la hoții din Odessa.

Chipiul cu opt triunghiuri era în centrul tuturor lucrurilor: se amintea de el întruna, se făceau pariuri pe el. Deseori, în discuțiile dintre criminali, fie minori, fie adulți, puteai auzi fraza: „Arză-mi-ar chipiul de pe cap dacă mint” sau „zbura-mi-ar chipiul de pe cap” sau, varianta cea mai macabră: „să mă sugrume chipiul dacă nu”.

În societatea noastră era interzis să juri, lucrul fiind considerat un fel de slăbiciune, o jignire adusă nouă înșine, fiindcă acela care jură insinuează că ceea ce spune nu e adevărat. Însă noi, între băieți vorbind, mai scăpăm și câte un jurământ, iar atunci juram pe chipiul nostru. Nu trebuia însă să jurăm niciodată pe mamă, părinți și rude în general, pe Dumnezeu și sfinți. Nici pe propria noastră sănătate sau și, mai grav, pe inima noastră, deoarece era considerat un „prejudiciu adus proprietății lui Dumnezeu”. Nu-ți mai rămânea decât să-ți verși amarul pe propriu-ți chipiu.

Odată, prietenul meu Mel a jurat pe chipiul lui în fața a trei băieți din gașca noastră, printre care și eu, că avea să „își vâre chipiul în curul lui Amur” (așa se numea câinele lui nenea Ciumă, un vecin de-al nostru) dacă nu reușea să sară peste poarta școlii dintr-un salt, fără să-și ia avânt.

Nici acum, când mă gândesc, n-am nici cea mai vagă idee de ce credea Mel că putea sări peste poarta aia și de ce era el atât de sigur că avea să reușească să treacă dintr-o singură încercare peste un obstacol de patru metri înălțime. Ce mă interesa însă cel mai tare la vremea aceea era cum avea el să ducă la bun sfârșit treaba cu chipiul în cazul în care ar fi pierdut pariul, ținând cont că Amur era câinele cel mai mare și mai rău din cartierul nostru: i se dusese deja vestea, fiind o corcitură între un ciobănesc german și rasa de câini care se numește, la noi în Siberia, Alabai, „stârpește-lupi”. De obicei, Amur dădea liniștit ocoale prin curtea stăpânului său, însă deseori devenea de necontrolat, mai ales dacă auzea vreun sunet de fluier.

[2] Cuțit-baionetă folosit la atacul asupra navelor de pe fluvii.

[3] Adică „lustruite”: așa sunt numite cizmele.

[4] Tricou de marinar cu dungi albastre și albe și mânecile lungi.

Fusese împușcat deja de două ori după ce atacase pe cineva, dar supraviețuise deoarece, cum spunea tatăl meu, „pe măsură ce tragi în bestia aia, ea mai puternică se face”. Mie, personal, îmi era o frică grozavă de monstrul acela de câine; odată îl văzusem traversând râul și sfâșiind o capră în bucăți, de parcă ar fi fost de cârpă.

Așadar, ideea lui Mel mi se părea mai mult decât nebunească din motivele pe care tocmai le-am enumerat. Dar, odată spuse, cuvintele nu puteau fi înghițite și nu ne mai rămânea decât să asistăm la acel spectacol în care Mel, prin idioțenia lui, era și regizor, și actor.

Așa că ne-am îndreptat spre poarta școlii.

Mel a făcut o încercare și a sărit o jumătate de metru, izbindu-se cu nasul de poartă. Apoi, așezat în fund, a constatat:

— Uf, chiar că-i înaltă, n-o să reușesc niciodată…

Eu mă uitam la el și nu-mi venea să cred că o persoană făcută din carne și oase ca noi toți putea să fie atât de naivă. Încercând să salvez situația, i-am spus că a fost într-adevăr foarte distractiv și că acum puteam să ne întoarcem acasă. Însă m-a dat pe spate cu imbecilitatea lui, zicând că, din motive de onoare, trebuia să-și respecte jurământul.

Îmi venea să râd și să plâng totodată. Ceilalți doi prieteni, Besa și Ghighit, erau însă foarte încântați și deja își imaginau felurile în care Mel ar fi putut să se apropie de câine și să-și realizeze blestematul de plan cu maximă eficacitate; mergeau în fața mea, explicându-i lui Mel toate amănuntele faptei, iar eu, ca o nălucă, mă târâm pe urmele lor.

O dată ajunși în fața casei lui Ciumă, Mel a încălecat gardul și s-a azvârlit în curte. Ciumă nu era acasă, era la pescuit: lipsea năvodul, întins de obicei de-a lungul gardului.

Amur stătea încovoiat lângă ușă: cu o ușoară ironie întipărită pe chipul său de-a dreptul fioros, ne fixa curios să înțeleagă cum aveam să punem la cale penetrarea anusului său cu chipiul cu opt triunghiuri.

Mel luase o funie ca să lege câinele și avea și un tub de vaselină pe care niște prieteni i-l ceruseră lui tanti Natalia, infirmiera, pentru a face mai ușoară trecerea chipiului prin carnea animalului. Mel se apropia de el, iar el nu făcea nicio mișcare, privindu-l cu ochii săi indiferenți și plictisiți, ca și cum s-ar fi uitat prin el. Cu fiecare pas, Mel căpăta tot mai mult curaj:

dacă la început părea să se teamă să facă mișcări bruște și hotărâte și mergea încet, ca o țestoasă, ultimii pași i-a făcut aproape săltând, fericit la culme de lipsa de reacție a câinelui.

Când între Mel și Amur nu mai rămăseseră decât câțiva metri, Ghighit și-a vârât două degete în gură și a fluierat tare, producând un zgomot atât de neplăcut că până și mie mi s-au ridicat părul în cap. În câteva secunde l-am văzut pe Mel zburând în chip magic pe deasupra gardului, trecând pe deasupra capului meu și aterizând pe trotuar unde s-a izbit cu fruntea de asfaltul fierbinte, scăldat de generosul soare văratic. Puțin după aceea, poarta s-a mișcat sub greutatea trupului lui Amur, care izbea în ea cu putere, însoțindu-și furia de un sunet straniu, pe care nu-l mai auzisem niciodată la vreo ființă vie. Era un fel de urlet omenesc însoțit de un disperat și furios cor de voci animale. Ca și cum un elefant, un leu, un lup, un urs și un cal s-ar fi întrecut între ei care zbiară mai tare. Dacă în clipa aceea m-ar fi întrebat cineva ce glas are diavolul, i-aș fi răspuns că cel al lui Amur.

Poarta era din fericire încuiată, fiindcă, dacă n-ar fi fost, cu siguranță că Amur ne-ar fi făcut pe toți bucățele.

Până la urmă Mel a pierdu pariul, dar, după un spectacol așa de reușit, noi l-am iertat.

•

La doisprezece ani m-am vârât într-un necaz. Am fost judecat pentru „amenințări în locuri publice”, „tentativă de omor cu urmări grave” și, bineînțeles, „împotrivire în fața unui reprezentant al puterii în îndeplinirea sarcinilor sale de apărare a ordinii publice”. Era primul meu proces penal, și, date fiind circumstanțele (eram un băiețel, iar victima era un fost condamnat mai mare cu câțiva ani decât mine), judecătorul a hotărât să se mulțumească cu o condamnare pe care noi, în argou, o numim „fleac”. Fără închisoare, fără obligația de a frecventa acele programe de reeducare și alte tâmpenii în urma cărora oamenii devin mai stricați și îndârjiți. Era nevoie doar să suport un fel de arest la domiciliu: să rămân în casă între opt seara și opt dimineața, să mă prezint în fiecare săptămână la biroul de minori și să frecventez școala.

Trebuia să trăiesc astfel timp de un an și jumătate, după care mă puteam întoarce la viața obișnuită. Dacă însă între timp comiteam vreun delict, urma să sfârșesc repejor într-o

închisoare de minori sau, în caz fericit, într-o colonie de reeducare.

Timp de un an, totul a mers ca pe roate; am încercat să mă țin cât mai departe cu putință de necazuri. Desigur, ieșeam deseori noaptea, însă eram sigur că nu voi fi descoperit. Important era, îmi ziceam eu, să nu fii prins într-un loc departe de casă, la ora nepotrivită și, mai ales, să nu se afle că te-ai implicat în vreo afacere serioasă.

Însă, într-o după-amiază, Mel și alți trei prieteni au venit pe la mine. Ne-am adunat în grădină, pe băncuța de sub copac, pentru a discuta despre un necaz întâmplat în urmă cu o săptămână cu un grup de băieți din Tiraspol. Aveam un prieten, un băiat care se mutase de curând în cartierul nostru: familia lui fusese nevoită să părăsească Sankt-Petersburgul fiindcă tatăl lui avusese ceva probleme cu poliția. Erau evrei, însă, ținând cont de circumstanțele deosebite și de cine știe ce afacere comună, siberienii îi garantaseră protecția lor.

Prietenul nostru avea treisprezece ani și se numea Lioja, vechi nume evreiesc. Era un băiat foarte tăcut și pricăjit; avea probleme de sănătate, era aproape chior și purta niște ochelari imenși, așa că în comunitatea siberiană a fost repede tratat cu milă și înțelegere, precum toți infirmii. De exemplu, tata îmi recomanda mereu să am grijă de el și să nu ezit să scot lama dacă l-ar fi atacat sau jignit cineva. Lioja era foarte cultivat, avea maniere alese și vorbea mereu cu seriozitate, tot ceea ce spunea fiind convingător. Nu întâmplător îl botezasem noi repede cu o poreclă pe măsura lui, „Bancherul”.

Lioja umbla mereu cu noi, nu purta niciodată cuțite sau alte arme și nu era în stare nici măcar cu pumnii să se bată, dar le știa pe toate. Era un fel de enciclopedie ambulantă, povestindu-ne întruna lucruri pe care le afla din cărțile lui: cum trăiesc și se înmulțesc insectele, cum se formează branhiile viețuitoarelor, de ce migrează păsările, lucruri de genul ăsta. Îmi amintesc că odată a reușit imposibilul, și anume să-i explice lui Mel cum se reproduc viermii hermafrodiți; ne-a luat ceva timp, dar până la urmă a reușit, iar Mel se învârtea ca trăsnit de fulger, ca și cum i-ar fi văzut pe Hristos, Dumnezeul Tatăl și Fecioara Maria laolaltă, și striga:

— Fii atent, ce grozăvie! Viermii n-au familie! Nici tată, nici mamă, se descurcă singuri!

A-l face pe prietenul meu Mel să priceapă ceva, fie și un lucru mărunt, era dovada unor mari calități umane și intelectuale.

Mel și ceilalți prieteni ai mei, Besa, Ghighit și Mormânt, mi-au povestit că Lioja se dusese singur la Tiraspol, la târgul săptămânal de vechituri, ca să facă schimb de timbre, fiindcă era un colecționar înrăit. La întoarcere, în autobuz, fusese atacat de o bandă de haimanale care îl bătuseră (din fericire, nu prea tare, doar câteva palme) și îi furaseră clasorul. Mi-a sărit mustarul, așa că am stabilit pentru seara aceea o întâlnire cu ceilalți minori din cartierul nostru, ca să facem o expediție punitivă la Tiraspol.

Tiraspolul era capitala Transnistriei și se găsea la câteva zeci de kilometri de noi, de partea cealaltă a fluviului. Era un oraș mai mare ca al nostru și foarte diferit. Lumea din Tiraspol se ținea departe de delicte, acolo se aflau numeroase fabrici de arme, departamente militare și diferite birouri, așa că locuitorii erau cu toții muncitori sau soldați. Eram în relații foarte proaste cu băieții din orașul acela, le spuneam „papă-lapte”, „iezișori”, „fricoși”. La Tiraspol nu existau legile criminale de cinste și respect între oameni, iar minorii se purtau ca niște animale în carne și oase. Nu întâmplător niciunul dintre noi nu se mira de ceea ce i se întâmplase lui Lioja: la Tiraspol era la ordinea zilei să fii agresat de câte un grupușor de tembeli.

Am mers acasă la Lioja ca să vedem cum se simte și să-l întrebăm dacă nu voia să vină cu noi să ne ajute să-i recunoaștem pe agresori. I-am explicat tatălui lui că vom merge la Tiraspol ca să îndeplinim un act de dreptate, să-i pedepsim pe cei ce-l agresaseră pe fiul lui. Tatăl lui i-a dat voie să meargă cu noi și ne-a urat tuturor mult noroc: era fericit că Lioja avea prieteni ca noi, fiindcă avea un respect profund pentru concepția siberiană a loialității față de grup.

Lioja n-a zis nimic, și-a luat haina și a ieșit cu noi. Ne-am întors împreună la mine acasă, unde am pus totul la cale.

În jur de opt seara, vreo treizeci de prieteni s-au adunat în fața casei. Mama și-a dat seama imediat că urma să facem vreo poznă:

— Poate-ar fi mai bine să stai liniștit, nu poți să stai tu acasă?

Ce să-i răspund?

— Haide, mamă, nu-ți face griji, dăm numa’ o raită și pe urmă ne-ntoarcem…

Biata mea mamă, n-a îndrăznit niciodată să se împotrivească hotărârilor mele, poate și de asta a suferit atât.

Dar noi aveam o țintă: la Tiraspol se afla un loc, în mijlocul unui parc de la periferie, unde seara se adunau toți retardații din oraș. Se numea „Poligonul”. De obicei, acolo, minorii se plimbau pe scutere, frigeau carne la grătar și consumau droguri și alcool în voie până seara târziu.

Trebuie spus că, deși în locul acela se aflau multe persoane, noi mergeam siguri pe noi că aveam să facem dreptate și să semănăm haos și dezordine, deoarece știam bine că oamenii din acel oraș nu știau ce înseamnă a fi uniți la greu; se reuneau în grup numai ca să facă prostii și să se distreze, însă, când venea clipa să dea socoteală, fiecare o apuca pe drumul său.

Ca să nu atragem atenția, am venit în oraș cu autobuzul, apoi, în grupuri de câte cinci, ne-am îndreptat spre parc.

Prietenul meu Mel mi-a arătat un revolver cu tambur cu cinci gloanțe, o armă veche, de calibru mic, căreia eu îi spuneam cu afecțiune „preistorica”.

— Le-o arăt eu diseară! a spus cu un zâmbet larg și se simțea că ardea de nerăbdare să facă ceva urât.

— Doamne sfinte, Mel, nu mergem la război! Ascunde porcăria asta, nici nu vreau s-o văd.

Nu-mi plăcea deloc ideea de a ne folosi de pistoale. Într-o oarecare măsură fiindcă, potrivit educației noastre, o armă de foc e folosită doar în cazuri extreme, dar mai ales fiindcă, dacă iese la iveală că te folosești de pistol cu prima ocazie, lumea începe să te vorbească de rău. Încă de mic am învățat de la unchiul meu că pistolul e precum portofelul, se scoate numai ca să-l folosești, în rest e pentru proști.

— Da-i periculos să mergem fără, cine știe câte arme au ăștia la ei, sunt pregătiți... încerca Mel să mă convingă că gestul lui nu era lipsit de sens.

— Îmi și închipui cât sunt de pregătiți, epuizați, afumați și cu găuri în vene... Pentru numele lui Dumnezeu, Mel, sunt fie beți, fie drogați, ăștia fac în pantaloni și dacă-și văd propria umbră, nu ți-e rușine să scoți arma la ei?

— Bine, bine, n-o folosesc, dar o s-o țin la îndemână și, dacă lucrurile scapă de sub control...

Mă uitam la el ca și cum aș fi avut în față un bolnav mintal, nu era cu putință să-i explici ceva.

— Mel, te asigur că singurul care-o să facă lucrurile să scape de sub control diseară o să fii tu, cu căcatul ăla de pistol! Dacă văd că-l folosești, poți să nu-mi mai dai bună-ziua de azi înainte, i-am tăiat-o scurt.

— Bine, Kolîma, nu te enerva, n-o să-l folosesc dacă nu vrei. Dar să știi că fiecare e liber să facă ce vrea, a încercat prietenul meu să îmi citeze din propria noastră lege.

— Sigur, cum să nu; când e singur, fiecare face ce crede de cuviință, dar, dacă-i cu alții, trebuie să se țină în rând cu ei, așa că nu mai avem ce discuta…

Eu țineam morțiș să am ultimul cuvânt cu Mel, fiindcă numai așa mai puteam spera că o să-și aducă aminte de cuvintele mele.

Ajunși în parc, grupul s-a reunit. „Căpeteniile”, adică cei responsabili de minori, eram numai eu și Iuri, zis „Gagarin”, cu trei ani mai mare ca mine. Trebuia să hotărâm cum aveam să facem să-i găsim cu exactitate pe agresorii lui Lioja și cum să-i scoatem în câmp liber.

— Să prindem câțiva, oricare doi dintre ei, și să-i amenințăm cu moartea dacă agresorii nu-și fac apariția! a propus Besa, care, când venea vorba de strategie, era ca un tanc: înainta spulberând chiar și copacii.

— Și ce se-ntâmplă pe urmă? În câteva secunde dispar toți, iar noi rămânem cu niște idioți afumați care nu ne sunt de niciun folos…

Eu voiam să propun un plan, însă voiam s-o fac pe ocolite, deoarece, așa cum vedeam eu lucrurile, succesul lui depindea de Lioja.

— Auziți, desculților, am eu o idee care sigur va funcționa, dar e nevoie de curajul cuiva. Al tău, Lioja. Trebuie să-ți iei inima-n dinți.

L-am privit, părea întocmai ceea ce era: unul care nu-și găsea locul în banda noastră. Cu jacheta încheiată impecabil la nasturi, lentilele groase care făceau din el o arătare și părul tuns în stilul anilor cincizeci, nu se încadra deloc în peisaj. Lioja s-a apropiat de mine ca să audă mai bine ce spuneam.

— Trebuie să te duci acolo singur, așa nenorociții ăia o să te vadă și sigur o să reacționeze cumva, astfel o să-i recunoaștem. Noi înconjurăm zona și ne-ascundem după copaci, gata să

intervenim… Imediat ce-i recunoști, strigă, fluieră și noi ne arătăm cât ai clipi din ochi. De restul se ocupă Domnul…

— Nu-i rău, Kolîma, un plan bun, dacă Lioja e de acord, a zis Gagarin privindu-l pe Lioja în așteptarea reacției sale.

Lioja și-a aranjat ochelarii pe nas și a zis cu voce hotărâtă și fermă:

— Sigur că sunt de acord. Numai că, după aceea, când se agravează lucrurile, nu știu ce să fac, nu cred c-aș reuși să bat pe cineva, n-am făcut așa ceva niciodată…

Mă impresiona demnitatea de care da dovadă acel băiat spunând adevărul despre sine. Nu-i era teamă, el doar explica situația. Respectul meu față de el creștea tot mai mult.

— Când noi sărim de după copaci, tu te ascunzi în spatele lor, iar Besa o să stea pe lângă tine în cazul în care vrea careva să se ia de tine, a zis Gagarin făcându-i lui Besa un semn cu două degete spre ochi și apoi spre Lioja. Nici-un fir de păr să nu se miște de pe capul lui!

Ne-am îndreptat spre centrul parcului. Mergând pe întuneric, am ocolit aleea principală. Am ajuns la copacii dincolo de care se deschidea un spațiu asfaltat, cu bănci dispuse în cerc, învăluite în lumina gălbuie și murdară a trei felinare. Poligonul.

Se auzea muzică, se zăreau băieți așezați pe bănci, pe jos, pe scutere. Erau vreo cincizeci, printre ei și fete. Atmosfera era foarte destinsă.

Ne-am împărțit în șase grupuri și am înconjurat zona. La momentul potrivit, i-am dat o ușoară palmă pe spate lui Lioja:

— Hai, frățioare, să le arătăm că nu-i de glumit cu cei din Lunca Fluviului…

El a clătinat afirmativ din cap și a pornit în direcția taberei dușmane.

Nici nu și-a făcut bine apariția Lioja, că a și început forfota printre cei prezenți. Cineva s-a ridicat de pe bancă și l-a examinat curios, iar alții râdeau, arătându-l cu degetul. O fată a țipat ca o nebună, râzând și sughițând în același timp. Era desigur beată. Vocea ei mi-a întors imediat stomacul pe dos, părea cea a unei femei bețive, alterată de fum, foarte aspră și lipsită de feminitate:

— Ia te uită, Pelo! E molâul ăla din autocar! S-a-ntors după timbrele lui!

Fata nu pronunța bine litera „r”, așa că vorbele ei aveau un accent comic.

Eram cu toții atenți, gata să intervenim imediat ce aveam să-l identificăm pe tipul căruia i se adresase. Nu s-a lăsat mult așteptat. De pe o bancă din apropiere, plină de băieți, s-a ridicat unul care zdrăngănea la o chitară și care, lăsând deoparte instrumentul, s-a îndreptat spre Lioja cu un pas agale și teatral, deschizând brațele ca atunci când vrei să îmbrățișezi un vechi prieten.

— Ia te uită pe cine avem aici! Micuțul bastard! Te-ai hotărât să te sinucizi în seara asta?…

N-a mai apucat să continue, fiindcă din întuneric a apărut Ghighit care s-a năpustit asupra lui ca un tigru, trântindu-l la pământ și izbindu-l violent drept în față. Am ieșit și eu din spatele copacilor și într-o clipă ne-am adunat cu toții în piațetă și i-am înconjurat pe dușmani.

Printre ei se răspândise panica, unii se repezeau când într-o parte, când în alta ca să încerce să scape, însă de îndată ce nimereau în fața unuia dintre noi se retrăgeau. La un moment dat, dintre cei din Poligon s-a desprins un grup de „hotărâți” și a început cu adevărat bătaia.

Am văzut strălucind multe cuțite și mi-am scos și eu lancea. Ghighit s-a apropiat de mine și, umăr la umăr, am înaintat lovind în toate direcțiile și evitând puținele atacuri îndreptate spre noi.

Mulți dintre ei au profitat de moment și au început să se facă nevăzuți. Fata care striga era atât de beată încât a căzut în timp ce alerga, iar unul dintre prietenii ei a călcat-o pe cap: am auzit-o țipând și i-am văzut părul murdar de sânge.

La sfârșit au mai rămas vreo douăzeci dintre ei și, cum se spune pe la noi, „i-am pieptănat” de-a binelea, unul n-a rămas în picioare, toți erau pe jos și mulți aveau tăieturi pe față și picioare, unii chiar ligamentele genunchilor retezate.

De obicei, la sfârșitul fiecărei bătăi, când Mel își dădea seama că n-a mai rămas nimeni în picioare, făcea un fel de demonstrație a forței lui fizice (era o adevărată bestie, la treisprezece ani cântărea optzeci de kilograme și era făcut numai din mușchi, excepție făcând creierul). Ăsta era pentru el un mod de a termina frumos bătălia: să arate lumii că se dezlănțuise, mai agresiv și mai fioros decât toți. Pe scurt, făcea o scenă.

Urlând ca un monstru scăpat de sub control și strâmbându-se, a luat un scuter ce se odihnea liniștit în suportul lui, l-a ridicat la nivelul pieptului și, după ce a alergat vreo cinci-șase metri, l-a aruncat într-un grup de dușmani care stăteau împreună cu ceilalți în poziția orizontală pe care îi obligasem s-o adopte, mai precis întinși pe asfalt și lingându-și rănile.

Scuterul a căzut cu zgomot, lovind un băiat în cap și alții în diferite părți ale corpului. Cei loviți au început cu toții să strige de durere, în cor. Nu știu de ce, dar strigătele lor l-au enervat și mai tare pe Mel, iar el a început să-i lovească cu o brutalitate de nedescris; la final s-a urcat pe scuter și a început să facă pe deasupra lor o serie de salturi pline de cruzime. Sărmanii aceia strigau disperați și-l rugau să înceteze tortura.

— Ei, neisprăviților! Suntem din Lunca Fluviului, voi l-ați lovit pe unul din frații noștri și încă n-ați terminat de plătit pentru asta! le-a transmis Gagarin mesajul său solemn celor întinși pe jos. Satisfacția personală tocmai am obținut-o, lovindu-vă și tăindu-vă bucățele. Mai trebuie însă să dăm satisfacție legii criminale pe care voi din nefericire ați încălcat-o! Până săptămâna viitoare, cinci dintre voi, nemernici scârboși, să se prezinte în cartierul nostru cu cinci mii de dolari, despăgubind astfel comunitatea noastră pentru problemele create. Dacă nu, o să repetăm măcelul ăsta săptămână de săptămână până când vă omorâm pe toți, ca pe niște câini ciumați! Pe curând și noapte bună!

Ne simțeam campioni de neînvins, eram atât de fericiți de cum decurseseră lucrurile încât ne îndreptam spre casă cântând în gura mare cântecele noastre siberiene.

Am traversat parcul respirând aerul nopții și ni se părea că nu vom mai avea parte de un moment atât de fericit cât vom trăi.

Nici n-am ieșit bine din parc că ne-am și pomenit în fața a câteva zeci de mașini ale poliției; polițiștii erau aliniați în spatele mașinilor, cu armele îndreptate spre noi. S-a aprins o lumină puternică ce ne-a orbit pe toți și o voce a strigat:

— Scoateți armele din buzunare și dacă vreunul face pe deșteptul îl ciuruim! Nu faceți pe curajoșii, nu sunteți pe teritoriul vostru!

Ne-am supus și fiecare și-a aruncat arma pe jos: în câteva secunde se și înălțase o grămăjoară de cuțite, boxuri și pistoale.

Ne-au încărcat în mașină, lovindu-ne cu patul puștilor, și ne-au dus pe toți la secția de poliție. Mă gândeam la lancea mea, cuțitul atât de drag și de important pentru mine, pe care cu siguranță nu aveam să-l mai revăd vreodată. Ăsta era nodul meu din gât. Gândul că puteam sfârși la închisoare, având în vedere situația mea, nici nu-mi trecuse prin minte.

Ne-au ținut la secție două zile. Ne băteau, ne țineau într-o cameră întunecoasă, fără mâncare sau apă. Veneau tot timpul să ia pe câte unul dintre noi din cameră, aducându-l apoi cu fața spartă.

Niciunul dintre noi nu și-a spus numele adevărat, chiar și adresele date erau false. Unicul lucru asupra căruia n-am mințit a fost apartenența noastră la comunitatea siberiană. Potrivit legii noastre, minorii pot vorbi cu polițiștii, iar noi ne-am folosit de această posibilitate pentru a-i băga în ceață și a le face munca mai grea.

Mel nu voia să se calmeze și a încercat să-i atace pe polițiști, care l-au bătut foarte rău, lovindu-l cu patul puștii în cap și deschizându-i o rană gravă.

Până la urmă ne-au eliberat pe toți, zicând că data viitoare aveau să ne omoare. Noi, înfometați, frânți, epuizați de loviturile primite și de starea de încordare, ne-am întors acasă.

Numai în clipa aceea, când mă târâm ca un muribund pe străzile din cartierul meu, mi-am dat seama brusc ce mare noroc am avut. Dacă poliția m-ar fi identificat, ar fi trebuit să-mi petrec cel puțin cinci ani pe scândurile de lemn ale cine știe cărei închisori de minori.

Mă simțeam beat de bucurie. Era o minune, îmi ziceam eu, o adevărată minune să fii încă liber după o poveste de genul ăsta. Și totuși continuam să mă gândesc la lancea mea, ca și cum înăuntrul meu s-ar fi deschis o gaură neagră, ca și cum ar fi murit unul dintre cei dragi mie.

Mă apropiam de casă uitându-mă la vârfurile picioarelor, la pământ, sub pământ dacă s-ar fi putut, fiindcă-mi era rușine, mi se părea că toată lumea avea să mă judece pentru că nu fusesem în stare să-mi păstrez lancea.

Când am ajuns, eram ca o vedenie, străveziu și palid. Unchiul Vitali a ieșit pe terasă și a spus zâmbind:

— Ia te uită! S-a redeschis Auschwitz-ul? Și cum se face că eu n-am aflat nimic?

— Lasă-mă-n pace, unchiule. Mă dor oasele de-mi vine să plâng… Vreau numai să dorm…

— Ehei, dragul meu june, din păcate loviturile date se întorc mereu înapoi. E o lege a vieții…

•

Două zile n-am făcut altceva decât să dorm, iar în pauzele dintre un somn și altul, să mănânc. Eram frânt și, de fiecare dată când mă suceam în pat de pe o parte pe alta, strângeam din dinți. Din când în când, tata și unchiul se arătau în ușa camerei mele și mă luau peste picior:

— Nu-i așa că-i bine după o tăvăleală sănătoasă… Ia zi, tot nu ți-a trecut cheful?

Nu le răspundeam nimic, doar oftam adânc, iar ei râdeau de oftatul meu.

În a treia zi, dorința de a mă întoarce la viața obișnuită m-a făcut să mă trezesc devreme. Era aproape șase dimineața, dormeau toți în afară de bunicul Boris, care se pregătea să facă gimnastică. Mi-era lehamite, o senzație diferită de durere, care-ți înțepenește însă corpul, iar fiecare mișcare pe care o faci e greoaie și devii lent, ca un bătrân care se teme să nu-și piardă echilibrul.

M-am spălat și mi-am privit cu atenție chipul în oglinda de la baie. Paloarea nu mai era atât de evidentă pe cât îmi închipuiam, aproape că nu se mai observa. În schimb, aveam pe mâna dreaptă două vânătăi negre, iar una era cu siguranță de forma tocului unei cizme. În timp ce mă băteau, un zbir mi-a strivit mâna: deseori o făceau în scop preventiv, ca să-ți provoace fracturi multiple ce se vindecă în general greu, astfel încât apoi să nu mai poți să strângi bine pumnul sau să ții o armă în el. Din fericire, erau numai vânătăi, n-aveam nici fracturi, nici rupturi de ligamente. Mai aveam o vânătaie mare între picioare, chiar sub orgoliul meu masculin, parcă s-ar fi prins de mine ceva negru; îmi dădea o senzație de neliniște și mai ales de durere când îmi goleam vezica.

„Mă rog, putea fi și mai rău…”, am conchis eu și m-am dus să iau micul dejun. O cană de lapte cald cu miere și un ou proaspăt m-au repus pe picioare.

Am hotărât să merg până la fluviu să-mi văd barca, să-mi fac de lucru cu pânzele și, poate, străbătând cartierul, să întreb ce se întâmplase cu prietenii mei.

Când am ieșit din casă l-am zărit pe bunicul meu care făcea gimnastică în curte. Bunicul Boris era o stâncă, nu fuma și nici n-avea alte vicii, fiind un om foarte preocupat de sănătatea sa. Practica lupte, judo și sambo și a transmis aceste pasiuni tuturor celorlalți din familie. Când se antrena singur, nu se oprea nici măcar o clipă, așa că ne-am salutat din priviri. I-am arătat printr-un gest că aveam de gând să ies, el mi-a zâmbit și asta a fost tot.

Am luat-o pe drumul ce ducea spre fluviu. În trecere, am zărit la colț, aproape de poarta casei lui Mel, figura lui masivă. Era gol, numai cu chiloții pe el, și vorbea cu un băiat din zonă, unul pe care-l poreclisem „Polonezul”. Îi arăta toate vânătăile lui și-i povestea ce se întâmplase făcând o ploaie de gesturi și lovind în gol dușmani imaginari.

M-am apropiat. Avea capul cusut cu vreo zece copci. Chipul său înfiorător era luminat de un zâmbet, iar optzeci la sută din corp era albastru, pe alocuri verde și în câteva puncte de-a dreptul negru. În ciuda aspectului fizic, era incredibil de voios. Primul lucru pe care mi l-a zis a fost:

— Sfinte Dumnezeule, săraca maică-ta! Uită-te la tine cum arăți!

Mi-a venit să râd. Și Polonezului de asemeni; se îndoise în două de râs și-i dăduseră lacrimile.

— Hei, sperietoare ce ești, tu te-ai uitat în oglindă? Și mai zici că eu arăt rău! Hai, du-te și îmbracă-te, du-te, că mergem la fluviu…

I-am dat o palmă ușoară pe spate, iar el a scos un strigăt:

— Da’ nu poți să fii și tu puțin mai atent cu mine? Am încasat lovituri cât pentru voi toți alaltăieri! a spus el cu mândrie.

A fugit să se îmbrace și ne-am îndreptat spre fluviu. Pe drum, m-a pus la curent cu ce făceau ceilalți: erau cu toții bine, puțin cam șifonați, dar bine. Încă de a doua zi, Gagarin se dusese în Caucaz, un cartier din orașul nostru, să regleze conturile cu cineva de pe acolo. Lioja și Besa – care reușiseră ca prin minune să se ascundă în parc și nu fuseseră prinși de poliție – o duceau mai bine ca toți, nici măcar o zgârietură n-aveau.

O dată ajunși la barca mea, am pus motorul pe apă și i-am propus lui Mel să facem o plimbare pe fluviu. Bătea un vânt răcoros, matinal, iar soarele începuse să urce pe cer: totul era luminos și liniștit.

Mel a sărit în barcă și s-a întins la proră, cu burta-n sus, să contemple cerul fără nori: era un da.

Am luat o vâslă și, cu ajutorul ei, am împins barca de la țărm, apoi am vâslit încet stând în picioare; vântul îmi bătea în față, era plăcut și liniștitor. La vreo zece metri de râu am simțit curentul fluviului crescând, așa că am pornit motorul și, mărind treptat viteza, am pornit împotriva curentului spre podul vechi. Am îmbrăcat jacheta pe care o țineam veșnic în barcă. Mel stătea încă întins la proră, cu ochii închiși, doar piciorul și-l legăna ușor.

Când am ajuns la pod, am făcut o curbă largă și m-am întors în sens invers cu motorul oprit, lăsând curentul să poarte barca și vâslind numai pentru a îndrepta direcția. În timp ce barca cobora alene pe fluviu, din când în când mai săream în apă și înotam dimprejurul ei. Mă simțeam protejat în apă, lăsam curentul să mă poarte, agățându-mă de barcă și plutind pe lângă ea. Apa fluviului era cel mai bun leac din lume; aș fi putut sta înăuntru o zi întreagă.

Când am ajuns la țărm, Mel a sărit din barcă și a zis că voia să meargă în vizită la o bătrână mătușă de-ale lui care se plângea mereu că nimeni nu vine s-o vadă. Eu m-am hotărât să merg la bunicul Kuzia ca să-i povestesc ce ni s-a întâmplat. Altfel spus, amândoi ne-am gândit în același timp la bătrânii noștri.

•

În comunitatea siberiană Urca se acordă o foarte mare importanță relației dintre copii și bătrâni. De aceea, există multe obiceiuri și tradiții care le permit criminalilor vârstnici și experimentați să se implice în educarea copiilor, chiar dacă nu există între ei o relație de sânge. Fiecare criminal adult roagă un bătrân, de obicei unul fără familie și care locuiește singur, să-l ajute cu educația fiilor. Trimite adesea copiii la el ca să-i ducă hrană și să-i dea o mână de ajutor la treburile casnice. În schimb, bătrânul le povestește întâmplări din viața sa și-i învață pe copii tradiția criminală, principiile și regulile de comportament, codul tatuajelor și tot ce ține în vreun fel de activitatea criminală. Această relație este denumită în limba siberiană „cioplire”, din pricina asemănării dintre educarea unui tânăr și prelucrarea unei buturugi de lemn, care, din formă brută, devine prin cioplire o operă de artă sau obiect folositor.

Cuvântul „bunic” are în societatea criminală siberiană numeroase semnificații: bunicii sunt în mod normal rude, părinții părinților, însă tot ei reprezintă autoritățile supreme ale lumii criminale: în cazul acesta, cuvântului bunic i se adaugă „Sfântul” sau „Binecuvântatul”, și astfel se înțelege repede că-i vorba despre un criminal cu autoritate. Și unui educator vârstnic i se spune tot „bunic”, însă niciodată bunic și atât: apelativul e urmat întotdeauna de numele sau porecla lui.

Educatorul meu personal și preaiubit era, după cum lesne se înțelege, bunicul Kuzia. De când țin minte, tata m-a dus mereu la el. Bunicul Kuzia era foarte respectat în sânul comunității criminale și își câștigase respectul și datorită destinului său, plin de suferințe și de sacrificii în folosul comunității.

Bunicul Kuzia nu avea vârstă. Mama lui murise când el era mic și tatăl fusese împușcat la puțin timp după aceea, iar oamenii care l-au adoptat n-au știut exact ce vârstă avea.

Tânăr fiind, făcuse parte dintr-o bandă de urca, condusă de un bătrân criminal zis „Cruce”, un om de veche credință siberiană care se opusese mai întâi puterii țarului, apoi celei a comuniștilor. În Siberia – îmi explica bunicul Kuzia – nimeni nu susținuse vreodată vreo forță politică; trăiau cu toții după propriile lor legi și luptau împotriva oricărei forme de conducere. Siberia a atras dintotdeauna lăcomia rușilor fiindcă e un pământ bogat în resurse naturale: în afara animalelor de blană, considerate în Rusia comori naționale, Siberia era bogată în aur, diamante, cărbuni. Mai târziu au descoperit chiar și gaze și petrol. Toate guvernările au încercat să exploateze regiunea cât mai mult cu putință, bineînțeles, fără să dea socoteală populației. Rușii soseau, povestea bunicul, își construiau orașe în mijlocul pădurilor, săpau în pământ și cărau comorile cu trenuri și nave.

Criminalii siberieni, care erau jefuitori experimentați și ai căror strămoși luaseră cu asalt timp de sute de ani caravanele cu mărfuri sosite din China și India, n-au întâmpinat nicio greutate în a le ataca și pe cele rusești.

În anii aceia, exista la siberienii urca o filosofie, un mod de a înțelege realitatea care se numea „Marele Pact”. Era un fel de plan general care le permitea tuturor siberienilor să desfășoare o rezistență activă împotriva guvernului jefuind încontinuu trenurile și diferitele mijloace de transport. Potrivit vechii legi

criminale, o bandă nu putea înfăptui mai mult de un jaf la șase luni; astfel se menținea și înalta calitate a acțiunilor criminale, deoarece e clar că, dacă un grup are doar o posibilitate de a jefui caravana, trebuie să se pregătească bine și să meargă la sigur, evitând mișcările greșite. Oamenii se străduiau să organizeze bine lovitura, altfel jumătate de an trebuia să facă foamea. Marele Pact a înlăturat această regulă, permițând bandelor să organizeze jafuri încontinuu, fiindcă scopul nu era de a se îmbogăți, ci de a-i alunga din Siberia pe invadatorii ruși. Vechii criminali s-au alăturat celor noi formând bande foarte numeroase. Cele mai faimoase erau ale lui Înger, Tigru și Taiga.

Cruce avea o bandă mai mică, de vreo cinzeci de oameni. Jefuiau trenurile și vagoanele care mergeau de la minele de diamant de pe fluviul Lena spre sudul Siberiei, în regiunea numită Altai. Într-o zi au făcut greșeala de a ieși din pădure și-au dat nas în nas cu forțele armatei comuniste. Au încercat să reziste, dar comuniștii erau mai mulți: i-au înconjurat și au murit aproape toți în luptă.

Urca nu se predau niciodată, era o lipsă de demnitate pentru ei să se lase prinși, așa că, dacă vedeau că situația se înrăutățea, se salutau, își urau noroc și se azvârleau în luptă până când sfârșeau uciși de dușman. Singura posibilitate de a supraviețui era să fii capturat din pricina rănilor: dacă erai rănit și ei te prindeau, atunci lucrul nu mai era considerat nedemn.

În bătălia aceea au fost capturați trei tineri urca: unul dintre aceștia era Kuzia, care leșinase din pricina unei contuzii. Comuniștii, pentru a le arăta siberienilor cum sunt tratați cei ce se revoltă împotriva guvernării, au organizat în doi timpi și trei mișcări un proces exemplar și „popular” în orașul Taghil, unde populația se predase rușilor, iar aceștia amplasaseră pretutindeni brigăzi militare și secții de poliție.

Multă lume a venit să asiste la acel proces, fiindcă siberienii țineau la cei din comunitatea urca și susțineau lupta lor împotriva comuniștilor.

Judecătorul și „juriul” său, alcătuit din „reprezentanți” ai poporului, evident cu toții comuniști, i-au condamnat pe toți trei la moarte. Pedeapsa – susținea sentința – trebuia să fie executată a doua zi prin împușcare în fața zidurilor vechii gări.

În ziua următoare locul era împânzit de oameni. Mulți își aduseseră icoanele și își scoseseră crucile de sub cămăși la

vedere, pentru a-și arăta aversiunea față de regimul comunist. Femeile plângeau și cereau îndurare, bărbații se rugau la Dumnezeu să-i primească pe acei trei servitori ai săi ce urmau să fie uciși pe nedrept. Atmosfera era foarte încinsă, așa că de la secția de poliție fuseseră trimise întăriri pentru a interveni în cazul în care mulțimea ar fi devenit periculoasă.

În sfârșit, au adus criminalii, i-au scos din mașină și i-au silit să stea în picioare, cu lanțurile puse. I-au condus în fața judecătorului și a procuratorului, care le-a citit capul de acuzare din partea guvernului sovietic. Apoi, judecătorul a citit sentința și i-a autorizat pe polițiști s-o execute pe loc.

Cei trei au fost așezați cu spatele, cu fața la zid, însă niciunul dintre ei nu voia să stea astfel, așa că s-au întors cu fața la plutonul de execuție. Din mulțime, oamenii au început să arunce la picioarele criminalilor crucifixurile, cerând Domnului milostivire.

Comandantul plutonului a dat o serie de ordine oamenilor săi, aceștia și-au pregătit puștile, au ochit țintele și au tras. Doi condamnați au căzut la pământ, însă al treilea, cel din mijloc, era în continuare în picioare și se uita la lume. Avea cămașa murdară de sânge și opt răni, însă nu cădea, sta drept, respirând adânc aerul înghețat al dimineții. Era Kuzia, tânărul urca siberian.

Potrivit regulilor statului sovietic, condamnarea la moarte putea fi aplicată și executată o singură dată, iar în cazul în care condamnatul supraviețuia, el trebuia să fie repus în libertate. De aceea, câțiva ani mai târziu, comuniștii aveau să tragă în condamnați de la o distanță de jumătate de metru, direct în cap… pentru a nu crea neplăceri.

Oamenii își ieșiseră din minți de fericire. Pentru ei Kuzia devenise un simbol, dovada vie a existenței lui Dumnezeu, care le ascultase rugile și își arătase puterile. Din ziua aceea nu mai era siberian care să nu știe povestea lui Kuzia și să nu-l numească „Însemnatul”.

•

Bunicul Kuzia era considerat o autoritate printre criminali și datorită acestei povești miraculoase. Mulți criminali cinstiți și valoroși din diferite caste îi ascultau sfaturile și, dat fiind că era înțelept și inteligent și nu urmărea interese personale, deoarece

viața sa – cum îi plăcea lui să spună – aparținea în întregime comunității, reușea să se bucure de prietenia și sprijinul tuturor.

Fusese în nenumărate închisori din Rusia, stabilise zeci de alianțe cu diferite grupuri criminale, mediase încheieri de conflicte între bande. Datorită intervenției sale numeroși criminali stabiliseră armistiții între ei, pentru a trăi în pace și a câștiga cu toții, făcând astfel ca întreaga comunitate să prospere.

Dacă în vreo regiune din Rusia izbucnea vreo neînțelegere între două părți criminale, el pornea la drum și, folosindu-se de propria-i autoritate, constrângea lumea să discute, să caute căi pentru o soluționare pașnică. Când îi puneam întrebări despre acest rol de „om de pace” pe care îl avea, îmi spunea că războiul e făcut de cei ce nu urmează principii adevărate, de cei care n-au demnitate. Fiindcă nu există nimic pe lumea asta care să nu poată fi împărțit astfel încât să fie mulțumiți toți.

— Cine vrea prea mult e nebun, pentru că un om nu poate avea mai mult decât poate să iubească inima lui. Toți vor să facă afaceri, să-și vadă familiile fericite și să-și crească copiii în spiritul binelui și-al păcii; asta e adevărat, numai astfel poate fi împărțită lumea pe care Domnul Nostru a creat-o pentru noi.

Bunicul Kuzia și-a petrecut toată viața preocupându-se de pacea din comunitatea criminală, de aceea toți țineau la el și nu avea dușmani. Tatăl meu îmi povestea că odată, când bunicul Kuzia se afla într-o închisoare de maximă siguranță, un grup de tineri criminali din Sankt Petersburg – oameni din „noua generație”, care nu respectau vechile legi – au încălcat un armistițiu încheiat cu ceva timp în urmă între diferite comunități cu ajutorul său. Au ucis o mulțime de persoane, ajungând să controleze o bună parte din afaceri, după care au încercat să le demonstreze celorlalți, oamenilor care trăiau potrivit vechilor reguli criminale, că acele reguli nu mai erau susținute de nicio putere reală. Pentru asta era nevoie să lovească într-o autoritate puternică și l-au ales pe bunicul Kuzia, fiindcă el reprezenta puterea supremă în comunitatea siberiană. Au născocit un plan simplu și foarte ofensiv, trimițându-i la închisoare – unde el, deja bătrân, își termina de ispășit condamnarea – o scrisoare prin care era invitat la o adunare ce avea să se țină în Sankt Petersburg, avertizându-l că, dacă nu apărea, n-aveau să-l mai considere un criminal activ.

Un astfel de șantaj este foarte grav pentru un criminal, mult mai grav decât uciderea unei rude sau decât o jignire personală, deoarece se află în joc faima atribuită unui individ de întreaga comunitate, astfel încât jignirea se abate asupra întregii comunități și a reprezentanților ei.

Ei bine, bunicul Kuzia a forțat administrația închisorii să-l elibereze timp de o săptămână împreună cu alți cinci criminali siberieni cu autoritate deținuți în diferite închisori din Rusia, amenințând cu o sinucidere în masă pe care niciunul dintre ei n-ar fi ezitat s-o ducă la împlinire.

În toiul adunării, în timp ce tinerii criminali din Sankt Petersburg plănuiau deja în cele mai mici detalii cum să-i constrângă pe toți adepții vechilor autorități să le cedeze controlul asupra zonei, fiind siguri că n-avea să apară nimeni, au sosit bunicul Kuzia și ceilalți cinci deținuți.

După acea întâlnire, tinerii s-au făcut nevăzuți, au dispărut cu totul de pe fața pământului; mulți s-au gândit atunci la vechiul ritual siberian care cerea ca trupurile dușmanilor să fie măcinate până la dezintegrarea lor totală și amestecate cu pământul din codru.

•

Potrivit legii criminale siberiene, orice criminal activ poate să renunțe la îndatoririle sale și să se retragă, devenind un fel de „pensionar”. Din acel moment, el nu mai are posibilitatea să-și folosească numele sau să-și spună părerea în chestiuni ce privesc activitățile criminale sau rezolvarea conflictelor. Comunitatea criminală îl susține oferindu-i strictul necesar, iar în schimb el își asumă responsabilitatea de a-i educa pe tineri. Devine, după cum am zis, „bunic”, nume ce i se atribuie în semn de mare respect. Persoanele care poartă acest titlu sunt considerate de restul comunității oameni înțelepți, capabili să dea sfaturi esențiale criminalilor mai tineri, de aceea adunările criminale se țin de obicei în casa acestora.

Bunicul Kuzia se retrăsese din afaceri – sau, cum se mai spune pe la noi, „strânsese nodul” – la începutul anilor optzeci, când m-am născut eu. Pensionarea lui stârnise tensiuni în comunitatea criminală: mulți se temeau că fără el aveau să fie curmate multe armistiții vechi și avea să izbucnească un război.

Bunicul Kuzia susținea că, fără el sau cu el, lucrurile s-ar fi schimbat oricum, fiindcă timpurile și oamenii erau diferiți. Când îmi vorbea despre asta, mi-o explica în felul următor:

— Tinerii vor bani câștigați ușor, vor să ia fără să dea nimic în schimb, vor să fure înainte să fi învățat să meargă. Au s-ajungă să se omoare între ei. Apoi au să se înjosească până la a cădea la învoială cu zbirii, iar când o să se întâmple asta, îmi fac speranțe pentru tine, dragul meu, c-ai să fii departe de aici, pentru că locul ăsta o să fie un cimitir al celor buni și cinstiți.

Bineînțeles că tot ce-mi spunea bunicul Kuzia era pentru mine expresia supremă a inteligenței omenești și a experienței criminale.

Vorbeam împreună despre viitor, despre cum avea să fie viața noastră, despre cum aveau să fie înfăptuite lucrurile. El era foarte pesimist, însă nu s-a temut niciodată că aș fi putut să-l dezamăgesc, considerându-mă diferit de tinerii din comunitatea noastră.

După 1992, când forțele militare din Moldova au încercat să ocupe teritoriul Transnistriei, orașul nostru a fost abandonat de toți, am rămas singuri cu noi înșine, cum fusesem în realitate dintotdeauna. Toți criminalii înarmați au opus rezistență soldaților moldoveni și după trei luni de lupte i-au alungat.

Când a trecut pericolul unei ciocniri directe, Maica Rusie ne-a trimis așa-zisele „ajutoare”: armata a paisprezecea, condusă de carismaticul general Lebed. Aceștia, o dată sosiți în orașul nostru, liber deja de câteva zile, au aplicat politica administrației militare: ore de stingere, percheziții ale caselor, arestări și lichidări ale persoanelor incomode. În perioada aceea, fluviul aducea deseori la mal trupuri de oameni împușcați, cu mâinile legate la spate cu sârmă de fier și urme de tortură pe trup. Eu însumi am pescuit patru cadavre ale unor astfel de persoane executate, așa că pot afirma cu toată tinereasca mea autoritate că omorurile prin împușcare din partea soldaților ruși erau o realitate foarte frecventă în Transnistria.

Rușii au încercat să profite de moment pentru a aduce la noi, pe tărâmul criminalilor, reprezentanții lor guvernamentali, care ar fi trebuit să administreze ce era înainte numai în mâinile noastre. Mulți criminali siberieni au trecut în perioada aceea printr-un serios pericol de moarte, de exemplu, tatăl meu a trecut prin trei atentate, din care a scăpat ca prin urechile acului

și, ca să nu-l aștepte și pe-al patrulea, a plecat din Transnistria și s-a stabilit în Grecia, unde avea prieteni din vremea unor traficuri mai vechi.

Criminalii din oraș au încercat să-și adune forțele și să lupte împotriva soldaților ruși, însă mulți membri ai comunității se temeau și erau dispuși de fapt să colaboreze cu noul regim. Siberienii au renunțat la orice alt contact cu restul societății și erau, spre 1998, complet izolați, nu colaborau și nu susțineau pe nimeni. Alte comunități au semnat pacte cu regimul, care le propusese un om de-al lor drept președinte și garant politic al afacerilor lor. Curând, noi forțe de guvernare au eliminat persoanele implicate în acele pacte, luând în mână frâiele puterii.

Bunicul Kuzia îmi împărtășea tot ce știa:

— Legea noastră ne interzice să vorbim cu zbirii, dar știi și de ce? Nu din distracție. Ci fiindcă zbirii sunt câinii guvernului, sunt instrumentele pe care guvernul le folosește împotriva noastră. Fiul meu, m-au împușcat când aveam douăzeci și trei de ani, iar după aceea am trăit toată viața cu smerenie, fără să am nimic al meu, nici familie, nici copii, nici casă; mi-am petrecut toată viața la închisoare, suferind și împărțind suferințele cu ceilalți. Ăsta-i motivul pentru care am putere, pentru care atâta lume mă cunoaște și știe că, atunci când încrucișez mâinile pe masă, nu vorbesc în interesul meu, ci spre binele tuturor. De aceea, băiete drag, în lumea noastră toți au încredere în mine. Și acum, spune-mi tu de ce-ar trebui să avem încredere în cei ce și-au petrecut întreaga viață ucigându-ne frații, închizându-ne în închisori, torturându-ne și tratându-ne de parcă n-am fi tot oameni? Cum să reușești, zi-mi tu, să ai încredere în cel ce trăiește de pe urma morții noastre? Zbirii sunt deosebiți de restul oamenilor fiindcă au înăuntrul lor dorința de a servi, de a avea un stăpân. Nu înțeleg libertatea și se tem de oamenii liberi. Pâinea lor e crescută din suferința noastră, fiule, și atunci cum poți face înțelegeri cu oamenii ăștia?

Tot ceea ce mi-a povestit bunicul Kuzia m-a ajutat să înfrunt realitatea, să nu rămân sclavul unei idei greșite sau al unui vis neîmplinit. Știam cu siguranță că ce trăiam eu era moartea societății noastre și mă străduiam să supraviețuiesc, trecând prin acest vârtej de suflete, de povești omenești, de care mă îndepărtam pe zi ce trece mai mult.

•

De fiecare dată când mergeam la bunicul Kuzia, mama îmi dădea o sacoșă în care se afla ceea ce terminase de gătit. Mama era o bucătăreasă grozavă, fiind renumită în cartierul nostru pentru supa ei roșie, somnul umplut cu orez, verdețuri și mere, pateul de caviar cu unt, ciorba țărănească de pește și în special pentru dulciurile făcute de ea. Bunicul Kuzia îi spunea „mămucă”; așa își exprimă criminalii respectul profund și admirația față de femei. De fiecare dată când îi duceam câte ceva, zicea:

— Lilia, Lilia, mămuca mea dragă! Nu m-aș mai sătura să-ți sărut mânușițele!

În fața casei bunicului Kuzia se afla o veche bancă de lemn. Deseori el se așeza acolo privind la fluviu. Eu mă așezam lângă el și stăteam așa toată ziua, uneori până seara. Îmi povestea întâmplări din viața lui sau poveștile siberienilor Urca ce îmi plăceau nespus. Cântam cântece. El se pricepea foarte bine la cântat și știa pe de rost o mulțime de cântece criminale. Eu aveam memorie bună, era suficient să ascult de câteva ori un cântec că mi-l și aminteam imediat. Bunicului Kuzia îi plăcea lucrul acesta și mă întreba mereu înainte să înceapă să cânte:

— Dar pe ăsta ți-l mai amintești?

— Cum să nu mi-l amintesc? Doar e preferatul meu.

— Bravo, desculțule! Cântă cu mine atunci!

Și cântam împreună, astfel încât deseori întârziam la cină.

Cel mai mult îmi plăcea când bunicul Kuzia îmi povestea despre Siberia: poveștile comunității Urca, felul în care ei s-au opus regimului țarist și celui comunist. Era frumos, fiindcă în poveștile acelea se simțea firul care îi ținea împreună pe cei din familia mea și lega persoanele din trecut de cele din prezent. Datorită acestui fir, totul părea mult mai credibil, mai real.

În timp ce povestea, sublinia mereu relațiile dintre personaje și oamenii pe care-i întâlneam zi de zi pe stradă, ca să mă facă să înțeleg că, deși timpurile se schimbaseră, valorile rămăseseră aceleași.

Bunicul Kuzia a fost printre primii siberieni veniți în Transnistria. Povestea despre acea mutare cu durere și se vedea că avea înlăuntru sentimente întunecate legate de acele vremuri.

•

— Soldații au sosit în sat noaptea. Mulți, înarmați până-n dinți, cu puști și baionete, parcă s-ar fi dus la război... Eu eram încă mic, să tot fi avut vreo zece ani, părinții mei muriseră demult, iar eu trăiam cu niște oameni cumsecade ce mă creșteau ca pe un fiu. Toți bărbații erau plecați în taiga, în sat rămăseseră numai bătrânii și femeile cu copiii. Îmi amintesc că au intrat în casă fără să bată la ușă și fără să-și scoată cizmele. Se afla printre ei un bărbat îmbrăcat în haină și pantaloni din piele neagră. Îmi amintesc și acum mirosul acela de piele, era grețos, insuportabil. Ne-a privit și a întrebat-o pe Pelagheia, stăpâna casei:

„Știi ceva de bărbatu-tău, unde-i?”

„A plecat în taiga la vânătoare, nu știu când se-ntoarce.

„Îmi închipuiam eu. Bine, îmbrăcați-vă gros, luați cu voi numai strictul necesar, ieșiți din casă și așezați-vă în rând cu ceilalți.” Bărbatul acela era un comandant, avea aerul unuia care știe că are puterea.

„Dar ce se-ntâmplă? De ce trebuie să ne-mbrăcăm și să ieșim din casă? E noapte, copiii dorm...” Pelagheia era agitată, iar buzele îi tremurau în timp ce vorbea.

Bărbatul s-a oprit o clipă, s-a uitat bine prin cameră și s-a apropiat de colțul roșu, unde se aflau icoanele: a luat una și a izbit-o de perete. Icoana s-a rupt în două. A mai luat apoi și altele, pe care le-a aruncat în sobă zicând:

„Peste zece minute dăm foc la sat, dacă vreți să rămâneți și să fiți arși de vii, n-aveți decât.

Pelagheia avea cinci copii, cel mai mic avea patru ani, iar cel mai mare treisprezece. Și mai avea pe deasupra grijă de mine și de o fată de paisprezece ani, Varia, rămasă și ea orfană. Era o femeie bună și foarte cumsecade. Le-a explicat cu calm copiilor că nu trebuie să le fie teamă, că eram cu toții în mâinile Domnului. Ne-a îmbrăcat bine, a luat aurul pe care-l ținea la loc sigur și l-a ascuns printre hainele noastre. A luat puțină cenușă din sobă și a mânjit cu ea fața Variei. A făcut-o anume, ca s-o facă urâtă, fiindcă se temea să n-o violeze soldații.

„Orice v-ar întreba, voi să nu le spuneți nimic, să nu vă uitați în ochii lor și să mă lăsați pe mine să vorbesc. O să fie totul bine.”

A mai luat un sac plin cu pâine și carne uscată și am ieșit.

Afară erau mulți oameni. Soldații jefuiau casele, spărgeau ușile și ferestrele și luau cu ei tot felul de lucruri, în special ramele de aur ale icoanelor. Aprinseseră un foc în mijlocul drumului în care aruncau icoanele și crucile. Toți stăteau în fața caselor lor și priveau neputincioși la acel dezastru.

Un ofițer cerceta împreună cu un soldat persoanele așezate în rând, iar când vedea câte un bătrân, îi ordona soldatului: „Afară cu el!” și repede persoana indicată era lovită cu baioneta. Îi lichidau pe toți cei care ar fi putut încetini drumul.

O femeie tânără, mamă a trei copii, a fost dusă de un grup de soldați într-o casă unde au violat-o. La un moment dat ea a fugit afară, goală, urlând de disperare, iar de la fereastra casei un soldat a împușcat-o în spate; a căzut în zăpadă, moartă. Unul dintre fiii ei, cel mai mare, a fugit spre ea țipând; un soldat din apropiere l-a lovit în cap cu patul puștii, iar băiatul s-a prăbușit la pământ fără simțire.

În clipa aceea, un ofițer a strigat furios:

„Cine-a tras? Care-a fost?”

Soldatul care trăsese de la fereastră a ieșit afară cu fruntea plecată:

„Eu am fost, tovarășe!”

„Ai luat-o razna? Avem ordin să tragem numai în caz de nevoie extremă! Folosește mai bine baioneta; nu vreau s-aud zgomot de-mpușcături! Dacă ne aud cei din pădure, nu mai ajungem la tren!” Era agitat și imediat după aceea a ordonat unui subofițer: „Grăbiți-vă, dați foc la case și așezați oamenii în rând, să pornim marșul!”

Soldații ne-au împins pe toți în mijlocul drumului, formând o coloană, apoi ne-au ordonat să mergem. Ne îndepărtam plini de ură și teamă și din când în când ne uitam în urmă și vedeam casele noastre arzând în întuneric ca niște cutiuțe de hârtie.

Am mers toată noaptea până când am ajuns la calea ferată din mijlocul pădurii. Acolo ne aștepta un tren cu vagoane de lemn, fără ferestre. Ne-au ordonat să urcăm și, o dată ajunși înăuntru, ne-am dat seama că trenul acela era deja plin de oameni din diferite sate. Ne-au spus povestea lor, care era aidoma cu a noastră. Cineva zicea că auzise că trenul s-ar îndrepta spre o regiune îndepărtată, din sudul Rusiei. Avea să străbată Siberia timp de încă o săptămână, adunând lumea din numeroasele satele pârjolite.

Ne-au împărțit lemne pe care să le ardem în sobele mici din vagoane, puțină pâine și apă înghețată. Trenul a plecat și după aproape o lună de călătorie îngrozitoare am sosit la destinație, și anume aici, în regiunea numită Transnistria, căreia unii îi mai spuneau și Basarabia.

Când s-a oprit trenul, ne-am dat seama că soldații nu mai erau cu noi. Rămăseseră numai mecanicii și câțiva angajați de la căile ferate.

Aici nu cunoșteam pe nimeni, aveam numai ceva aur cu noi, iar mulți reușiseră să ia cu ei și armele.

Ne-am stabilit pe malul fluviului: crescuserăm doar pe fluviile siberiene, știam să pescuim și să navigăm bine, și așa a luat naștere cartierul nostru, Lunca Fluviului.

•

În Rusia de azi nu se știe mai nimic despre exilul siberienilor în Transnistria; câte cineva își mai amintește de vremea colectivizării comuniste, când țara era străbătută de oameni sărmani transferați dintr-un loc în altul din motive numai de guvern știute.

Bunicul Kuzia susținea că guvernul comunist a vrut să-i despartă pe Urca de familiile lor pentru a ne distruge comunitatea, însă, ca o ironie a destinului, poate că astfel o salvaseră.

Din Transnistria, mulți tineri au plecat în Siberia pentru a participa în felul lor la războiul împotriva comuniștilor: jefuiau trenuri, nave, depozite militare și le făceau greutăți comuniștilor. Periodic, se întorceau în Transnistria ca să-și lingă rănile sau ca să petreacă puțin timp cu familiile și prietenii lor. În ciuda a tot, acest tărâm a devenit o a doua patrie de care siberienii și-au legat viețile.

•

Bunicul Kuzia nu mă educa ținându-mi lecții, ci vorbind, spunându-mi poveștile lui și ascultând raționamentele mele. Datorită lui am învățat numeroase lucruri care m-au ajutat să supraviețuiesc. Modul său de a vedea și de a înțelege lumea era foarte simplu: el nu vorbea despre viață din poziția unuia care o observă de sus, ci din aceea a unui om care stă cu picioarele pe pământ și încearcă să rămână astfel cât mai mult cu putință.

— Mulți caută cu disperare ceea ce nu sunt în stare să păstreze și să înțeleagă, de aia-s plini de ură și o duc rău toată viața.

Îmi plăcea felul lui de a gândi, fiindcă era foarte ușor de înțeles. Nu trebuia să mă pun în pielea altcuiva, era destul să-l ascult rămânând eu însumi ca să înțeleg că ceea ce ieșea din gura lui era adevărat. Avea o înțelepciune care venea din adânc, care nu părea nici măcar omenească, de parcă ar fi provenit din ceva mai măreț și mai puternic decât omul.

— Uite unde-am ajuns, fiule… Oamenii se nasc fericiți, dar încearcă să se convingă că fericirea e ceva ce trebuie găsit în viață… Și ce suntem atunci? O haită de animale fără instinct, care urmăresc idealuri greșite, căutând ceea ce deja au…

Odată, când eram la pescuit, vorbeam chiar despre fericire. La un moment dat, m-a întrebat:

— Uită-te la animale și zi-mi, după părerea ta, știu ele ceva despre fericire?

— Ei bine, cred că animalele au și ele momentele lor de tristețe sau fericire, numai că nu reușesc să-și exprime sentimentele… am zis eu.

El m-a privit în tăcere și apoi a adăugat:

— Și știi de ce i-a dat Dumnezeu omului viață mai lungă decât a animalelor?

— Nu, nu m-am gândit niciodată…

— Fiindcă animalele trăiesc urmându-și instinctul și nu fac greșeli. Omul trăiește, în schimb, urmând rațiunea, așa că are nevoie de o parte din viață ca să facă greșeli, de alta ca să le înțeleagă și de a treia în care să încerce să trăiască fără să greșească.

Mergeam mereu la bunicul Kuzia, mai ales când nu mă simțeam bine sau mă frământa ceva, fiindcă el mă înțelegea cât ai clipi și reușea să-mi alunge toate gândurile negre.

•

În dimineața aceea, după bătaia luată de la polițiști, simțeam o asemenea greutate pe suflet încât aproape că-mi venea greu și să respir. Dacă îmi aminteam de ceea ce mi se întâmplase îmi venea să plâng, jur, de disperarea și ocara pe care le simțeam asupră-mi. Plimbarea în barcă împreună cu Mel îmi făcuse bine, însă aveam nevoie de bunicul Kuzia și de cuvintele lui calde.

Mergeam spre casa lui ca un somnambul, fără să-mi dau seama unde mă duc: un fel de instinct mă călăuzea în clipa aceea.

Bunicul Kuzia se trezea mereu foarte devreme, așa că nici n-am sosit bine la casa surorii lui, unde locuia el, că l-am și zărit pe acoperiș, lansând în aer primii porumbei. M-a văzut și mi-a făcut semn să urc la el. Așa că am luat o scară veche și strâmbă, căreia îi lipseau vreo două trepte, am sprijinit-o de acoperiș și am început să urc. Între timp, bunicul Kuzia privea o porumbiță care se îndepărta spre cer și care ajunsese deja destul de sus. Apoi și-a coborât privirea spre mine și mi-a zis:

— Vrei să-i dai tu drumul să zboare? m-a întrebat arătându-mi un porumbel frumos pe care-l ținea în mâna dreaptă.

— Bine, o să-ncerc..., am răspuns.

Știam bine cum se dă drumul porumbeilor, aveam mulți acasă, iar bunicul Boris era faimos pentru porumbeii săi, bătea toată Rusia în căutare de rase noi pe care apoi le amesteca, alegându-i pe cei mai puternici.

Bunicul Kuzia n-avea așa mulți porumbei, vreo cincizeci, nu mai mult, însă toți erau exemplare nemaipomenite, fiindcă multe persoane care veneau să-l viziteze de prin toate colțurile țării îi aduceau în dar cei mai de soi porumbei ai lor.

Porumbelul pe care-l ținea în mână bunicul Kuzia era de rasă asiatică, provenea din Tadjikistan: era un porumbel foarte puternic și frumos, unul dintre cei mai valoroși de pe piață. L-am luat în mână și mă pregăteam să-i dau drumul când bunicul Kuzia m-a oprit:

— Așteaptă, las-o să mai urce puțin...

Să aștepți înseamnă să riști s-o pierzi: dacă urcă prea sus, multe porumbițe se prăbușesc moarte la pământ. Sunt obișnuite să stea în cuplu, alături de mascul: fără masculul care le ajută să coboare, singure nu-s în stare să se întoarcă pe pământ, au nevoie să fie conduse. Așa că e nevoie să lansezi porumbelul la momentul potrivit: masculul urcă, iar femela, auzind cum perechea ei dă din aripi și face rotocoale în aer, începe să coboare spre ea. Însă porumbița noastră era deja foarte departe.

— Hai, Kolîma, acum! a zis bunicul Kuzia, iar eu am făcut degrabă o mișcare studiată, lansând porumbelul cu forță.

— Bine, bravo, fiule, Iisus Hristos să te binecuvânteze!

Bunicul Kuzia era mulțumit, privea porumbeii apropiindu-se unul de celălalt în aer. Am asistat împreună la acea uniune spectaculoasă; porumbelul s-a lansat într-o serie de salturi, în timp ce porumbița se rotea tot mai strâns în jurul lui, aproape atingându-l cu aripile. Alcătuiau un cuplu superb…

La urmă, cei doi s-au unit în aer și, unul lângă celălalt, au început să coboare tot mai jos, descriind cercuri largi. Bunicul Kuzia m-a privit în față, arătând spre vânătaia mea.

— Hai să facem un cifir…

Am coborât de pe acoperiș și ne-am dus la bucătărie. Moș Kuzia a pus pe foc apa pentru cifir.

„Cifirul” este un ceai foarte tare, care se prepară și se bea potrivit unui ritual străvechi. Are un puternic efect stimulator: să bei o ceașcă e ca și cum ai bea dintr-o răsuflare o jumătate de litru de cafea. Se prepară într-o oală mică, *cifirbak*, care nu este folosită la nimic altceva și nu se spală niciodată cu detergenți, ci doar se clătește în apă rece. Cu cât *cifirbak*-ul e mai negru, mai murdar de resturi de ceai, cu atât e mai apreciat, deoarece ceaiul iese mai gustos. Când fierbe apa, se stinge focul și se pun înăuntru frunzele de ceai negru, nemărunțite și neapărat aduse din Irkuțk, Siberia: acolo se cultivă un ceai deosebit, cel mai tare și mai gustos dintre toate, apreciat de criminalii din toată țara. Cu totul diferit de faimosul ceai din Krasnodar, care place tuturor gospodinelor: un ceai slab, răspândit mai ales în Moscova și Rusia de sud, bun pentru micul dejun. Pentru un cifir ca la carte se pune înăuntru cam o jumătate de kilogram de frunze de ceai. Frunzele nu trebuie lăsate la infuzat mai mult de zece minute, altfel cifirul devine acru și rău la gust. Peste oală se așază un capac, pentru a nu da voie aburului să iasă; e recomandat ca totul să fie înfășurat într-un prosop pentru a menține temperatura. Cifirul este gata atunci când nicio frunză nu mai plutește la suprafață: nu degeaba se spune despre cineva care este gata că s-a „lăsat” cifirul. La urmă se trece totul printr-o strecurătoare. Frunzele de ceai nu se aruncă: sunt puse într-o farfurie și lăsate la uscat, putând fi folosite mai târziu pentru a face un ceai obișnuit, care poate fi băut cu zahăr și lămâie, alături de ceva dulce.

Cifirul se bea dintr-un pahar de fier sau de argint, care conține peste un litru de ceai. Se bea în grup, trecând din mână în mână acest pahar numit *bodiaga*, bidon în limba criminală siberiană

veche. Acesta e înmânat camaradului în sensul acelor de ceasornic, niciodată invers; de fiecare dată se beau doar trei înghițituri, niciuna în plus sau în minus. Când bei nu ai voie să fumezi, să mănânci, să vorbești sau să faci altceva. E interzis să sufli în pahar, semn de proastă creștere. Primul care începe să bea e cel care a pregătit cifirul, abia apoi paharul trece la ceilalți, iar cel care termină trebuie să se ridice, să-l spele și să-l așeze la locul lui. Abia atunci se poate vorbi, fuma o țigară, mânca ceva dulce.

Aceste reguli nu sunt identice în toate comunitățile. De exemplu, în Rusia centrală nu se beau trei înghițituri, ci două, iar a sufla în pahar e considerat un gest de politețe față de ceilalți, cărora tu le răcești băutura fierbinte. În orice caz, când cineva îți oferă un cifir e un semn de respect, de prietenie.

Cifirul cel mai bun este cel pregătit pe foc de lemne; de aceea, în casele multor criminali există, pe șemineu, un loc special amenajat pentru prepararea cifirului. Dacă nu, se poate folosi soba, dar niciodată focul pe gaz.

În Siberia, o dată pregătit, cifirul se bea imediat: dacă se răcește, nu se mai încălzește, ci se aruncă. În alte locuri, mai ales în închisori, cifirul poate fi reîncălzit, dar nu mai mult de o singură dată. Cifirul reîncălzit nu se mai numește cifir, ci *cifirok*: un diminutiv în toate sensurile.

•

Am băut cifirul în tăcere, cum cere tradiția, și abia după ce am terminat bunicul Kuzia a început să vorbească.

— Așadar, ce mai faci tu, descultule?

— Bine, bunicule Kuzia, numai că acum câteva zile ne-am băgat în niște necazuri la Tiraspol și am cam încasat-o de la zbiri…

Voiam să fiu sincer, dar totodată nu-mi venea să exagerez. În fața unuia precum bunicul Kuzia nu era cazul să te lauzi sau să te plângi de ceea ce ți se întâmpla, fiindcă nu încape îndoială că văzuse lucruri mai serioase.

— Știu totul, Kolîma… Dar ești viu, nu te-au omorât. Și atunci cum de ești așa cătrănit?

— Mi-au luat lancea, cea pe care mi-o dăruise nenea Ariciu’, iar când am zis acestea m-am simțit de parcă aș fi asistat la propria-mi înmormântare. Ceea ce se întâmplase devenea și mai groaznic și mi se rupea inima când povesteam.

Dacă încerc să-mi imaginez fața pe care trebuie s-o fi avut în clipele acela, mă pufnește râsul, și chiar asta a și făcut bunicul Kuzia:

— Zi-mi și mie de ce trebuie să te simți așa prost că ți-au luat zbirii lancea?! Știi doar că tot ce se-ntâmplă stă în mâinile lui Dumnezeu și face parte din marele său plan. Ia gândește-te: lăncile noastre sunt puternice fiindcă în ele stă forța pe care ne-o dă Domnul nostru. Iar când cineva ne ia lancea și o folosește în mod necinstit, ea îl duce la pierzanie, fiindcă forța Domnului o să-l nimicească pe dușman. Și atunci de ce plângi? S-a întâmplat un lucru bun, lancea ta o să-i aducă unui zbir atâtea nenorociri încât o să moară. Și apoi o s-o ia altul și altul, iar lancea ta o să-i ucidă pe toți…

Ideea pe care mi-a expus-o bunicul Kuzia m-a mai liniștit puțin; de acord, lancea mea avea să le aducă necazuri polițiștilor, dar eu tot îi simțeam lipsa.

Nu voiam să-l dezamăgesc smiorcăindu-mă în fața lui, așa că mi-am dres vocea, umplând-o cât puteam de fericire:

— Atunci sunt bucuros…

Bunicul Kuzia a zâmbit:

— Bravo, așa trebuie să faci, ține-ți mereu pieptul ca roata și coada ca pistolul…

•

După o săptămână m-am întors la bunicul Kuzia ca să-i aduc un borcănel de pateu de caviar cu unt. El m-a chemat în hol și m-a dus în colțul roșu al icoanelor. Acolo, pe poliță, se afla o splendidă lance deschisă, cu o lamă foarte subțire și un mâner de os. O priveam fascinat.

— Am pus să fie adusă direct din Siberia, frații noștri au adus-o special pentru un tânăr prieten al meu…

A luat-o și mi-a înmânat-o.

— Ia-o, Kolîma, și amintește-ți că singurele lucruri care contează cu adevărat sunt cele dinlăuntrul tău.

Eu eram din nou fericitul stăpân al unei lănci și mă simțeam de parcă mi s-ar fi dăruit o a doua viață.

Seara am scris pe o foaie cu litere groase și îngrijite ceea ce îmi spusese bunicul Kuzia și am atârnat foaia în camera mea, lângă icoane. Când a văzut-o, unchiul meu s-a uitat la mine cu un semn de mirare în ochi. Eu am ridicat din umeri, ca pentru a-i spune „Asta e”. El mi-a zâmbit și a zis:

— Acum avem și un filosof în familie!

Când pielea vorbește

Când eram mic, îmi plăcea să desenez. Desenam tot timpul; luam un carnețel cu mine și desenam tot ce vedeam. Îmi plăcea să văd cum subiectul era transpus pe hârtie, iar ceea ce mă încânta era procesul desenului în sine, în timp ce eu îmi făceam de lucru cu creionul. Eram ca-ntr-un balon, închis în lumea mea, și numai Dumnezeu știe ce se întâmpla în clipele acelea în capul meu.

Noi, copiii toți, voiam să semănăm cu adulții, așa că-i imitam în toate: în felul de a vorbi, de a ne îmbrăca și chiar în tatuaje. Criminalii adulți în mijlocul cărora trăiam – tați, bunici, unchi și vecini – erau plini de tatuaje.

În comunitățile criminale ruse există o cultură bine împământenită a tatuajului și fiecare dintre ele are o semnificație aparte. Tatuajul este un fel de carte de identitate ce are rolul de a-ți exprima propria poziție în cadrul societății criminale: tipul de „meserie” criminală, informații despre viața personală și experiențele din închisoare.

Fiecare comunitate are o tradiție a tatuajului, o simbologie și diferite scheme proprii, de care se ține seama când simbolurile sunt poziționate pe corp, iar la final, citite și interpretate. Cea mai veche tradiție a tatuajului este aceea siberiană, deoarece chiar strămoșii criminalilor siberieni au fost cei ce le-au transmis tradiția tatuării simbolurilor în mod codificat, ascuns. Ulterior, această cultură a fost copiată de alte comunități și s-a răspândit în închisorile din întreaga țară, fapt ce a dus la transformarea semnificațiilor de bază ale tatuajelor, precum și a modului în care acestea erau executate și interpretate. Tatuajele celei mai puternice caste criminale din Rusia, numită Seminția Neagră, au fost în întregime copiate după tradiția celor din comunitatea Urca, dar au semnificații diferite. Imaginile pot fi identice, dar numai o persoană capabilă să citească un corp poate „povesti” cu exactitate ceea ce ascund ele și explica de ce sunt diferite.

Spre deosebire de alte comunități, siberienii execută tatuajele numai manual, folosind diferite tipuri de baghete. Tatuajele

făcute cu ajutorul aparatelor sau prin alte metode nu sunt considerate demne.

Tradiția tatuajelor siberienilor din comunitatea Urca are loc într-un proces lung cât o viață de criminal. Câteva simboluri încep a fi tatuate în jurul vârstei de doisprezece ani, dar numai după ce ai trecut prin diferite experiențe și etape de viață aceste lucruri pot fi povestite prin tatuaje, codificate și ascunse într-un tablou care devine, cu trecerea anilor, din ce în ce mai complet. Iată de ce nu există, în comunitatea criminală siberiană, persoane tinere cu tatuaje extinse și complete precum în alte comunități. În Siberia, pieptul și spatele sunt ultimele tatuate, atunci când criminalul ajunge la patruzeci-cinzeci de ani, iar schema principală aduce cu structura unei spirale care, pornind de la extremități, adică de la mâini și picioare, se termină în centrul corpului.

Pentru a citi corpurile cu tatuaje atât de complexe e nevoie de multă experiență și de o cunoaștere perfectă a tradiției tatuajului; de aceea, în comunitatea siberiană, tatuatorul ocupă un loc de cinste; el este un soi de preot autorizat de toți ceilalți să lucreze în numele lor.

Îmi plăcea această tradiție, dar nu știam multe despre ea, doar ce-mi povestiseră bunicul, tatăl și unchiul meu, iar eu voiam să aflu mai mult: mă încânta ideea de a putea citi tot ce era scris pe trupurile lor.

Astfel, petreceam mult timp copiind tatuajele pe care le vedeam în jurul meu și, cu cât le copiam mai mult, cu atât eram mai disperat, fiindcă nu reușeam să găsesc nici măcar un tatuaj identic cu altul. Subiectele principale se repetau, însă detaliile erau diferite. După puțin timp, am înțeles că secretul trebuia să se afle tocmai în detalii și atunci am început să le analizez, însă era ca și cum aș fi încercat să învăț o limbă străină fără profesor. Observasem că pe anumite părți ale corpului erau desenate anumite imagini și pe altele nu. Am încercat să fac asocieri între imagini, emițând câte o ipoteză, însă totul era foarte nestatornic și ambiguu, ca nisipul ce se scurge printre degete.

În jurul vârstei de zece ani am început să le fac colegilor mei tatuaje false, desenând cu pixul imagini pe care le inventam eu însumi, inspirându-mă din cele pe care le vedeam la criminalii adulți.

Mai târziu, câte un vecin a început să-mi ceară să-i fac un desen anume, pe care el avea să se ducă să și-l tatueze. Îmi explica ce voia, iar eu i-l reproduceam pe hârtie. Mulți mă plăteau, nu cine știe ce, vreo zece ruble, însă faptul în sine mi se părea extraordinar.

Astfel, fără să vreau, am devenit oarecum faimos în cartier, iar bătrânul tatuator care executa tatuajele pregătite de mine, bunicul Lioșa, mi-a transmis de câteva ori salutările și felicitările lui prin alte persoane. Eram bucuros, mă simțeam important.

Când am împlinit doisprezece ani, tatăl meu mi-a ținut un discurs serios: mi-a spus că eram acum destul de mare și trebuia să mă gândesc la ce-mi doream să fac în viață, pentru a mă putea desprinde de părinți și a fi pe picioarele mele. Mulți dintre prietenii mei luaseră deja parte la acțiuni de trafic sub conducerea adulților; de altfel, și eu făcusem câteva plimbări cu unchiul meu Serghei, și nu o dată trecusem granița cu aur în raniță.

Eu i-am răspuns că voiam să mă fac tatuator.

Așa că peste câteva zile m-a trimis acasă la bunicul Lioșa pentru a-l întreba dacă mă putea lua drept ucenic. El m-a ascultat cu atenție, m-a servit cu ceai, a răsfoit carnetul meu cu desene și a examinat tatuajele pe care mi le făcusem singur.

— Felicitări, ai „mână rece”, a zis. De ce vrei să te faci tatuator?

— Fiindcă-mi place să desenez și vreau să-nvăț tradiția noastră, vreau să-nțeleg cum se citesc tatuajele…

El a râs, apoi s-a ridicat și a ieșit din cameră, iar când s-a întors ținea în mâini o baghetă de făcut tatuaje.

— Uite-te bine la ea, cu ajutorul ei îi tatuez pe oamenii cinstiți. Ea m-a ajutat să câștig respectul multora și pâinea mea de toate zilele. Din pricina ei mi-am petrecut jumătate din viață la închisoare, torturat de zbiri, și n-am reușit să am nimic altceva în viață în afară de ea. Du-te acasă și gândește-te bine. Dacă vrei cu adevărat o asemenea viață, întoarce-te la mine și o să te-nvăț tot ce știu despre meseria asta.

M-am gândit toată noaptea la cele spuse. Nu-mi plăcea ideea de a-mi petrece jumătate din viață la întuneric, torturat de zbiri, însă, dat fiind că alternativele pe care le aveam îmi rezervau mai mult sau mai puțin același lucru, m-am hotărât să încerc.

A doua zi eram din nou în fața porții casei sale. Bunicul Lioșa mi-a explicat înainte de toate ce înseamnă să „înveți” să fii tatuator. Trebuia să-l ajut să termine mai repede treburile casei – curățenie, cumpărături, tăiatul lemnelor –, ca el să aibă mai mult timp pentru mine.

Și așa a fost. Puțin câte puțin, bunicul Lioșa m-a învățat totul. Cum se pregătește o masă de lucru pentru tatuat, cum se execută desenul, cum se transpune cel mai bine pe piele.

Îmi dădea teme pentru acasă: de exemplu, trebuia să inventez feluri în care imaginile să se poată întrepătrunde între ele, respectând totodată tradiția criminală. Mă învăța semnificațiile imaginilor și poziționarea lor pe corp, povestindu-mi originea fiecăreia, evoluția ei în tradiția siberiană.

După un an și jumătate mi-a dat voie să retușez tatuajul decolorat al unui client, un criminal ieșit de curând de la închisoare. Era imaginea unui lup foarte prost executată, îmi amintesc că era disproporționată, și atunci eu am propus să aranjăm puțin tatuajul și din punct de vedere „artistic”. Am desenat o imagine nouă cu care aș fi putut s-o acopăr cu ușurință pe cea veche și le-am arătat-o profesorului meu și clientului. Au acceptat. Așa că am făcut tatuajul, care a ieșit bine: criminalul era fericit și nu mai contenea cu mulțumirile.

Din clipa aceea, maestrul meu m-a lăsat să ajustez tatuajele vechi și șterse, iar când mi-am format mâna, cu permisiunea lui, am început să mă ocup de lucrări noi, pe pielea neatinsă.

Cream imagini pentru tatuaje folosind cu din ce în ce mai multă ușurință simbologia tradiției criminale siberiene. Când îmi dădea sarcini noi, bunicul Lioșa nu-mi mai spunea cum trebuie să fie imaginile, explicându-mi doar semnificația finală, cifrată. Ce mai, foloseam simbolurile în crearea de imagini precum te folosești de literele alfabetului pentru a scrie povești.

Mi se întâmpla să cunosc persoane cu tatuaje deosebite, care aveau la origine povești interesante. Mulți dintre ei veneau la maestrul meu, iar el îmi arăta tatuajele lor, explicându-mi semnificația. Erau așa-zisele „iscălituri”, cum le spun criminalii: tatuaje cu o semnificație finală care înglobează un simbol sau chiar numele vreunei vechi și puternice autorități criminale. Sunt ca un permis de trecere, pentru a evita ca o persoană să fie primită rău în locuri îndepărtate de casa sa, din cauza bănuielilor sau a puținelor sale cunoștințe din societatea

criminală. De obicei, aceste tatuaje sunt executate într-un fel deosebit, existând o modalitate specifică de a le face unice, fără a lega direct semnificația lor de numele sau porecla celui ce le poartă: trebuie să te raportezi la caracteristicile și detaliile corpului și să le legi de semnificațiile celorlalte tatuaje. Am văzut iscălituri la diferite persoane și de fiecare dată am descoperit moduri diferite de a îmbina subiectele între ele pentru a crea ceva unic.

•

Odată, pe când eram acasă, m-a strigat un băiat și mi-a zis că bunicul Lioșa voia să mă vadă ca să-mi arate ceva. M-am dus cu el.

La maestrul meu era lume, vreo zece persoane, câțiva de pe la noi, alții pe care nu-i mai văzusem niciodată: erau criminali veniți de departe, din Siberia. Stăteau așezați la masă și vorbeau încet între ei. Maestrul meu m-a prezentat:

— Descultul ăsta învață ca să devină *kolșik*[5]. Îl învăț bine, să sperăm că într-o zi, cu ajutorul Domnului, o s-ajungă cu adevărat unul.

De la masă s-a ridicat un bărbat voinic; avea barba lungă și o serie de tatuaje pe față pe care le-am citit imediat: era un condamnat la moarte care fusese grațiat în ultimul moment.

— Va să zică ești fiul lui Iuri?

— Da, sunt Nikolai „Kolîma”, fiul lui Iuri „Cel fără rădăcini”, am răspuns eu cu voce hotărâtă.

Criminalul a zâmbit și mi-a pus mâna lui uriașă pe creștet:

— Pe urmă o să vin pe la taică-tu, suntem prieteni vechi, în tinerețe am făcut parte din aceeași familie într-o închisoare de minori…

Maestrul meu m-a bătut prietenește pe spate:

— Acum o să-ți arăt un lucru pe care tu, dacă vrei să devii un tatuator bun, trebuie să știi să-l recunoști…

Am străbătut camera și am ieșit în spatele casei, unde se afla o grădiniță cu câțiva pomi fructiferi. Am intrat într-un șopron de unelte făcut din lemn și tablă ruginită. Maestrul meu a aprins o lampă care atârna din tavan până la nivelul feței mele.

Pe podea se afla ceva acoperit cu o bucată de stofă aspră, ceva mare. Maestrul a îndepărtat pânza: sub ea se afla un om

[5] În limba criminală înseamnă „cel care înțeapă”, adică tatuator.

mort, gol, fără urme de lovituri de cuțit sau de sânge, doar o vânătaie mare și neagră pe gât.

„Strangulat”, m-am gândit eu.

Pielea era foarte albă, aproape ca hârtia, probabil era mort deja de câteva ore. Chipul îi era destins, cu gura ușor deschisă, buzele vinețiii.

— Uită-te aici, Kolîma, uită-te bine, și bunicul Lioșa mi-a arătat un tatuaj pe brațul drept al cadavrului, aplecându-se și întorcându-l spre mine. Așadar, ce părere ai? Ce-i tatuajul ăsta?

Mă întreba cu un fel de mister în voce, ca și cum ar fi sosit momentul să-i dovedesc ce învățasem de la el.

Fără să vreau am început să analizez tatuajul cu voce tare, îndreptându-mă spre concluzia mea. El mă asculta cu multă răbdare, ținând cadavrul îndreptat spre mine.

— Este iscălitura unei autorități siberiene supranumite „Tunguz”. A fost executată în închisoarea specială numărul 36, în anul 1989, în orașul Ilin din Siberia. Există și binecuvântarea pentru cel ce o citește, semn clar că tatuatorul care a făcut-o era un urca siberian…

— Atât? N-ai mai observat nimic altceva? m-a întrebat maestrul suspicios.

— Păi, e cum trebuie să fie un tatuaj: bine realizat, ușor de citit, o combinație de imagini clasică și foarte clară… Dar…

Așa e, exista un dar.

— Are un singur tatuaj pe corp, am continuat eu, și totuși imaginea face trimiteri la alte tatuaje care lipsesc de aici… A fost făcut în 1989, însă pare vindecat de numai câteva luni, e încă prea negru, pigmentul n-a avut timp să se estompeze… Și, de altfel, și locul e ciudat, de obicei pe braț se fac „semințele” sau „aripile”[6], iscăliturile în schimb sunt prinse de un tatuaj mai mare, alcătuind un fel de punte între două tatuaje. Pot fi realizate pe antebraț, la interior, sau, mai rar, chiar deasupra tălpii, pe gleznă…

— Și de ce se fac acolo? m-a întrerupt maestrul.

— Pentru că e important ca tatuajul să fie ușor de văzut în orice situație, în schimb individul de aici l-a pus într-un loc incomod…

[6] Tatuajele numite astfel nu reproduc semințe sau aripi, ci conțin diferite imagini care trimit la datele personale, promisiuni, legături sentimentale ale criminalului.

M-am oprit o clipă. Am făcut ceva calcule și raționamente în mintea mea și la final l-am privit pe maestru cu ochii cât cepele:

— Nu pot să cred, nu-mi spune, bunicule Lioșa… Nu cumva ăsta de aici e… și m-am oprit iar fiindcă nu reușeam să pronunț cuvântul acela.

— Da, băiete, ăsta e un zbir. Uită-te bine la el fiindcă, cine știe, poate c-o să-ți fie dat să mai întâlnești cât ai să trăiești vreunul care se dă drept unul de-ai noștri, și atunci n-o să mai ai timp de gândire, o să trebuiască să fii sută la sută sigur și să-l recunoști imediat. Cel de aici a aflat cumva că unul dintre noi avea o iscălitură și a copiat-o întocmai, fără să știe ce reprezintă cu adevărat, cum se realizează și cum se citește și interpretează… A murit fiindcă a fost prea prost.

Nu mă impresiona nici corpul polițistului, nici povestea tatuajului copiat de la un criminal. Singurul lucru care mi se părea la vremea aceea ciudat, lipsit de naturalețe și în afara modului meu de a înțelege viața era corpul acela gol, fără tatuaje. Mi se părea ceva imposibil, vedeam lucrul acela aproape ca pe o boală. De mic fusesem mereu înconjurat de persoane tatuate și pentru mine acest lucru era perfect normal. Să văd un corp fără niciun tatuaj îmi trezea un sentiment ciudat, o suferință fizică, un fel de milă.

Chiar și corpul meu mă tulbura, fiindcă mi se părea prea gol.

•

Mă antrenam citind tatuajele pe care le vedeam în jurul meu. Astfel descopeream multe lucruri pe care nu le cunoșteam despre persoane pe care le știam dintotdeauna.

— Ia spune, nene Ignat, odată, când erai tânăr, ai fost condamnat pe viață, dar apoi te-au grațiat, așa-i?

— Lasă-l în pace, Kolîma, termină cu experimentele tale și nu mai pune întrebări oaspeților noștri… Dacă nu ești sigur de ceea ce citești la o persoană, atunci învață mai bine! mă izgonea tata de fiecare dată când tăbăram cu întrebări asupra oamenilor.

Să pui cuiva întrebări despre antecedentele sale penale – zise „urme pe apă” – era considerat la noi un semn de proastă creștere. Însă eu eram atât de prins de mania asta încât nu reușeam să mă stăpânesc.

Potrivit regulii, tatuajele se fac numai în anumite perioade ale vieții, nu ți le poți face imediat pe toate cele care-ți plac, ci există o schemă bine definită.

Dacă un criminal își face un tatuaj care nu reprezintă o informație adevărată despre el sau își face un tatuaj înainte de vreme, este pedepsit aspru, iar tatuajul respectiv trebuie îndepărtat de pe piele.

Cum se spune în Siberia, e nevoie să „suferi” tatuajele. După ce ai trăit ceva deosebit, îl povestești cu ajutorul tatuajului, ca într-un jurnal. Cum viața criminală e dură, nu se spune despre tatuaje că sunt „făcute”, ci „suferite”.

Deseori se spune despre cineva care și-a făcut un tatuaj nou: „Uite, a mai suferit un tatuaj”, iar fraza nu se referă la durerea fizică provocată de procesul tatuării, ci la semnificația acelui tatuaj anume și a vieții grele de la originea lui.

Odată am cunoscut un băiat pe nume Igor, un tip care făcea numai necazuri și pe care mulți îl considerau un nesăbuit, neîmpărtășindu-i modul de a gândi și de a-și trăi viața. Era băiatul unei femei de naționalitate moldovenească care lucra la fabrică, complet străină de viața criminală. Fusese căsătorită cu un criminal ucrainean care juca jocuri de noroc și datora bani la jumătate din oraș. Într-o zi bărbatul a fost ucis, cineva i-a tăiat brațele din umăr și l-a aruncat în râu, unde s-a înecat. De la el n-a rămas decât un lucru: fiul său, Igor.

Care îi semăna destul de bine în anumite privințe: fura bani de la mama lui ca să-i piardă apoi la cărți, făcea trebușoare murdare pentru anumiți criminali din cartierul Central, care se foloseau de el pentru mici escrocherii. Odată a fost prins la piață când încerca să fure geanta mamei prietenului meu Mel, care, drept răspuns, l-a desfigurat și l-a lăsat șchiop.

Pe scurt, până la urmă, băiatul respectiv a fost prins de polițiștii dintr-un oraș ucrainean în timp ce încerca să jefuiască o bătrânică, amenințând-o cu forța. Fiindcă se temea să intre la zdup pentru un asemenea delict, disprețuit de comunitatea criminală, și-a inventat o poveste incredibilă: că el era un membru important al comunității siberiene, că polițiștii voiau cu orice preț să-l închidă, iar bătrânica se înțelesese cu ei. Ca să fie și mai credibil, idiotul și-a făcut și un tatuaj în timp ce se afla în celula unității de poliție. Folosind o bucată de sârmă și cerneala dintr-un stilou, și-a desenat o imagine siberiană oarecare pe degete și mâini fără ca măcar să-i cunoască semnificația, mulțumindu-se să copieze ce văzuse la noi.

În închisoare a început încă din prima zi să-și spună poezioara, sperând ca tovarășii lui de celulă să-l creadă. Dar, cum în închisoare se află de obicei oameni foarte experimentați, capabili să pătrundă psihologia oricărei ființe omenești, aceștia au început imediat să se îndoiască de el. Au intrat în contact cu cei din comunitatea siberiană, întrebând dacă-l cunoștea cineva sau știa ceva despre tatuajele lui, însă răspunsul a fost negativ. Așa că l-au omorât, strangulându-l în somn cu un prosop.

Să-ți însușești tatuajul altcuiva este, potrivit tradiției siberiene, una dintre cele mai grave greșeli pe care le poți face, pedepsită chiar cu moartea. Însă acest lucru e valabil doar pentru tatuajele existente, pe care cineva le deține și care reprezintă o informație personală cifrată. În schimb, să te folosești de tradiție pentru a face tatuaje străinilor e un fel de talisman. Numeroase persoane care fac afaceri cu cei din comunitatea criminală siberiană, prieteni și susținători, pot avea tatuaje tradiționale, cu condiția ca acela care le tatuează și le pregătește desenul să fie un tatuator siberian, un expert.

Raportul dintre tatuator și client este complex și necesită o explicație aparte.

În afară de a tatua, de a elabora desene și de a fi capabil să le citească de pe un trup, tatuatorul trebuie să știe cum să se poarte, să urmeze anumite reguli. Procesul cererii e foarte lung. Înainte de a „suferi” un tatuaj, criminalul trebuie să fie prezentat de un prieten care să garanteze pentru el; doar în aceste condiții tatuatorul poate accepta lucrarea.

Tatuatorul poate refuza clientul doar dacă are vreo suspiciune întemeiată în ceea ce-l privește. În acest caz, el are dreptul să ceară criminalului să ia legătura, prin cunoștințe personale, cu o autoritate renumită din societatea siberiană care să-și dea permisiunea formală să i se facă un tatuaj. Tatuatorul trebuie însă să se comporte politicos, fără să jignească pe nimeni; nu poate spune nimic legat de „suspiciune”, trebuie să se limiteze la „a cere o favoare”, aceea de „a duce o veste” unei autorități stimate. Și, chiar și atunci când, cu ajutorul prietenilor, criminalul a ajuns la această autoritate, el nu trebuie să spună direct „Cer permisiunea de a mă tatua”, ci doar „Tatuatorul Cutare întreabă dacă-i puteți transmite urările dumneavoastră de bine prin mine”. Astfel, bătrânul îi dă o scrisoare sau trimite cu el pe unul dintre oamenii lui.

Tatuatorul, potrivit legii criminale, poate refuza o lucrare doar în caz de doliu sau de boală gravă. Pe de altă parte, criminalul nu poate obliga tatuatorul să respecte o perioadă impusă de el; astfel, deseori un tatuaj mare durează și câțiva ani.

Și modalitatea de plată respectă un ritual. Criminalii cinstiți, din motive de demnitate, nu vorbesc niciodată de bani. În comunitatea siberiană, toate bunurile materiale, și mai ales banii, sunt disprețuite, de aceea nu sunt nici măcar numiți. Dacă siberienii vorbesc de bani, atunci li se spune „ăia” sau „gunoaie”, „conopidă”, „lămâi” ori se spun numai cifre, se pronunță numere. Siberienii nu țin bani în casă deoarece se zice că aduc necaz în familie, distrug fericirea și „sperie” norocul. Îi țin pe lângă casă, în grădină, în vreun ascunziș anume, uneori chiar în cotețul păsărilor.

Astfel, înainte de a face un tatuaj nu se stabilește niciodată un preț, nu se vorbește de absolut nimic care să aibă legătură cu banii. Numai după aceea, când treaba e încheiată, clientul îl întreabă pe tatuator „Ce-ți datorez?”, iar tatuatorul îi răspunde „Dă-mi ce mi se cuvine”. Acesta e răspunsul considerat drept cel mai cinstit și prin urmare cel mai des folosit de tatuatorii siberieni.

Oricum, criminalii aflați în libertate plătesc bine munca tatuatorului, în bani, arme, icoane, mașini și chiar proprietăți. La închisoare treburile stau altfel: acolo, tatuatorul se mulțumește cu câteva țigări, o cutie de ceai sau un borcan cu marmeladă, o brichetă ori o cutie de chibrituri, din când în când și ceva bani.

Între tatuatori există o relație de colaborare și fraternitate totală. Când sunt liberi se vizitează unul pe altul, fac schimb de tehnici, își spun ultimele noutăți.

Tatuatorii nu săvârșesc crime și nu iau parte la niciun fel de activitate criminală. Acest lucru se explică în două feluri: fiindcă își dedică tot timpul lucrului și fiindcă pe vremea URSS-ului a face tatuaje era o crimă în sine, iar această activitate era pedepsită cu închisoarea.

În închisoare, tatuatorii împart adesea și de bunăvoie clienții, fiindcă poate unuia îi place mai mult să execute un anumit tip de imagini, iar altuia alt tip. De regulă, cel mai vârstnic îl urmărește pe cel tânăr, stă în spatele lui și-l învață ce l-a deprins viața. Multe tatuaje sunt executate de tatuatori diferiți, deoarece criminalii schimbă deseori închisoarea sau celula.

Astfel, lucrul început de un tatuator poate fi continuat de altul și terminat de un al treilea, însă tradiția spune că e nevoie de permisiunea celui care a început tatuajul. Și cererea acesteia e un lucru complicat, deoarece în cultura criminală siberiană nu se cere niciodată nimic în mod direct, existând o formă de comunicare ce satisface nevoile oamenilor și înlocuiește cererile explicite. De exemplu, dacă în închisoarea în care lucrează un tatuator sosește un criminal nou cu un tatuaj neterminat, tatuatorul întreabă numele maestrului care a început acea lucrare. Apoi scrie o scrisoare în limba criminalilor, care, prin intermediul poștei secrete, numită „stradă”, își urmează drumul până la destinatar. Este o scrisoare aparent foarte politicoasă, plină de complimente, dar care în realitate e formală și urmează principiile educației siberiene. Dacă scrisoarea ar ajunge să fie citită de o persoană străină de lumea criminalilor, i s-ar părea un talmeș-balmeș de cuvinte fără sens.

Și eu am scris de nenumărate ori astfel de scrisori, atât din închisoare cât și din libertate. Îmi amintesc un caz special: îmi ispășeam cea de-a treia condamnare ca adult, când în celula noastră a sosit un criminal siberian care avea pe spate un superb tatuaj neterminat. Fusese început de un faimos tatuator în vârstă, Afanasi „Ceață”. Auzisem vorbindu-se despre el, viața lui era celebră. Se spunea că începuse să tatueze foarte târziu, în jurul vârstei de patruzeci de ani, înainte fiind un criminal oarecare ce jefuia trenuri. Fusese împușcat la cap într-un schimb de focuri și rămăsese și surd, și mut. Dintr-odată se apucase să facă desene puțin spus frumoase, perfecte chiar, iar apoi învățase să tatueze. Într-un jurnal explica acest lucru în felul următor: susținea că ar auzi încontinuu în minte vocea lui Dumnezeu și a îngerilor care îi sugerau subiecte iconografice inspirate de religia ortodoxă siberiană. Acest jurnal era faimos în comunitatea noastră, oamenii și-l dădeau unul altuia și-l copiau de mână, așa cum se face în comunitatea siberiană cu orice document sau mărturie scrisă de cineva considerat „însemnat” de Dumnezeu. Îl citisem și eu când eram minor, mi-l dăduse maestrul meu, iar eu îl copiasem într-un caiet și în timp ce făceam lucrul ăsta simțeam cum mi se luminează mintea.

Îi văzusem lucrările numai de două ori, însă mă frapaseră prin modul în care acele imagini păreau suferite. El avea o tehnică aparte, nu era foarte rafinat, dimpotrivă, aș putea spune că era

chiar primitiv, însă reușea să creeze forme, subiecte care se adresau imaginației prin felul în care erau prezentate pe piele. Erau diferite de toate celelalte, când le priveai nu ți se părea că vezi un trup cu un tatuaj deasupra, ci chiar tatuajul în sine era un lucru viu deasupra unui trup. Era impresionant, mai presus de orice altceva văzusem pe pielea umană.

Voiam dintotdeauna să-l cunosc pe acest Ceață și visam să găsesc modalitatea prin care să-i aduc la cunoștință existența mea, a lucrărilor mele.

Criminalul care ajunsese în celula noastră avea pe spate un tatuaj numit „Mama”, foarte complex și plin de semnificații secrete. Ca toate tatuajele mari, Mama este centrul unei galaxii: în desen se întrepătrund și uneori chiar se suprapun semnificațiile unor imagini mai mici, încovoindu-se într-o spirală pentru a se încheia cu imaginea principală și a dispărea exact în clipa în care lectura detaliilor strămută atenția asupra unui subiect unic.

Când criminalul mi-a cerut să i-l termin, nu-mi venea să cred: era o onoare pentru mine să termin liniile executate de Ceață însuși. I-am scris repede o scrisoare, eram foarte agitat, un vis era pe cale să mi se îndeplinească: mă prezentam unui mit, unei legende vii.

Într-o singură seară i-am scris următoarea scrisoare, folosindu-mă de tot ceea ce știam din regulile ce stabilesc relațiile dintre tatuatorii criminali.

„Dragă frate Afanasi Ceață,

Nikolai Kolîma, umil *kolșik*, e numele celui care, cu ajutorului Domnului și al tuturor Sfinților, îți scrie.

Mă rog la icoane, sperând că noi toți vom continua să avem parte de binecuvântarea Domnului.

În casa în care, mulțumită Domnului Nostru, trăiesc împreună cu oameni cinstiți, a coborât, și cu ajutorul Domnului a rămas, un vagabond cinstit, orfan, fratele Z...

Poartă, cu voia Domnului, asupra sa Mama, care cântă mâna ta miraculoasă, de însuși Dumnezeu îndrumată.

Întru iubirea Mântuitorului Nostru Iisus Hristos, Mama se luminează și nu mai lipsește mult până să-și desăvârșească splendoarea.

Cu dragoste frățească și afecțiune, întru slava Domnului Nostru Atotputernic, îți urez sănătate și mulți ani de iubire și credință în Minunata Cruce Siberiană.

Nikolai Kolîma”

Îi ceream doar permisiunea de a-i termina lucrarea, însă pentru a face acest lucru foloseam fraze cifrate care compuneau un fel de poezie cu semnificații ascunse. Acest lucru trebuie explicat cu răbdare.

Dacă un criminal îi spune altuia *frate*, nu o face din politețe, ci pentru a-i da de înțeles nu numai că este un membru al societății criminale ca el, ci de-a dreptul un coleg al său.

A te prezenta imediat este un lucru foarte important în legea comunicării criminale: nume, prenume și meserie, altfel cuvintele dinainte și cele care urmează nu au nicio importanță.

Umil kolșik, adică umil începător, este un alt mod de a numi meseria de tatuator; cuvântul *kolșik* este argotic și vechi și trebuie să fie mereu însoțit de un adjectiv ca „umil” sau „smerit”, care subliniază poziția lipsită de ambiție, de orice urmă de vanitate a celui care practică meseria aceea.

După prezentarea oficială urmează o frază-punte, în care nu se spune nimic concret cu privire la sensul scrisorii. Se scrie pentru a respecta o tradiție veche: în orice formă de comunicare, informația importantă nu este spusă imediat, ci numai după o scurtă discuție „transparentă” care nu are ca subiect afacerile criminale, ci lucruri comune, banale, evidente și simple. E folosită ca să arate starea de spirit a celui care face cererea, fiindcă între criminali nu este tolerată nerăbdarea; chiar și în situațiile cele mai dificile trebuie să-ți păstrezi controlul, să ai, cum se spune, sânge rece. În cazul de față eu am scris o frază care să dea o notă de speranță religioasă, mereu binevenită în scrisori sau în orice altă formă de comunicare între criminali.

Apoi se trece la subiect.

Spun că în celulă, numită *casă* în argou, a sosit – *coborât* – un criminal, care *a rămas* – adică a fost acceptat de ceilalți criminali, *oameni cinstiți*. Fapt ce înseamnă că nou-sositul avea o scrisoare, un permis de trecere sau un tatuaj, semnătura unei autorități criminale.

Îi spun nou-sositului *vagabond cinstit*, pentru a spune despre el că este o persoană fără orgolii, umilă și care știe să se poarte.

Orfan e un cuvânt care poate avea în argou numeroase semnificații, desprinse din cea literală: în cazul acesta făceam referire la faptul că nu el a cerut transferul, ci că a fost forțat să părăsească închisoarea în care se afla înainte. Era important să subliniez acest lucru în scrisoare, deoarece criminalii nu au respect pentru cei care cer să fie transferați, numindu-i „cai nebuni”, fiindcă „îndată ce se întâmplă ceva, respectivii se aruncă spre poartă precum caii nebuni”.

Apoi am scris că nou-sositul *poartă cu voia Domnului*, ceea ce înseamnă pur și simplu că are un tatuaj. Între criminali nu se spune „am un tatuaj”, ci „port cu voia Domnului” și apoi se precizează ce tatuaj anume. Dacă vorbești despre toate tatuajele le numești „semințe cinstite”, „lacrimile Domnului”, „pecețile Lui”. În cazul de față, *Mama*, fiindcă era acel tatuaj specific pe care criminalul îl avea pe spate.

Mama cântă mâna lui Ceață este un compliment. Dacă un tatuaj e bine făcut, atunci el cântă mâna tatuatorului.

Urmează apoi un alt compliment și mai sugestiv: mâna lui Ceață e *de însuși Dumnezeu îndrumată*. Propoziția nu trebuie înțeleasă în sensul ei literal: Dumnezeu înseamnă în cazul acesta legea criminală. Tatuajul a fost executat întocmai după regulile criminale, în mod foarte profesionist.

Punctul culminant al scrisorii e însă acolo unde se spune că *Mama se luminează*, adică tatuajul, deși neterminat, își îndeplinește întrutotul menirea. „A se lumina” înseamnă a face să răzbată informații secrete prin intermediul tatuajului. Ce voiam să subliniez era că nu mai trebuia adăugat sau schimbat nimic, era suficient să finisez, să evidențiez câte o linie, să nuanțez.

Fraza *nu mai lipsește mult până să-și desăvârșească splendoarea* reprezintă, în formă indirectă, cererea permisiunii de a continua lucrarea.

Urmează salutările și urările tradiționale și, la urmă, semnătura. În tradiția siberiană nu se folosește niciodată numele de familie, ci doar prenumele și porecla, nimic altceva, deoarece apartenența la familie e considerată un detaliu personal.

După ce am terminat scrisoarea mă simțeam fericit, mi se părea un moment decisiv în viața mea. Am înmânat-o persoanelor responsabile cu poșta din celula noastră. Acestea erau nevoite să stea tot timpul la fereastră și să aștepte un semnal. Scrisorile circulau din fereastră în fereastră cu ajutorul unor fire: dacă vreuna din ele era adresată cuiva din celula respectivă, atunci ea îi era înmânată destinatarului, dacă nu, continua să circule din celulă în celulă și, în același mod, din închisoare în închisoare. Poșta închisorii era mult mai sigură și mai rapidă decât cea obișnuită, pe care, trebuie spus, n-o folosea nimeni. În aproape două săptămâni scrisorile ajungeau în orice închisoare din regiune, iar pentru a străbate țara era nevoie de aproape o lună. Închisoarea spre care se îndrepta scrisoarea mea se afla departe, era nevoie de timp.

Am așteptat răspunsul cu nerăbdare. După două luni și câteva zile, din echipa de „poștași” s-a desprins un tânăr care ținea în mână o scrisoare scrisă pe o filă de caiet liniată.

— Kolîma, pentru tine, de la Afanasi Ceață.

Abia dacă mă mai puteam stăpâni. Am luat scrisoarea din mâinile lui și am deschis-o cu nerăbdare. Cu o caligrafie foarte neîngrijită, înghesuită, Ceață îmi scrisese:

> „Sănătate, dragă frate Nikolai Kolîma, și lungă viață întru slava Domnului Nostru!
>
> Eu, Afanasi Ceață, prin mila lui Iisus Cristos umil *kolșik*, te voi pomeni în rugăciunile mele pe tine și pe toți vagabonzii cinstiți care trăiesc pe acest binecuvântat tărâm.
>
> Doar mulțumită lui Dumnezeu putem respira, bucurându-ne de pacea și iubirea Lui.
>
> Mă bucur nespus să aud vești despre fratele Z., Dumnezeu să-l binecuvânteze și să-i dea ani mulți, putere și sănătate.
>
> Mama, care cu ajutorul Mântuitorului Iisus Hristos se luminează, tot cu ajutorul Lui va fi terminată.

O caldă îmbrățișare frățească îți adresez, Domnul să fie alături de tine și de familia ta și fie ca El și Sfinții să ocrotească binecuvântata-ți mână.

Afanasi Ceață”

Despătuream scrisoarea aceasta oră de oră, citind-o și recitind-o la nesfârșit, ca și cum aș fi căutat ceva ascuns printre rânduri.

Eram foarte mândru că-mi răspunsese cu atâta respect și amiciție, ca și cum ne-am fi cunoscut dintotdeauna, ca și cum am fi fost prieteni.

Mulți din celulă știau foarte bine cine era Ceață, iar autoritatea mea crescuse de la vestea că primisem o scrisoare de la el.

Mi-a luat patru luni să termin tatuajul lui Ceață, iar într-una din zile lucrarea mea a fost văzută întâmplător de un bătrân tatuator din casta Seminției Negre, pe nume Kiosea, care mai ieșea din când în când din corpul de maximă siguranță ca să i se facă injecții cu medicamente ce îl țineau în viață.

Unchiul Kiosea, folosindu-se de influența lui, mi-a trimis în celulă un pachet cu o cutie de ceai, țigări, zahăr și un borcan cu miere. În scrisoarea alăturată îmi aducea mii de laude și spunea că e fericit să vadă o lucrare bine executată de un tânăr care nu abandonase baghetele și tehnicile tradiționale pentru mașinăriile electrice, pe care le numea „sputele diavolului”.

De atunci, curioși și impresionați de respectul pe care mi-l purta bătrânul, mulți au început să mă roage să-i tatuez după vechile tehnici siberiene, chiar și lumea care n-avea nimic în comun cu tradiția noastră, oameni din caste diferite. Și era plăcut să văd că oameni care în urmă cu o zi mi se păreau complet diferiți și cu care credeam că se pot întreține doar relații de afaceri reușeau să se apropie: voiau să cunoască, cereau detalii despre istoria siberiană și despre procedeele de tatuare; se crea astfel între noi un fel de punte, o legătură bazată doar pe curiozitatea față de o altă cultură, fără niciun interes cât de banal pentru afacerile criminale.

În zilele acelea am povestit multe din poveștile pe care, copil fiind, le auzisem de la bunicul și de la alți bătrâni. Mulți dintre camarazii mei de celulă erau oameni simpli, ajunși la închisoare

pentru delicte banale, oameni care nu aveau în spate nicio filosofie criminală. Unul dintre ei, un tânăr înalt și masiv pe nume Șura, ispășea o pedeapsă de cinci ani pentru că ucisese un om în condiții neclare. Nu-i plăcea să vorbească despre asta, însă era evident că acestea aveau oarecare legătură cu gelozia; pe scurt, la origine se afla o poveste de iubire și trădare. Fiind puternic, era disputat de mai multe grupuri criminale: la închisoare, autoritățile castelor sau familiilor încercau întotdeauna să se alieze cu persoane puternice și inteligente, pentru a-i domina pe ceilalți, însă el stătea singur, nu se alătura nimănui și își ducea trista viață ca un călugăr. Din când în când, câte unul din familia siberiană îl invita să bea un ceai sau un cifir, iar el accepta cu plăcere deoarece – spunea el – eram singurii care nu-i propuneau să joace cărți ca apoi să-l ducă de nas și să-l folosească drept asasin. Vorbea puțin, de obicei doar îi asculta pe ceilalți citind scrisorile de acasă și uneori, când cineva cânta, cânta și el.

După povestea cu tatuajul lui Ceață și neașteptata mea faimă, el a început să-i frecventeze mai des pe siberieni; venea aproape în fiecare seară și ne întreba dacă putea să stea puțin cu noi. Odată a adus cu el o poză pe care a arătat-o tuturor: era o fotografie veche cu un bătrân cu barbă lungă și cu pușca în mână. Avea o centură siberiană de vânătoare, la care erau agățate cuțitul și săculețul cu talismane și amulete magice. Pe spatele pozei erau câteva cuvinte: „Fratele Fedot, dispărut în Siberia, suflet bun și generos, etern visător și mare credincios” și o dată: „1922”

— E bunicul meu, a fost siberian… Pot să fac parte din familia siberiană dacă bunicul meu era de-ai voștri?

Părea foarte serios, iar din întrebarea lui nu răzbătea nici urmă de aroganță sau de vreun alt sentiment deplasat. Era un adevărat strigăt de ajutor: probabil că Șura obosise să fie singur.

I-am răspuns că aveam să cercetăm poza și să punem întrebări acasă pentru a vedea dacă vreunul dintre bătrâni își amintește de el.

N-am trimis poza nicăieri, n-am întrebat pe nimeni; în anii aceia, în Siberia viețile se rătăceau într-un mare vârtej de povești umane. Am hotărât să așteptăm puțin și apoi să-l acceptăm pe uriaș în familia noastră; de altfel, era liniștit, ispășise deja doi ani din pedeapsă fără să facă probleme și nu

vedeam niciun motiv să împiedicăm o ființă omenească să se bucure de bună tovărășie și fraternitate: le merita (chiar dacă rădăcinile lui siberiene nu erau confirmate decât de o veche fotografie).

După o săptămână i-am spus că era acceptat în familie dacă promitea să respecte regulile și legile noastre și i-am dat înapoi fotografia, zicându-i că din păcate nimeni nu-l putea recunoaște pe bunicul lui. El a stat puțin pe gânduri și apoi a mărturisit cu voce tremurată că fotografia nu era a lui: o avea de la sora lui care lucra la o arhivă din cadrul universității. Și-a cerut iertare că ne-a amăgit, ne-a spus că-i plăceam cu adevărat ca oameni și că de aceea voia atât de mult să facă parte din familia noastră. Mi s-a făcut milă. Am înțeles că, dincolo de faptul că era un om foarte simplu și prea puțin șiret, avea inimă bună, nu era deloc rău. De obicei, cei ca el mureau în închisoare încă din primele luni, iar cei mai norocoși deveneau marionetele criminalilor experimentați din cine știe ce castă.

Ne-a fost milă de el. I-am dat voie să trăiască alături de noi, în familie, chiar dacă nu era un siberian adevărat, iertându-l fiindcă își mărturisise greșeala. „Șura este acum unul dintre noi”, am anunțat în seara aceea, iar toți din celulă au părut foarte mirați de asta.

N-a trecut mult până a învățat regulile noastre. Eu i-am explicat toate lucrurile așa cum îi explici unui copil, iar el le descoperea cum descoperă copiii, fără să-și stăpânească mirarea.

Când a venit clipa ca eu să ies, el m-a salutat călduros și mi-a zis că, dacă n-ar fi fost povestea cu tatuajul, nu s-ar fi hotărât niciodată să se alăture siberienilor și n-ar fi descoperit regulile noastre care i se păreau drepte și cinstite.

„Poate că modesta mea meserie i-a salvat viața, m-am gândit. Fără o familie în închisoare, cu siguranță ar fi murit în vreo încăierare.”

•

Pentru mine, tatuajul era un lucru foarte serios. Pentru mulți dintre prietenii mei era un joc, fiindu-le de ajuns să vadă o mâzgăliturăpe piele ca să se declare mulțumiți. Alții o luau ceva mai în serios, dar niciunul într-o măsură atât de mare.

Minorii vorbeau între ei cam așa:

— Și tata are o bufniță mare care ține în gheare o țeastă…

— Bufnița înseamnă jefuitor, îți spun eu…

— Și țeasta?

— Depinde.

— Băieți, știu eu, bufniță cu țeastă înseamnă jefuitor și asasin, v-o jur!

— Ia nu mai spune gogoși! Jefuitor și asasin e un chip de tigru cu frunze de stejar, are unchiu-meu unul.

De fapt, ei spuneau vrute și nevrute, străduindu-se să ghicească.

Pentru mine era cu totul altfel, era ceva complicat. Îmi plăceau subiectele care păstrau amprenta mâinii ce le executase. De aceea îl rugam pe tata, pe unchii mei și pe prietenii lor să-mi povestească despre tatuatorii pe care-i cunoscuseră. Le studiam tatuajele, încercând să înțeleg ce tehnici folosiseră pentru a obține diferite efecte. Îi povesteam apoi maestrului meu, bunicul Lioșa, care mă ajuta să înțeleg mai bine tehnicile altora și mă învăța să le adaptez la modul în care vedeam eu subiectele, să le desenez, să le tatuez pe piele.

El era mulțumit fiindcă vedea că mă interesau subiectele nu doar din motive ce țineau de tradiția criminală, ci și pentru valoarea lor artistică.

Încă din faza de studiu al desenelor am început să mă întreb și să îl întreb de ce nu putea fi orice tatuaj perceput exclusiv ca o operă de artă, oricât de mică sau de mare ar fi fost ea. Maestrul îmi răspundea că adevărata artă e o formă de protest, de aceea orice operă de artă trebuie să stârnească contradicții, să dea naștere la polemici. Prin filosofia lui, tatuajul criminal era forma de artă cea mai pură din lume. Oamenii – spunea el – urăsc criminalii, însă le iubesc tatuajele.

Eu protestam zicând că poate era posibil să se înfiripeze o legătură între arta de calitate și semnificația profundă, filosofia tradiției siberiene. El îmi răspundea cu multă încredere în glas:

— Când o să se-ajungă ca oamenii de rând să dorească să-și tatueze simbolurile tradiției noastre, atunci o să ai dreptate… Dar nu cred ca asta să se-ntâmple vreodată, fiindcă lumea ne urăște și urăște tot ceea ce e legat de noi.

Boris mecanicul

Pe la mijlocul anilor ’50, guvernul sovietic a interzis ca persoanele bolnave mintal să mai fie ținute în casă, obligând rudele să le trimită cu forța în instituții speciale. Această tristă realitate a împins mulți părinți care n-au vrut să se despartă de copiii lor să caute locuri unde brațul legii nu-i putea ajunge. Astfel, în aproape zece ani, Transnistria s-a umplut de familii din întreaga URSS care știau că în tradiția criminală siberiană persoanele bolnave la minte sau la trup sunt considerate sfinte, „mesageri ai Domnului” și numite „cei doriți de Dumnezeu”.

Am crescut printre ei, printre cei doriți de Dumnezeu, și mulți mi-au devenit prieteni: nu mi se *păreau* normali, *erau* normali pentru mine, ca toți ceilalți.

Ei nu știu să urască, sunt capabili doar să iubească și să fie ei înșiși, iar dacă sunt violenți, violența lor nu e niciodată îndemnată de forța urii; acest lucru e important, deoarece astfel nu se comportă decât ei și copiii mici, însă copiii cresc și devin adesea adulți neghiobi, în timp ce cu bolnavii nu se întâmplă asta.

Boris se născuse în Siberia și locuia în cartierul nostru cu mama lui, tanti Tatiana. La naștere fusese un copil normal, însă într-o noapte zbirii au dat buzna în casa alor lui; tatăl lui era criminal și jefuise un tren blindat, luând cu el multe diamante. Zbirii voiau să știe unde ascunsese diamantele și cu cine mai era când jefuise trenul, omul nu vorbea, iar atunci zbirii l-au luat pe micul Boris, în vârstă de șase ani, și l-au lovit cu patul puștii în cap ca să-l facă pe tatăl lui să vorbească. Tatăl n-a scos o vorbă și la urmă l-au împușcat.

Suferind o traumă puternică, Boris nu s-a mai dezvoltat mintal, a rămas mereu la vârsta de șase ani.

Mama se mutase cu el în Transnistria, eram vecini, iar el era mereu pe la noi. Bunicul meu ținea nespus la el, și eu la fel. Le dădeam drumul porumbeilor să zboare împreună, mergeam la râu, furam mere din livezile moldovenilor, pescuiam cu năvodul în nopțile de vară…

El avea o fixație, se credea mecanic. În oraș, departe de zona noastră, se afla lângă calea ferată, oprit pe șinele retezate, un tren vechi cu abur expus ca monument. Boris se urca în el și se prefăcea că el e mecanicul-șef. Se juca, ce mai! Noi mergeam cu el, ne vâram cu toții în cabină, iar el se enerva dacă intram încălțați, fiindcă în trenul lui, Boris mergea desculț și avea chiar și o mătură cu care făcea curat, îngrijind locul acela ca pe o casă.

Mecanicii din gară țineau la el, îi dăruiseră chiar și o șapcă de mecanic adevărată; semăna cu cea a ofițerilor de marină, albă sus, cu bordura verde și cozoroc negru de plastic. Avea chiar și stema aurită a căilor ferate, care așa tare strălucea în soare că o zăreai de departe. El era foarte mândru de cadoul acela: când își punea șapca devenea brusc serios și începea să vorbească cu noi precum vorbesc angajații căilor ferate cu pasagerii, ceva de genul „Stimați colegi” sau „Cetățeni, vă rog să-mi acordați atenția dumneavoastră”. Era mult prea frumoasă schimbarea aceea.

Odată, tata i-a dăruit un tricou pe care i-l dăduse cineva la închisoare, pe vremea când fusese închis timp de un an în Germania. Pe tricoul oferit de vreo asociație umanitară erau desenați doi porumbei: în spatele unuia se afla steagul german, în spatele celuilalt cel rusesc și era scris în ambele limbi: „Pace, prietenie, cooperare”. Boris a luat tricoul în mână și a stat să-l privească nemișcat cam o jumătate de oră. Era fascinat de culori, fiindcă pe vremurile acelea nu existau haine colorate, totul fiind mai degrabă gri, după moda sovietică. În schimb, tricoul acela strălucea în culori aprinse, iar Boris l-a transformat repede în haina lui preferată. Purta mereu tricoul acela și din când în când se oprea pe neașteptate, trăgea de el în sus și se uita la desen, zâmbind și susurând ceva.

Boris era un băiat foarte vorbăreț, nu era deloc timid, putea trăncăni ore întregi chiar și cu un necunoscut. Era direct, spunea tot ce gândea. Când vorbea, te privea fix în ochi, cu o privire intensă și totodată destinsă, nu încordată. Știa să citească, îl învățase văduva Nina, o femeie care locuia singură și pe la care noi, copiii, mergeam deseori. O ajutam să termine treburile mai grele din grădină, iar ea ne dădea să mâncăm câte ceva bun. Fusese profesoară de limbă și literatură rusă, era o femeie cultă. Fiindcă îi făcea plăcere, după ce a primit aprobarea lui tanti

Tatiana, l-a învățat pe Boris să scrie și să citească, astfel că în fiecare seară putea să-i citească mamei sale câte un pasaj din vreo carte.

Boris avea un camarad fidel, un motan, Barsik, care se ținea după el ca un câine. Ce pereche mai făceau amândoi! Păreau desprinși dintr-o poveste caraghioasă!

•

În ’92, în Transnistria a avut loc un război. După căderea URSS-ului, Transnistria a rămas în afara Federației Ruse și nu mai aparținea nimănui. Țările din jur, precum Moldova și Ucraina, puseseră ochii pe ea. Însă ucrainenii aveau deja greutățile lor, din pricina puternicei corupții din guvern și din structurile de conducere. Moldovenii, în ciuda dezastruoasei situații din țară – sărăcia lucie, dacă nu chiar mizeria în care trăia un popor format preponderent din țărani –, au făcut un pact cu românii și, folosind forța militară, au încercat să ocupe teritoriul transnistrean. Potrivit acordului, Transnistria ar fi urmat să fie împărțită astfel: guvernul moldovenesc avea să controleze teritoriul, lăsând industriașilor români sarcina de a administra numeroasele fabrici de armament, construite de ruși pe vremea URSS-ului și rămase apoi cu totul în seama criminalilor, care transformaseră teritoriul transnistrean într-un adevărat supermarket de arme.

Așa că moldovenii, fără nicio înștiințare, au trecut la acțiune: tancurile lor au intrat în orașele Bender și Dubăsari, care se aflau pe partea dreaptă a fluviului Nistru, la granița cu Moldova. Pe 22 iunie, în Bender, adică în orașul nostru, a pătruns o divizie de tancuri moldovenești care au acoperit intrarea a zece brigăzi militare, printre care o infanterie, o infanterie specială și două grupuri de soldați români. Locuitorii din Bender au format echipe de apărare, arme aveau de altfel din belșug. A izbucnit un scurt și sângeros război care a durat o vară, în urma căruia criminalii din Transnistria i-au împins afară pe soldați. Apoi au început să ocupe teritoriul moldovenesc. Atunci, Ucraina, de teamă ca nu cumva criminalii să câștige războiul și să aducă neplăceri și pe teritoriul ei, i-a cerut Rusiei să intervină. Rusia, recunoscând locuitorii din Transnistria drept cetățeni ai săi, s-a prezentat cu o armată ca să „asiste la procesul de pace”. A instaurat un regim militar, a întărit forțele de poliție, a declarat Transnistria „zonă de pericol extrem”. Soldații ruși patrulau pe străzi în mașini

blindate, impunând stingerea de la opt seara la șapte dimineața. Mulți oameni au început să dispară ca din senin: trupurile morților torturați erau recuperate din apele fluviului. Un pericol pe care bunicul meu îl numea „reîntoarcerea anilor treizeci” și care a durat mult timp. Unchiul meu Serghei a fost omorât de gărzi la închisoare și, pentru a scăpa, mulți oameni au fost nevoiți să-și părăsească patria și să se refugieze în diferite părți ale lumii.

•

Boris habar n-avea de situația aceasta, fiindcă mintea lui de copil nu putea percepe realitatea, cu atât mai puțin o realitate făcută din violență brutală și motive politico-militare.

El voia să-și conducă trenul și o făcea chiar și noaptea, deoarece, precum alte trenuri din lume, și trenul lui călătorea noaptea… Într-o seară, în timp ce se ducea spre calea ferată, soldații au tras în el de la spate, ca niște lași, fără să iasă măcar din mașina lor blindată, și l-au lăsat mort pe stradă.

Când am aflat, m-am simțit brusc adult, ceva din mine s-a stins pentru totdeauna: mi-am dat seama imediat, a fost o senzație aproape fizică, un moment în care simți chiar cu propriul tău trup că anumite idei, fantezii, comportamente nu le vei mai putea recupera din pricina greutății care ți-a strivit umerii.

Bunicul meu s-a făcut alb la față și tremura de furie, n-a fost atât de rău nici când l-au ucis pe unchiul meu, fiul lui. Continua să spună că oamenii aceia erau blestemați, că Rusia avea să se transforme într-un iad fiindcă zbirii omorau îngerii.

Tatăl meu și alți bărbați din cartier s-au dus în zona zbirilor și, în beznă, când luminile s-au stins în barăcile lor, au descărcat asupra lor un infern de plumb. Era un manifest de furie oarbă și totală, un strigăt disperat de durere. Au omorât câțiva zbiri, au rănit o sumedenie, însă din păcate așa au dovedit întregii Rusii că prezența poliției la noi era cu adevărat necesară.

Nimeni nu știa ce se întâmpla cu adevărat în Transnistria, știrile de la televizor prezentau lucrurile în așa fel încât, după ce mă uitam la tâmpeniile alea, chiar și eu aveam impresia că tot ceea ce trăiam nu era real.

•

Îmi amintesc trupul lui Boris când a fost adus acasă, cules de pe stradă. Era lucrul cel mai trist pe care-l văzusem vreodată.

Pe față îi rămăsese întipărită o expresie de teamă și durere pe care n-o mai văzusem până atunci la el. Tricoul lui cu porumbei era găurit de gloanțe și plin de sânge. Încă își strângea șapca de mecanic în mână. Poziția corpului era șocantă: ca să moară se așezase în poziția fetusului, cu genunchii la piept, chircindu-se tot. Se vedea că simțise o durere groaznică în ultimele clipe. Ochii îi erau larg deschiși și reci, păstrând în ei o teamă disperată care părea să poarte în ea o întrebare: „De ce mă simt atât de rău?”

L-am îngropat în cimitirul din cartierul nostru.

A venit o groază de lume la înmormântarea lui, oameni din întreaga Transnistrie. De la casa lui până la cimitir s-a format o coadă mare și, potrivit unei vechi tradiții siberiene, coșciugul lui a ajuns la mormânt trecând de la om la om... Toți îi sărutau crucea, mulți plângeau, cerând cu furie să se facă dreptate. Biata lui mamă privea totul și pe toți cu ochii înnebuniți.

Un an mai târziu, lucrurile s-au înrăutățit. Zbirii au început să lichideze criminalii la lumina zilei, să tragă pe străzi. Eu am fost condamnat pentru a doua oară ca minor, iar când am ieșit nu mai recunoșteam locul unde mă născusem. După aceea mi s-au întâmplat multe lucruri, însă trecând prin toate experiențele am continuat să cred că legea siberiană avea dreptate: nicio forță politică, nicio putere impusă cu ajutorul unui steag nu valorează cât libertatea naturală a unei singure persoane. Cât libertatea naturală a lui Boris.

Ziua mea de naștere

Noi, băieții din Lunca Fluviului, trăiam cu adevărat respectând legile criminale siberiene, aveam un puternic sentiment religios ortodox, cu o accentuată influență păgână, și eram numiți de tot restul orașului „Educație siberiană” pentru felul nostru de a ne purta. Nu înjuram, nu batjocoream niciodată numele Domnului sau al mamei, nu vorbeam niciodată necuviincios despre o persoană în vârstă, despre o femeie gravidă, despre un copil mic, despre un orfan sau o persoană cu handicap. Eram destul de bazați și, ca să fiu sincer, noi nu aveam nevoie de înjurături ca să ne simțim adulți precum cei de o seamă cu noi de prin alte cartiere, fiindcă noi făceam cu adevărat parte din comunitatea criminală, fiind o gașcă adevărată, alcătuită din minori, după ierarhia modelului criminal și cu responsabilitățile pe care ni le dăduseră criminalii adulți.

Sarcina pe care ne-o atribuiseră era aceea de a face pe santinelele. Ne plimbam prin zona noastră, petreceam mult timp la granița cu celelalte cartiere și le comunicam adulților orice mișcare suspectă sau neobișnuită. Dacă prin cartier trecea vreun tip suspect, un polițist, un ticălos, un criminal din alt cartier, autoritățile noastre erau puse la curent în câteva minute.

Când soseau polițiștii, de obicei le blocam strada și, așezându-ne în fund sau de-a curmezișul în fața mașinilor lor, îi obligam să oprească. Ei ieșeau și ne dădeau la o parte în șuturi sau trăgându-ne de urechi, însă noi îi atacam. De obicei îl alegeam pe cel mai tânăr și ne aruncam asupra lui în grup: unul îl lovea, altul îl mușca de braț, altul i se arunca în spinare și-i fura chipiul, altul îi smulgea nasturii de la uniformă sau îi scotea pistolul din toc. O țineam așa până când zbirul nu mai putea sau până când colegii lui începeau să ne bată serios.

Cei mai puțin norocoși dintre noi primeau bâte în cap, pierdeau ceva sânge și gata.

Odată, unul din prietenii mei a încercat să fure pistolul din tocul polițistului, dar individul i-a prins mâna la timp, strângându-i-o însă atât de tare încât prietenul meu a apăsat

trăgaciul și l-a împușcat fără să vrea în picior. Nici n-am auzit bine împușcătura că am și început să fugim în toate direcțiile, însă în timp ce fugeam nenorociții au început să tragă după noi. Din fericire n-au nimerit pe niciunul dintre noi, dar în alergare auzeam gloanțele șuierând pe lângă mine. Unul s-a izbit de trotuar proiectându-mi o bucată de ciment drept în față. Rana era mică și deloc adâncă, n-a fost nevoie nici măcar de o singură copcă, însă din nu știu ce motiv din gaura aceea țâșnea o groază de sânge, iar când am ajuns în fața casei prietenului meu Mel, mama lui, tanti Irina, m-a luat în brațe și a început să alerge spre casa alor mei, strigând în gura mare că polițiștii m-au împușcat în cap. Degeaba mă străduiam eu s-o liniștesc, era prea agitată și, când eram la câțiva metri de casă, prin sângele care mi se prelinsese pe ochi, am zărit-o pe mama albindu-se ca moartea, luând deja o față de înmormântare. Când tanti Irina a ajuns în fața ei, eu m-am răsucit ca un șarpe ca să mă eliberez din strânsoare și-am sărit din brațele ei, aterizând în picioare.

Mama s-a uitat la rana mea și mi-a zis să intru în casă, iar apoi i-a dat lui tanti Irina un calmant ca să-i potolească agitația.

S-au așezat una lângă alta pe banca din curte, sorbind valeriană și plângând amândouă. Aveam pe atunci nouă ani.

•

Altădată, ca să scape de noi mai repede, polițiștii au ieșit din mașini. Ne-au luat de mâini sau de picioare și ne-au azvârlit la marginea drumului; noi ne ridicam și ne întorceam la mijlocul străzii, iar zbirii o luau de la capăt. Era pentru noi un joc nesfârșit.

Unul dintre prietenii mei a profitat de o clipă de neatenție a unui zbir și i-a lăsat în jos frâna de mână de la mașină. Eram în vârful unui mic deal, pe un drum ce ducea la fluviu, așa că mașina a luat-o la vale ca o rachetă, iar polițiștii au privit-o împietriți și furioși coborând, scufundându-se în apă și, bâldâbâc, dispărând ca un submarin. Atunci ne-am făcut și noi nevăzuți mai repede decât de obicei, ca să nu încasăm prea mulți pumni.

•

În afară de a fi santinele, mai făceam și pe mesagerii.

Cum în comunitatea siberiană nu se obișnuiește să se comunice prin telefon, care este considerat un mijloc nesigur și mai ales un simbol demn de dispreț, foarte dezvoltat este așa-

zisul „drum”, comunicarea printr-un amestec de mesaje transmise verbal, notate în scrisori sau codificate sub forma anumitor obiecte.

Mesajul verbal este numit „sufloi”. Când un criminal adult vrea să transmită un sufloi cheamă la el un minor oarecare, chiar și pe fiul lui, și-i spune conținutul mesajului în limba criminală *fenia*, care provine din străvechea limbă a strămoșilor criminalilor siberieni, poporul efeilor. Mesajele transmise prin viu grai sunt întotdeauna scurte și au o semnificație concretă, fiind folosite în relațiile de zi cu zi, pentru lucruri puțin complicate.

Când tata mă chema ca să-mi încredințeze un mesaj verbal de transmis cuiva, îmi spunea: „Vino-ncoace, că ai de dus un sufloi”. Apoi îmi spunea conținutul, care suna cam așa: „Du-te la nenea Venia și spune-i că aici praful stă ca un țăruș”, ceea ce însemna că îl invita degrabă la el să discute despre ceva important. Eu trebuia să plec imediat pe bicicletă, să-l salut pe nenea Venia, să-i spun câteva cuvinte de complezență care să nu aibă nicio legătură cu conținutul mesajului, după cum cerea tradiția siberiană, cum ar fi să-l întreb de sănătate, și abia apoi să trec la subiect: „Vă aduc un sufloi de la tata”. Pe urmă trebuia să aștept ca el să-mi dea permisiunea să i-l spun; el mi-o dădea, dar nu direct. Cu umilință, fără să arate nicio urmă de superioritate, îmi răspundea: „Atunci Domnul să te binecuvânteze, fiule!” sau „Duhul lui Iisus Hristos fie cu tine”, dându-mi de înțeles că era gata să-l asculte. Eu redăm mesajul și așteptam răspunsul. Cert e că nu puteam pleca fără un răspuns, chiar dacă nenea Venia sau cine era nu avea nimic de zis, trebuia totuși să născocească ceva. „Zi-i lui taică-tu c-o să-mi ascut tocurile, mergi cu Domnul”, îmi spunea el dându-mi de înțeles că accepta invitația și avea să vină cât de curând. Dacă nu voia să-i răspundă nimic, zicea doar: „Ca muzica pentru suflet, așa e pentru mine un sufloi bun, du-te acasă cu Dumnezeu și fie ca El să dea familiei voastre sănătate și viață lungă”. Atunci făceam și eu urările cuvenite și mă întorceam acasă cât de repede puteam. Cu cât erai mai rapid, cu atât erai mai apreciat ca mesager, și prin urmare mai bine recompensat. Câteodată reușeam să scot o bancnotă de douăzeci și cinci de ruble (pe vremurile acelea, o bicicletă costa cinzeci), alteori ceva dulce sau o sticlă de apă minerală cu sirop.

Aveam un rol și în dusul scrisorilor.

Scrisorile erau de trei feluri: *ksiva* (care în limba criminală însemna document), *maliava* (micuța) și *rospica* (semnătura).

Ksiva era o scrisoare lungă și importantă, în limba criminală. Era scrisă foarte rar, de către criminali vârstnici și cu autoritate, mai ales pentru a face ordinele să ajung în închisori, pentru a influența politica de conducere a temnițelor, a organiza revolte sau a influența rezolvarea situațiilor de criză într-un anumit mod. O asemenea scrisoare trecea din mână în mână, din închisoare în închisoare și, din pricina importanței conținutului ei, nu era niciodată încredințată unui mesager oarecare, ci numai persoanelor apropiate autorităților criminale. Noi, minorii, n-am dus niciodată scrisori de acest fel.

Maliava, în schimb, era scrisoarea tipică pe care noi o duceam aproape întotdeauna, atât într-o direcție cât și în cealaltă. De obicei era trimisă de către deținuți din închisoare pentru a comunica cu lumea din afară, fără a fi controlați de sistemul penitenciar. Era o scrisoare scurtă, sumară, întotdeauna scrisă în limbaj criminal. Într-o zi anume, în fiecare marți din lună, noi plecam spre închisoarea din Tiraspol. În ziua aceea, prizonierii „trăgeau focurile”; mai precis, folosind elasticele de la chiloți, lansau precum cu praștia scrisorile lor dincolo de zidurile închisorii, iar noi le adunam. Fiecare scrisoare purta o adresă codată, un cuvânt sau un număr.

Aceste scrisori erau scrise de aproape toți prizonierii și foloseau „drumul” închisorii, acel sistem de comunicare din celulă în celulă despre care am vorbit: cu ajutorul unor sfori fixate noaptea de la o fereastră la alta se „trimiteau caii”, adică diferite pachete, mesaje, scrisori și așa mai departe. Toate scrisorile erau adunate de o echipă de prizonieri care se afla în sectorul cel mai apropiat de ziduri, unde ferestrele nu aveau table groase, ci numai clasicele bare de fier. De acolo, persoanele numite „țintași” lansau scrisorile una după alta dincolo de zid. Pentru acest lucru erau plătiți de comunitatea criminală și nu aveau nicio altă funcție în închisoare, ci exersau în fiecare zi lansând bucăți de cârpă cu care se spală podelele.

Pentru a lansa o *maliava* se pregătea o „rachetă”, un mic sul de hârtie care avea o coadă lungă și moale, făcută de obicei din batiste de hârtie (foarte greu de obținut în închisoare): sulul respectiv se îndoia la un capăt, formând un fel de cârlig care se fixa la o extremitate elasticului; apoi era strâns cu degetele și

lansat; între timp, o altă persoană aprindea coada de hârtie moale și, când aceasta lua foc, tubul era lansat.

Coada în flăcări ne ajuta să distingem scrisoarea când ajungea jos. Trebuia să fugi cât mai repede cu putință ca să stingi focul și să nu lași să ardă sulul ce conținea prețioasa scrisoare. Eram aproape întotdeauna cel puțin zece, iar într-o jumătate de oră reușeam să strângem și peste o sută de scrisori. Ajunși acasă, le distribuiam familiilor și prietenilor prizonierilor. Eram plătiți pentru munca asta.

Fiecare comunitate criminală avea o zi precisă în care lansa scrisorile, o dată pe lună. În unele cazuri, dacă era vreo scrisoare urgentă, printre criminali exista obiceiul să se ajute unii pe ceilalți, chiar dacă făceau parte din comunități diferite. Astfel, uneori, scrisorile membrilor altor comunități sfârșeau printre scrisorile alor noștri, iar noi trebuia să le ducem oricum la destinație. Sau, mai bine zis, exista o regulă potrivit căreia cel care o adunase de jos era și cel care trebuia să o ducă; era o regulă care ne ajuta să evităm certurile între noi. În astfel de cazuri nu eram plătiți, însă de obicei ni se dădea ceva. Duceam scrisorile acasă la Paznicul zonei, unde unul dintre ajutoarele sale le lua și le punea în seif; după aceea, lumea trecea, spunea un cuvânt sau un număr în cod, iar acesta, dacă găsea o scrisoare semnată cu același cod, o înmâna destinatarului. Acest serviciu nu era plătit și făcea parte din responsabilitățile Paznicului; dacă se întâmplau necazuri cu poșta, dacă dispărea vreo scrisoare sau niciunul dintre noi nu o aduna din fața închisorii, Paznicul putea fi aspru pedepsit, ba chiar ucis.

Rospica, adică „semnătura”, era un fel de scrisoare care circula atât în închisoare cât și în afara ei. Putea reprezenta un fel de permis de trecere trimis de o autoritate criminală, care asigura liniștea permanentă și primirea frățească a unui criminal în locuri unde nu cunoștea pe nimeni, ca de exemplu în închisorile îndepărtate de regiunea sa ori în orașele unde mergea în interes de afaceri. Cum am mai spus, semnătura putea fi chiar tatuată direct pe piele.

În alte cazuri, *rospica* era folosită pentru a răspândi informații importante, ca de exemplu pentru a convoca la o mare adunare a autorităților criminale pe toți cei care aveau o oarecare putere sau pentru a face să sosească deschis și fără riscuri un ordin destinat mai multor persoane; datorită limbajului cifrat, chiar

dacă semnătura ajungea pe mâinile poliției, nu se întâmpla nimic.

Asemenea scrisori am înmânat și eu de câteva ori: erau normale, întotdeauna deschise. Autoritățile criminale nu-și sigilează niciodată scrisorile, și nu doar fiindcă sunt în cod, ci mai ales deoarece conținutul nu trebuie să arunce niciodată vreo umbră de mister asupra sa, având de obicei un caracter demonstrativ, de a dovedi puterea legilor și a răspândi un fel de carismă criminală.

Odată, am încredințat o semnătură cu un ordin ce provenea din închisorile din Siberia și era adresat închisorilor din Ucraina. Criminalilor ucraineni li se ordona să respecte anumite reguli în închisoare, cum ar fi interzicerea relațiilor homosexuale și a pedepsirii deținuților prin umilințe fizice sau cu tentă sexuală. În josul acelei scrisori își puseseră semnăturile treizeci și șase de autorități criminale siberiene. Semnătura ajunsă în mâinile mele era una dintre numeroasele cópii ale acelui document, destinat a fi reprodus și răspândit printre toți criminalii de pe teritoriul URSS-ului, fie ei în închisoare sau în libertate.

O altă formă de comunicare, numită „vestire”, se realiza prin trimiterea anumitor obiecte.

În practică, i se dădea unui mesager oarecare, fie el și minor, un obiect care avea în comunitatea criminală o semnificație aparte. Sarcina mesagerului era de a-l înmâna destinatarului spunându-i cine îl trimitea, fără să fie nevoie să aștepte vreun răspuns.

Un cuțit roșu însemna moartea cuiva din bandă, o persoană apropiată, și era un semn de foarte rău augur. Un măr tăiat în jumătate era o invitație la împărțirea prăzii. O bucată de pâine uscată învelită într-o batistă reprezenta în schimb un avertisment precis: „Atenție, forțele de ordine sunt aproape, s-a produs o importantă răsturnare de situație în cazul în care ești implicat”. Un cuțit învelit în batistă invita un asasin plătit la acțiune. O bucată de funie cu un nod strâns la mijloc însemna: „Nu sunt responsabil de ceea ce știi”. Puțin pământ într-o batistă voia să spună: „Îți promit că voi păstra secretul”.

Existau semnificații mai simple sau mai complexe, „bune” – precum cele în scop de protecție – și „rele” – jigniri sau amenințări cu moartea.

Dacă cineva bănuia că o persoană avea legături care îi compromiteau demnitatea criminală, eventual cu poliția sau alte comunități criminale (fără permisiunea comunității sale), îi trimiteau o cruciuliță alături de un cui sau, în cazuri extreme, un șobolan mort, care avea uneori în gură o monedă sau o bancnotă, semn sigur că avea să primească pedeapsa ultimă. Aceea era „vestirea cea rea”, cea mai groaznică: moartea sigură.

Dacă voiai în schimb să inviți un prieten la petrecere ca să vă distrați, să trageți la măsea și să petreceți timpul într-o companie veselă, atunci îi trimiteai un pahar gol. Aceasta era „vestirea cea bună”.

Eu duceam deseori mesaje de genul acesta, niciodată din cele neplăcute. Cel mai des era vorba de comunicate organizatorii, invitații, promisiuni.

Printre sarcinile ce ne reveneau, era și aceea de a încerca să ne organizăm în mod corespunzător pentru a duce mai departe gloriosul renume al cartierului nostru: altfel spus, trebuia să fim capabili să semănăm haosul printre minorii din celelalte cartiere.

Lucrul trebuia făcut în mod corect, deoarece tradiția noastră cere ca violența să fie întotdeauna motivată, chiar dacă la urma urmelor rezultatul final e același: un cap spart tot un cap spart rămâne.

De noi se ocupau bătrânii, criminalii vârstnici care se retrăseseră și trăiau mulțumită susținerii criminalilor mai tineri. Ca pensionari retrași, ei se îngrijeau de noi, minorii, și de identitatea noastră criminală.

Erau mulți în cartier și toți proveneau din casta siberiană Urca: urmau vechea lege, disprețuită de celelalte comunități criminale deoarece impunea o viață umilă și demnă, plină de sacrificii, în care pe primul loc se aflau idealuri precum moralitatea și sentimentul religios, respectul față de natură și față de oamenii simpli, muncitorii și toți cei care erau folosiți sau exploatați de guvern și de clasa celor bogați.

Pentru a-i denumi pe bogați, noi foloseam un străvechi cuvânt siberian, *upiri*, ființe din mitologia păgână care locuiesc în mlaștini și în codri deși, hrănindu-se cu sânge de om, adevărați vampiri siberieni.

Astfel, tradiția noastră ne împiedica să comitem infracțiuni în urma unei înțelegeri cu victima, fiindcă era considerat nedemn să comunici cu bogații sau cu reprezentanții guvernului, care nu puteau fi decât agresați sau uciși, niciodată amenințați sau siliți să accepte învoieli. Așadar, infracțiunile precum extorcarea, șantajul sau desfășurarea activităților ilegale cu acordul tacit al poliției și KGB-ului erau clar disprețuite. Puteam săvârși doar jafuri și furturi, iar în activitățile de trafic nu încheiam nicio înțelegere cu nimeni, acestea fiind organizate în mod autonom.

Însă celelalte comunități nu gândeau așa, mai ales noile generații care se comportau după moda europeană sau americană; erau oameni lipsiți de moralitate care respectau numai banul și încercau cu orice preț să construiască un sistem criminal sub formă de piramidă, un fel de monarhie criminală, diferită de sistemul nostru care putea fi asemănat cu o pânză unde toți sunt legați între ei și nimeni nu are putere personală, fiecare îndeplinindu-și rolul în interes comun.

Încă de pe când eram eu minor, în multe comunități criminale fiecare membru trebuia să-și câștige dreptul la cuvânt, altfel era tratat ca și cum n-ar fi existat. În schimb, în comunitatea noastră, toți aveau dreptul la cuvânt, chiar și femeile, minorii, handicapații și bătrânii.

Diferența între educația pe care o primiserăm noi și educația (sau lipsa de educație) a membrilor altor comunități crea un gol, o prăpastie uriașă între noi. De aceea, chiar dacă nu eram conștienți, simțeam nevoia să ne impunem principiile și legile și să-i constrângem pe alții să le respecte, uneori chiar prin forță.

În oraș făceam întotdeauna tămbălău, iar când se întâmpla să mergem în alt cartier, deseori ajungeam la încăierare și vărsare de sânge, cu lovituri de bâtă și de cuțit pornind în toate direcțiile. Aveam o foame de sânge animalică, toți se temeau de noi și de multe ori eram atacați tocmai din pricina acestei frici, fiindcă se găsește mereu câte unul care să vrea să se revolte împotriva instinctelor firești, să-și pună la încercare norocul, să se străduiască să-și învingă propria teamă aruncându-se asupra motivului care i-o provoacă.

Nu întotdeauna se termina cu încăierări; uneori reușeam să convingem pe cineva să-și schimbe părerea doar cu ajutorul diplomației, caz în care totul se limita la un schimb de palme, după care începeau discuțiile. Însă cel mai adesea se lăsa cu

vărsare de sânge și cu un întreg lanț de relații compromise, relații foarte greu de reînnodat o dată ce au fost rupte.

Bătrânii noștri ne-au educat bine.

Cel mai important lucru era respectul față de toate ființele vii, categorie din care nu făceau parte polițiștii, oamenii care aveau legătură cu conducerea, bancherii, cămătarii și toți cei care aveau în mâini puterea banului și exploatau oamenii de rând.

Apoi, trebuia să crezi în Dumnezeu și în fiul Lui, Iisus, să iubești și să respecți toate celelalte feluri de a crede în Dumnezeu diferite de al nostru. Însă Biserica și religia nu trebuiau niciodată considerate o structură. Bunicul meu spunea că Dumnezeu nu a creat preoți, ci numai oameni liberi, dar că există oricum și preoți buni: în cazul acesta nu e un păcat să mergi în locul unde ei își desfășoară activitatea, dar cu siguranță e un păcat să crezi că preoții au mai multă putere în fața lui Dumnezeu decât ceilalți oameni.

În fine, nu trebuia să le facem celorlalți ceea ce nu ne-ar fi plăcut să ni se facă nouă înșine; dar, dacă am fi fost cumva obligați s-o facem vreodată, trebuia să existe la mijloc un motiv puternic.

Unul dintre bătrânii cu care vorbeam mult despre lucrurile acestea, cum ar fi filosofia noastră de viață și primitiva noastră ignoranță, spunea că, după părerea lui, lumea era plină de oameni care urmau căi greșite și că, o dată ce făcuseră un pas nepotrivit, ei se îndepărtau tot mai mult de la drumul cel bun. El era de părere că în majoritatea cazurilor era inutil să încerci să-i aduci la calea cea dreaptă, fiindcă ei erau deja prea departe, iar singurul lucru care rămânea de făcut era să le curmi existența, „să-i dai la o parte din drum”.

— Cineva care e bogat și puternic, spunea bătrânul, mergând pe calea lui greșită distruge o mulțime de vieți și face să sufere multe persoane care depind într-un oarecare fel de el. Singurul mod de a-l aduce la locul lui e să-l ucizi și astfel să distrugi și puterea construită de banii lui.

Eu ripostam:

— Și dacă uciderea acestei persoane ar fi tot un pas greșit? N-ar fi mai bine să evităm să avem relații cu el și atât?

Bătrânul mă privea uimit și răspundea cu atâta convingere că mi se învârtea capul:

— Băiete, cine te crezi tu, Iisus Hristos? Numai El poate să facă minuni, noi trebuie doar să-L slujim pe Domnul Nostru… Și ce serviciu mai bun putem să-i aducem decât să-i măturăm de pe fața pământului pe fiii Satanei?

Era prea bun bătrânul acela.

•

Pe scurt, datorită bătrânilor noștri, eram siguri că dreptatea era de partea noastră. „Să plângă cei ce ne vor răul, ne gândeam, fiindcă Domnul este cu noi”: aveam zeci de motive ca să ne justificăm violențele și comportamentul.

Însă în ziua când am împlinit treisprezece ani mi s-a întâmplat ceva care m-a pus oarecum pe îndoieli.

Totul a început așa: în dimineața acelei reci și geroase zile de februarie, prietenul meu Mel s-a înfățișat la mine acasă cerându-mi să-l însoțesc în cealaltă parte a orașului, în cartierul Feroviar, unde, din ordinul Paznicului zonei noastre, trebuia să ducă un mesaj unui criminal.

Paznicul îi spusese că putea să ia cu el o singură persoană, nu mai mult, deoarece să duci mesaje în grup e o dovadă de lipsă de educație, lucrul fiind considerat o demonstrație de violență, aproape o amenințare. Și, din păcate, Mel mă alesese pe mine.

Eu n-aveam niciun chef să mă târăsc până acolo prin frig, cu atât mai puțin de ziua mea: fixasem deja pentru seara respectivă o întâlnire cu toată gașca în apartamentul unchiului meu, fiindcă el era încă la închisoare. Îmi lăsase casa lui, iar eu aveam voie să fac tot tămbălăul din lume, cu condiția s-o păstrez curată, să-i hrănesc pisicile și să-i ud florile.

În dimineața aceea voiam să mă ocup de pregătirile pentru petrecere, iar când Mel m-a rugat să-l însoțesc m-am întristat de-a binelea. Dar nu puteam să-l refuz, știam că era prea aiurit și că de unul singur s-ar fi vârât în vreun necaz. Așa că m-am îmbrăcat, am luat micul-dejun împreună și ne-am îndreptat spre cartierul Feroviar. Era prea multă zăpadă, nu puteam merge cu bicicleta, așa că am luat-o pe jos. Eu și prietenii mei nu prea luam autobuzul, fiindcă trebuia să-l așteptăm prea mult și ajungeam mai repede pe jos. În timp ce mergeam vorbeam de obicei despre o grămadă de lucruri, despre ce se întâmpla în cartierul sau în orașul nostru. Însă cu Mel era foarte greu să vorbești, deoarece Mama Natură nu-l înzestrase cu darul de a alcătui propoziții inteligibile. Spunea lucruri pe care eu n-am

curajul să le traduc din rusă în italiană, fiindcă n-aș ști cum să le urmez firul logic, de fapt absența acestuia din discurs.

Conversațiile noastre luau forma unui dialog susținut în exclusivitate de mine, cu scurte intervenții de tipul „Da”, „Aha”, „Mmm” și alte unități minimale de sunet pe care el reușea să le scoată fără să obosească.

Din când în când, Mel se oprea pe neașteptate, se bloca, iar fața lui devenea un fel de mască de ceară: însemna că nu înțelesese despre ce vorbeam. În clipa aceea trebuia să mă opresc și eu imediat și să încep explicațiile: doar atunci fața lui Mel își relua expresia obișnuită, iar el începea să se miște, să meargă.

Nu că fața lui obișnuită ar fi fost cine știe ce: era străbătută de o cicatrice încă proaspătă și în loc de ochiul stâng avea o gaură. Fusese „aranjat” astfel într-un accident: și-o făcuse de unul singur, mânuind necorespunzător încărcătura unui proiectil aerian care-i explodase la câțiva centimetri de față. Chinul intervențiilor chirurgicale pentru reconstruirea feței nu luase încă sfârșit, iar Mel umbla pe atunci încolo și încoace cu acea groaznică, uriașă gaură neagră în locul ochiului lipsă. Ochiul fals, de sticlă, avea să și-l pună abia trei ani mai târziu.

Mel era așa în tot ce făcea: nu exista o legătură între mintea și trupul său; când se gândea trebuia să stea pe loc, altfel nu reușea să ajungă la o concluzie corespunzătoare, iar dacă făcea chiar și o singură mișcare, nu mai reușea să gândească. De aceea eu, mai în glumă, mai în serios, îi spuneam „măgar”: un gest foarte nedemn și răutăcios din partea mea, recunosc, însă dacă îmi permiteam un asemenea comportament era doar fiindcă trebuia să-l suport din zori până seara și să-i explic totul ca unui copil. El nu se supăra, dar devenea deodată serios, ca și cum s-ar fi gândit la misteriosul motiv pentru care-i spuneam așa. Odată m-a uimit când din senin, într-o situație care nu avea nimic de-a face cu faptul că eu îi spuneam „măgar”, mi-a zis:

— Am înțeles de ce mă faci așa! Fiindcă după părerea ta am urechile prea lungi!

Atunci s-a enervat și a început să ia apărarea lungimii urechilor sale.

Eu nu i-am zis nimic, mulțumindu-mă să-l privesc.

Era irecuperabil și înrăutățea situația fumând și bând ca un alcoolic notoriu.

În concluzie, în dimineața aceea de februarie, eu și Mel mergeam împreună pe străzi. Când umiditatea e scăzută, zăpada e uscată și scoate un zgomot caraghios; când pășești deasupra ei e ca și cum ai păși pe biscuiți.

Dimineața era însorită, iar cerul senin promitea o zi frumoasă, însă adia un vânt ușor și constant care mi-ar fi putut strica previziunile.

Am hotărât să traversăm cartierul Central și să ne oprim să îmbucăm ceva într-un locșor – jumătate bar, jumătate restaurant – condus de tanti Katia, mama unui bun prieten al nostru care murise cu o vară înainte, înecat în fluviu.

Mergeam des pe la ea și, ca să nu se simtă singură, îi povesteam cum stăteau lucrurile în viețile noastre. Ea ținea mult la noi, mai ales fiindcă în ziua în care se înecase fiul ei eram împreună, iar întâmplarea aceea, deși sub semnul unei suferințe de neimaginat, ne unise pe toți.

Trupul lui Vitalik (așa se numea prietenul nostru) nu fusese găsit imediat. Căutările au fost dificile fiindcă în urmă cu două zile un dig se surpase cam la o sută de kilometri mai sus.

Asta e însă altă poveste, o poveste ce merită spusă.

•

Era vară și era foarte cald. Digul a cedat noaptea și îmi amintesc că m-am trezit din pricina unui zgomot înspăimântător, ca și cum s-ar fi apropiat o furtună.

Am ieșit din casă și am înțeles că zgomotul venea dinspre fluviu. Am mers să vedem ce era și ne-am pomenit în fața unui dezastru: valuri uriașe de apă albă ca spuma năvăleau din ce în ce mai furioase, izbindu-se de mal și luând cu ele bărci și vaporașe.

Cineva adusese o lanternă și lumina cu ea fluviul. Înăuntru era un amestec de obiecte care se învârteau în apă ca într-o gigantică mașină de spălat: vaci, bărci, trunchiuri de copac, butoaie de fier, cârpe și bucăți de cârpă care păreau așternuturi. Ici și colo, în dezastrul acela, apăreau mobile. Se auzeau strigăte.

Din fericire, cartierul nostru se afla pe malul înalt, iar viitura nu ne afectase foarte tare: era totul inundat și la noi, casele și pivnițele erau pline de apă, dar pagubele nu erau mari.

A doua zi, fluviul era foarte murdar, iar noi am hotărât să-l curățăm, să scoatem ce puteam cu forțele noastre. Aveam la

dispoziție câteva bărci cu motor pe care viitura le cruțase, deoarece se aflau la mal când cedase digul.

Și bărcile mele scăpaseră. Aveam două: una mare și solidă, pe care o foloseam ca să transport sarcini grele (toată vara ne-o petreceam devastând livezile și alimentarele de pe teritoriul moldovenesc...), și alta mică și îngustă, pe care o foloseam noaptea la pescuit. Era rapidă și ușor de manevrat și o foloseam ca să „orientez plasa", adică, mergând neîncetat contra curentului, încercam să cuprind cu plasa de pescuit partea centrală a fluviului, pe unde treceau cei mai mulți pești.

Barca mică scăpase fiindcă se afla la mine acasă pentru mici reparații. Cealaltă în schimb scăpase deoarece se afla într-un atelier de la mal: îi cerusem de ceva vreme meșterului să mi-o revopsească cu o vopsea specială. Se numea Ignat meșterul, și era om bun și sărac. Trebuia să fie gata de o lună barca mea, dar el nu găsea niciodată timp să se ocupe de ea: avea mereu ceva mai urgent de făcut, cum ar fi să se îmbete până la pierderea minții.

În total, aveam opt bărci și ne-am împărțit în patru echipe, două bărci de echipă, patru băieți la o barcă.

Treaba era organizată astfel încât să ținem fluviul mereu „închis" de două bărci care să pescuiască gunoaiele: o echipă înarmată cu pari lungi cu cârlige de fier în vârf recupera ramurile și trunchiurile, leșurile de animale și diferite obiecte de mari dimensiuni. Totul era legat de carene cu frânghii și, când nu mai era loc pentru alte rămășițe, echipajul se întorcea la mal, unde îl așteptau alți băieți care intrau în apă și descărcau totul. Pe mal, încă de dimineață începusem să ardem lemne, aprinzând un foc mare. Astfel aruncam resturile pe jar: după nici jumătate de oră, chiar și trunchiurile mai bine îmbibate cu apă se uscau și, stropite cu puțină benzină, luau până la urmă foc.

Spre amiază, focul devenise uriaș: nu te mai puteai apropia de el fără să simți că te topești de căldură. Străduindu-ne, mai mulți am reușit, cu chiu cu vai, să aruncăm în flăcări leșul unei vaci, precum și mai multe hoituri de oi, câini, găini, gâște.

Apoi, spre ora patru după-masă, am pescuit primul trup omenesc.

Era un bărbat de vârstă mijlocie, îmbrăcat, cu capul spart. Probabil luat de val și târât în apă, se lovise de ceva tare, o piatră sau un trunchi de copac.

O altă echipă era în schimb înarmată cu plase de pescuit și aduna din apă obiectele mici care pluteau la suprafață: borcane de conserve, sticle, diferite fructe și verdețuri proaspete, mere și piersici, pepeni și cartofi, apoi jucării de copii, palete și găletușe din plastic, fotografii, numeroase hârtii, ziare și acte, totul la grămadă ca într-o uriașă oală de tocană.

Și mai erau și multe, nenumărate sticle de apă, minerală și naturală, cu sirop, fiindcă la câțiva kilometri în amonte se afla fabrica de apă însiropată, cu aparatura de îmbuteliere și depozitele ei. Valul trecuse și pe acolo, măturând conținutul depozitului.

Am decis să recuperăm toate sticlele acelea și apoi să le distribuim tuturor celor care participaseră la curățatul fluviului. Însă încă din prima oră de lucru pescuiserăm atât de multe că nu mai știam nici unde să le punem. Atunci, doi dintre prietenii noștri le-au dus de la mal în cărucioare pentru a face loc celorlalte, lăsându-le pe acestea în curțile oamenilor din apropiere. Au umplut de sticle prima stradă din cartier, vreo cincizeci de case, și când mai treceau pe acolo cu cărucioarele pline, lumea le striga:

— Nu, aici nu mai e loc să pui un ac, băieți, mergeți la casa următoare!

•

În zona noastră, fluviul este foarte îngust și adânc, așadar și foarte periculos. Din pricina curentului puternic se formează vârtejuri, ce pot atinge dimensiuni mari, cu un diametru chiar și de trei metri.

Când viitura a trecut pe la noi, cea mai mare parte din murdăria pe care o adusese cu ea a rămas pe marginile fluviului, adunată în grămezi mari ce pluteau în apă, așteptând să le adunăm. Am lucrat toată ziua fără să contenim o clipă și nu ne-am oprit decât seara, când din pricina întunericului nu se mai vedea aproape nimic.

Ticsisem de-a binelea malul și aproape că nu mai aveai loc pe unde să treci: oriunde puneai piciorul dădeai de ceva.

Ne-am oprit să ne culcăm în fața focului.

Înainte să ne culcăm am mâncat, unii își aduseseră de acasă, iar de băut aveam din plin. Cred că am băut mai multă apă cu sirop în seara aceea decât în toată viața mea.

La final eram cu toții întinși pe jos, luminați de foc. Făceam chiar întreceri de râgâituri, ținând cont de toată apa minerală pe care o băusem.

La vreo zece metri de noi se afla cadavrul bărbatului pe care îl pescuisem după amiaza. Îi pusesem între mâini o cruce și o lumânare, ca să nu-l mâniem. Cineva i-a dus și un pahar de apă minerală și o bucată de pâine, potrivit tradiției siberiene care spune să le dai întotdeauna câte ceva și morților.

Am hotărât că a doua zi era mai bine să cerem ajutorul oamenilor din celelalte cartiere, dat fiind că fluviul era încă plin de felurite obiecte și alte cadavre. Având în vedere că era cald, trupurile aveau să intre în putrefacție și ar fi trebuit să lucrăm într-un adevărat iad. Credeam că, dacă ne-ar fi ajutat și alții, am fi reușit să curățăm fluviul mai repede.

•

A doua zi, spre ora zece, au sosit ajutoarele. Mai mulți băieți din Centru și câțiva din cartierele Caucaz și Feroviar veniseră să ne dea o mână de ajutor, iar noi eram bucuroși.

Ca să nu riște să cadă în apă (mulți dintre ei nu știau să înoate, nu crescuseră pe malul fluviului ca noi), le-am dat de lucru pe uscat. Cărau lucrurile în cărucioare sau în saci.

Multe sticle de apă minerală le vânduserăm oamenilor care veneau să le încarce în mașini pentru a le vinde apoi în magazine. Le dădeam la preț mic, bazându-ne nu atât pe cantitatea de sticle pe care le-o dădeam, ci pe numărul de transporturi pe care reușeau să le facă: un transport, cinzeci de ruble și încărcați câte puteți. Dacă erau rapizi, câștigau triplu. Era o afacere pentru toți: noi eliberam repede malul scoțând totodată și ceva bani, iar ei luau la un preț de nimic o marfă pe care apoi o revindeau.

Cu noi lucra și Vitalik.

Chiar dacă era din Centru, eram prieteni foarte buni. Venea deseori să se scalde cu noi la fluviu, fiind un înotător grozav. Participa la concursuri de canotaj, avea un fizic atletic și o rezistență de invidiat. Când înota cu noi nu obosea niciodată, putând să înainteze contra curentului ore întregi.

Având în vedere că era atât de priceput, l-am pus să conducă echipa băieților care legau obiectele de barca din apropierea malului. Trebuia să fii un foarte bun înotător, deoarece barca nu se putea apropia mai mult de atât de mal. O dată scos din

cârlig, obiectul era apoi adus la mal de cinci sau șase înotători; era o operațiune grea fiindcă sub apă nu se vedea nimic, totul fiind murdar de noroi și frunze și tot soiul de porcării, astfel încât nu puteai nici măcar să-ți dai seama ce obiect transportai. Un băiat chiar se rănise cu o zi în urmă. În timp ce transporta un trunchi, o ramură i se înfipsese în pulpă. A pierdut mult sânge în apă și a leșinat înainte să realizeze ce i se întâmplase. Din fericire, ceilalți băieți l-au zărit repede și l-au adus imediat la mal, iar totul s-a terminat cu bine.

La amiază au sosit câteva din rudele celor care fuseseră luați de ape. Au dat un ocol trupului celui înecat, iar o femeie l-a recunoscut:

— E soțul meu, a zis.

Era însoțită de fratele lui și de alți doi bărbați, prieteni de familie. Venise și cu o copilă de zece ani, o fetiță micuță, cu părul și ochii negri ca al multor moldovence.

Femeia a început să plângă, strigând și aruncându-se asupra mortului. Îl îmbrățișa, îl săruta. Și fetița ei a început să plângă, dar încetișor, ca și cum i-ar fi fost rușine de noi.

În sfârșit, moldovenii s-au prezentat și ne-au spus și numele mortului, dar acum nu mi-l mai amintesc.

Fratele înecatului a încercat s-o liniștească pe femeie, a dus-o în mașină, însă ea continua să plângă și să strige și de acolo.

Cei trei bărbați au încărcat trupul pe bancheta din spate a mașinii. Ne-au mulțumit și ne-au oferit bani, însă noi i-am refuzat. Cineva le-a umplut portbagajul cu sticle, iar ei ne-au privit cu ochi întrebători.

— Așa o să economisiți cu băutura de la înmormântare, le-am zis noi.

Atunci au izbucnit în mii de mulțumiri. Femeia a început să ne sărute mâinile, iar noi, ca să scăpăm de sub ploaia de sărutări, ne-am întors la lucru.

Între timp, alți oameni își căutau propriii morți. Câțiva s-au oferit să ne ajute, iar noi am acceptat: bieții de ei sperau să asiste la recuperarea trupurilor celor dragi. Nu e însă ușor să găsești un mort înecat; de obicei, trupurile stau sub apă cam trei zile și numai după aceea, când încep să intre în putrefacție și se umplu de gaze, apar la suprafață. Fusese o simplă întâmplare faptul că găsisem trupul acelui biet moldovean.

Probabil că fusese împins în sus de un curent puternic și, dacă nu l-am fi apucat deîndată, s-ar fi întors cu siguranță dedesubt.

•

Vitalik și alți cinci băieți cărau la mal un copac cu multe crengi ce ieșeau din apă: se vedea că trunchiul trebuia să fi fost uriaș.

Hotărâseră să-l întoarcă invers, cu crengile verzi îndreptate spre mal, ca să dea câteva puncte de sprijin celor ce trebuia să-l apuce de la țărm.

În timp ce-l întorceau, Vitalik și-a prins piciorul între ramuri. A reușit să strige și să-i avertizeze pe ceilalți că rămăsese prins, însă ca din senin copacul s-a învârtit ca o elice, răsturnându-se cu toată greutatea și împingându-l pe Vitalik sub apă.

Nu ne venea să credem.

Toți s-au azvârlit în apă ca să-l scoată la suprafață, dar el deja nu mai era nici prins de copac, nici altundeva pe o rază de mai mulți metri.

În clipa aceea am împrejmuit imediat cu plasa de pescuit zona dimprejur, ca să evităm să fie dus mai departe de curenți. Apoi am început să căutăm prin apă.

Ne aruncam în apa murdară, în care nu se vedea nimic, cu riscul de a ne lovi oricând de ceva. Unul dintre noi chiar s-a lovit de un trunchi, din fericire însă nu prea tare.

Nicio urmă de Vitalik însă.

După zece minute de căutări inutile, ne-am uitat unii la alții furioși.

•

Îmi amintesc că nu încetam să mă scufund în apă: coboram până pe fundul apei, la cinci sau șase metri adâncime, și bâjbâiam cu mâinile în gol.

La un moment dat am găsit ceva, un picior! L-am prins bine, lipindu-l de mine, și aplecându-mă am atins cu picioarele fundul apei; m-am împins puternic, ca și cum aș fi eliberat brusc o săgeată, și m-am pomenit într-o clipă la suprafața apei.

Doar atunci mi-am dat seama că prinsesem de fapt piciorul lui Mel. Capul lui răsărise din apă și mă privea cu o expresie uimită.

M-am înfuriat și i-am dat un pumn în față. El mi-a răspuns în același fel, provocându-mi o durere asemănătoare.

•

N-am reușit să găsim corpul lui Vitalik în prima oră de căutări.

Eram cu toții obosiți și nervoși, iar unii au început să se certe: ploua cu jigniri, fiecare dorind să scape de vină și s-o pună în cârca celorlalți. În astfel de momente de lipsă crasă de loialitate față de ceilalți începi să vezi adevărata față a oamenilor și atunci ți se face scârbă de ceea ce ești și de locul unde te afli.

Eu nu-mi mai simțeam brațele și picioarele, nu reușeam să mai înot, și atunci m-am întors la mal și m-am întins.

Nu-mi mai amintesc cum, dar am adormit.

Când m-am trezit era seară. Cineva mă întreba dacă mă simt bine. Era prietenul meu, Ghighit, cu o sticlă de vin în mână.

Ceilalți era așezați în jurul focului și trăgeau la măsea.

M-am simțit din nou plin de forță și l-am întrebat pe Ghighit dacă găsiseră trupul lui Vitalik. El a dat din cap în semn că nu.

Atunci m-am dus la ceilalți și i-am întrebat de ce se îmbătau câtă vreme trupul prietenului nostru era încă în apă.

M-au privit indiferenți, câțiva erau beți morți, iar cei mai mulți obosiți și deprimați.

— Fiți atenți, le-am zis eu, chiar acum mă duc să pun plasa de pescuit la Seceră.

Secera era un loc situat la vreo douăzeci de kilometri în aval. Se numea așa deoarece acolo fluviul desena o curbă largă care aducea cu o seceră. În golful cu pricina, apa se oprea și inunda malul, astfel încât curentul părea aproape nemișcat.

Tot ceea ce aducea curentul se oprea mai devreme sau mai târziu acolo. Barând cu plasa de pescuit apa ce trecea pe fundul fluviului, aveam o șansă să recuperăm trupul lui Vitalik.

Singura problemă era că din pricina aluviunilor fluviul se umpluse de o mulțime de lucruri și astfel era nevoie să schimbăm încontinuu plasa de pescuit, altfel se umplea prea tare și risca să se rupă când o trăgeai în sus.

Cu mine au venit și Mel, Ghighit, Besa și Mutul. Am mers cu cele două bărci ale mele, cu plasa mea de pescuit și cu cea a lui Mel.

Plasele folosite la recuperarea înecaților trebuie pe urmă aruncate sau păstrate spre a fi folosite cu vreo altă astfel de ocazie nefericită.

Eu aveam vreo zece plase pentru întrebuințări diferite; cele mai bune erau cele de adâncime, care puteau să suporte greutăți mari și să stea în apă un timp mai îndelungat. Aveau

trei straturi suprapuse, pentru o prindere mai bună, și erau foarte dese.

Am luat cea mai bună plasă de adâncime pe care o aveam și am plecat.

Am aruncat plasa toată noaptea; o curățăm încontinuu de murdărie. Erau de toate pe fundul fluviului, zeci de hoituri de fel și fel de animale. Cel mai rele erau însă crengile, fiindcă se prindeau în plasă și greu le mai scoteai fără să-i rupi ochiurile.

Până dimineața am avut mâinile încrețite de apă; nici nu ni le uscam bine că se și udau din nou, fiindcă, îndată ce curățam plasa într-o parte, era deja plină în partea cealaltă, și atunci fugeai acolo, însă abia apucai s-o golești că trebuia să revii unde erai mai înainte.

La un moment dat a sosit Gagarin cu ceilalți ca să le cedăm rândul. Eram frânți, abia ne mai țineam pe picioare de somn. Ne-am aruncat degrabă pe jos, în iarbă, unde am adormit pe loc.

•

Spre ora patru după-amiaza, Gagarin și restul au găsit trupul lui Vitalik.

Era plin de zgârieturi și tăieturi, piciorul drept era rupt, iar un bucată de os îi țâșnea prin piele. Vitalik era vânăt, ca toți înecații.

Am chemat lumea din cartierul nostru. L-au dus acasă, la mama lui. Ne-am dus și noi ca să-i povestim cum se întâmplase. Era disperată, plângea întruna și ne îmbrățișa pe toți atât de strâns că ne durea. Cred că și-a dat singură seama, sau poate i-a povestit vreun băiat din Centru, cât ne-am străduit ca să găsim trupul fiului ei.

Ne mulțumea fără încetare și mă mișca s-o aud zicând:

— Mulțumesc, mulțumesc că mi l-ați adus acasă.

Nu reușeam s-o privesc în față știind că nu făcusem tot posibilul ca să găsesc trupul fiului ei.

Eram cu toții șocați, îndurerați. Nici nu ne venea să credem că destinul ne răpise pe cineva ca Vitalik.

•

De aceea, când ne aflam în apropiere de Centru, treceam întotdeauna pe la tanti Katia, mama lui Vitalik.

Nu era căsătorită: primul ei partener, tatăl lui Vitalik, nu reușise s-o ia la timp de soție fiindcă fusese înrolat în armată și

trimis în Afganistan, unde a fost dat dispărut când ea încă era gravidă.

Tanti Katia conducea acel mic local despre care vorbeam, un fel de restaurant, și trăia acum cu alt bărbat, un om bun, criminal și el, care se ocupa cu diferite traficuri.

De fiecare dată când ne duceam pe la ea îi duceam flori, fiindcă știam că le iubea nespus.

Într-o zi, ne-a spus că i-ar fi plăcut mai mult ca orice pe lume să aibă un lămâi. Noi ne-am hotărât să facem rost de unul, însă singura problemă e că nu știam de unde, niciunul dintre noi nu mai văzuse un lămâi până atunci.

Cineva ne-a sfătuit atunci să încercăm la grădinile botanice, unde sunt expuse toate plantele astea care cresc în țările calde. După ceva timp și căutări am descoperit grădina botanică cea mai apropiată: era la Belgorod, în Ucraina, pe Marea Neagră, la trei ore de drum față de casa noastră.

Am plecat cu un grup bine organizat, eram vreo cincisprezece. Cu toții voiau să ia parte la afacerea lămâilor, fiindcă toți țineau la tanti Katia și încercau s-o ajute și s-o facă fericită cum puteau.

Când am sosit la Belgorod, am cumpărat un singur bilet pentru grădina botanică: unul dintre noi intra, se ducea la baie și pasa biletul altuia din grup, și tot așa, până am reușit să intrăm cu toții.

Am mers pe lângă un grup de școlari aflați în vizită și ne-am apropiat de ținta noastră. Era un copac nu prea mare, puțin mai înalt ca un arbust, cu frunze verzi și trei lămâi care se legănau în vânt.

Mel a zis numaidecât că lămâile erau false, lipite doar ca să facă impresie, și că acel copac era un arbust oarecare. A trebuit să ne oprim și să cercetăm repede copacul ca să ne dăm seama dacă blestematele de lămâi erau sau nu adevărate. Le-am mirosit pe toate trei personal și toate aveau aroma specifică lămâilor.

Mel a încasat o scatoalcă de la Gagarin și i s-a interzis să mai vorbească până la sfârșitul operațiunii.

După ce-am înșfăcat ghiveciul, am urcat la etajul al doilea al unei clădiri de la marginea grădinii. Am deschis o fereastră și am aruncat cu grijă arbustul pe acoperișul unui garaj auto. De acolo am sărit și noi jos și am luat-o la fugă până la gară, agățați

de ghiveciul acela greu cu arborele înăuntru. În tren am realizat că, în ciuda șocurilor și a zgâlțâielilor, lămâile nu se desprinseseră: am fost așa de bucuroși că nu le pierdusem…

Când am mers să-i ducem cadoul nostru, tanti Katia a început să plângă de bucurie, sau poate plângea fiindcă văzuse eticheta grădinii botanice pe care noi, din neatenție, uitasem s-o scoatem de pe ghiveci. Oricum, era atât de fericită încât atunci când a cules prima lămâie ne-a invitat pe toți să bem câte un ceai cu lămâie.

•

Astfel, și în ziua aceea – ziua celei de-a treisprezecea aniversări a mea, în timp ce eu și Mel străbăteam orașul spre cartierul Feroviar – ne-am gândit să-i ducem o plantă și am dat o raită până la magazinul lui Bosia.

Luam mereu plante și flori de la el pentru tanti Katia. Îl rugam să ne scrie pe o foaie de hârtie numele acelor creaturi necunoscute nouă, ca nu cumva să cumpărăm de două ori același lucru.

La fiecare cinci plante, Bosia ne făcea o mică reducere și ne dădea în dar săculeți cu semințe vechi care nu mai foloseau la nimic, deoarece erau toate uscate. Dar noi le luam oricum și în drumul nostru treceam pe la secția de poliție; dacă găseam mașinile polițiștilor parcate dincolo de gard ne descotoroseam de semințe în rezervoarele lor: semințele erau ușoare, nu se duceau repede la fund, iar pe deasupra erau atât de mici încât reușeau să treacă de filtrul de la pompa de benzină și, ajungând în carburator, opreau motorul. Altfel spus, trăgeam folos de pe urma a ceva ce în mod normal era aruncat la gunoi.

Bunicul Bosia era un evreu cumsecade respectat de toți criminalii, cu toate că, în afara faptului că ținea un magazin de flori (pe care nu le vindea), nimeni nu știa exact cu ce se ocupă, atât de secretos era cu afacerile lui. Umbla vorba că ar fi avut relații în comunitatea ebraică de la Amsterdam și că ar fi făcut trafic cu diamante. Mă rog, informația asta nu ni s-a confirmat niciodată, iar noi îl luam mereu peste picior când mergeam în magazinul lui, încercând să descoperim cu ce se ocupa în realitate. Devenise deja o tradiție: noi încercam să-l facem să vorbească, iar el reușea de fiecare dată să se fofileze.

Noi spuneam:

— Ia spuneți-ne, domnule Bosia, cum e vremea la Amsterdam?

Iar el răspundea cu nepăsare:

— Și de unde să știu eu, sărman evreu, când nici măcar radio n-am?! Dar, și dacă aș avea, tot n-aș asculta la el, acum că sunt așa bătrân că nu mai aud o iotă, încep să surzesc... Ehei, ce-aș mai vrea să mă întorc la vremea când eram și eu tânăr ca voi, să joc, să fac tărăboi... Și, că veni vorba, ce isprăvi ați mai făcut voi zilele-astea?

Și de obicei noi, ca niște capete tari ce eram, îi povesteam de treburile noastre în loc să-l facem să vorbească de-ale lui și plecam de la el din magazin cu senzația că am fost duși de nas.

Se pricepea strașnic să schimbe vorba, iar noi cădeam mereu în cursă.

Bătrânul Bosia nu avea cine știe ce flori în magazinul lui, iar după părerea mea unele zăceau acolo de ani de zile. Magazinul lui era o hrubă îngustă și întunecoasă, cu rafturi de lemn pline de plante vechi pe care nimeni nu le cumpăra vreodată. Când intrai, aveai impresia că ai ajuns în miezul junglei: multe plante crescuseră atât de mult încât frunzele lor se împleteau cu cele ale plantelor învecinate și toate formau un fel de desiș uriaș.

Bosia era un bătrân strâmb și slab, cu niște ochelari groși cât blindajul de tanc și prin lentilele cărora ochii lui se întrezăreau fantastic de mari. Purta mereu un sacou negru, cămașă albă cu papion negru la gât, pantaloni negri cu dunga impecabil călcată și pantofi lăcuiți.

În ciuda vârstei (era atât de bătrân încât până și bunicul meu îi spunea „nene”), avea părul negru ca pana corbului, îngrijit și tuns după moda anilor treizeci, uns cu un subțire strat de briantină.

Spunea mereu că adevărata armă a unui gentilom e eleganța lui: cu ajutorul ei poți face de toate – să jefuiești, să ucizi, să furi, să minți – fără să fii vreodată suspectat.

Când suna clopoțelul de deasupra ușii magazinului, Bosia se ridica de pe scaun cu o mișcare însoțită de un zgomot ce aducea cu cel făcut de un mecanism ruginit, apoi ieșea de după tejghea și pornea în întâmpinarea clientului cu pasul său elegant, care se schimbase mult din pricina anilor și ajunsese să semene mai degrabă cu târșâitul unui om rănit de moarte.

Mergea în întâmpinarea clientului cu brațele deschise precum le ține Iisus în anumite imagini sfinte, în semn de acceptare și compasiune. Felul în care te întâmpina îți stârnea râsul, deoarece avea o față ridicolă, surâzătoare, dar cu privirea tristă, ca a unui câine fără stăpân.

Fiecare pas era însoțit de câte un sunet, unul din gemetele acelea pe care le scot bătrânii cu sănătatea șubrezită când se mișcă.

Per ansamblu, mă întrista: era un amestec de melancolie, nostalgie și durere.

Când mergeam la magazinul lui, bătrânul Bosia ieșea din jungla sa și, fără să vadă cine intrase, pornea ca de obicei cu mina lui de sfânt, dar, îndată ce privirea lui deslușea fețele noastre de imbecili, înfățișarea i se schimba brusc. Mai întâi dispărea zâmbetul, înlocuit de o grimasă de oboseală, ca și cum i s-ar fi tăiat respirația, apoi tot corpul i se strâmba, picioarele i se îndoiau puțin și, făcând cu mâinile un gest de parcă ar fi refuzat ceva ce-i oferisem, ne întorcea spatele și se ducea înapoi la tejgheaua lui spunând, cu voce tremurândă și o ușoară umbră de ironie, într-o rusă contaminată de dialectul ebraic din Odesa:

— *Șob ia tak jil, opiat prișli morocit iaika*...

În traducere: „Amară viața mea – expresie ebraică pe care ei o folosesc tot timpul –, iar ați venit pe capul meu să mă sâcâiți...”

Ăsta era modul lui de a ne da binețe, însă în realitate ținea grozav la noi toți.

Se amuza și el văzând că nu reușeam să-l prindem în jocul nostru. Noi încercam întotdeauna, dar Bosia, cu înțelepciunea și șiretenia sa evreiască, însoțite în cazul lui de o doză de smerenie și de experiență de viață, ne prindea în cursa lui și uneori nu ne dădeam seama decât târziu, după ce ieșiserăm demult din magazinul lui. Era un geniu al relațiilor, un adevărat geniu.

Fiindcă se plângea mereu că e orb și surd, noi îl provocam mereu întrebându-l ora, în speranța că se va uita la ceasul pe care-l purta la mână. Dar el nici nu se clintea, răspunzându-ne:

— Da’ de unde să știu eu cât e ceasul, de vreme ce sunt un om fericit? Știați că oamenii fericiți nu numără orele, fiindcă în viața lor fiecare clipă se scurge cu plăcere?

Atunci noi îl întrebam de ce mai purta ceasul din moment ce nu se uita la el niciodată și nu-i păsa de scurgerea timpului.

El făcea o față mirată și se uita la ceasul lui ca și cum atunci l-ar fi văzut pentru prima dată, apoi ne răspundea pe un ton smerit:

— … Dar ăsta nici nu poate fi numit ceas… E mai bătrân ca mine acum, nici măcar nu știu dacă mai merge…

Îl ducea la ureche, îl ținea puțin apăsat și apoi adăuga:

— … Mă rog, ceva-ceva se aude, dar nu știu dacă e ticăitul acelor sau al bătrânei mele inimi ce se stinge…

•

Soția lui Bosia era o doamnă bătrână și simpatică de origine evreiască, pe nume Elina. Era o femeie foarte deșteaptă, predase mulți ani și fusese învățătoarea tatălui meu și a fraților lui. Cu toții vorbeau despre ea cu afecțiune și chiar și după mulți ani tot îi mai respectau autoritatea. Când tatăl meu a ucis pentru prima dată doi polițiști, ea l-a snopit în palme, iar el s-a pus în genunchi în fața ei ca să-i ceară iertare.

Bosia avea o fiică, fata cea mai frumoasă pe care am văzut-o vreodată: se numea Faia și era și ea profesoară, preda limbi străine, engleză și franceză. Crescuse cu ideea că era bolnavă, fiindcă Bosia și Elina îi interziseseră tot ceea ce făceau ceilalți copii, motivându-și interdicția cu vorbele: „Nu ai voie fiindcă nu te simți bine”. Nu se căsătorise și încă trăia la părinți, era o persoană liniștită și foarte radioasă. Avea o înfățișare de zeiță, șolduri și forme ce păreau desenate, atât de perfecte erau, o gură divină, mică și cu buzele ușor întredeschise, bine conturate, ochi mari și negri, păr ondulat, lung până în talie. Dar lucrul cel mai spectaculos era felul în care se mișca: părea o felină, făcea orice gest cu o grație numai a ei.

Eram obsedat de ea și de fiecare dată când o vedeam în magazin căutam un pretext să mă apropii de ea. Îi vorbeam despre plante sau despre orice altceva doar ca să o simt aproape.

Ea îmi zâmbea, vorbea cu mine bucuroasă și-mi dădeam seama că-i eram simpatic. Doar mai târziu, la șaisprezece ani, mi-am găsit curajul de a mă apropia cu adevărat de ea, vorbind despre literatură. Am început să ne vedem, să facem schimb de cărți, și în scurt timp am dezvoltat între noi o relație pe care de obicei persoanele educate o numesc „intimă”, dar care în

cartierul meu avea cu totul alt nume: „a terfeli așternuturile împreună”.

Dar asta e o altă întâmplare, care merită să fie povestită aparte, nu aici.

Aici, în schimb, trebuie spusă povestea pe care bătrânul Bosia o avea în spate.

•

Bătrânul Bosia, în vremea tinereții sale, fusese un *bander*. Așa se numeau la începutul secolului membrii crimei organizate evreiești. Cuvântul vine de la „bandă” și are același sens în rusă și italiană.

În anii douăzeci-treizeci, la Odessa, bandele evreiești erau cele mai puternice și mai bine organizate, administrând toate traficurile și afacerile din port. Membrii lor erau uniți de un puternic sentiment religios și de un cod de onoare, un fel de regulament interior numit *kosca*, termen ce înseamnă în vechiul dialect ebraic „cuvânt”, „lege”, „regulă”. A te împotrivi acesteia era o bună metodă de a te sinucide.

Pe la mijlocul anilor treizeci, guvernul sovietic a început să lupte sistematic împotriva crimei de pe întregul teritoriu, iar la Odessa – considerată unul dintre orașele cele mai contaminate de depravare și de crima organizată – au fost trimise echipe speciale care au inventat o tactică de luptă denumită *podtsava*, ce însemna „făcut cu intenție”. Cu ajutorul unor infiltrați, stârneau conflicte ce măcinau bandele din interior.

Donnie Brasco, faimosul gangster cinematografic interpretat de Johnny Deep, n-ar fi putut desigur să-și imagineze că precursorii săi sovietici ar fi putut fructifica activitatea unor agenți sub acoperire nu pentru a obține informații, ci pentru a stârni artificial situații în urma cărora criminalii să-și declare război unii celorlalți și să se ucidă reciproc în proporții industriale. Nu, lui Donnie Brasco nici măcar nu i-ar fi trecut prin gând.

În felul acela au fost eliminate multe bande și comunități criminale din Odessa. Doar cea evreiască a reușit să reziste, fiindcă printre polițiști nu erau evrei și nimeni nu cunoștea cultura, limba și tradițiile ebraice atât de bine încât să se dea drept unul de-ai lor.

Când puterea poliției a început să se întărească la Odessa și a început să-i amenințe și pe evrei, aceștia și-au unit forțele

organizându-se în două mari bande alcătuite din mii de membri. Una dintre acestea, cea mai faimoasă, era condusă de legendarul Benia Krik, zis „Regele”, și se ocupa mai ales de jafuri și furturi; cealaltă era condusă de un bătrân criminal pe nume Buba Bajik, zis „Sașiul”, și se ocupa numai cu spălarea banilor murdari.

Aceste două structuri funcționau de minune, astfel încât poliția n-a reușit să facă nimic împotriva lor: au pus foarte repede stăpânire pe Odessa, iar comunitatea ebraică a devenit una dintre cele mai puternice din sudul URSS-ului, mai ales din Ucraina.

În octombrie 1941, când au pătruns în Odessa forțele de ocupație germane și române, cea mai mare parte dintre evrei au fost duși în lagărele de concentrare și exterminați.

Criminalii s-au alăturat trupelor partizane, ascunzându-se în galeriile subterane ce traversau întreg orașul și ajungeau la mare. Loveau dușmanul noaptea, prin acțiuni de sabotaj: aruncau în aer liniile de cale ferată, făceau să deraieze trenurile cu arme și provizii, incendiau și scufundau navele, îi răpeau și ucideau pe înalții ofițeri germani, capturându-i deseori în timp ce se aflau în tandra companie a prostituatelor din Odessa, transformate la nevoie în abile spioane.

Bosia se afla acolo, printre acei subterani.

•

Uneori, când treceam pe la magazinul lui, ne povestea despre rezistența din Odessa, ne spunea că timp de câțiva ani trăiseră cu toții în galeriile de sub oraș fără să vadă vreodată lumina zilei. Nemții – povestea el – aruncau mereu în aer galeriile ca să-i împiedice pe partizani să-i mai saboteze, însă de fiecare dată ei își scuturau praful din spinare și se apucau să sape noi pasaje.

Pe soția lui o cunoscuse în galeriile acelea, se afla acolo împreună cu familia ei evreiască eliberată de partizani: se îndrăgostiseră și se căsătoriseră acolo, sub pământ. El spunea, mai în glumă, mai în serios, că atunci când au ieșit în sfârșit din galerii uitaseră cum arăta lumina soarelui, iar tânăra lui soție, după ce s-a uitat bine la el, i-a zis:

— Nu-mi dădusem seama că ai nasul așa de lung!

Își doreau un fiu, dar ani întregi după război nu reușiseră să-l conceapă, și asta îi făcea să se simtă triști. Încercaseră toate leacurile posibile, dar degeaba. Astfel că într-o zi hotărâseră să

meargă la o țigancă bătrână care locuia cu o nepoată oarbă. Se zicea că țiganca aceea știa să vindece bolile cu ajutorul magiei și al leacurilor populare, că era un fel de vrăjitoare, însă una foarte bună. Țiganca îi zisese că nici el, nici soția lui nu erau bolnavi, că sufereau numai din pricina amintirilor urâte. Îi sfătuise să plece din Odessa și să se mute în altă parte, într-un loc unde nu exista nimic care să-i lege de trecut.

Multă vreme n-au luat în serios sfatul țigăncii, fiindu-le foarte greu să se rupă de comunitate. Doar la sfârșitul anilor șaizeci hotărâseră să plece din Odessa și să se mute la Bender, în orașul nostru, unde Bosia pusese pe picioare acea mică activitate comercială și se dedicase misterioaselor sale afaceri despre care nimeni nu știa nimic, dar care îl făcuseră să devină aproape bogat.

Când Bosia și soția sa ajunseseră la vârsta când devii de obicei bunic, atunci se născuse Faia.

Cei trei alcătuiau o familie reușită și, cum spunea deseori bunicul Kuzia, erau „oameni care știau să trăiască fericiți”.

•

Așadar, ca să revenim la noi, în dimineața aceea friguroasă de februarie, eu și Mel am trecut pe la Bosia ca să luăm o plantă, iar el ne-a întâmpinat ca de obicei cu vorbe calde:

— Amară viața mea, dar voi altceva mai bun n-aveți de făcut pe frigul ăsta?

Era mai bine să vorbesc eu, deoarece dialogul dintre Mel și bătrânul Bosia ar fi fost puțin cam complicat.

— Am venit pentru tanti Katia. Cu o afacere, de fapt.

Bosia m-a privit peste ochelari și a zis:

— Bine că unii mai reușesc să facă afaceri, eu unul de-o viață mă zbat între pereții ăștia și n-am reușit să închei niciuna!

M-am oprit repede, fără să încep schimbul de ironii, fiindcă știam că a mă pune cu el era ca și cum m-aș fi luat la întrecere cu un ghepard.

Ca de obicei, împingând spre noi o farfurioară cu un gest indiferent, ne-a servit cu grețoasele lui caramele pietrificate. Știa foarte bine că erau groaznice, ce făcea el era un fel de zeflemea rituală. Noi le luam de fiecare dată, ne umpleam buzunarele cu ele, iar el ne privea surâzând și spunând mereu același lucru:

— Mâncați, mâncați, băieți, aveți numai grijă să nu vă cadă dinții…

Soția lui îl lua la trei păzește când îl auzea făcând gluma asta crudă, se supăra pe el și ne obliga pe noi să ne golim buzunarele la gunoi. Apoi Elina ne ducea în casă și ne dădea ceai și biscuiți umpluți cu cremă de unt, cei mai buni din lume.

Cu câteva luni în urmă îi dezvăluisem lui Bosia secretul caramelelor lui, iar el rămăsese împietrit, deoarece crezuse că în toți anii aceia noi chiar le mâncasem.

— Le-am folosit pe post de pietre, i-am zis eu, ca să tragem cu praștia.

În geamurile secției de poliție, mai exact: erau mortale, mai ales caramelele pietrificate cu gust de zmeură. Într-o seară am țintit în glumă genunchiul lui Mel cu una din ele: s-a umflat tot și timp de șase luni a trebuit să meargă să i se scoată apa din genunchi cu o seringă.

Eu și Mel ne-am luat caramelele în tăcere și am ales o plantă micuță pentru tanti Katia.

Dar nu pot vorbi despre praștii fără să explic mai bine ce erau praștiile noastre.

•

Fiecare din noi își construia praștia singur, de la început la sfârșit, de aceea erau diferite între ele și oglindeau oarecum personalitatea stăpânilor lor. Suportul praștiei trebuia să fie neapărat de lemn. Cadrul subțire, făcut din lemn ușor, dar rezistent, era considerat un lux. Fiecare avea secretul său pe care nu-l împărtășea nimănui, iar dacă unuia îi plăcea praștia altuia putea s-o cumpere de la acela sau să-i fie dăruită în semn de prietenie.

Praștia trebuia să stea mereu în buzunar, ca și cuțitul, și doar pe la treisprezece-paisprezece ani era înlocuită de pistol. Dar eu am purtat praștia cu mine mult mai multă vreme, până pe la optsprezece ani.

Bunicul meu făcea în Siberia pipe pentru tutun folosind rădăcinile unor copaci de prin partea locului sau diferite specii de arbuști. Cu ajutorul lui găsisem un tip de lemn ideal pentru praștii: acesta era marele meu secret strategic. Prietenii mei au încercat de multe ori să-mi dezlege limba, dar eu am rezistat mereu ca un brav partizan sovietic în captivitate nazi-fascistă.

Praștiile mele erau cele mai subțiri dintre toate, iar partea în care se montau elasticele era scurtă și îngustă: acest lucru te ajuta să tragi mai departe și mai precis, fiindcă elasticele funcționau ca unul singur.

Drept elastice foloseam de obicei vechile camere de la biciclete, însă deseori nu asigurau o aruncare satisfăcătoare. Cu mult mai bune erau garourile pe care le găseam în pachetele militare de prim-ajutor, cele folosite pentru a lega arterele, pentru a opri pierderile de sânge. Cu garourile, dacă erau bine montate, se obținea o forță de aruncare fantastică: la o distanță de o sută de metri, o piatră rotundă sau un bulon de fier cu un diametru de paisprezece – sau o caramelă de la bunicul Bosia – făceau o ditamai gaura în fereastră și reușea să mai spargă și câte ceva prin cameră. Dar cel mai strașnic elastic dintre toate era o invenție a mea: cel desprins de la măștile antigaz de model militar sovietic.

Și fixarea elasticului era o specialitate a fiecăruia; eu preferam să-l montez puțin mai complicat, dar mai sigur: elasticele mele nu săreau niciodată (de aceea n-am luat niciodată vreo plesnitură peste nas sau în ochi, foarte dureroasă, de altfel). Eu foloseam un fir subțire, rotit în jurul elasticului de mai multe ori și legat cu un simplu nod pescăresc. Pentru mai multă siguranță, întindeam pe deasupra un strat de salivă în care mestecasem pâine, ce forma un fel de substanță asemănătoare cu lipiciul, dar care nu usca firul.

În centrul elasticului potriveam o bucată de piele în care se așeza obiectul de aruncat. Eu foloseam o piele nu foarte groasă, dar rezistentă, fiindcă dacă era cumva prea groasă se crăpa și apoi se rupea.

Existau o sumedenie de mici trucuri pentru îmbunătățirea capacității balistice a propriei praștii, dar bineînțeles că trebuia să ai înainte de toate o bază de plecare bună. De exemplu, când se putea, eu umezeam mereu puțin cadrul praștiei înainte de a trage, astfel acesta se înmuia și eram sigur că mă pot folosi de el la capacitate maximă fără să-l rup. Apoi am început să ung toate legăturile praștiei: acest lucru asigura o mai bună precizie, fiindcă elimina acele mărunte mișcări ale materialelor uscate ce puteau influența traiectoria.

Eu am inventat metoda de a incendia mașinile de poliție din curtea secției cu ajutorul praștiei. Curtea aceea era înconjurată

de un zid foarte înalt, iar pentru a izbuti să arunci ceva înăuntru trebuia să te apropii prea mult, riscând să fii prins imediat, îndată ce te vedeau sosind. Cocktailurile Molotov erau prea grele ca să fie aruncate și de fiecare dată când încercam se izbeau de zid, n-ajungeau nici măcar până la jumătatea lui. La sfârșit ne uitam unii la ceilalți cu urechile ciulite, gândindu-ne că tot efortul pe care-l depusesem pentru a pregăti acele clipe se mistuia într-o clipă asupra zidului acela cenușiu. Începusem să ne pierdem încrederea în noi, până când într-o zi mi-am vârât nasul în dulăpiorul cu tării al unchiului meu. Am găsit o sumedenie de sticluțe cu diferite licori, sticluțe din acelea pentru piticii alcoolici. Le-am golit puțin, de altfel unchiul meu era la închisoare și oricum nu m-ar fi certat știind că le folosesc într-un scop nobil. Am fabricat un mini-Molotov, apoi am construit o praștie specială, puțin mai solidă ca de obicei și, după ce am făcut primele probe, încheiate cu mare succes, am pregătit o lădiță plină cu mini-Molotovuri (pe care le-am numit „mignone”) și vreo zece praștii pentru aruncat.

Ne-am dus cu toții într-un loc anume, o mică tipografie abandonată din preajma secției de poliție: aveam de acolo o frumoasă panoramă asupra țintei noastre. Ne-am așezat pe poziții și, ca o baterie de tunuri de război, am lansat prima lovitură. Eram zece care trăgeam, unul întindea praștia cu sticluța și din spate, un altul, sincronizat cu tovarășii lui, îi aprindea sticluța și pe cea a vecinului în același timp, cu două brichete pregătite. Sticluțele noastre porneau într-un mod spectaculos, aveam impresia că le aud vâjâind ca gloanțele: când le vedeam zburând peste zidul secției – și auzeam micile explozii urmate de strigătele zbirilor și de primele semnale de fum negru, care se ridicau în aer ca niște dragoni fantastici – îmi venea să plâng de cât eram de fericit.

Locația aceea era ideală: înainte ca victimele noastre să-și dea seama ce se întâmplase, noi descărcaserăm deja tot arsenalul și ne aflam deja în drum spre casă pe biciclete.

În oraș nu se mai vorbea despre nimic altceva: „A avut loc un asalt la secție”, zicea cineva, „Cine a fost?”, întreba altul, „Se pare că o bandă de necunoscuți”, spunea un al treilea – iar noi ne simțeam mândrii protagoniști și, de fiecare dată când auzeam pe cineva vorbind despre asta, îmi venea să-i strig în față: „Noi am fost, noi!!!”

Eram mândru, nimic de spus, mă simțeam un geniu și o vreme m-am purtat cu prietenii mei ca un general cu armata lui.

Până la urmă am mai incendiat încă de câteva ori curtea secției, însă polițiștii au acoperit-o cu un grilaj de fier și astfel Molotov-urile noastre nu mai aveau pe unde să treacă. Multe ricoșau din grilaj și apoi cădeau pe jos, buf, de partea exterioară a zidului, de multe ori fără ca măcar să explodeze. Nu mai era la fel de interesant.

O vreme, am încercat să inventăm ceva nou, dar apoi dintr-odată am crescut și cineva a propus să împușcăm pur și simplu polițiștii cu pistolul. Și asta era interesant, dar nu ca și cum ai arunca Molotov-uri, arme care aveau în ele ceva medieval și care ne făceau să ne simțim ca niște cavaleri ce luptau împotriva dragonilor.

•

Așadar, mergând spre localul lui tanti Katia cu planta noastră în mână, am trecut peste Podul Morților. Pe vremea aceea, era o bucată de stradă asfaltată, din care răsăreau pietre vechi, însă pe vremuri fusese un pod în adevăratul sens al cuvântului. După ce fusese distrus, fusese acoperit cu pământ și apoi asfaltat, însă, dintr-un motiv necunoscut, pietrele se ridicau mereu la suprafață, găurind asfaltul. Era impresionant să vezi acele imense pete negre, vechi și neregulate răsărind din asfaltul plin de crăpături. Un bătrân din zona noastră îmi spusese că misterul se explica printr-o „greșeală de proiectare”. Când eram copil eu credeam însă într-o altă poveste, care explica acea stranie mișcare a pietrelor de pe Podul Morților ca pe un fenomen supranatural.

Se povestea că în secolul al nouăsprezecelea avusese loc în orașul nostru o revoltă a unor muncitori sătui să se lase exploatați de un nobil bogat cu o foame asemănătoare cu a lui Dracula. Pretextul revoltei fusese abuzul sexual la care fusese supusă o tânără țărancă. Fata aceea nu-și ținuse gura, spre deosebire de multe altele dinaintea ei, ci le dezvăluise tuturor adevărul, cu riscul de a fi disprețuită și de a-și pierde onoarea. Lumea nu o disprețuise, ci o susținuse, iar țăranii și muncitorii s-au răsculat imediat. Au ucis paznicii și au intrat în castelul stăpânului, l-au scos din așternuturi și l-au târât în stradă, unde l-au ucis cu picioarele și pumnii. După aceea, i-au legat trupul

de zidul castelului, împiedicându-i rudele să-l dea jos: acolo trebuia să putrezească, au zis ei.

A doua zi, revolta a fost înăbușită. Oamenii au spus însă că, dacă trupul mortului va fi dat jos de pe zid și îngropat sub o cruce, blestemul avea să cadă asupra familiei lui. Desigur că nimeni n-a ascultat vorbele acelea, iar stăpânul a fost îngropat cu toate onorurile, ca un erou căzut în război. La numai câteva luni, soția lui s-a îmbolnăvit și a murit. Fiul cel mare, bărbat în toată firea, a murit și el la puțin timp. La urmă, după o vreme, a murit și fiica sa în timp ce aducea pe lume primul ei născut, decedat la naștere.

Castelul a fost abandonat și la scurt timp a căzut în paragină: nimeni nu mai voia să locuiască acolo. Pământul acelui nobil a fost ocupat de țărani. Ei au construit deasupra mormintelor familiei un pod, care din pricina poveștii sale se numea „Podul Morților”.

Legenda spune că în fiecare noapte fantomele rudelor sale se adună ca să scoată din pământ trupul acelui om fără suflet și să-l lege din nou de zid, pentru a pune capăt blestemului și a se întoarce să se odihnească în pace. Dar nu reușesc să-l scoată, fiindcă deasupra mormântului său s-a construit acel pod, și singurul lucru pe care-l pot face fantomele într-o noapte e să mai scoată câte o piatră, pe care oamenii a doua zi, trecând pe pod, o așază din nou la loc.

Copii fiind, mergeam din când în când noaptea să vânăm acele fantome. Ca să prindem curaj ne luam cu noi cuțitele. Și felurite obiecte siberiene „magice”, precum o labă de gâscă uscată sau un smoc de iarbă smulsă de pe malul fluviului într-o noapte cu lună plină.

Ne ascundeam într-o groapă nu prea adâncă și așteptam fantomele. Umpleam așteptarea cu povestiri de groază și diferite întâmplări misterioase, care aveau rostul de a ne înspăimânta și a ne ține în alertă, însă adormeam repede, unul după altul.

Primul zicea:

— Băieți, să mă treziți dacă vedeți ceva, și imediat după aceea ne prăbușeam cu toții ca niște morți pe fundul acelei gropi.

Dimineața, cel care rezistase cel mai mult le povestea celorlalți ce-i trecea prin minte.

Ceilalți se enervau, firește:

— Cretinule, de ce nu ne-ai trezit?

— Nu puteam nici să mă mișc, nici să deschid gura, zicea acela. Eram ca paralizat.

Mel ne-a povestit odată că fantomele l-au răpit, ducându-l prin oraș în zbor. Când mi-l imaginam pe Mel zburând în compania fantomelor de nobili din secolul trecut îmi venea să mă prăpădesc de râs.

Și de fiecare dată când treceam pe acolo îi aminteam lui Mel povestea zborului său. El mă privea cu gura deschisă:

— Mă iei de prost?

Iar eu izbucneam în râs dând din brațe și imitând mișcarea aripilor, iar atunci Mel nu se mai putea abține și începea să râdă și el.

•

După ce am trecut peste Podul Morților fluturând amândoi din brațe, am ajuns în sfârșit pe strada unde se afla restaurantul lui tanti Katia.

Am găsit-o printre mese servind clienții obișnuiți, bătrâni criminali care trăiau singuri și mergeau în fiecare zi să mănânce la ea. Petrecuseră atâta timp la închisoare că se obișnuiseră cu viața în comun, și de aceea încercau să stea mereu împreună, chiar dacă păreau să demonstreze contrariul, dat fiind că părea să le fie silă să se suporte astfel. Aveau întipărite pe chip semne de suferință, însă în realitate acelea erau adevăratele lor expresii, fețele lor de zi cu zi. După părerea mea sufereau de un fel de nostalgie a închisorii, și chiar și a suferinței în care se obișnuiseră să trăiască atâta timp. Continuau să-și ducă viața de prizonieri chiar și ca făpturi libere. Mulți nu reușeau să se obișnuiască cu regulile lumii civile, cu libertatea. Aproape toți preferau să trăiască într-o singură odaie, dărâmând pereții de la bucătărie și de la baie pentru a obține o singură cameră care să le amintească de celulă. Cunoșteam bătrâni care puseseră chiar și sârmă ghimpată și bare de fier la ferestre, altfel nu se simțeau în largul lor și nu reușeau să adoarmă. Mulți dormeau pe șipci de lemn ca la închisoare și lăsau mereu robinetul să picure, exact ca în celulă. Toată viața lor se transforma într-o imitație a ceea ce trăiseră la închisoare. Era ciudat: ai crede că o persoană, după ce a petrecut atâția ani înăuntru, abia așteaptă să părăsească groaznicul mod de viață din închisoare ca să se

bucure de confortul unei vieți libere și frumoase, însă pentru acești oameni era ca și cum le-ai fi luat adevărata identitate și i-ai fi aruncat într-o lume ciudată.

Tanti Katia le dădea voie tuturor acelor criminali să recreeze în localul ei un fel de închisoare artificială fiindcă erau clienții ei de-o veșnicie, dar și fiindcă ținea la fiecare din ei, după cum spunea chiar ea:

— Nu obișnuiesc să reeduc persoanele în vârstă.

De aceea, când intrai în restaurantul lui tanti Katia păreai că te afli într-o celulă.

Se înțelegea după felul în care stăteau așezați, cu capetele plecate, ca și cum ceva i-ar fi împiedicat să le ridice. Aceasta e o bună metodă de a distinge un vechi prizonier: ține mereu capul aplecat fiindcă la închisoare îți petreci cea mai mare parte din timp așezat pe o scândură și trebuie să fii atent să nu te lovești cu capul de cea de deasupra. Chiar și cine a stat mai puțin la închisoare nu se dezobișnuiește prea ușor de acest obicei când iese.

De obicei la tanti Katia bătrânii jucau cărți, dar nu cu cărți de joc obișnuite, ci cu *kolotușki*, cărți făcute în închisoare, pictate manual.

Ca în celulă, fumau pasându-și țigara de la unul la altul, chiar dacă acum își puteau permite să și-o fumeze fiecare pe a lui; prin fumul acela care umplea localul abia se întrezăreau fețele lor zbârcite, pe care părea să fie întipărită o veșnică întrebare, ca și când ar fi fost surprinși de un fapt straniu, pe care nu reușeau deloc să și-l explice: te priveau cu ochii larg deschiși și în trei secunde îți făceau o radiografie completă și știau mai bine decât tine cine ești.

Vorbeau între ei doar în argou și în *fenia*, vechea limbă criminală siberiană, însă vorbeau încet și puțin, comunicau mai mult prin gesturi, în special secrete.

Îi spuneau lui tanti Katia „mamă” pentru a sublinia importanța rolului și a autorității pe care o avea.

Urmau multe reguli ale comportamentului din închisoare, cum ar fi să nu meargă la baie în timp ce cineva mânca sau bea, chiar dacă baia nu era în aceeași încăpere, ci în altă parte a curții. Nu discutau despre politică, religie sau diferențe între naționalități.

Exista între ei o ierarhie bine stabilită: cei cu mai multă autoritate stăteau la fereastră și aveau parte de locurile cele mai bune, în timp ce ceilalți stăteau lângă ușă. „Rebuturile” și „înjosiții” nu erau acceptați printre ei: în libertate nu poți fi obligat să împărți locul cu ei ca la închisoare. Erau doar doi sau trei „șesari”[7], un fel de sclavi, oameni care îndeplineau sarcini ce nu erau demne de un criminal: ei puteau atinge banii cu mâna și astfel plăteau consumațiile tuturor, luând banii din seiful comun. Când cineva nu mai avea țigări, „șesarul” trebuia să se ducă să-i cumpere altele, serviciu pentru care era plătit, dar și tratat cu un oarecare dispreț, nu ofensiv, ci indicativ, pentru a-i aminti locul său pe scara ierarhică. Era impresionant să-i vezi pe bătrânii aceia tratați ca niște pușți; erau mereu în alertă, cercetau încontinuu să vadă dacă vreunul din sală avea nevoie ceva. Când le duceau țigările se înclinau luând o față smerită, așteptau ca criminalul cu cea mai multă autoritate să deschidă pachetul și să-i ofere una-două drept mulțumire pentru serviciul lui, apoi, mulțumind, se întorceau la locul lor, mergând cu spatele, ca racii, ca să nu întoarcă dosul persoanelor cu care tocmai avuseseră de-a face.

•

În fine, intrând în localul lui tanti Katia trebuia să respecți regulile din închisoare și să te comporți ca unul care intră cu adevărat într-o celulă. Poate părea o nebunie, însă pentru oamenii aceia, pentru acei bătrâni foști pușcăriași, era un semn de respect, un mod de a le da de înțeles că ai venit cu intenții bune și că erai un tip de treabă.

Când intri într-o celulă trebuie să știi să saluți cu demnitate. Nu poți să zici pur și simplu „Salut” sau „Bună ziua”, căci dacă o faci criminalii își dau seama cât ai clipi din ochi că ești unul care habar n-are de cultura lor și în cel mai bun caz te iau drept „unul în trecere”, unul care n-are nicio legătură cu ei, și ca urmare nu vor comunica cu tine, purtându-se ca și cum n-ai exista. Trebuie să saluți așa: să deschizi ușa, să faci un pas înainte și apoi să te oprești: un pas în plus și va fi vai și-amar de tine! Apoi va trebui să spui: „Pace în casa voastră (sau noastră)” sau „Pace și sănătate vagabonzilor cinstiți” (asta e o variantă care merge la sigur, tipic criminală) sau chiar „Sănătate cinstitei adunări”, „E

[7] Astfel sunt numiți membrii cei mai de jos din anumite caste criminale; numărul derivă de la cartea de joc cu valoarea cea mai mică dintr-un pachet de cărți.

timpul să vă bucurați”. În fine, există o mulțime de feluri de a saluta, cunoscute și folosite în lumea criminalilor. După ce ai rostit formula potrivită, e musai să nu te miști și să aștepți răspunsul. De obicei, criminalii nu răspund imediat, lăsând să se scurgă câteva clipe pentru a-ți testa reacția. Dacă ești deștept, vei sta liniștit, vei fixa un punct în fața ta și nu vei privi pe nimeni în ochi, ci vei sta drept și nemișcat în așteptare. Îți va răspunde persoana cu cea mai multă autoritate sau unul dintre apropiații săi, întotdeauna cu o formulă de genul: „Bine ai venit cu cinste” sau „Domnul să te îndrume” sau chiar „Intră cu sufletul”.

Potrivit regulilor, înainte de a face orice altceva, trebuie să-l saluți pe criminalul cu cea mai mare autoritate. În cazul meu, de data aceasta știam cine e. Se afla lângă una dintre ferestrele din partea opusă a localului lui tanti Katia. Stătea mereu acolo, în compania alor săi.

Toate persoanele prezente făceau parte din casta Oamenilor, care în ierarhia criminală mai este numită și Seminția Gri. Erau criminali înrăiți, alcoolici, oameni simpli, hoți și asasini, care din motive personale nu doriseră să se alăture castei „Seminția Neagră”, ai cărei membri reprezentau un fel de „nobilime” printre criminali.

Între comunitățile criminale exista o veșnică luptă pentru putere; interesele puteau diferi, însă țelul final al tuturor era întotdeauna același: puterea.

Seminția Neagră era în lumea clandestină o castă tânără, dar puternică, ce știuse să fructifice filosofia sacrificiului personal. Erau cunoscuți ca oameni puri și perfecți, care își dedicau viața bunăstării persoanelor din închisoare. Aveau cultul închisorii. O numeau familiar „casă”, „biserică” sau „mamă” și erau fericiți dacă ajungeau să-și petreacă toată viața înăuntru, în timp ce toate celelalte caste de Urca siberieni disprețuiau închisoarea și considerau detenția o nenorocire.

Mulțumită înrolării de câini și porci în rândurile ei, Seminția Neagră devenise casta cea mai numeroasă din lumea clandestină, dar pentru o persoană cumsecade pe care o puteai întâlni printre ei trebuia să cunoști alte douăzeci ignorante și sadice, care-și dădeau aere și făceau pe deșteptii cu orice ocazie. De aceea mulți refuzau să le împărtășească ideile.

După aceea mai exista o castă aparte: Seminția Roșie, persoane care colaborau cu zbirii și credeau în balivernele debitate de conducerile închisorilor, cum ar fi „redobândirea personalității”. Li se spunea „încornorați”, „roșii”, „tovarăși”, *sucea*, *padla* – apelative foarte batjocoritoare în sânul comunității criminale.

Toți cei care adoptaseră calea de mijloc erau numiți Seminția Gri, adică erau neutri. Erau împotriva zbirilor și împărtășeau regulile comunității criminale, dar nu împărtășeau responsabilitățile și nici filosofia Seminției Negre, și în niciun caz nu doreau să-și petreacă întreaga viața la închisoare.

Cei din Seminția Neagră erau obligați să-și renege rudele, nu puteau avea nici casă și nici familie. Ca toți ceilalți criminali, aveau cultul mamei, dar mulți dintre ei nu-și respectau mamele, ba chiar se purtau urât cu ele. Câte biete femei n-am cunoscut, mamele unor fii care, câtă vreme se aflau la răcoare, își spuneau unul altuia cu afectare că singurul lucru care le lipsea cu adevărat acolo înăuntru era mama, și mama în sus, mama în jos, numai cuvinte de laudă, iar când ieșeau se duceau acasă doar ca să profite de ea, uneori chiar s-o fure, fiindcă legea zice așa: „Fiecare *Blatnîi* – adică fiecare membru al Seminției Negre – trebuie să ia cu el tot ce are acasă, numai așa va demonstra că e cu adevărat cinstit...” O nebunie, mame și tați tâlhăriți, amenințați și uneori chiar uciși. O viață scurtă și violentă, cum o defineau ei înșiși: „Vin, cărți, femei, în rest poate să se prăbușească și lumea”, fără nicio obligație morală sau socială. Întreaga lor existență se transforma într-un spectacol continuu în care trebuia să facă mereu paradă de laturile negative și primitive ale naturii lor.

Echilibrul dintre Seminția Gri și Seminția Neagră se bazează pe armistiții continue; Oamenii sunt mai numeroși, dar *Blatnîi* sunt mai bine organizați în închisori.

Casta Oamenilor nu dispune de o ierarhie precum a Seminției Negre: sunt respectate vechimea și profesia. Mai bine văzuți sunt cei care își asumă riscuri mai mari, jefuitorii și ucigașii de polițiști, și abia după ei vin hoții, escrocii, pungașii și restul.

Oamenii împart orice decizie și urmează reguli de viață asemănătoare celor siberiene, însă păstrează distanța față de orice situație. Deviza lor e „Casa noastră e afară din sat”. Diviziunile lor criminale nu se numesc bande, ci „familii”, și chiar

și la închisoare alcătuiesc familii în care toți sunt egali și împart orice lucru. La nevoie, familiile se unesc și devin o putere fără limite. Aproape toate revoltele din închisoare sunt organizate de ei.

•

Bătrânul cu cea mai mare autoritate din localul acela – pe care trebuia să-l salut înainte de toate – se numea nenea Kostik, și era supranumit „Șaber”.

Era un criminal bătrân și experimentat, cunoscut în toată țara. Comunitatea și familia mea aveau numai vorbe bune despre el, tratându-l cu multă afecțiune. Era un ins liniștit și pașnic, avea un fel plăcut de a vorbi, se exprima cu răbdare și modestie, fiind mereu concis și direct: dacă voia să-ți spună ceva, nu o lua pe ocolite. Locuia cu mama lui, o femeie atât de bătrână că aducea cu o broască țestoasă: se mișca încet, dar era foarte cumsecade. Aveau o casă și o fâșie de pământ. Nenea Kostik avea mulți porumbei, iar eu mergeam din când în când pe la el ca să facem schimb. Era cinstit și îmi dădea întotdeauna câțiva porumbei în plus, mă servea cu cifir și apoi îmi povestea diferite întâmplări interesante din viața lui. Avea o fată pe undeva prin Rusia, dar n-o mai văzuse de multă vreme și, după părerea mea, suferea mult din pricina asta.

Când era tânăr – îmi povestise el – nu fusese criminal; lucra la o fabrică de cherestea, tăia trunchiuri de copaci. Într-o zi văzuse însă cum un băiat fusese tăiat în două de lama unui ferăstrău uriaș, împins de un copac. Maistrul nu dăduse nimănui voie să înceteze lucrul, nici măcar o clipă, iar ei se văzuseră obligați să continue să taie lemne, mânjindu-se de sângele colegului lor. Din clipa aceea începuse să urască comunismul, lucrul colectiv și tot ce propunea sistemul sovietic.

Fusese condamnat prima oară în virtutea unui articol din codul penal numit în URSS „Trântorul”. Potrivit articolului respectiv, cine nu avea un loc de muncă și era șomer putea fi condamnat drept criminal. Și astfel, Kostik fusese trimis timp de trei ani într-o închisoare cu regim comun din orașul Tver. În perioada aceea avea loc un război între caste: Seminția Neagră se pregătea să ia controlul asupra închisorilor. La început nu prea erau mulți de acord cu acea schimbare, iar sângele curgea din plin. Kostik încercase să se țină departe de toți, să nu se lege de nimeni, dar pe măsură ce timpul trecea și-a dat seama

că în închisoare e imposibil să trăiești pe cont propriu. Lui îi plăceau mai mult Oamenii decât *Blatnîi* deoarece, spunea el, „sunt simpli și nu încearcă să obțină nimic cu forța sau influența, preferând să folosească cuvintele și bunul simț”. În închisoare intrase într-o familie care încerca să trăiască menținându-se neutră, fără să ia partea nimănui în războiul acela, dar într-o zi, unul dintre criminalii lor vârstnici fusese ucis de un tânăr *Blatnîi* lipsit de scrupule care voia să slăbească Seminția Gri spre a se folosi de membrii acesteia în interes propriu.

Atunci, Oamenii au organizat mai întâi un fel de rezistență pașnică, dar mai apoi, când au înțeles că această atitudine nu dă rezultatele scontate, au hotărât să intre în război. Și au purtat acel război cu cuțitele. Mulți dintre ei lucrau, acolo în închisoare, la bucătărie sau ca frizeri (în schimb, *Blatnîi* nu lucrau, lucrul fiind împotriva legilor lor), așa că s-au înarmat fără prea mare greutate cu cuțite și foarfece și au semănat moartea în rândurile Seminției Negre.

Kostik știa să mânuiască bine cuțitul: crescuse la țară și, copil fiind, învățase să omoare porcii de la un bătrân veteran din primul război mondial care era măcelar și omora animalele dintr-o lovitură de baionetă. Astfel, după primele sale omoruri, Kostik și-a câștigat porecla: colegii i-au dat denumirea unui cuțit. O dată ieșit din închisoare, știa deja cu ce avea să se ocupe: și-a început atunci lunga carieră de jefuitor al vapoarelor de pe Volga, Don și Dunăre.

•

Cu nenea Kostik puteam să vorbesc liber, fără a mai respecta atâtea reguli de purtare. Desigur, mă purtam respectuos, precum cu orice altă persoană în vârstă și cu autoritate, însă îmi îngăduiam o oarecare apropiere: îi povesteam aventurile mele și îi puneam o grămadă de întrebări, lucru ce în comunitatea criminală nu prea se face de obicei.

Deseori mă ruga să-i recit poezii din Esenin, Lermontov, Pușkin, pe care le știam pe de rost, iar când terminam le spunea camarazilor săi:

— Ați auzit? Băiatul ăsta o să ajungă într-o zi un om inteligent, un învățat! Dumnezeu să te binecuvânteze, fiule! Haide, mai spune o dată poezia aceea cu vulturul din spatele gratiilor…

Bucata lui preferată era acea parte din poezia lui Pușkin unde se povestește în mod metaforic starea de suflet a unui deținut,

comparată cu cea a unui tânăr vultur crescut în captivitate și obligat să trăiască într-o colivie strâmtă. I-o recitam pe un ton măreț, iar el mă privea drept în ochi ca și cum ar fi căutat ceva ce trebuia să vină și nu mai venea și buzele lui se mișcau ușor-ușor repetând cuvintele pe care tocmai le spusesem. Când încheiam cu versurile:

„Și tu ca și mine vrei liber să zbori.
Să mergem spre munții cu piscuri în nori,
Spre marea albastră pe unde mereu
Cutreieră slobod doar vântul... și eu!”[8]

el își lua capul în mâini și spunea afectat:

— Așa e, e adevărat, așa e! Dar și dacă aș mai avea o viață, n-aș face altceva!

În acele clipe mă mișca să văd cât era de simplu și cât de frumoasă și oarecum pură era simplitatea lui.

Într-o zi, Kostik omorâse în bătaie un cuplu de toxicomani care locuiau în Centru și care își uciseseră copilul de patru luni lăsându-l fără mâncare, azvârlit într-un colț al apartamentului în care locuiau, printre zdrențe murdare și haine de spălat.

Cuplul acela era cunoscut în oraș pentru aroganța lui. Fata era frumoasă, se îmbrăca destul de provocator și se comporta la fel. Soțul, fiul directorului unei fabrici de mașini dintr-un mare oraș din Rusia centrală, era un fost student ratat, un drogat și un vânzător de droguri, care enerva lumea fiindcă își semăna otrava în rândul tinerilor.

Vecinii, care observaseră de ceva timp că pruncul era cam slab și plângea mereu, i-au văzut într-o zi ieșind fără el și ducându-se la bar, unde au stat toată ziua. Bănuind ei că era ceva necurat la mijloc, au spart ușa casei și i-au găsit trupșorul fără viață. În clipa aceea s-a dezlănțuit furia.

Cei doi părinți au fost asaltați de mulțime, care cu siguranță i-ar fi omorât dacă n-ar fi intervenit Paznicul din Centru, care i-a luat și i-a dus acasă la el, spunând că trebuie să fie judecați după legile criminale. În realitate, Paznicul voia numai să profite de ocazia de a-l șantaja pe directorul fabricii și a-l forța să

[8] *Captivul,* traducere de Al. Philippide, în A.S. Pușkin, *Lirice,* Cartea Rusă, București, 1957, p. 100. (n. tr.).

plătească pentru a-și salva fiul de la moarte sigură. Toți, chiar dacă bănuiau ceva, au preferat să tacă. Toți în afară de Kostik.

Kostik a făcut un gest extraordinar: s-a dus singur acasă la Paznic, la bustul gol, cu o bâtă în mână. Oamenii de încredere ai Paznicului au încercat să-l oprească, amenințându-l cu forța, dar el a spus numai atât: „Vreți să loviți în ea?” și le-a arătat Fecioara cu Pruncul pe care o avea tatuată pe piept. Respectivii s-au dat înapoi și l-au lăsat să intre, iar el i-a omorât în bătaie pe cei doi părinți denaturați, zvârlindu-i de la fereastră în stradă, unde mulțimea i-a călcat în picioare până s-au transformat într-o materie fără formă.

Paznicul s-a enervat, însă după nicio jumătate de oră persoanele cu cea mai mare autoritate din oraș, printre care și bunicul Kuzia, i-au dat dreptate lui Kostik și l-au sfătuit pe Paznic să adopte o soluție simplă și drastică: să-și ia viața.

După o săptămâna a sosit în oraș directorul fabricii cu intenția de a-și răzbuna fiul. Era evident că nu știa mai nimic despre orașul nostru, fiindcă și-a făcut apariția cu o bandă de tembeli înarmați, alcătuită jumătate din zbiri pensionați, jumătate din soldați. Îi angajase pentru a organiza o expediție cu scopul de a-l pedepsi pe criminalul care îi omorâse fiul. Ei bine, au dispărut cu toții pe o străduță, împreună cu mașinile lor de teren. Nimeni n-a văzut sau auzit ceva: pur și simplu au intrat în oraș și n-au mai ieșit vreodată din el.

I-au mai căutat o vreme: apeluri în ziar, ba chiar televiziunea a arătat-o pe soția directorului care implora pe oricine ar fi știut ceva despre soțul ei să vorbească. Nu s-a descoperit nimic, cum se spune la noi: „înecat care nu lasă nici măcar un cerc în apa”.

Când l-am întrebat pe bunicul Kuzia, nu direct, desigur, ci pe ocolite, dacă după părerea lui directorul murise pentru un motiv întemeiat, el mi-a răspuns cu o frază care se pare că-i plăcea foarte mult, din moment ce o repeta oricând se ivea ocazia:

— Cine vine la noi cu sabia scoasă, de sabie va muri.

Pronunțând-o, îmi zâmbea ca de obicei, însă avea privirea greoaie a unui om care poartă înăuntrul lui o groază de povești ce vor rămâne acolo pentru totdeauna.

•

Revenind la noi: ne-am îndreptat spre masa lui nenea Kostik, eu mergând cu pas grăbit și Mel târându-se pe urmele mele.

Nenea Kostik ne-a invitat repede să ne așezăm la masa lui. Era un gest generos și am profitat de el pe loc.

Atunci a sosit tanti Katia, care ne-a sărutat îndelung.

— Ce mai faceți, dragii mei? a întrebat ea cu obișnuitu-i glas diafan.

— Mulțumim, bine, tanti… Eram prin zonă și ne-am gândit să trecem să vedem ce mai faci, dacă ai nevoie de ceva…

— Ce să fac, tot aici împreună cu ai mei, slavă cerului… a zis ea aruncându-i lui nenea Kostik o privire afectuoasă.

El i-a luat mâna și i-a sărutat palma, cum se făcea pe vremuri în semn de afecțiune față de o femeie, în special față de mamă sau soră. Apoi a zis:

— Domnul Iisus Hristos fie cu tine, mamă, căci datorită trudei tale respirăm. Iartă-ne pentru toate, Katiușa, suntem păcătoși bătrâni, iartă-ne pentru toate.

Era un adevărat spectacol să asiști le aceste simple și totodată platonice gesturi de respect și prietenie umană între persoane cu destine atât de diferite, unite de singurătate în mijlocul haosului.

Tanti Katia se așezase cu noi. Bătrânul continua să-i țină mâna într-a lui și, privind în depărtare, pe deasupra capetelor noastre, a spus:

— Fiica mea ar trebui să aibă acum vârsta ta, știai, Katia? Sper că e bine, că a găsit calea cea bună și dreaptă, diferită de a mea…

— Și de a mea… i-a răspuns tanti Katia cu vocea puțin tremurândă.

— Dumnezeu să mă ierte, bătrân netot ce sunt! Ce-am spus, Katiușa, Domnul să te ajute…

Ea n-a răspuns, mai avea puțin și plângea.

Noi trebuia să tăceam și să ascultăm: atmosfera era plină de sentimente reale și profunde.

Ce-mi plăcea la locul acela, oricât de violent și de brutal ar fi fost, era faptul că nu exista loc pentru născociri și minciuni, scenete și lăudăroșenii: era în întregime sincer și profund fără intenție. Adevărul, vreau să spun, avea un chip natural, spontan, și nu artificial, făcut intenționat: oamenii erau cu adevărat umani.

După o scurtă pauză am zis:

— Tanti Katia, ți-am adus ceva…

Mel a pus e masă pachetul cu planta învelită în cârpe de bătrânul Bosia, pentru a o apăra de frig.

Ea a dat la o parte cârpele și pe față i s-a întipărit un surâs:

— Ei, cum ți se pare? Îți place?

— Mulțumesc, copii, e foarte frumoasă. O duc repede în seră, altfel cu frigul de aici..., a zis ea îndepărtându-se cu planta în brațe.

Noi eram bucuroși, ca și cum am fi făcut un gest eroic.

— Bravo, băieți, ne-a zis nenea Kostik. Să n-o uitați niciodată pe femeia asta sfântă, căci numai Domnul știe cum e să-ți pierzi propriii fii...

Când tanti Katia s-a întors din seră, se vedea după ochi că a plâns. Ne-a îmbrățișat.

— Așadar cu ce să vă potolesc foamea azi?

Era o întrebare retorică. Tot ce gătea ea era nemaipomenit de bun. Fără să ne gândim de două ori, am comandat o strașnică ciorbă de roșii cu smântână și pâine de grâu. O pâine bună, neagră ca noaptea.

Ea a adus o oală plină și a pus-o în mijlocul mesei, iar ciorba era atât de caldă că aburul părea solid ca un zid. Ne-am servit cu un polonic mare, apoi am adăugat în farfurii câte o lingură de smântână, care era tare și puțin gălbuie, atât de grasă era. Luam câte o felie de pâine neagră, întindeam pe deasupra ei usturoi și unt, și tot așa, o lingură de ciorbă, o îmbucătură de pâine.

În astfel de ocazii, Mel era capabil să golească singur o oală întreagă, mânca fără să mestece, în timp ce eu mestecam încet, mă dedicam cu totul acelei plăceri și adesea, când învârteam polonicul în oală ca să mai iau o porție, îl auzeam izbindu-se zgomotos de pereții goi. În clipele acelea eram tentat să-i dau cu polonicul în cap nesătulului meu prieten.

În ceea ce mă privește, o dată ce am mâncat ciorba, mă simt ca și cum aș căpăta un nou suflu, mă învăluie rafale de sentimente pozitive și îmi vine chef să mă întind într-un pat cald și confortabil să tot trag la aghioase vreo zece ore.

Dar n-a durat decât cinci minute cât să schimbe farfuriile și a sosit felul doi: cartofi cu carne la cuptor ce pluteau în grăsimea topită și răspândeau un miros ce-ți mergea drept la inimă. Și, ca de obicei, pentru a însoți acel fel, cele trei garnituri tipice. Varză tocată în fâșii lungi și subțiri, murată în sare, un lucru

nemaipomenit. Bunicul meu zicea întotdeauna despre varză că era un medicament natural împotriva oricărei boli și că datorită ei au reușit rușii să iasă învingători în toate războaiele. Eu personal nu pricepeam cum poate varza sărată să vindece bolile și prin ce strategii militare ar fi putut câștiga războaiele, însă era foarte bună și, cum se zice la noi, „luneca în stomac fluierând”. Cealaltă garnitură erau castraveciorii, tot murați în sare, grozav de buni, crocanți ca și cum adineauri i-ai fi desprins de pe vrej, și aromați cu fel și fel de mirodenii, o minunăție. A treia garnitură erau napii albi, dați pe râzătoare, amestecați cu ulei de floarea-soarelui și usturoi proaspăt. Toate trei erau bucate ce proveneau dintr-o bucătărie țărănească foarte săracă în materii prime, dar capabilă să le fructifice pe toate prin fel și fel de rețete diferite. De pe masă nu lipseau farfuriuțe cu usturoi proaspăt, ceapă tăiată felii, gogonele, unt, smântână și multă pâine neagră. Dacă raiul există cu adevărat, după părerea mea din el nu trebuia să lipsească o masă copioasă ca cea din localul lui tanti Katia.

Nu îndrăzneam să bem alcool de față cu ea, ca nu cumva s-o supărăm. Așa că beam un fel de compot de fructe, un amestec de mere, piersici, prune, caise și afine roșii și negre, fiert îndelung într-o oală mare. Se prepara vara, iar în restul anului se păstra în sticle mari de trei litri cu gura largă de vreo zece centimetri, ermetic închisă. Se ținea la rece în pivnițe, fiind încălzit înainte de a-l servi.

Ori de câte ori tanti Katia se îndepărta, nenea Kostik ne mai turna câte un strop de vodcă în pahare, făcându-ne cu ochiul:

— Aveți grijă să nu vă vadă…

Ascultători, dădeam repede pe gât amestecul de vodcă și compot, iar el râdea de strâmbăturile pe care le făceam după aceea.

Prânzul a durat o oră, o oră și ceva. La urmă a sosit ceaiul fierbinte, tare și negru, cu lămâie și zahăr. Și tort cu miere, o minunăție. Mel s-a năpustit asupra tortului cum se năpustește un cotropitor german asupra găinilor din cotețele țăranilor ruși. Dar a primit repede de la mine o scatoalcă prietenească, iar mâinile lui au făcut cale întoarsă până sub masă.

Mie îmi revenea onoarea tăierii tortului, doar era ziua mea. Prima felie, din respect, i-am dat-o lui nenea Kostik, cea de-a doua prietenului lui nenea Kostik, un bătrân criminal zis „Beba”,

care era un fel de umbră tăcută și invizibilă a lui. Apoi, calm, încet, l-am servit pe Mel, care era pe punctul de a exploda: se uita fix la felia lui, concentrat, ca un câine care fixează bucata de hrană din mâna stăpânului și-i urmărește orice mișcare. Mă făcea să râd, de aceea, fără nicio remușcare, îi puneam la încercare răbdarea executând orice gest cu încetinitorul. Până la urmă, Mel s-a enervat și genunchii au început să-i tremure sub masă într-un înspăimântător tic, iar atunci, cu un calm de neclintit, i-am zis:

— Ai grijă să nu-ți cadă pe jos.

Cu toții au început să râdă, și Mel mai tare decât ei.

După desert trebuie să stai un sfert de oră nemișcat, „ca să se depună osânza”, cum zicea bunicul meu. Și vorbești de diferite lucruri. Mel nu putea să vorbească însă despre nimic, fiindcă, judecând după felul în care se dezlipea de masă și se sprijinea cu spatele de scaun, intrase într-o stare fizică și mentală de parcă ar fi luat droguri. De aceea unchiul meu, încă de când Mel era mic, îi spunea „porc”: deoarece, ca porcii, se amețea îndată ce termina de mâncat.

Așa că la sporovăieli am luat parte doar eu și nenea Kostik, și Beba care mai spunea câte o vorbă din când în când.

— Și acasă, toate bune? Bunicul, Dumnezeu să-l ajute, ce mai face?

— Mulțumesc de întrebare. Bunicul continuă să se roage, noroc că Dumnezeu ne ascultă mereu.

— Și cu băiatul acela, Cârlig, ce s-a mai întâmplat?

Kostik făcea aluzie la o întâmplare petrecută în urmă cu doar câteva săptămâni: unul dintre ai noștri, major de puțin timp, se bătuse cu trei georgieni și îl rănise grav pe unul dintre ei cu cuțitul. Avuseserăm dintotdeauna ceva probleme cu Caucazul, dar nu era un adevărat război între cartiere; eram doar în conflict cu un grup de reacționari georgieni. Cârlig fusese îndreptățit în problema bătăii, însă comisese o greșeală după aceea: nu voise să se prezinte la un fel de proces care fusese organizat de autoritățile criminale din oraș la inițiativa unei rude a georgianului rănit. Cârlig era nervos și-și ieșise din fire și astfel, cu nemaipomenită ușurință, jignise sistemul criminal de justiție. Dacă s-ar fi prezentat în fața autorităților și și-ar fi spus varianta, cu siguranță totul s-ar fi încheiat în favoarea lui, însă

ruda georgianului rănit dăduse a crede că respectivul fusese rănit fără motiv de un siberian crud și nemilos.

Kostik era una dintre autoritățile implicate în proces și încerca să reconstituie motivul pentru care Cârlig se comportase în felul acela.

— Cum e băiatul ăsta? Tu îl cunoști bine, nu?

— Da, nene, îmi e bun prieten, am făcut o mulțime de isprăvi împreună. Cu mine și cu ceilalți s-a purtat mereu bine, ca un frate.

Încercam să-i scap obrazul măcar în fața uneia dintre autorități, sperând ca apoi nenea Kostik să-i influențeze pe ceilalți. Dar nu puteam nici să exagerez și să-mi dau cuvântul, care oricum nu conta prea mult.

— Știi de ce s-a purtat necinstit cu niște oameni cumsecade?

Kostik îmi pusese o întrebare căreia prin părțile mele i se spune „gâdilătoare”, adică o întrebare destul de directă pe care nu poți s-o ocolești, chiar dacă nu ai nicio legătură cu ea. Atunci am decis să-mi spun părerea, indiferent de ceea ce se întâmplase:

— Cârlig e un om cinstit, acum trei ani a primit trei lovituri în încăierarea cu cei din Parkan fiindcă a acoperit cu trupul său corpurile lui Mel și Gagarin. Mel era încă un copil, putea să sfârșească acolo. Uneori e greu să vorbești cu el fiindcă e puțin cam singuratic, însă are suflet mare și n-a fost niciodată lipsit de respect față de nimeni. Nu știu ce s-a întâmplat cu georgienii: Cârlig era singur, nu mai era nimeni cu el. Poate și de aia s-a simțit trădat: trei indivizi străini, ba mai grav, din Caucaz, te atacă la doi pași de propria-ți casă, în mijlocul cartierului tău… și niciunul dintre prietenii tăi să nu fie alături de tine să-i înfrunți.

Intenționat amintisem de sacrificiul lui Cârlig în apărarea lui Mel, fiindcă știam că astfel de lucruri contează mai mult decât multe altele. Speram că și Kostik avea să gândească la fel, în fond, doar rămăsese un om simplu și atent la toate detaliile.

— După părerea ta, s-a comportat corect? N-ar fi fost mai bine să rezolve totul cu vorba bună?

Întrebarea aceea era o capcană destinată numai mie.

— După părerea mea a fost cum a fost. Știi mai bine ca mine, nene, că de fiecare dată e altfel. Înainte să ți se întâmple ceva, nu poți să știi cum o să reacționezi.

— Dacă avea dreptate, de ce n-a vrut să se prezinte în fața celorlalți, ca să-și spună varianta? Poate că și el crede că a greșit, nu e sigur că s-a comportat cinstit…

— După părerea mea, s-a temut să nu fie atacat a doua oară și atât. Prima dată sub propriul lui acoperiș, cu cuțitele, a doua oară prin judecata unor oameni cu autoritate. Și-a pierdut încrederea în autorități, s-a simțit trădat: ele au acceptat cererea georgienilor deși știau că fusese încolțit în felul acela josnic, trei la unu, și chiar în cartierul lui.

Până la urmă reușisem să spun ce credeam.

Pentru o clipă, Kostik m-a privit fără nicio expresie, apoi mi-a zâmbit:

— Ce bine că în bătrânul nostru oraș mai sunt tineri delincvenți… Amintește-ți mereu, Kolîma, e greșit să vrei să ajungi o autoritate, o să ajungi dacă meriți, dacă ești făcut pentru asta…

•

Problema lui Cârlig a fost rezolvată trei zile mai târziu. Autoritățile criminale au hotărât că georgienii jigniseră prin cererea lor onoarea justiției și i-au proclamat „capre împuțite”, o expresie de maxim dispreț în comunitatea criminală. Cei trei și-au luat tălpășița din Transnistria, însă înainte de a pleca au aruncat o grenadă spre casa lui Cârlig, în timp ce el lua cina cu bătrâna lui mamă. Din fericire, bomba respectivă provenea dintr-un lot de grenade folosite în exercițiile militare: avea desenat un inel roșu și nu avea sarcină explozivă, altfel spus, nu era mai periculoasă decât o cărămidă. Georgienii nu știau asta, o cumpăraseră crezând că funcționează.

Chiar dacă nimeni nu pățise nimic, oamenii din cartierul nostru luaseră acest lucru drept o gravă jignire adusă comunității. Atât de gravă încât într-o seară bunicul Kuzia mi-a zis:

— Uită-te la știri, poate o să vezi ceva interesant.

Printre ultimele știri se număra un reportaj de la Moscova: șapte bărbați de naționalitate georgiană cu antecedente penale fuseseră descoperiți uciși în locuința unuia dintre ei, împușcați cu brutalitate în timp ce luau cina. Imaginile prezentau o masă răsturnată, obiecte de mobilier găurite, trupuri sfâșiate de răni. Deasupra lampadarului, o centură de vânătoare siberiană, brodată în întregime de mână, de care atârna falsa grenadă.

Jurnalistul comenta: „... un măcel brutal, fără îndoială o lichidare de conturi a unor criminali siberieni”.

Îmi amintesc că în seara aceea, înainte de a merge la culcare, mi-am scos din dulap centura de vânătoare, am admirat-o îndelung și m-am gândit: „Ce frumos e să fii siberian”.

După discuția cu nenea Kostik l-am trezit pe Mel cu două palme prietenești. I-am mulțumit lui tanti Katia și am apucat-o pe drumul nostru. Ca de obicei, ea a ieșit pe scările localului și ne-a făcut cu mâna până ne-am făcut nevăzuți după colț.

Mel a început să mă bată la cap, voia să știe tot ce vorbisem cu nenea Kostik. Gândul că trebuia să rezum întreg conținutul discuției mă îngheța, dar fața lui nevinovată mi-a topit răceala.

Așa că am început să-i povestesc tot, iar când am ajuns la partea în care nenea Kostik m-a întrebat de Cârlig, el s-a oprit în loc ca trăsnit:

— Și tu nu i-ai zis nimic, așa-i?

Era furios și asta nu era de bine, deoarece când Mel se înfuria ajungeam mereu să ne luăm la pumni și, dat fiind că el era de patru ori mai solid ca mine, eu o luam întotdeauna pe cocoașă. O singură dată în viața mea l-am pus la pământ, dar atunci aveam puțin peste șase ani: l-am lovit cu o bâtă și i-am spart capul, profitând de faptul că se încurcase cu mâinile și picioarele într-o plasă de pescuit.

Acum Mel era chiar acolo, nemișcat, cu fața îndârjită și pumnii strânși. L-am privit îndelung fără să reușesc să înțeleg ce-i trecea prin minte.

— Cum adică „nimic”? I-am spus ce cred...

N-am reușit să termin bine propoziția că m-a și trântit în zăpadă și a început să mă lovească strigându-mi că eram un trădător.

În timp ce mă lovea, mi-am lăsat mâna să alunece în buzunarul gecii, unde țineam un box. Am vârât bine degetele în găuri, apoi am scos brusc mâna afară și l-am lovit tare în cap. Îmi era puțin milă să-l lovesc tocmai în locul unde avea deja o sumedenie de traumatisme și răni, însă era singurul mod ca să-l opresc. Și, într-adevăr, a slăbit strânsoarea și s-a așezat lângă mine în zăpadă.

Eu eram întins, respiram greu și nu reușeam să mă ridic, limitându-mă la a-i controla mișcările, la a-l privi. El își pipăia locul unde-l lovisem și, cu fața schimonosită, continua să mă

lovească ușor cu piciorul, mai mult în semn de dispreț decât pentru a-mi face rău.

Când mi-am recăpătat suflul m-am ridicat în capul oaselor:

— Da' ce naiba te-a apucat? Voiai să mă omori? Ce-am zis?

— Ai vorbit despre Cârlig și acum el o să aibă probleme. Mi-a salvat viața, e fratele nostru. De ce l-ai turnat lui nenea Kostik?

La auzul acelor cuvinte mi-a sărit mustarul, nu-mi venea să cred. M-am ridicat în picioare, mi-am scuturat zăpada de pe geacă și pantaloni și, înainte de porni iar la drum, i-am întors spatele. Voiam să înțeleagă bine lecția.

— Am vorbit de bine despre Cârlig, idiotule, l-am apărat, i-am zis eu. Și, cu voia Domnului, nenea Kostik o să ne ajute să-l scoatem din necaz.

După aceea am plecat, știind dinainte ce avea să se întâmple. Timp de o oră aveam să mergem ca o trupă de teatru: eu înainte, precum Iisus abia coborât de pe cruce, cu fruntea sus și privirea plină de speranță pierzându-se cinematografic în zare, și Mel în spatele meu, cu umerii încovoiați, smerit, cu fața unuia care tocmai a comis un delict rușinos, forțat să țopăie precum cocoșatul de la Notre-Dame și să repete cu voce plângăreață și plină de umilință aceeași propoziție, ca o rugăciune monotonă:

— Haide, Kolîma, nu te supăra. Nu ne-am înțeles, atâta tot. Se mai întâmplă, nu?

„Vită încălțată, mă gândeam eu, vită încălțată!"

•

Și astfel am ieșit din Centru, lăsând în urma noastră ultimul șir de case vechi cu trei etaje. Trebuia să traversăm tot parcul până la o clădire groaznică și posomorâtă, un palat construit în urmă cu două secole pentru a o găzdui pe țarina Rusiei în călătoriile ei în teritoriile dinspre graniță. Nu mă pricep deloc la arhitectură, însă era evident până și pentru mine că palatul acela era un amestec de stiluri prost îmbinate: puțin din Evul Mediu și puțin din Renașterea italiană, stângaci copiate de ruși. Era grosolan, cu decorațiuni care păreau să nu-și găsească locul, și pe deasupra acoperit de sus până jos cu mucegai. Locul acela groaznic, care după părerea mea nu putea servi decât pentru sărbătorile satanice și sacrificiile umane, găzduia în schimb bolnavii de tuberculoză în stadiu terminal. Deh, într-o oarecare măsură, sacrificiile umane erau acolo la ordinea zilei…

Spitalului acela i se spunea la Bender *morilka*, ceea ce înseamnă în limbă străveche ceva ce te face să te sufoci. Doctorii care lucrau acolo erau în cel mai bun caz doctori militari din sistemul penitenciar, mai exact doctorii din închisori. Soseau cu toții din URSS, se mutau la Bender timp de câțiva ani cu familiile lor și apoi plecau; erau repede înlocuiți de alții, care înainte de a pleca propuneau la rândul lor noi schimbări, mărunte și inutile revoluții. Acei bieți bolnavi se obișnuiseră deja cu transferurile de la un etaj la altul, dintr-o aripă în alta, fiind constrânși să-și sfârșească zilele în mijlocul agitației, printre oameni necunoscuți care vin și pleacă ca la piață.

Spitalul era de tip „închis”, adică supravegheat precum orice închisoare, deoarece mulți dintre pacienți erau foști deținuți. Era înconjurat cu sârmă ghimpată, având gratii dese la ferestre.

Fumatul era interzis în toată clădirea, însă infirmierii aduceau pe ascuns țigări și le vindeau fumătorilor înrăiți la preț triplu, făcând speculații uriașe.

Printre pacienți erau și foarte mulți bolnavi prefăcuți: autorități din lumea criminală care, profitând de cunoștințele lor, reușiseră să obțină certificate medicale false în care erau declarați ca fiind în stadiu „terminal”. Astfel ajungeau să stea într-un spital confortabil decât într-o închisoare răcoroasă, umedă și împuțită. Când aveau chef aduceau prostituate de afară, dădeau petreceri cu prietenii și chiar organizau ședințe cu autorități criminale la nivel național. Totul era permis și bine ferit, trebuia doar să plătești.

Cea care garanta fericirea permanentă a autorităților din spital era o femeie, o infirmieră grăsuță de origine rusă, mereu veselă: tanti Marusia. Părea mai sănătoasă ca Tatăl Nostru, era roșie în obraji și vorbea cu voce tare, având o forță incredibilă. Era foarte îndrăgită de criminali, fiindcă nu exista nimic pe care ea să nu-l poată face pentru ei.

Spitalul era împărțit în trei corpuri ce nu comunicau între ele. Primul, cel mai frumos, stătea cu fața la soare. Avea ferestre largi și o piscină cu apă caldă. Era corpul în care stăteau bolnavii terminali, unde fiecare pacient avea camera lui curată și călduroasă și era înconjurat continuu de atenții din partea personalului. Acolo stăteau autoritățile: se prefăceau că sunt pe moarte când de fapt erau sănătoase și pline de forță, petrecându-și timpul jucând cărți, uitându-se la filme americane

înregistrate pe casete video, admirând infirmierele tinere și primind în vizită prieteni care le aduceau tot ce le poftea inima pentru a duce o viață fericită și plină de bucurii.

Bunicul Kuzia n-avea o părere bună despre oamenii aceia, le spunea *urodz*, ceea ce înseamnă „mutilați”; spunea despre ei că erau pleava lumii criminale moderne și că dacă existau astfel de oameni era din cauza culturii importate din America și Europa.

Cel de-al doilea corp era destinat bolnavilor cronici. Stăteau câte șase în cameră, fără televizor, fără frigider, numai masa și patul. Nu puteau ieși din cameră decât cu acordul personalului împuternicit, nici măcar la baie. Dacă aveau nevoie în afara intervalului orar trebuiau să folosească o veche latrină mobilă care era golită în fiecare seară. Mesele erau sărace, trei pe zi. În corpul respectiv stăteau bolnavii adevărați, criminali sau nu, și mulți oameni tară acoperiș, vagabonzi. Îngrijirile medicale erau aceleași pentru toți: pastile și câteva injecții, inhalații cu aburi de două ori pe săptămână. Clădirile erau curățate de către infirmieri cu un dezinfectant puternic, creolina, același care se folosea și la curățarea grajdurilor. Mirosea atât de rău încât dacă îl respirai mai mult de o jumătate de oră te lua o durere de cap groaznică. Acolo până și mâncarea mirosea a creolină.

În cel de-al treilea corp locuiau bolnavii de tuberculoză în fază acută. Era situat la umbră, cu fața spre copacii din parc și ferestre mici, întotdeauna acoperite; era așa de multă umiditate înăuntru încât apa picura din tavan. Trei etaje, cincizeci de camere pe etaj și în fiecare cameră câte treizeci de persoane. Pentru somn existau scânduri de lemn ca-n închisori, cu saltele subțiri și lenjerie care se schimba o dată pe lună, din lână sintetică. În camerele acelea pline până la refuz, oamenii mureau fără încetare. Te cuprindea sila acolo: mulți nu reușeau nici măcar la baie să se ducă singuri și, fiindcă nimeni nu-i ajuta, făceau pe ei; pe deasupra, mulți dintre ei, în timp ce tușeau, scuipau sânge, scuipând încontinuu acolo, pe podea. Fără televizor, radio sau alte distracții. Fără îngrijiri, care oricum n-ar mai fi folosit la nimic. Li se dădea să mănânce puțin și prost, oricum aveau să moară, așa că mâncarea ar fi fost o risipă.

Bineînțeles că la bolnavii din a treia clădire nu ajungea comerțul infirmierilor, așa că își inventaseră un sistem ingenios de a-și procura țigări. Se foloseau de copii ca noi, aflați în trecere. Bolnavii aruncau de la ferestre un bulon greu în jurul

căruia era legat un fir dublu de pescuit. Când bulonul ajungea în spatele zidului, băieții agățau de fir pachetul cu țigările, iar bolnavii pachetul cu banii. Trăgând de fir puneai în mișcare cele două pachete care își începeau călătoria în direcție opusă, banii spre copii, țigările spre bolnavi.

Băieții vindeau țigările mai mult sau mai puțin la prețul pieței, însă oricum câștigau, deoarece erau furate, iar pe ei nu-i costa nimic.

Bolnavii erau mereu înfrigurați după țigări, mereu. În încercarea de a pune capăt acestui gen de trafic, conducerea spitalului încercase să semene frica printre copii, dându-le de înțeles că se puteau îmbolnăvi și muri dacă atingeau banii bolnavilor. Însă, ca de obicei, puștii găsiseră o soluție: treceau repede bancnotele prin flacăra de la brichetă ca să „omoare" bacteria mortală. Gândul că făceau ceva interzis și periculos îi atrăgea și mai mult.

Paznicii din spital aveau ordin să intervină. Mulți mai închideau câte un ochi, însă unii nenorociți se amuzau lăsând schimbul să se petreacă până la ultima fază: așteptau clipa în care bolnavul întindea mâna după pachet și *țac*, tăiau firul. Țigările cădeau, spre disperarea bolnavului. Paznicii se tăvăleau pe jos de râs – niște zbiri ce meritau după părerea mea să fie sacrificați ca porcii.

•

Eu și Mel traversaserăm deja întreg parcul. Mel continua să-mi ceară iertare și eu să merg ca și cum aș fi fost singur.

Deodată, în timp ce mergeam de-a lungul zidului celui de-al treilea bloc, la picioarele mele a căzut un bulon. M-am oprit și l-am ridicat: de el era agățat un fir de pescuit. M-am uitat în sus: la o fereastră de la etajul al treilea se vedea un bărbat între două vârste, cu barba lungă și părul răvășit. Mă privea cu ochii larg deschiși și se făcea că fumează, ca și cum ar fi ținut între degete o țigară.

Eu i-am dat de înțeles că aveam nevoie de o clipă ca să mă organizez. M-am întors spre Mel, care nici măcar nu înțelesese de ce mă oprisem, și i-am zis să-mi dea toate țigările pe care le avea la el.

Mel m-a privit suspicios, dar i-am replicat pe un ton disprețuitor:

— Haide, oamenii ăștia n-au ce fuma, tu în schimb mai ai puțin și o să-ți cumperi alt pachet.

— Dar n-am bani la mine!

M-am înfuriat teribil, însă cu furia nu puteai obține nimic de la Mel, așa că m-am liniștit și i-am zis:

— Dacă-mi dai pachetul te iert și nu suflu o vorbă la ceilalți.

Fără să răspundă nimic, Mel a scos din buzunar două pachete de Temp, Marlboro-ul sovietic.

Am arătat cu degetul spre locul unde își ținea bricheta.

— Dar chiar tu mi-ai dat-o, nu ții minte? a zis el încercând s-o salveze măcar pe aceea, dar între timp deja băgase mâna în buzunar ca s-o scoată.

— Am furat-o dintr-un chioșc de la Tiraspol, pot să-ți fur una și mai frumoasă, una cu o femeiușcă goală imprimată…

— Bine, bine…

Trucul cu femeia goală funcționase, ba lui Mel i se păruse chiar că făcuse o afacere.

— O să țin minte, Kolîma, cu femeie goală să fie, mi-ai promis!

— Eu îmi țin întotdeauna promisiunile, i-am zis luând bricheta din mâna lui greoaie, dar naivă.

Unul dintre pachete era început, lipseau câteva țigări. Am băgat înăuntru bricheta și apoi am înfășurat pachetul în ață, împachetându-l ca pe un cadou. La sfârșit am adăugat singurul lucru pe care-l aveam la mine, batista mea curată de stofă, pe care am pus-o între cele două pachete. Apoi am început să trag de fir. Când pachetul a ajuns la fereastră, mâna bărbatului s-a întins printre gratii, iar strigătele de bucurie au ajuns până la noi.

Eu am rămas cu pachețelul bolnavilor în mână. L-am deschis: înăuntru era o bancnotă mototolită, murdară și umedă. O rublă. Alături, o foaie de hârtie cu un mesaj: „Ne cerem iertare, nu putem plăti mai mult”.

Nici măcar nu m-am atins de rubla aceea. Am închis pachețelul la loc și am tras de fir ca să atrag atenția bolnavilor. Bărbatul de la fereastră a tras firul spre el, a luat rubla și mi-a strigat:

— Mulțumesc pentru tot!

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, oameni buni! am răspuns eu strigând din răsputeri.

Din partea dreaptă și-a făcut apariția un paznic care, agitând în aer Kalașnikov-ul, ne-a strigat:

— Îndepărtați-vă de gard, îndepărtați-vă sau trag!

— Ia mai tacă-ți fleanca, zbir căcănar! i-am răspuns eu și Mel în cor, chiar dacă cu cuvinte puțin diferite. În fond, mesajul era același.

Ne-am reluat drumul fără să ne grăbim prea tare. Apoi ne-am întors. Zbirul tăcea, privindu-ne cu o asemenea răutate în ochi de parcă ar fi fost pe punctul de a exploda. De la fereastră, bolnavul continua să ne privească: zâmbea și fuma o țigară.

— Puteai totuși să fi luat rubla aia, a zis Mel la puțin timp după aceea.

Nu puteam să-l omor fiindcă țineam la el, de aceea am făcut ceea ce făcea bunicul Kuzia cu toți cei care nu puteau înțelege lucrurile esențiale: i-am urat noroc. Era un adevărat imbecil prietenul meu Mel, și încă mai e. Nu s-a schimbat în bine cu trecerea anilor, ba chiar aș putea spune s-a mai înrăutățit puțin.

•

De-acum nu mai aveam mult până în cartierul Feroviar, unde Mel trebuia să ducă mesajul unui criminal. Trecând de spital, am ajuns la depozitele alimentare. Un loc pe care-l cunoșteam foarte bine, deoarece veneam deseori noaptea să le jefuim.

Era o construcție veche, de la începutul secolului, alcătuită din mai multe clădiri de cărămidă cu ziduri înalte și fără ferestre. Prin fața ei trecea calea ferată, astfel că trenurile se opreau chiar acolo, iar vagoanele erau descărcate sau încărcate în grabă.

Ca să furi de acolo n-aveai nevoie de iscusința unui hoț, ci doar de puțină diplomație. Nu spărgeam niciodată ușile, aveam înăuntru un om al nostru, un infiltrat, un fel de cârtiță care ne anunța, semnalându-ne momentul potrivit. De obicei, după ce încărcau marfa, trenurile staționau câteva ore, timp în care mecanicii se odihneau ca să pornească la drum în zori. Astfel, noi deschideam vagoanele noaptea și furam ce era înăuntru: era mai ușor să furi din tren decât să spargi ușile depozitelor. Încărcăm totul în mașini și ne luam tălpășița.

Trenurile acelea se îndreptau spre țările din blocul sovietic, majoritatea către România, Bulgaria și Iugoslavia. Erau încărcate cu zahăr, conserve, felurite produse alimentare cu termen de garanție mare. Uneori erau deja pe jumătate pline cu

haine, paltoane, salopete de lucru, mănuși sau uniforme militare. În anumite vagoane puteai găsi electrocasnice, burghie, flexuri, articole de fierărie, calorifere, ventilatoare. Când dădeam peste o astfel de ocazie făceam și câte trei-patru drumuri ca să cărăm cât mai multe cu putință. Dar nu reușeam niciodată să încărcăm totul în mașină. Din fericire, omul nostru ne depozita temporar marfa în anumite ascunzișuri din depozit.

Cârtița noastră era de fapt chiar fostul paznic al depozitului, un japonez care, stând cu rușii, se numea acum Boriska.

Era foarte bătrân și ajunsese în orașul nostru împreună cu siberienii în al doilea val de deportări, de la sfârșitul anilor patruzeci, după victoria rușilor în al doilea război mondial.

Fusese făcut prizonier de război în urma conflictului ruso-japonez, în bătălia de la Halkin-Gol. Se lovise la cap și leșinase, după care rămăsese viu din pur noroc, deoarece pe deasupra cadavrelor trecuseră tancurile rusești. După tancuri trecuse cavaleria. Îl găsiseră acolo, sfâșiat, bâjbâind ca o fantomă printre morți. De milă îl luaseră cu ei, altfel l-ar fi omorât infanteriștii care umblau în căutarea japonezilor vii pentru a-și răzbuna camarazii uciși în noaptea dinainte, când forțele japoneze atacaseră primele diviziile rusești.

Cazacii nu l-au predat forțelor militare, ținându-l o vreme cu ei, ca ajutor la grajduri. Trebuia să curețe și să îngrijească caii cazacilor din Altai, localitate din sudul Siberiei. Se purtau bine cu el și o relație de prietenie se înfiripase între japonez și ei.

Boriska provenea din Iga, regiune de ninja și de asasini. Încă de mic fusese învățat să lupte cu armele și brațele. Și cazacilor le plăceau confruntările cu arme albe și lupta, astfel că Boriska le arăta tehnicile din țara lui și le învăța pe ale lor.

Boriska avea un dinte contra japonezilor și în special a samurailor și împăratului: spunea că trăiau pe spinarea poporului care era supus multor nedreptăți. Zicea că se înrolase numai din disperare, din pricina unei povești de dragoste cu final nefericit. Fata de care se îndrăgostise fusese dată în căsătorie altuia, bogat și influent.

Hatmanul cazacilor, căpetenia lor adică (un bărbat solid și puternic, un siberian din sud get-beget), ținea mult la el. Într-o zi – povestea Boriska – îl chemase afară din grajd. El ieșise în curte, unde cazacii îl așteptau adunați în cerc.

— Acum japonezii au murit cu toții, spusese hatmanul, Japonia a pierdut războiul, iar tu te poți întoarce acasă. Dar vreau mai întâi să faci ceva…

Hatmanul îi făcuse semn unui tânăr cazac, iar acela adusese două săbii: una era a lui Boriska, o avea la brâu când fusese salvat, iar cealaltă, *saska*, era sabia tradițională a cazacilor siberieni, mult mai grea ca a cazacilor din alte părți ale Rusiei, deoarece siberienii o foloseau și la tăiatul lemnelor. O astfel de sabie poate ajunge să cântărească și șase kilograme, iar bărbații capabili să o folosească puteau, pe timp de război, să taie un om pe din două, din cap până la coapse.

Hatmanul luase cele două săbii și-i spusese în fața tuturor:

— Ne-am purtat frumos cu tine și n-ai de ce să te plângi, dar vreau să văd acum dacă încercarea de a ocupa URSS-ul ți-a servit de lecție. Iată cele două săbii. Dacă ai înțeles că a porni la război împotriva noastră a fost o nedreptate, retează cu sabia noastră cazacă sabia ta japoneză, iar noi te lăsăm să stai cu noi și o să fii cazac și tu. Dacă în schimb crezi că războiul tău a fost drept, retează sabia noastră cu a ta, iar noi te lăsăm liber să pleci unde vrei, fără să-ți facem vreun rău.

Boriska nu știa ce să facă. Nu voia să devină cazac, dar nici nu credea că războiul împotriva rușilor fusese un lucru bun și drept. Și, în plus, îi ura pe japonezi.

Atunci își luase sabia în mână, o sărutase precum fac cazacii cu săbiile lor și și-o agățase la centură, unde-i era locul.

Hatmanul se uita la el curios, încercând să înțeleagă ce-i trecea prin minte. Mulți cazaci erau siguri că japonezul avea să reteze sabia lor.

În schimb, el luase *saska*, o sărutase și pe aceea și apoi i-o dăduse înapoi hatmanului.

Rămăseseră cu toții fără cuvinte, iar hatmanul începuse să râdă:

— Bine, Boriska… Ești cumsecade, japonezule!

— Nu sunt japonez, sunt din Iga, iar sabia mea e din Iga, a răspuns el.

— Bine, ești un om de toată isprava, Boriska, nu trebuie să uiți niciodată cine ești și să nu-ți trădezi niciodată tradiția… Trebuie să fii mândru, doar astfel ai să-ți păstrezi demnitatea!

Și astfel Boriska a rămas alături de cazaci multă vreme, însă din ziua aceea i s-a dat voie să poarte cu sine sabia.

Când cazacii s-au întors în Siberia, la Altai, Boriska i-a urmat. Hatmanul îl găzduise în casa lui, și acolo Boriska o cunoscuse pe viitoarea lui soție, fata cea mare a hatmanului, Svetlana. Se căsătoriseră. Boriska, din respect față de ea, se lăsase botezat după credința ortodoxă cu numele de Boris, ca să se poată căsători în biserică. Își construiseră casa lor și trăiau acolo, într-un mic sătuc de pe fluviul Amur.

Într-o zi, hatmanul fusese arestat pe neașteptate de serviciile secrete ale lui Stalin și, după o vreme, fusese împușcat ca trădător. Boriska fusese foarte afectat, crezuse că era din vina lui, însă asta nu avea nicio legătură cu ce se întâmplase: în vremurile acelea mulți cazaci fuseseră luați în vizor de guvernul sovietic deoarece nu împărtășeau ideile comuniste și aveau dintotdeauna o oarecare simpatie pentru anarhie și autonomie.

După moartea lui, hatmanul fusese declarat „dușman al poporului”, iar membrii familiei sale fuseseră deportați în Transnistria alături de mulți alți siberieni.

Boriska încă își amintea de acea călătorie lungă. Trenurile – spunea el – se opreau multă vreme pe șine, iar ei nu putea ieși, fiindcă erau supravegheați de soldați înarmați. Uneori se întâmpla ca două trenuri venind din direcții opuse să se întâlnească: într-unul era lume din partea europeană a continentului care era trimisă în Siberia, iar în celălalt situația era opusă. Dintr-un tren auzea strigându-se:

— O, Doamne, ne duc în Siberia! E mult prea frig acolo, o să murim cu toții!

Și din celălalt se auzea răspunsul:

— Iisuse Hristoase, ne duc în Europa, nu tu păduri, numai dealuri sterpe, o să murim de foame!

În călătoria aceea, Boriska i-a cunoscut pe siberienii urca. Li s-a alăturat lor deoarece erau singurii care nu i se păreau disperați. Într-o oarecare măsură, ei mergeau la sigur: în Transnistria îi aștepta o comunitate destul de dezvoltată.

Boriska i-a spus povestea sa unuia dintre ei, un om în vârstă, respectat de toți ceilalți, iar acela l-a încurajat:

— Nu te teme, stai pe lângă noi: în Transnistria sunt frații noștri. Dacă ești un om drept, o să ai în curând o casă și o să-ți poți crește fiii alături de ai noștri, Domnul să ne binecuvânteze pe toți.

Urca și cazacii fuseseră dintotdeauna de acord, se înțelegeau: și unii, și alții respectau vechile tradiții, își iubeau țara și pământul și credeau în independența față de orice formă de putere. Și unii, și alții fuseseră persecutați de diferite guverne rusești în timpuri diferite, din pricina dorinței lor de libertate. Numai că Urca erau mai extremiști și aveau o anumită structură ierarhică. În schimb, cazacii se defineau drept o armată liberă și prin urmare aveau o structură paramilitară. Pe timp de pace se ocupau mai ales de creșterea animalelor.

O dată ajunși în Transnistria, Boriska și familia fuseseră găzduiți de o familie de Urca, exact cum îi promisese bătrânul.

Boriska s-a simțit deîndată acasă. După părerea lui, Urca aveau multe în comun cu oamenii din regiunea lui, Iga. Erau uniți, extrem de anarhici și cu o puternică tradiție criminală.

A intrat repede în circuitul afacerilor criminale siberiene, fiindcă aceștia îl respectau pentru că înțelegea toate principiile legii lor. Era un om drept și de cuvânt.

Și, puțin câte puțin, a devenit unul de-ai noștri. Trăia în zona noastră împreună cu familia lui. Soția lui, căreia noi acum îi spuneam bunica Svetlana, îi dăruise doi fii care urmau calea urca.

•

Bătrân fiind, Boriska a profitat de o relație cu directorul depozitelor alimentare care l-a angajat ca paznic. Au făcut o înțelegere: directorul nu făcea tărăboi când dispărea marfa, iar Boriska împărțea partea lui cu el. Organiza fiecare lovitură în detaliu, iar când venea vorba de afaceri era sigur pe el și serios. Cel mai bine știa să-și stăpânească emoțiile. Eu nu l-am văzut niciodată pierzându-se cu firea.

Odată, toamna, când în fiecare gospodărie de pe la noi lumea pregătește conservele pentru iarnă și aprinde un foc mare deasupra căruia pune la fiert un ceaun imens plin cu apă, la noi acasă s-au strâns cinci familii ca să facem împreună conservele. Ca de obicei, femeile tăiau verdețurile și legumele, iar bărbații aveau grijă de foc și pregăteau borcanele de sticlă. Noi, copiii, ne învârteam pe acolo, jucându-ne printre adulți. Era și bătrânul Boriska, împreună cu fiul și nepoții.

La un moment dat, pirostriile de sub grătar au plesnit în două, iar ceaunul s-a răsturnat, vărsând cei două sute de litri de apă fierbinte într-o clipită. La câțiva metri de acolo stătea pe jos un

copilaș, fiul unui vecin al nostru, nenea Sania. Eu plecasem în grădină să mai caut borcane. Când am auzit zgomotul ceaunului care se răsturnase, am fugit în casă și l-am văzut pe bătrânul Boriska apucând un lighean de aliaj pe care l-a așezat pe jos și a sărit înăuntru, lunecând ca pe o placă de surf. Și acolo, prin aburul acela alb și des precum ceața care învăluie fluviul în zori, am văzut conturându-se din ce în ce mai clar chipul unui bărbat care sta într-un lighean cu un copil în brațe, înconjurat de apă fierbinte. Mama copilului a leșinat, tatăl, nenea Sania, a început să strige; singurii care și-au păstrat calmul au fost cei doi, Boriska și micuțul.

Acționase din instinct, fără să se gândească prea mult, și după aceea își recăpătase aspectul senin dintotdeauna, ca și cum ar fi făcut asemenea lucruri de patru ori pe zi.

Era un om foarte interesant, îmi plăcea să stau de vorbă cu el, să-l ascult povestind întâmplări din viața lui. Mergea deseori la pescuit cu o undiță pe care și-o făcuse singur, iar în timp ce pescuia stătea cu picioarele în apă și cânta cântece japoneze. Când eram mic mă învățase unul foarte frumos: vorbea despre un munte și despre un tânăr care îl străbătea pentru a-și regăsi iubita.

•

Noi făcusem o înțelegere cu Boriska: când treceam pe la depozit trebuia să ne prefacem că nu-l cunoaștem. Dacă-l zăream la poartă nu trebuia nici măcar să-l salutăm. Stătea deseori de pază în locul acela împreună cu un bătrân câine ciobănesc care avea probleme cu labele din spate și se deplasa greu. Amândoi ședeau pe o băncuță și, în timp ce câinele dormea, Boriska citea ziarul. Dintre toate ziarele Boriska citea unul singur: *Pravda*, adică „Adevărul”, ziarul propagandei comuniste pe care îl citeau toți cei care voiau să creadă că trăiesc în țara cea mai frumoasă și mai liberă din lume. În *Pravda* orice știre se transforma într-o sursă de pură propagandă: chiar și când citeai despre dezastre sau războaie rămâneai la urmă cu un sentiment de fericire și te simțeai bucuros că trăiești în URSS. Nu știu cum de era Boriska atât de atras de ziarul acela, așa că odată am încercat să-l întreb, iar el mi-a răspuns exact așa:

— Când ești nevoit să asculți vacile cântând, trebuie să profiți măcar de posibilitatea de a o alege pe cea care cântă cel mai bine.

Când treceam pe lângă poartă, eu mă uitam mereu în partea opusă, ca nici măcar să văd dacă Boriska era sau nu, căci, oricum ar fi stat treaba, eu tot nu puteam să-l salut. În schimb, prietenul meu Mel nu-și putea aminti nici măcar această simplă, dar importantă regulă. Se uita fix la poartă și dacă-l vedea pe Boriska flutura mâna în aer și îi zâmbea cu fața lui pocită. Atunci mă uitam la el chiorâș, iar el își amintea deîndată de pactul pe care-l făcusem cu Boriska și începea să-și dea singur bătaie, plesnindu-și fruntea cu palma. Era triumful imbecilității, Mel. Nu degeaba zicea bunicul Kuzia că unul ca el ar fi putut să-i bage în sperieți și pe nebuni.

Boriska se supăra foarte tare de fiecare dată când Mel îl saluta. Întorcându-se acasă de la muncă, venea la mine sau la Gagarin și ne spunea, cu o voce plină de mânie, însă joasă, legănată:

— Și așa, v-ați ajuns, în sfârșit v-ați îmbogățit!

— Ce tot spui? Nu suntem bogați…

— Cum să nu fiți bogați din moment ce vă permiteți luxul de a refuza să lucrați cu mine, să câștigați bani…

Auzind acele cuvinte, mi se ridica părul în cap. Să renunțăm la a mai lucra cu bunicul Boriska ar fi însemnat să renunțăm la jumătate din câștigurile noastre

— Dar n-am făcut nimic, nene Boriska.

— Nimic, cum să nu. Învățați-l pe idiotul ăla de prieten al vostru cum să se poarte. Și, dacă nu reușește, nu-l mai aduceți prin fața depozitului, luați-o pe alt drum…

Noi vorbeam cu Mel, îi explicam din nou totul de la cap la coadă, însă nu folosea la nimic. A doua oară, îndată ce ne apropiam de depozite, îl căuta cu privirea pe bătrân ca să-l salute. Prezența lui era ca o un blestem pentru noi.

•

Într-o zi, trecând pe lângă casa lui Boriska, în cartierul nostru, ne-am oprit să schimbăm două vorbe cu el. În timp ce vorbeam, ne-am dat seama că Mel sta la distanță, pe partea cealaltă a străzii, cu spatele. Boriska s-a uitat la noi, apoi ne-a făcut semn în direcția lui, iar fața i-a devenit brusc serioasă:

— Spre binele vostru vă spun, scăpați de prietenul vostru, ne-a zis. Nu-l mai luați cu voi, o să vă aducă numai necazuri. Ba chiar sunt dispus să-l plătesc ca să stea acasă și să nu se mai învârtă pe-aici.

Eu i-am răspuns, prefăcându-mă că nu înțeleg:

— Nene Boriska… Așa e, o fi Mel puțin zăpăcit, da-i băiat bun.

Boriska m-a privit ca și cum i-aș fi vorbit într-o limbă străină:

— Puțin zăpăcit, zici? Uită-te bine la el, e un dezastru băiatul ăla! Nici el nu știe ce se petrece în capul lui! Fiți atenți, eu țin la voi, de aceea vă spun lucrurile așa cum stau. Voi sunteți încă tineri, acum prietenul vostru vă amuză, dar în curând o să v-aducă atâtea necazuri de-o să plângeți.

Câtă dreptate era în vorbele acelea și ce păcat că le-am înțeles mult prea târziu, ani buni după aceea.

Când am plecat, l-am întrebat pe Mel de ce a stat deoparte. El a făcut o față de torturat, plină de suferință, și a zis aproape plângând:

— Mai întâi îmi ziceți să nu-l salut, pe urmă îl salut și mă certați, pe urmă nu-l salut și iar mă certați! Eu nu mai înțeleg nimic, pentru mine poa' să nici nu mai existe Boriska ăsta!

Eu am râs, dar Boriska avea dreptate: nu prea era de râs. Și ar fi trebuit s-o înțelegem de multă vreme.

•

Când aveam vreo zece ani am fost la cinematograf să vedem un film care se chema *Scutul și sabia*. Protagonistul, un agent secret sovietic, se dădea în spectacol în mai multe scene de acțiune, trăgând în dușmanii capitaliști cu pistolul lui silențios și făcând o sumedenie de acrobații. Individul își risca viața ca și cum ar fi făcut ceva firesc, de rutină, pentru a combate nedreptatea în țările NATO. Era un fel de răspuns neaoș la numeroasele filme americane și englezești despre războiul rece, în care de obicei sovieticii aduceau cu niște maimuțe stupide și neputincioase care se jucau cu bomba atomică și voiau să distrugă lumea. Noi, în ciuda interdicției bătrânilor noștri, ne duseserăm să-l vedem în singurul cinematograf din orașul nostru (nu exista încă al doilea cinematograf, care a avut însă scurtă viață, fiind distrus în războiul din '92: înăuntru se vor stabili soldații români, iar pentru a-i ucide tații noștri vor arunca în aer tot complexul, împreună cu restaurantul și gelateria). La un moment dat, protagonistul sărea de pe acoperișul unei clădiri

foarte înalte folosind o umbrelă pe post de parașută, pentru ca apoi să aterizeze ușor și fără probleme. Cu alte cuvinte, făcea ceea ce făcuse Mary Poppins dintotdeauna.

A doua zi, fără să spună nimic nimănui, Mel s-a aruncat cu o umbrelă de soare de pe acoperișul bibliotecii centrale, o clădire cu trei etaje, în fața căreia se întindea un frumos spațiu verde plin de castani și mesteceni. Aterizând într-un copac, un mesteacăn, a reușit să-și rupă o mână și un picior, să se procopsească cu o traumatism cranian și să-și străpungă burta cu mânerul umbrelei. Consecința? O mare de sânge, biata lui mamă deznădăjduită și el plimbat timp de aproape șase luni dintr-un spital la altul.

Să-l iau peste picior mi se părea o bună modalitate de a-l face să înțeleagă unde îl putea duce naivitatea lui. Altă dată, când aveam deja paisprezece-cincisprezece ani, Mel era pe la mine, pregătind ceaiul pe care aveam să-l bem în saună. Lui dintr-odată i-a venit ideea cu țările tropicale, zicând că n-ar fi fost rău să trăim acolo, ba chiar după părerea lui ne-am fi simțit grozav deoarece acolo nu era niciodată frig.

— E prea multă umiditate, i-am zis eu, ploi care durează o groază de timp. E un scuipat de pământ, ce să facem noi acolo?

— Dacă plouă ne adăpostim într-o cabană. Și gândește-te, pe insule nu au ce căuta mașinile, poți merge cu bicicleta și ai mereu o barcă la dispoziție. Iar indienii…

Toți erau indieni pentru el. Indieni din America. Credea că băștinașii din orice țară mergeau mereu călare și aveau pene colorate pe cap și fețe pictate.

— … indienii, a continuat el, sunt oameni de treabă. Ar fi frumos să fim ca ei.

— Imposibil, l-am ațâțat eu, își lasă părul lung ca homosexualii.

— Ce spui? Nu-s homosexuali. Numa’ că n-au foarfece ca să-și taie părul. Uite, mi-a zis el, scoțând din buzunar un soldățel de plastic în culori șterse pe care-l purta mereu la el, un războinic indian în poziție de luptă, cu un cuțit în mână. Vezi? Dacă are cuțit nu poate fi homosexual, altfel tribul nu i-ar fi dat voie să batjocorească o armă!

Era frumos să vezi cum aplica el regulile noastre siberiene indienilor. Așa era, la noi, un „cocoș”, adică un homosexual, e un rebut: dacă nu este omorât, atunci i se neagă posibilitatea

oricărui contact cu lumea și mai ales i se interzice să atingă obiecte de cult precum crucea, cuțitul, icoanele.

Nu aveam nici cea mai mică intenție de a-i spulbera fanteziile cu privire la fabuloasa viață heterosexuală a indienilor. Voiam doar să mă amuz. Așa că am început să-l ating unde-l durea cel mai tare, atacându-l cu un argument care era sacru pentru el: mâncarea:

— Dar ei nu fac borș, am zis eu dintr-o răsuflare.

Mel a ciulit urechile. Și-a lungit gâtul.

— Cum adică nu fac borș? Și-atunci ce mănâncă?

— Hm, de fapt nu prea au ce mânca. Acolo e cald, n-au nevoie de grăsimi ca să reziste la frig, așa că se mulțumesc cu fructele care cresc în copaci, cu ceva pește…

— Peștele fript nu-i tocmai rău, a încercat el să sară în apărarea bucătăriei tropicale.

— Uită de peștele fript. Acolo nu se gătește nimic, totul se mănâncă crud.

— Și fructele? a întrebat el deznădăjduit.

— Nuci de cocos.

— Și cum sunt?

— Bune.

— De unde știi tu?

— Unchiu-meu are un prieten la Odessa care-i marinar. Acum o săptămână mi-a adus o nucă de cocos cu lapte înăuntru.

— Lapte?

— Lapte, da. Numai că nu-i de la vacă, ci din copac, se află înăuntrul fructului.

— Haide, arată-mi! s-a aprins el în câteva secunde și, după cum arăta, mi-am dat seama că-mi înghițise momeala. Trebuia doar să trag de undiță.

— Din păcate fructul l-am mâncat, dar dacă vrei să guști mi-au mai rămas câteva picături de lapte.

— Da, dă-mi să gust!

Sărea de nerăbdare pe scaun, atât de mult voia laptele ăla.

— Bine, ți-l dau. L-am pus în cămară la rece. Așteaptă-mă câteva secunde să ți-l aduc!

Râzând ca un neisprăvit, am ieșit din casă și m-am dus în magazia de unelte unde bunicul meu ținea tot ce-ți trece prin minte pentru casă și grădină. Am luat o cană de tablă, am pus înăuntru puțin chit alb și o picătură de gips. Pentru a da

lichidului densitatea potrivită, am adăugat un strop de apă și puțin adeziv de gresie. Am amestecat totul cu un bețigaș de lemn pe care bunicul îl folosea la curățatul mizeriei din cuiburile de porumbei. Apoi, cu mult drag, i-am dus poțiunea magică lui Mel.

— Hei, să nu-l bei pe tot, mai lasă și altora!

Ca și cum aș fi vorbit la pereți: îndată ce mi-a luat ceașca din mână, Mel a și golit-o din patru înghițituri. Apoi s-a strâmbat și în singurul lui ochi bun a licărit o timidă umbră de îndoială.

— Poate că s-a stricat în cămară, nu știu, la început era nemaipomenit, am zis eu în încercarea de a slava situația.

— Da, probabil s-a stricat…

Din ziua aceea am început să-l strig „Ciunga-Cianga”, iar el n-a înțeles niciodată de ce.

Ciunga-Cianga era un desen animat foarte îndrăgit de copiii din Uniunea Sovietică. Era destul de prost desenat, cu o tehnică asemănătoare celei folosite în manifestele de propagandă comunistă: toate culorile erau țipătoare, imaginile pline și fără nuanțe, foarte stilizate, de dimensiuni intenționat exagerate, pentru a crea efectul de teatru de păpuși.

Desenul acela promova prietenia între toți copiii din lume cu ajutorul poveștii unui copil sovietic care merge pe o insulă să întâlnească un copil de culoare, numit întocmai Ciunga-Cianga. Copilul sovietic avea o privire foarte hotărâtă (precum toți comuniștii și rudele lor), un vapor cu aburi, un cățel micuț, dar cu același aspect comunist, și era îmbrăcat în marinar. Copilul de culoare era negru ca noaptea fără lună și purta numai o fustiță de frunze. Prietenii lui erau o maimuță și un papagal. Apoi își făceau apariția și crocodilul, hipopotamul, zebra, girafa și leul, care dansau cu toții împreună ținându-se de labe și formând un cerc.

Desenul dura cu totul un sfert de oră și mai mult de zece minute erau ocupate de trei cântece, cu câteva dialoguri scurte ce umpleau spațiul dintre ele. Cântecul care a făcut istorie, fiind îndrăgit de toți copiii din URSS, era ultimul. În el, o voce feminină, acompaniată de o melodie veselă și emoționantă, vorbea despre viața fericită și lipsită de probleme din insula Ciunga-Cianga:

„*Ciunga-Cianga e o insulă minunată,*

Să trăiești aici e simplu și ușor,
Să trăiești aici e simplu și ușor,
Ciunga-a-a-Cianga-a-a!

Ciunga-Cianga, cerul e mereu senin,
Ciunga-Cianga, veșnică veselie,
Ciunga-Cianga, fericirea noastră nu cunoaște-asemănare,
Ciunga-Cianga, noi nu știm ce-s acelea greutăți!

Fericirea noastră este nesfârșită,
Mestecă nuca de cocos și mănâncă banana,
Mestecă nuca de cocos și mănâncă banana,
Ciunga-a-a-Cianga-a-a!”

După depozitele alimentare începeau în sfârșit primele case din cartierul Feroviar. Un cartier care aparținea celor din Seminția Neagră, unde regulile erau diferite de ale noastre. Trebuia să ne purtăm cum se cuvine, altfel nu aveam să mai ieșim vii de acolo.

Băieții de pe acolo erau foarte cruzi, încercau să câștige respectul celorlalți cu ajutorul unei violențe împinse la extrem. Puterea dintre minori avea o valoare simbolică: unii puteau da ordine celorlalți, însă niciunul dintre ei nu era luat în seamă de criminalii adulți. În condițiile de față, e clar că băieții abia așteptau să crească și, pentru a o face cât mai repede, mulți dintre ei deveneau niște imbecili absoluți, sadici și nedrepți. În mâinile lor, regulile criminale se deformau până la absurditate, pierzându-și sensul, reducându-se la simple pretexte. De exemplu, ei nu purtau nimic roșu, deoarece o considerau culoarea comuniștilor: dacă cineva purta ceva roșu, cei din Seminția Neagră puteau ajunge chiar să-l tortureze. Evident, cunoscând regula, niciunul din cei născuți acolo nu purta nimic roșu, însă dacă aveai ceva cu cineva era suficient să-i ascunzi în buzunar o batistă roșie și să-i strigi tare că e un comunist. Nefericitul era percheziționat cât ai clipi din ochi și, dacă batista ieșea la iveală, nimeni nu-i mai asculta explicațiile, era ca și mort pentru toți.

Acest gen de luptă neobosită pentru putere sau, cum o numea bunicul Kuzia, „cursa bastarzilor”, plutea până și în aerul din cartier. Pentru a fi o autoritate perfectă printre minorii din

cartierul Feroviar trebuia să știi să-i trădezi mereu pe-ai tăi, să nu întreții relații de prietenie cu nimeni și să fii atent să nu fii nici tu, la rândul tău, trădat, să știi să-i pupi în dos pe criminalii adulți și să nu ai niciun fel de educație care să fi fost obținută de pe urma unui contact uman considerat pozitiv.

Băieții aceia crescuseră cu gândul că sunt înconjurați numai de dușmani, de aceea unicul limbaj pe care-l cunoșteau era cel al provocării.

Dacă se ajungea însă la bătaie, se comportau diferit. Unele grupuri se luptau cu demnitate și chiar eram în relații de prietenie cu unii din ei. Alții încercau mereu să „lovească de după colț", cum se spune la noi, adică să atace pe la spate, și nu respectau nicio înțelegere. Te împușcau fără mustrări de conștiință chiar dacă mai înainte ne înțeleseserăm să nu folosim arme de foc.

Erau organizați în grupuri care, spre deosebire de ale noastre, nu se numeau „bande", cuvânt pe care îl considerau oarecum jignitor, ci *kontora*, adică „forțe de ordine". Fiecare *kontora* avea un șef al ei sau, cum îl numeau ei, *bugor*, adică „dealul".

Eu aveam o veche neînțelegere cu un *bugor* din acel cartier: era cu un an mai mare ca mine și cerea să i se spună „Vulturul". Era un măscărici mincinos, sosit în orașul nostru cu patru ani în urmă, când se dăduse drept fiul unui faimos criminal supranumit „Albu'". Unchiul meu îl cunoștea bine pe Albu', stătuseră împreună la închisoare și îmi spusese povestea lui.

Era un criminal din casta Seminția Neagră, însă din vechea gardă. Îi respecta pe toți, nu era îngâmfat, ci dimpotrivă, modest, povestea unchiul meu. În anii optzeci, când un grup de tineri din Seminția Neagră a detronat autoritățile mai vechi (cu singurul scop de a face bani și de a se relansa ca oameni de afaceri în societatea civilă), mulți bătrâni au încercat din răsputeri să-i împiedice. Astfel tinerii au început să-și ucidă bătrânii: pe vremurile acelea, asta se întâmpla mai peste tot.

Albu' a murit în urma unui atentat. Cobora cu oamenii lui dintr-o mașină când o altă mașină aflată în mers a deschis focul asupra lui. În timp ce aceia trăgeau cu Kalașnikov-urile lor, pe drum trecea multă lume și câteva persoane au fost rănite.

Albu' putea să se refugieze în spatele mașinii blindate, însă a văzut o femeie aflată în raza focului și s-a aruncat s-o protejeze cu trupul lui. A fost grav rănit și a murit la spital câteva zile mai

târziu. Înainte de a muri le-a cerut alor săi să meargă s-o caute pe femeia aceea, să-i ceară iertare din partea lui pentru ceea ce se întâmplase și să-i dea o sumă de bani. Acest gest al său a avut un asemenea ecou în societatea criminală încât asasinii lui s-au căit și le-au cerut iertare bătrânilor, însă după aceea au continuat să se omoare între ei și, după cum zicea unchiul meu, „atunci numai Hristos mai știa ce plutea în salata aia”.

Pe scurt, în comunitatea noastră auzeai numai cuvinte de laudă despre Albu’. De aceea, când am auzit zvonindu-se că fiul lui sosise în oraș și că fusese nevoit să-și părăsească ținutul deoarece după moartea tatălui său mulți voiau să se răzbune pe el, am simțit că ard de nerăbdare să-l întâlnesc. I-am povestit degrabă unchiului, însă el mi-a zis că Albu’ n-avea copii și nici familie, deoarece trăia după vechile reguli care îi împiedicau pe membrii Seminției Negre să se căsătorească și să aibă copii.

— Era singur ca un par în stepă, mi-a jurat el.

După o vreme m-am întâlnit cu Vulturul și, fără să lungesc prea mult pelteaua, am mers drept la țintă și l-am demascat. Ne-am bătut și eu am ieșit învingător, însă din ziua aceea Vulturul a început să mă urască și a încercat să se răzbune în toate felurile posibile.

Într-o seară de iarnă din ’91 mă întorceam acasă amețit bine de la o petrecere. Eram cu Mel, care era și mai beat ca mine. Spre miezul nopții, la granița dintre cartierul nostru și Centru și-a făcut apariția Vulturul cu trei dintre prietenii lui. Ne-au depășit cu bicicletele, s-au oprit în fața noastră ținându-ne calea, iar Vulturul a scos din geacă o pușcă de calibru 16 și a tras în mine două focuri. A țintit în piept. Cartușele erau încărcate cu cuie mărunțite. Spre norocul meu, cartușele fuseseră încărcate prost: într-unul puseseră prea multă pulbere și prea puține cuie și împinseseră dopul prea adânc; astfel, a explodat înăuntru, iar focul de răspuns i-a ars puțin mâna și fața imbecilului. Cu celălalt făcuseră greșeala inversă: puseseră prea multe cuie și prea puțină pulbere, și bineînțeles că nu strânseseră suficient dopul, astfel încât cuiele au pornit prea încet și doar mi-au găurit puțin geaca. Într-adevăr, unul a ajuns până la piele, însă nu mi-a făcut niciun rău, așa că am observat doar după câteva zile, când am zărit o umflătură ușor roșiatică. Mel s-a aruncat asupra lor cu mâinile goale și a reușit să-l pună pe unul dintre ei la pământ și să-i strice bicicleta, astfel încât ceilalți au plecat.

După episodul acela, cu ajutorul întregii bande l-am prins pe Vultur și i-am lăsat amintire trei tăieturi de cuțit pe coapsă, cum se obișnuiește la noi în semn de dispreț. El nu s-a potolit și a continuat să anunțe în stânga și-n dreapta că avea de gând să se răzbune. Însă pe vremurile acelea era un nimeni, doar unul dintre zecile de minori ce duceau un trai mizerabil în cartierul Feroviar. Mai târziu, Vulturul a reușit să-și facă o carieră strălucită și a ajuns în fruntea unei haite de imbecili și făcea lucruri pentru care la noi, în comunitatea noastră, i s-ar fi tăiat în cel mai fericit caz doar biluțele.

•

În ziua aceea de februarie, pe când intram în cartierul Feroviar, nu mă gândeam decât la cum să terminăm mai repede treaba ca să nu dăm peste lepra asta de dușman pe care mi-l făcusem. Ca să nu-l îngrijorez pe Mel cu povestea aceea și să nu-l neliniștesc, ceea ce ar fi fost un lucru foarte grav, încercam să-i vorbesc despre petrecerea de ziua mea pe care aveam s-o dau în seara aceea, despre felurile de mâncare pe care mama le pregătise pentru noi. El asculta cu atenție și puteai ghici după fața lui că era deja acolo, la masă, unde devora totul de unul singur.

Și în cartierul Feroviar, ca și la noi, minorii stăteau de pază, urmărind toate mișcările celor care intrau și ieșeau pentru a da pe urmă raportul adulților. Așadar, am fost repede observați de un grup de copilași între șapte și zece ani. Străbăteam prima străduță din cartier, iar ei erau așezați într-un colț, o zonă strategică de unde se vedeau foarte bine ambele străzi ce duceau dinspre parc în cartier. Unul dintre ei, cel mai mic, a primit un ordin de la cel mai mare, după care s-a ridicat și s-a îndreptat glonț spre noi. În cartierul nostru nu se proceda așa: dacă era nevoie să te apropii de cineva care intra, mergeam în grup, nu trimiteam niciodată unul singur și cu atât mai puțin pe cel mai mic. Și de obicei nu se mergea în întâmpinarea nimănui, ci trebuia să faci astfel încât ceilalți să vină la tine, ca să ai de la început o poziție superioară.

Băiețelul avea o față de mic drogat, era slab și avea cearcăne albăstrui în jurul ochilor, semn clar că inhala aurolac. Mulți copii din cartierul Feroviar obișnuiau să se drogheze în felul acela. Noi îi luam peste picior, numindu-i „prietenii punguței” deoarece aveau mereu la ei o pungă de nailon. Puneau înăuntru puțin

aurolac și apoi își băgau capul în pungă. Mulți mureau astfel, pentru că nu mai aveau nici măcar forța necesară să-și scoată capul din pungă. Îi găseau cu zecile răspândiți prin toate cotloanele din oraș, prin pivnițe sau prin canale, pe care ei le transformau în adăposturi.

Pe scurt, băiețelul ăsta s-a postat în fața noastră, și-a șters nasul care-i curgea cu mâneca de la geacă și, cu vocea denaturată de resturile de aurolac, ne-a zis:

— Stați! Unde vă duceți?

Pentru a-i explica cine eram i-am ținut mai întâi o lecție rapidă de bună purtare:

— Dar tu cu bunele maniere ce-ai făcut, le-ai uitat cumva în buzunar lângă prietena ta de plastic? Nu te-a învățat nimeni că există locuri unde pentru greșeala de a nu fi salutat pe cineva poți sfârși ca un *balkan*[9]? Întoarce-te la prietenii tăi și spune-le să vină cu toții și să se prezinte cum se cuvine dacă au ceva de spus. Altfel o să înaintăm prefăcându-ne că nici nu i-am văzut!

Când am pronunțat ultimele cuvinte, el pornise deja în direcție opusă.

Curând a sosit întreaga delegație în frunte cu căpetenia, un băiețel de vreo zece ani care pentru a-și da un aer criminal se juca cu un *ciotki*, un obiect făcut dintr-un filet folosit de către hoții de buzunare pentru a-și antrena degetele, a le face mai îndemânatice și mai rapide.

Ne-a măsurat puțin din priviri și apoi a zis:

— Mă cheamă „Barbă”, bună ziua, încotro mergeți?

În vocea lui se simțea un ton stins. Posibil să fi fost și el drogat.

— Sunt Nikolai „Kolîma”, am răspuns eu, iar el e Andrei „Mel”, suntem din Lunca Fluviului. Avem o scrisoare pentru unul din bătrânii voștri.

Barbă s-a scuturat ca și cum abia atunci s-ar fi trezit:

— Cunoașteți cumva persoana căreia trebuie să i-o duceți? a întrebat pe un ton devenit brusc mieros. Știți drumul sau aveți nevoie de cineva care să vă însoțească?

Ciudat, m-am gândit eu. Nu mi se întâmplase niciodată ca cineva din cartierul Feroviar să se ofere să mă însoțească, ba chiar erau renumiți pentru mitocănia lor. Poate, m-am gândit eu,

[9] Apelativ disprețuitor adresat celor care nu respectă legile ce guvernează relațiile dintre criminali.

că au primit vreun ordin care le interzice să-i lase singuri pe cei care intră în cartier. Ar fi fost însă un lucru prostesc să se țină după toți, ar fi însemnat să umble înainte și înapoi zi și noapte.

Noi nu cunoșteam nici destinatarul, nici drumul.

— Scrisoarea e pentru cineva pe nume Fiodor „Falangă” și, dacă ne arătați drumul, o să-l găsim singuri, mulțumim.

Încercam să scap de propunerea lui de a ne însoți, nu știu de ce, însă simțeam că e ceva putred la mijloc.

— Atunci vi-l arăt, a zis Barbă și a început să ne spună că trebuia să o luăm pe acolo, să cotim acolo, apoi dincolo, să ne întoarcem dincoace și din nou dincolo. Pe scurt, mi-am dat repede seama că voia să ne pună pe drumuri fără rost. Însă nu reușeam să înțeleg de ce, așa că am continuat să-l ascult până la final, prefăcându-mă că sunt atent. Apoi am zis intenționat, ca pentru a-i da dreptate:

— Aha, pare într-adevăr complicat. N-o să găsim niciodată drumul singuri.

El s-a luminat la față ca o monedă abia ieșită din matriță:

— Ce v-am zis? Fără ajutorul unei călăuze…

— Atunci s-a făcut, am încheiat eu zâmbind. Să mergem, arată-ne drumul!

L-am rugat intenționat pe el tocmai pentru a evalua gravitatea situației. Nicio căpetenie a unui grup care supraveghează un cartier nu-și abandonează postul, trimițând la nevoie pe unul dintre ai lui. Era un fel de capcană: dacă refuza să ne însoțească, bine, puteam sta liniștiți, dacă în schimb accepta, însemna că avea ordin să ne ducă undeva și urma să avem necazuri.

— Grozav, să mergem! a răspuns el aproape cântând de bucurie. Numai două vorbe să spun *kontorei* mele și sosesc.

În timp ce Barbă vorbea deoparte cu ai lui, eu i-am împărtășit lui Mel temerile mele.

— Zob îi fac, s-a enervat el.

I-am spus că nu mi se părea o idee prea bună. Dacă-i băteam, trebuia să părăsim deîndată cartierul fără a mai înmâna scrisoarea. Și ce impresie aveam să-i facem pe urmă Pazniculuinostru?

— O să părem niște proști, Mel, chiar proști! Ce-o să-i spunem? „N-am înmânat scrisoarea fiindcă ni s-a părut ceva

dubios la mijloc, și atunci i-am bătut măr pe copiii de nouă ani care nici pe picioare nu se mai puteau ține de amețiți ce erau?”

I-am propus un alt plan, mai riscant: să-l lăsăm pe Barbă să ne însoțească și în primul loc mai „comod” să-l „spargem”, ceea ce în jargonul nostru însemna să obținem cu forța adevărul de la cineva.

Trebuia să descoperim ce ni se pregătea – i-am explicat eu lui Mel – și să facem rost de adresa corectă a lui Falangă. Dacă descopeream că există cu adevărat un risc major, ne puteam întoarce să-i spunem totul Paznicului nostru; dacă riscul era în schimb unul minor, înmânam scrisoarea și, întorcându-ne acasă, tot spuneam ce ni se întâmplase și deveneam astfel eroii întregului cartier.

Ultima parte a discursului meu i-a plăcut nespus. Ideea de a ne întoarce în Lunca Fluviului cu o poveste glorioasă de spus îl atrăgea iremediabil. Deja agita din mâini ca să-mi aplaude genialul plan. Eu zâmbeam și-l asiguram că avea să iasă totul bine, dar înăuntrul meu nu eram atât de sigur de asta.

Între timp, puștii lui Barbă se strânseseră în cerc în jurul lui și câte unuia îi mai scăpa câte un rânjet în timp ce ne privea. După părerea lor, căzusem deja în capcană, și totul fără prea mult efort…

I-am zis lui Mel să se poarte ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, iar când Barbă s-a întors la noi, Mel i-a zâmbit atât de larg și de fals încât am rămas impresionat.

Am plecat. Barbă mergea între noi doi, vorbind de una, de alta. Am trecut pe lângă o mulțime de curți goale: având în vedere frigul groaznic de afară, lumea stătea în casă.

Am trecut pe lângă o școală veche, închisă și pe jumătate dărâmată, unde vara se adunau băieții din cartierul Feroviar ca să se distreze împreună. Acolo, cu doi ani în urmă, fusese ucisă cu brutalitate o fată minoră, o sărmană orfană nefericită, forțată să se prostitueze pentru a supraviețui. Cei care o obligau să se prostitueze erau chiar prietenii ei, minori ca și ea, după care îi luau și puținii bani câștigați. Au omorât-o fiindcă voia să plece din cercul lor și să se mute în alt cartier unde își găsise de lucru ca ajutor într-o croitorie.

Povestea era tulburătoare, deoarece o violaseră și torturaseră trei zile la rând, ținând-o legată de cadrul vechi al unui pat fără saltea: încheieturile mâinilor și picioarelor nu mai putuseră

susține greutatea trupului și se frânseseră. O găsiseră plină de tăieturi și arsuri de țigară, în anus îi băgaseră o cheie hidraulică de mari dimensiuni, iar în vagin un fierbător electric cu care o arseseră puțin câte puțin ca s-o facă să sufere cât mai mult.

La început, locuitorii din cartier încercaseră să ascundă teribilul asasinat, dar în curând vestea se răspândise în tot orașul, iar autoritățile criminale interveniseră. Ele îi ordonaseră Paznicului din cartierul Feroviar să găsească în câteva zile toți vinovații, să-i ucidă cu pumnii și bâtele, iar apoi să le spânzure trupurile la locul faptei timp de o săptămână, după care să-i îngroape în morminte fără cruce sau alte semne de recunoaștere.

Și se făcuse întocmai. Ne duseserăm și noi să vedem trupurile cruzilor asasini, atârnate în jos de picioare pe veranda școlii, umflate ca niște mingi și vinete de la loviturile de bocanc. Eu îmi mutasem privirea, care căzuse apoi pe zidurile școlii: erau foarte groase. M-am gândit că în timp ce fata era torturată nimeni nu-i auzise strigătele. Trebuie să fie greu și groaznic să mori în felul acela, știind că la doi pași de iadul pe care îl trăiești oamenii stau liniștiți în casele lor, își văd de treburile lor și nu-și imaginează o iotă din chinurile prin care treci. Îmi venea să plâng când mă gândeam la acest amănunt: „Tot zgomotul pe care-l poți face aici rămâne aici!” și asta era nimic pe lângă tot ce pătimise biata fată.

•

În fața școlii i-am dat un cot discret lui Mel, dându-i de înțeles că el trebuia să înceapă jocul.

— Nu mai pot, băieți, a spus el deodată, trebuie să mă ușurez. Să ne abatem un minut undeva unde să pot „aștepta trenul” liniștit.

Barbă s-a uitat mai întâi la Mel, apoi la mine cu o expresie puțin îngrijorată, vrând parcă să protesteze, însă n-a făcut-o pentru a nu ne da de bănuit, după care s-a limitat să spună:

— Bine, hai că-ți arăt eu un loc. Aici, în școală.

Nici n-am intrat bine că Mel l-a și îmbrâncit, iar Barbă a căzut pe podeaua înghețată cu burta în jos. S-a întors spre noi cu o față terorizată:

— Ce faceți? Ați înnebunit? a întrebat el cu voce tremurată.

— Nebun ești tu dacă crezi că poți să ne duci de nas ca pe două târfe, am zis eu, în timp ce Mel, în scopuri demonstrative,

își deschidea și închidea briceagul; îl învârtea în mână cu o oarecare tristețe și cu un fel de nostalgie, astfel încât lama se reflecta pe zidurile murdare și pline de înscrisuri vulgare.

Eu înaintam lent spre Barbă, iar el se târa înapoi pe podea cu aceeași viteză, până când a ajuns la zid. Continuam să-i vorbesc prefăcându-mă că știu totul, ca să-l fac să se simtă inutil și în pericol:

— Am venit aici special ca să încheiem o dată pentru totdeauna povestea asta… O să vezi tu că nu-i bine să-i duci de nas pe cei din Lunca Fluviului.

— Nu-mi faceți niciun rău, eu n-am nicio legătură!

Barbă începuse să cânte mai devreme decât ne așteptam.

— Nu știu nimic din toată povestea asta, eu numai îndeplinesc un ordin al Vulturului…

— Ce ordin? l-am întrebat eu apăsându-i vârful cizmei pe șold.

— Că, dacă vin cei din Lunca Fluviului, noi trebuie să-i ducem la el imediat!

Era la limita isteriei, vorbea cu un firicel de voce sugrumată.

Mel s-a apropiat și a început să-l tachineze ușor cu tăișul briceagului, strecurându-i din când în când lama pe sub haine, iar la fiecare mișcare de felul acela, individul plângea din ce în ce mai tare, cu ochii închiși, implorându-ne să nu-l ucidem. De fapt, mă implora pe mine, deoarece credea că Mel voia cu orice preț să-i facă felul.

Eu am mai așteptat puțin ca să-l scoatem bine din minți, iar când mi-am dat seama că ajunsese în punctul în care nu-mi mai putea refuza nimic, i-am făcut propunerea mea:

— Spune-mi unde-l putem găsi pe Falangă, noi îi înmânăm scrisoarea, iar tu scapi. Dar nu-ncerca să ne duci de nas, cunoaștem bine gaura voastră împuțită și, dacă ne trimiți într-un loc greșit, cu siguranță o să știm. Iar dacă nu-l găsim pe Falangă, îți facem felul… dar nu cu cuțitul, ci în bătaie o să te omorâm și o să-ți rupem înainte toate oscioarele…

În câteva clipe cuvintele lui au desenat în aer, în fața ochilor mei, drumul cel bun spre casa lui Falangă.

Am hotărât să-l încuiem pe Barbă în școală ca să nu ne joace vreo festă. Am găsit la mezanin o ușă care putea fi închisă pe dinafară, proptind un par de lemn în clanța de fier. Camera era răcoroasă și întunecoasă, o hrubă pe cinste. Perfect pentru Barbă, care aștepta smerit să-și cunoască soarta.

— Te închidem aici și nimeni n-o să bage de seamă până la vară. Dacă cumva ai mințit și avem necazuri, dacă ne omoară sau pățim ceva, aici putrezești, o să mori singur. Dacă în schimb totul se termină cu bine, o să spunem cuiva unde ești și-au să vină să-ți dea drumul. Înțeles? O să trăiești și o să-ți amintești lecția asta personală pe care ți-am dat-o gratis.

Mel l-a împins în întuneric, apoi a închis ușa și a blocat-o. Dinăuntru s-a auzit un strigăt deznădăjduit:

— Nu mă lăsați aici! Vă rog, nu mă lăsați aici!

— Gura, fii bărbat! Și roagă-te la Dumnezeu pentru noi, altfel ești mort!

•

Casa lui Falangă era destul de departe, cam la un sfert de oră de mers. Trebuia să ne străduim să nu atragem atenția, dar, cu cât înaintam mai mult în cartier, cu atât ne îndepărtam de posibilitatea de a scăpa cu bine din toată povestea.

Între timp, îmi imaginam fel și fel de scenarii cu privire la ce ne putea rezerva dobitocul acela de Vultur și, în mod straniu, deveneam din ce în ce mai curios. Voiam cu orice preț să știu ce moarte mă aștepta în cartierul Feroviar. Nu eram speriat, ci agitat, ca și cum aș fi jucat un joc de noroc. Mel mergea liniștit și nu părea să poarte vreun dialog lăuntric. Avea obișnuita lui expresie goală și numai din când în când îmi mai arunca câte o privire rânjind.

— De ce pula mea râzi, nu-nțelegi că suntem în căcat? îi spuneam eu, încercând să-i insuflu puțină teamă. Nu din răutate, ci doar așa, ca să tulbur apele.

Nici vorbă însă, era de neclintit, ba chiar mai tare rânjea.

— O să-i facem praf pe toți, Kolîma, se bucura el. O să-i măcelărim, o să curgă râuri de sânge!

Ca să fiu sincer, măcelul era întocmai ceea ce voiam să evit.

— Numai să nu fie sângele nostru, i-am răspuns eu, dar el nici măcar nu m-a auzit. Mergea ca unul care hotărâse să omoare jumătate din locuitorii planetei.

Apoi am ajuns la casa lui Falangă și am urcat la etajul al doilea, oprindu-ne în fața ușii lui. Mel a ridicat mâna ca să sune la ușă, însă eu l-am oprit. Mai întâi m-am uitat pe gaura cheii, care era destul de largă. Se vedea un hol murdar cu o lampă aprinsă care atârna în jos, ca și cum cineva ar fi tras intenționat de ea. La capătul holului, în fața unui televizor deschis, un om

slab, cu părul tuns scurt, își tăia unghiile de la picioare folosind o lamă, cum se face la închisoare.

M-am îndepărtat de broasca ușii și i-am zis lui Mel:

— Verifică dacă scrisoarea e la locul ei, apoi sună. Când îți deschide Falangă, îl saluți și te prezinți, apoi mă prezinți pe mine. Nu-i spune despre scrisoare imediat…

N-am apucat să termin că Mel m-a și întrerupt:

— Poate vrei să mă înveți și ce să fac când mă duc la veceu? Nu e prima scrisoare pe care o duc, știu ce-am de făcut!

Mel a apăsat pe sonerie. Sunetul era ciudat, întrerupându-se întruna ca și cum cablurile n-ar fi făcut bine contact. Am auzit scârțâitul podelei de lemn sub fiecare pas al lui Falangă. Ușa s-a deschis fără să se audă zgomotul broaștei, nu era încuiată, în fața noastră a apărut un bărbat la vreo patruzeci de ani, tatuat din cap până-n picioare și cu dinți de metal care îi sclipeau în gură ca niște bijuterii. Purta un tricou și niște pantaloni de casă și stătea în picioarele goale pe pardoseala înghețată.

În apartament era atât de frig că-i vedeam răsuflarea aburindu-se. Ne privea liniștit, părea un tip obișnuit. Aștepta.

Mel nu înceta să-l fixeze fără să scoată o vorbă, iar bărbatul a ridicat mâna și s-a scărpinat la ceafă, ca pentru a ne da de înțeles că tăcerea noastră îl cam stingherea.

I-am dat un picior discret lui Mel, iar el și-a dat imediat drumul, scuipând cuvintele cum scuipă o mitralieră gloanțele. A făcut totul ca la carte, iar după ce a făcut prezentările i-a zis că venea cu o scrisoare.

Falangă s-a schimbat imediat la față, a zâmbit și ne-a invitat înăuntru. Ne-a dus la o masă unde ne-a servit cu cifir abia pregătit.

— Hai, băieți, serviți-vă. Îmi cer iertare că nu vă pot oferi altceva. Tocmai ce-am ieșit din închisoare, alaltăieri… Ce mai grozăvie și libertatea asta: așa mult spațiu, încă mi se mai învârte capul…

Îmi plăcea ironia lui și m-a făcut să-mi dau seama că puteam răsufla ușurat.

Ne-am așezat, spunându-i că nu trebuia să-și facă griji pentru noi. În timp ce ne pasam unul altuia cana cu cifir, Falangă a deschis scrisoarea de la Paznicul nostru. După câteva clipe a adăugat:

— Trebuie să mă întorc cu voi în cartier, scrie aici că sunt invitat la o discuție…

Eu și Mel ne-am privit în ochi. Era musai să-i povestim aventura noastră, nu-i un gest prea lăudabil să te plimbi cu cineva fără să-i spui că ai necazuri.

Am hotărât să vorbesc eu, știind că dacă-l lăsam pe Mel să o facă lucrurile aveau să se complice. Am respirat adânc și am povestit totul: conflictul meu cu Vulturul, capcana lui Barbă și a bandei lui de drogați, școala…

Falangă asculta cu atenție, atent la fiecare amănunt neînsemnat precum toți deținuții. Povestirile sunt singura distracție a criminalilor în închisoare: ei își povestesc pe rând viața, bucată cu bucată, în reprize, iar când termină trec la viața următorului.

La urmă i-am zis că nu voiam să-și riște pielea venind cu noi și că putea să-și amâne vizita pentru ziua următoare. El s-a împotrivit:

— Stați liniștiți, dacă se întâmplă ceva o să fiu cu voi.

Nu mă bucuram, fiindcă știam că în cartierul Feroviar tinerii nu-i respectau pe cei în vârstă. Deseori le întindeau capcane în apropierea caselor lor când aceștia se întorcea beți și îi băteau pentru a le lua tot ce aveau asupra lor ca pe urmă să le fluture pe sub nasul celorlalți drept trofee. Pe de altă parte, Falangă nu era un criminal cu autoritate: din tatuajele lui reieșea că se alăturase dintr-un motiv necunoscut siberienilor cât timp se afla la închisoare. Pe gât avea o semnătură siberiană, ceea ce însemna că se bucura de protecția comunității noastre, poate fiindcă făcuse ceva important pentru noi.

În timp ce eu mă gândeam la toate astea, Falangă se și dichisise de drum cu o geacă peticită, pantofii dezlipiți și un fular verde cu care aproape mătura pământul.

•

Pe drum am început să vorbim. Falangă ne-a povestit că stătuse în închisoare de la șaisprezece ani. Ajunsese acolo dintr-o prostie: era cherchelit și, fără să-și dea seama, ciomăgise puțin cam tare un zbir care murise pe loc. Se alăturase familiei siberiene în penitenciarul de minori deoarece, spunea el, erau singurii care stăteau uniți și nu se băteau fără motiv, făcând totul împreună și nesupunându-se nimănui. Când ajunsese în închisoarea de adulți era deja membru al familiei siberiene, iar

aceștia îl primiseră cu brațele deschise. Stătuse la închisoare douăzeci de ani, iar când venise vremea să iasă, aceștia îi propuseseră să stea în apartamentul pe care îl văzusem.

Acum voia să se apropie de oamenii din cartierul nostru: ei erau, susținea el, adevărata lui familie. De aceea le ceruse bătrânelor autorități siberiene din închisoare să-l contacteze pe Paznicul din Lunca Fluviului.

Simțea că face parte din comunitatea noastră, iar acest lucru mă bucura.

În timp ce mergeam îmi venise o idee. Având în vedere că aveam nevoie de întăriri, am hotărât să trecem pe la un prieten care nu locuia prea departe. Era un băiat pe nume „Gheka”, un diminutiv de la Evgheni. Ne știam de când eram mici, era fiul unei pediatre foarte cumsecade pe nume Lora.

Gheka era un băiat cult, deștept și educat, care nu făcea parte din nicio bandă, preferând să ducă o viață liniștită. Avea foarte multe preocupări și de aceea mi-era simpatic. Fusesem de mai multe ori la el acasă și eram fascinat de colecția lui de machete de avioane de război, pe care le monta și le picta chiar el. Mama lui îmi dădea voie să împrumut cărți din biblioteca lor și așa i-am cunoscut pe Dickens și Conan Doyle, și în special pe singurul erou literar, zbir și ticălos, care mi-a fost vreodată simpatic: Sherlock Holmes.

Gheka își petrecea toată vara cu noi, la fluviu. Îl învățasem să înoate, să se lupte, să folosească cuțitul într-o încăierare. Însă purta ochelari, iar din acest motiv bunicul meu îl compătimea nespus: pentru siberieni să porți ochelari e ca și cum ai alege să stai de bunăvoie într-un scaun cu rotile, e un semn de slăbiciune, de înfrângere personală. Chiar dacă nu vezi bine, tot nu trebuie să porți ochelari, pentru a-ți păstra demnitatea și aspectul sănătos. Astfel, atunci când Gheka venea pe la noi, bunicul Boris îl ducea în colțul roșu, îngenunchea împreună cu el în fața icoanei Fecioarei siberiene și a Mântuitorului siberian, după care, făcând zeci de semne ale crucii, spunea o rugăciune pe care Gheka era obligat să o repete cuvânt cu cuvânt:

— O, Maica Domnului, Sfântă Fecioară, stăpână a întregii Siberii și apărătoarea noastră a păcătoșilor! Ia parte la minunea Domnului Nostru! O, Domnul Nostru, Mântuitor și Tovarăș în viață și în moarte, Tu care ne dai putere în fața flăcărilor iadului, nu ne părăsi în clipe de slăbiciune! Nu din lipsă de credință, ci

din dragoste și respect față de creaturile Tale, Te rog, fă o minune! Ajută-l pe sărmanul Tău rob Evgheni să găsească Drumul Tău și să trăiască în pace și în sănătate ca să cânte slava Ta! În numele Mamelor, al Taților, al Fiilor și tuturor alor noștri care au înviat în brațele Tale, ascultă-ne și revarsă lumina și căldura Ta în inimile noastre! Amin!

O dată terminată rugăciunea, bunicul Boris se ridica în genunchi și se întorcea spre Gheka. Apoi, cu gesturi solemne și spectaculoase ca la teatru, îi atingea cu degetele ochelarii și, pronunțând următoarele cuvinte, i-i lua de la ochi:

— Așa cum de atâtea ori ai pus Puterea Ta în mâinile mele ca să strâng cuțitul împotriva zbirilor și ai îndreptat pistolul meu pentru a-i lovi cu gloanțe de Tine binecuvântate, dă-mi puterea Ta să înving boala smeritului tău rob Evgheni!

După ce-i scotea ochelarii, imediat punea întrebarea:

— Spune-mi, îngerul meu, acum vezi bine?

Din respect față de el, Gheka n-avea curaj să-i spună că nu.

Bunicul Boris se întorcea spre icoane și îi mulțumea Domnului cu formulele sale obișnuite:

— Facă-se voia Ta, Domnul Nostru! Atâta timp cât suntem vii și apărați de Tine, sângele zbirilor, al diavolilor ticăloși și al slujitorilor răului va curge din plin! Îți suntem recunoscători pentru dragostea ce ne-o porți.

Apoi chema întreaga familie și le spunea că avusese loc o minune. La final, îi dădea lui Gheka înapoi ochelarii, zicându-i:

— Și acum, îngerul meu, acum că vezi, sparge blestemații ăștia de ochelari fără rost!

Gheka îi băga în buzunar bombănind:

— Nu te supăra, bunicule Boris, o să-i sparg mai târziu.

Bunicul meu îl mângâia pe cap și-i spunea cu glas tare și plin de bucurie:

— Sparge-i când vrei tu, fiule, e de ajuns să nu-i mai porți.

A doua oară, pentru a nu-l supăra, Gheka se prezenta acasă la noi fără ochelari, scoțându-și-i în fața ușii, înainte de a intra. Bunicul Boris, văzându-l, se lumina la chip de bucurie.

•

Să revenim la povestea noastră: Gheka locuia împreună cu mama lui și un unchi care avea o poveste incredibilă, un fel de materializare a mâniei divine, a condamnării veșnice căreia îi era sortită această familie cumsecade și simpatică. Îl chema

Ivan, iar lumea îi spunea „cel Groaznic”. Comparația cu faimosul tiran era ironică, deoarece Ivan era bun ca pâinea caldă. Era un bărbat în jur de treizeci de ani, scund și slab, cu părul și ochii negri și cu degetele mâinilor nefiresc de lungi. Fusese muzicant de profesie, asta înainte de a cădea în dizgrație. La optsprezece ani cânta la vioară într-o orchestră renumită, la Sankt Petersburg, iar cariera lui era în plină ascensiune, înălțându-se ca o rachetă intercontinentală sovietică. Însă, într-o bună zi, Ivan ajunsese în pat cu o fufă frumușică din orchestră, o violoncelistă, soția unui membru suspus al partidului comunist. Își pierduse capul după ea, făcuse relația lor publică și ajunsese chiar până în punctul de a-i cere să se despartă de soț. Biet muzicant naiv, el nu știa că membrii partidului nu au voie să divorțeze, fiindcă ei și familiile lor trebuiau să fie un exemplu al „celulei” perfecte din societatea sovietică. Și ce fel de celulă mai sunteți voi dacă divorțați când aveți chef? Celulele noastre trebuie să fie tari ca oțelul sau, mai bine zis, din același material din care sunt făcute tancurile noastre și puștile noastre Kalașnikov. Ați văzut voi vreodată tanc sovietic care să se strice? Sau Kalașnikov care să se blocheze? Familiile trebuie să fie la fel de perfecte ca armele.

Astfel, Ivan al nostru, îndată ce a încercat să-și urmeze sentimentele, a și fost strivit de demonstrația de forță a soțului amantei sale, concretizată în intervenția brutală a unor agenți din serviciile secrete rusești, care, cu ajutorul unor seruri, l-au redus la stadiul de larvă.

Oficial, dispăruse, nimeni nu știa unde. Toți erau convinși că fugise din URSS prin Finlanda. După câteva luni fusese descoperit într-un spital de bolnavi mintal, unde fusese internat după ce-l găsiseră pe stradă într-o totală stare de confuzie mintală. Nu-și mai amintea nici măcar numele. Singurul lucru pe care-l avea cu el era vioara lui. Datorită acelui amănunt au putut medicii să facă legătura cu orchestra și, mai apoi, să-l restituie surorii sale.

Sănătatea lui Ivan fusese afectată pentru totdeauna. Pe fața lui era întipărită expresia unui om consumat de o îndelungă și profundă neliniște. Comunica fără probleme, însă avea nevoie de o perioadă de răgaz ca să înțeleagă întrebările și să formuleze răspunsuri, perioadă de răgaz cu siguranță mai mare decât în mod normal.

Continua să cânte la vioară. Era singurul lucru care îl lega de lumea reală, un fel de ancoră mulțumită căreia rămăsese atașat de viață. De două ori pe săptămână cânta într-un local din Centru, după care se îmbăta până își pierdea simțirea. Beat, susținea el, reușea să aibă momente de completă luciditate mentală, care din păcate treceau repede.

Credinciosul său tovarăș de viață, care îl însoțea în toate serile de beție, era un alt sărman, pe nume Fima, care avusese meningită la nouă ani și de atunci își pierduse judecata. Fima era foarte violent, vedea dușmani peste tot. Când intra într-un loc nou își băga mâna în palton ca pentru a scoate un pistol imaginar. Era rău și arțăgos, însă nimeni nu se lua de el, fiindcă era bolnav. Umbla mereu cu o manta marinărească și striga vorbe de marinar, ca de exemplu: „Suntem puțini, dar avem bluze în dungi!" sau „Motoarele la maxim! O sută de ancore la fund, scufundați rahatul ăsta de lighean fascist!" Pentru Fima, lumea era împărțită în două categorii: „ai noștri", adică oamenii în care avea încredere și pe care îi considera prieteni, și „fasciștii", adică toți cei pe care îi considera dușmani și care trebuiau loviți și jigniți. Nu se știa cum proceda pentru a decide cine era „de-ai noștri" și cine „fascist", o intuia pe baza unei presimțiri din adâncul sufletului.

Împreună, Ivan și Fima provocau fel și fel de necazuri. Dacă Fima se dezlănțuia, Ivan lovea cu o violență naturală, aruncându-se asupra oamenilor ca un animal asupra prăzii.

Pe scurt, tocmai pentru aceste virtuți ale lor speram să-i găsesc acasă.

•

Când am sosit, Gheka, Ivan și Fima se jucau în sufragerie de-a bătălia navală.

Gheka era relaxat și râdea, luându-i peste picior pe tovarășii lui de joc.

— Bul-bul-bul! repeta el râzând, imitând zgomotul unui vapor care se scufundă.

Fima, cu mâinile tremurânde, își ținea deznădăjduit foaia: probabil că situația flotei sale era disperată.

Ivan stătea mohorât într-un colț, iar foaia lui aruncată pe jos însemna că pierduse deja partida. Ținea în mână vioara și scârțâia un cântec ciudat, foarte lent și trist, care aducea cu un urlet îndepărtat.

I-am explicat în câteva cuvinte situația noastră lui Gheka și l-am întrebat dacă ne putea ajuta să traversăm cartierul.

El a acceptat imediat, iar Fima și Ivan l-au urmat ca doi mielușei gata să se transforme în lei.

Am ieșit în stradă. Mă uitam la gașca noastră și nu-mi venea să cred că trebuia să sfârșesc chiar de ziua mea de naștere într-o poveste de felul acesta, care devenea din ce în ce mai incredibilă: doi minori siberieni și un adult abia ieșit din închisoare – însoțiți de fiul unei doctorițe și de doi nebuni furibunzi – care încercau să iasă cu bine din cartierul unde erau vânați.

•

Gheka și cu mine mergeam înainte, iar ceilalți ne urmau. În timp ce vorbeam cu Gheka, îl auzeam pe Mel spunându-i lui Falangă una din poveștile sale miraculoase, cea cu peștele cel mare care înotase contra curentului până în cartierul nostru, atras de parfumul gemului de mere al lui tanti Marta. De fiecare dată când Mel spunea povestea, momentul cel mai caraghios era când arăta cât de mare era peștele acela. Desfăcea brațele precum Iisus răstignit pe cruce și, cu o voce forțată, striga: „O bestie așaaa de mare”. Cu o ureche în așteptarea acelei fraze, în timp ce cu cealaltă îl ascultam pe Gheka, mă simțeam chiar bine. Mi se părea că fac o plimbare cu prietenii, fără niciun pericol.

Când Mel și-a terminat povestea, Fima a comentat:

— Pe naiba, dac-ai ști câte bestii de soiul ăsta am zărit de pe vaporul meu. Balenele m-au scos din pepeni, e plină marea de lighioanele-astea!

M-am întors să văd ce față făcea în timp ce pronunța acele cuvinte, când deodată am zărit ceva zburându-mi pe sub nas, atât de aproape încât aproape că mi-a atins obrazul. Era o cărămidă. În clipa aceea, Gheka a urlat:

— Rahat, o ambuscadă!

Și deodată, din două curți opuse, au apărut vreo zece băieți cu bâte și cuțite care se îndreptau spre noi strigând:

— Să-i omorâm, să-i omorâm pe toți!

Am băgat mâna în buzunar și mi-am scos lancea. Am apăsat butonul și *țac*, lama a țâșnit afară. Am simțit spinarea lui Mel proptindu-se într-a mea și l-am auzit spunând:

— Numaidecât îi vin de hac ăstuia!

— Idiotule, țintește numai la coapse, sunt burdușiți de ziare sub geci, nu vezi că sunt pregătiți? Ne așteptau…

N-am reușit să termin fraza că m-am și trezit înaintea ochilor cu un băiețandru solid înarmat cu o bâtă de lemn. Încerca să mă lovească în cap. Am auzit bâta vâjâindu-mi pe la urechi o dată, apoi a doua oară; era rapid nenorocitul. Încercam să mă apropii de el ca să-l lovesc cu lama, dar nu ajungeam niciodată la timp. Loviturile lui deveneau din ce în ce mai precise și mai rapide, iar eu riscam să rămân lat. Pe neașteptate, un altul m-a atacat din spate. M-a împins cu forță aruncându-mă drept în brațele gigantului cu bâta. Din instinct i-am aplicat trei lovituri de cuțit în coapsă, iar totul s-a petrecut atât de repede încât imediat după aceea am simțit un spasm în braț, un fel de curent electric, din pricina tensiunii eliberate. Zăpada de sub noi s-a murdărit de sânge. Namila mi-a dat un cot în față, însă eu am continuat să-l lovesc până când s-a prăbușit la pământ, strângându-și piciorul în zăpada înroșită de sânge și schimonosindu-se de durere.

Din spate, cel care mă împinsese mai înainte a încercat să-mi înfigă cuțitul în șold, însă eu eram slab, iar geaca mea groasă, așa că n-a reușit să ajungă la carne. În schimb, geaca s-a rupt, iar mâna lui a intrat în gaură o dată cu cuțitul. Eu m-am răsucit și l-am rănit cu lancea, mai întâi la nas și apoi chiar deasupra ochiului: fața i s-a umplut imediat de sânge. Individul încerca să își scoată mâna din geacă, dar cuțitul lui rămăsese încurcat în stofă, așa că l-a abandonat acolo. Și-a luat fața în mâini și, urlând, s-a aruncat în zăpadă departe de mine.

Am băgat două degete în gaura gecii și cu grijă am scos lama afară: era un cuțit de vânătoare, lat și foarte ascuțit. „Porc împuțit, m-am gândit eu, dacă reușeai să mă lovești, acolo rămâneam. Când ajung acasă o să aprind o lumânare la icoana Maicii Domnului.”

Trecând peste trupul dușmanului meu și ținându-i cuțitul în mâna stângă, m-am dus în ajutorul lui Gheka, care încerca să evite loviturile unei bâte mânuite de un băiat solid. Gheka se sprijinea în brațul drept și cu cel stâng încerca să pareze loviturile. L-am surprins pe agresorul lui din spate și i-am înfipt tăișul lăncii în coapsă.

Lama briceagului meu era foarte lungă și pătrundea cu ușurință în carne: era special făcută pentru a imobiliza dușmanul, reușind să străpungă mușchiul până la os.

În același timp i-am retezat cu cuțitul de vânătoare ligamentele din spatele genunchiului celuilalt picior. Cu un strigăt de durere, băiatul cel solid s-a prăbușit la pământ.

Gheka s-a ridicat în picioare, a luat bâta de jos și împreună ne-am dus după Mel, care îl apucase pe unul din ei și, urlând ca un nebun, îl lovea cu cuțitul în zona abdomenului, în timp ce alți trei încercau să-l oprească, dezlănțuind asupra lui o ploaie de bâte. Dacă aș fi încasat eu câte a încasat el, cu siguranță aș fi murit. Doar fizicul îl mai ajuta pe Mel să se țină pe picioare.

M-am năpustit cu cuțitul asupra unuia dintre ei, care se pregătea să-i dea lui Mel în cap o bâtă strașnică. L-am surprins din spate și i-am retezat un ligament.

Gheka l-a lovit pe altul în cap, iar respectivul a leșinat numaidecât, din ureche țâșnindu-i sângele. Cel de-al treilea a fugit într-una dintre curțile din care ieșiseră mai devreme cu toții.

Între timp, Fima și Ivan, înarmați cu două bâte, masacrau în apropierea trotuarului doi tipi care se prăbușiseră la pământ. Unul dintre ei arăta foarte rău. Cu siguranță Fima îi spărsese nasul, iar acum fața i se umpluse de sânge. Își ridica mâinile tremurânde din instinct ca să-și apere fața de lovituri, însă Fima continua să-l lovească atât de violent încât bâta ricoșa din mâinile lui ca și cum ar fi fost de lemn, ca ale unei marionete. Era clar că Fima i le rupsese. Plin de mânie, furios, Fima îl bătea urlând:

— Cine vrea să omoare un marinar rus? Ha? Cine-i fascistul ăsta de rahat?

Între timp, Ivan încerca să zdrobească fața celuilalt agresor, care reușea să se ferească destul de bine răsucindu-se de pe o parte pe alta. Aproape că reușise la un moment dat, dar în ultima clipă i-a ratat fața și bâta lui Ivan s-a izbit de asfaltul înghețat, acoperit de zăpadă roșie, roșie de sângele care îndată ce atingea pământul devenea tare ca gheața. Bâta s-a rupt în două, iar Ivan s-a enervat și a aruncat bucata care-i rămăsese în mână. Apoi a sărit cu amândouă picioarele pe fața băiatului și a început să-l calce în picioare, scoțând un straniu strigăt de

război ce aducea cu cel al indienilor care atacau cowboy în westernurile americane.

Erau cu adevărat nebuni ăștia doi.

În câteva minute, încăierarea se sfârșise.

Pe partea cealaltă a străzii se afla Falangă, strângea în mâini un cuțit și o bâtă, iar la picioarele lui era un băiat cu o tăietură ce pornea de la gură și se termina la jumătatea frunții: adâncă, lucru neplăcut. Băiatul era întins, conștient, dar nemișcat, probabil îngrozit de sânge și de durere.

Mel îl ținea strâns de guler pe băiatul pe care-l lovise mai devreme cu cuțitul în stomac. Se uita uluit la tăișul cuțitului său, rupt în două. M-am apropiat de el și am sfâșiat cu un gest brusc geaca individului, plină toată de găuri. În zăpadă s-au rostogolit o mulțime de ziare groase, lipite strâns unele de celelalte: din pachetul de hârtie a căzut și jumătatea lipsă din cuțitul lui Mel.

Uimit și neîncrezător, Mel privea toată scena ca și cum ar fi asistat la un spectacol de magie.

Am adunat de pe jos pachetul de hârtie și l-am ținut puțin în mână, cântărindu-l. Apoi, cu toată forța pe care o aveam, l-am plesnit pe Mel peste față cu mănunchiul de ziare. S-a auzit un zgomot puternic, ca atunci când despici un trunchi de lemn cu un topor.

Obrazul lui s-a înroșit brusc. Mel i-a dat drumul băiatului și și-a dus mâna la față. M-a întrebat cu voce tulburată:

— Ce te-a apucat? Ce dracu’ ai cu mine?

L-am mai lovit o dată, iar el s-a dat doi pași înapoi, întinzând o mână înainte, ca să mă oprească.

I-am răspuns:

— Ce ți-am zis eu, cretinule, să țintești la coapse, nu la trunchi? În timp ce tu făceai pe deșteptul cu drogatul ăla și încasai bâte de la amicii lui, eu era cât pe-aici s-o pățesc. Drace, puțin mai lipsea și-mi făceau felul! Și tu unde erai, de ce nu mi-ai apărat spatele?

Fața lui a luat deodată o expresie tristă – privire aplecată, cap înclinat, gură ușor întredeschisă – și, cu o voce de cerșetor, a început să murmure fraze neinteligibile, ca de fiecare dată când greșea.:

— Ha-m-m… Kolîma… eu-u-uvoiamnumaaai… hm-hm-hm… scuze-e-e-e…

— Scuze pe naiba, l-am întrerupt eu. Vreau să mă întorc acasă și să-mi serbez ziua de naștere, nu înmormântarea. Așa că ascultă-mă când îți vorbesc! Nu-i momentul să facem pe deșteptii, puteam să fim morți acum. Și nu uita că nu suntem singuri, mai sunt și alții cu noi, au venit să ne ajute, iar noi nu putem să-i lăsăm să se expună prea mult. Și bine că sunt ei cu noi, altfel, cu un prieten ca tine aș fi fost acum deja mort.

Mel s-a făcut și mai mic și, ca de obicei în astfel de clipe, a devenit umbra mea personală.

Drumul aducea cu locul unui măcel, toată zăpada era înroșită de sânge, agresorii se târau pe trotuar, răniți destul de grav.

M-am apropiat de cel pe care Mel încercase să-l înjunghie: era înspăimântat, chiar dacă n-avea nici măcar o zgârietură. Trebuia să fac pe durul. L-am apucat de guler și am încercat să-l ridic, dar n-am reușit, era mai greu ca mine. Atunci m-am aplecat eu și i-am vârât în coapsă vârful cuțitului până a început să se prelingă un firicel de sânge. El a țipat și a început să plângă, rugându-mă să nu-l omor. L-am pleznit tare peste față ca să-l fac să înceteze:

— Gura mică, poponarule! Ai măcar habar cu cine te-ai pus, deșteptule? Știi că noi, cei din Lunca Fluviului, suntem botezați cu cuțitul? Chiar credeai că poți să ne faci felul? Mă bat de când aveam șapte ani și cred că nu mi-ar ajunge o viață să număr câți ca tine am spintecat.

Exageram puțin în ceea ce privește numărul victimelor, evident, însă trebuia să-l sperii, să semăn frica, deoarece un dușman înspăimântat e pe jumătate învins. Următorii (eram sigur că în curând aveam să ne batem cu alții) trebuiau să aibă coada plecată, de aceea.

— De data asta nu te omor fiindcă e ziua mea și fiindcă e prima dată când ne întâlnim, dar, dacă-mi mai ieși vreodată în cale, să fii sigur că n-o să mai fiu așa generos. Și când îl vezi pe Vultur, spune-i că eu, Kolîma, îi transmit salutări, iar dacă dau cumva de el până diseară, îl căsăpesc ca pe un porc…

Sărmanul netot mă privea, cu sângele țâșnindu-i din coapsă și o față terorizată, de parcă i-aș fi pus stăpânire pe suflet.

Ne-am pregătit de drum: Fima cu o bâtă uriașă, Ivan cu un retevei rupt pe care îl recuperase de pe jos, Gheka cu un rangă de fier, Falangă cu un cuțit și o bâtă, eu cu două cuțite în

buzunar, și în sfârșit, cea de-a doua umbră a mea cu fața smerită, cu o bâtă și un cuțit rupt de la jumătate în mână.

În timp ce ne îndepărtam, din curte au început să iasă „supraviețuitorii”. Eram la vreo douăzeci de metri distanță când unul dintre ei a strigat după noi:

— Siberieni nenorociți! Întoarceți-vă în pădurea voastră afurisită! O să vă omorâm pe toți!

Mel s-a întors și a azvârlit cuțitul lui rupt înspre ei. O clipă a durat. Cuțitul lui Mel a luat o traiectorie stranie și l-a nimerit drept în față pe vecinul celui care strigase. Și mai mult sânge, așadar, și toți fugind care încotro, abandonându-l în zăpadă pe tovarășul rănit.

— Iisuse Hristoase, ce măcel… a exclamat Gheka.

•

Mergeam repede. Iar când ajungeam în spații deschise aproape că fugeam. Încercam să evităm curțile și străduțele înguste.

Am trecut și de ultimul șir de case din fața depozitelor alimentare și ne-am ascuns printre garajele construite ilegal. Eu le-am propus să cercetăm bine zona înainte de a traversa strada în grup: simțeam că ni se pregătește o surpriză.

— Fiți atenți, am zis. Eu o să-mi scot geaca, așa o să pot fugi mai repede. Traversez strada mai la vale, unde drumul face o curbă și se pierde printre copaci, pe urmă merg până la depozite și văd cum stă treaba. Dacă-s mulți, o luăm pe altă parte. Dacă-s puțini, îi atacăm din spate și-i facem una cu pământul… N-o să-mi ia mai mult de-un sfert de oră. Între timp, voi dați o raită prin garaje, poate găsiți vreo armă folositoare, însă fiți atenți să nu atrageți atenția…

Toți erau de acord cu mine, mai puțin Mel, care nu voia să mă lase singur: era îngrijorat.

— Kolîma, vin cu tine. Cine știe ce ți se poate întâmpla…

Nu puteam să-i spun că era o povară; trebuia să găsesc un mod mai blând de a-l refuza:

— Am nevoie de tine aici. Dacă descoperă unde suntem, e de datoria ta să aperi grupul. Eu îmi pot purta singur de grijă, dar ei?

La auzul acelor cuvinte, Mel a devenit brusc serios, iar pe față i s-a întipărit hotărârea pe care probabil că o aveau și acei kamikaze japonezi când urcau în avion.

Mi-am scos geaca și mă pregăteam să plec, însă Mel m-a oprit și mi-a înmânat ranga de fier, spunându-mi cu glas tremurat:

— Poate o să-ți fie de folos…

Îl priveam uluit: cât de prost putea să fie și totodată ce mult ținea la mine ființa asta!

Cu cât aveam mai puține lucruri la mine, cu atât mai bine era. Însă, pentru a evita explicații inutile, am luat ranga și am fugit. Am aruncat-o îndată ce am trecut de garaje. Mergeam repede, iar aerul era rece și ușor de respirat.

O dată ajuns în dreptul curbei, am traversat strada și m-am îndreptat spre depozite. Din depărtare am văzut o duzină de băieți așezați în jurul unui butoi de fier, unde aprinseseră un foc ca să se încălzească. Am numărat bâtele și rângile sprijinite de zid. Am așteptat puțin ca să mă asigur că nu mai erau și alții, apoi m-am întors.

Când am ajuns înapoi, prietenii mei spărseseră deja cinci garaje. Mel golise un dulap cu ustensile de grădinărit și își făcuse o armă dintr-o sapă care avea la un capăt o lamă de fier pentru săpat și la celălalt o furcă, probabil pentru a aduna ceva; nu mă pricep deloc la grădinărit: la noi în cartier grădinile erau folosite numai pentru a ascunde armele.

Mel își mai umpluse buzunarele cu discuri de schimb pentru fierăstrăul circular: erau rotunde și aveau dinți mari zimțați.

— Ce vrei să faci cu chestiile alea? Crezi cumva că o să poți felia oamenii?

— Nu, o să le folosesc pe post de armă de tir, a răspuns el mândru, și i-am văzut ochii sclipind ca de fiecare dată când se pregătea să facă vreo prostie.

— Mel, nu ne jucăm aici. Încearcă să nu lovești pe vreunul din noi, altfel o să fiu nevoit să-ți bag toate armele astea de tir în dos.

El a luat o mină jignită și a ieșit din garaj cu capul plecat.

Fima se plimba cu un topor uriaș, lucru care mă cam neliniștea, așa că l-am convins să-l abandoneze pentru o bucată de țeavă de oțel inoxidabil:

— Ia uite cum strălucește, i-am zis eu. Parcă ar fi o sabie, nu crezi?

El a înșfăcat țeava fără să protesteze, cu ochii sclipind de dorința de a se bate.

Ivan, în schimb, făcuse rost de o toporișcă lungă, din cele folosite la tăiatul crengilor. I-am luat-o din mână, înlocuindu-i-o cu o rangă de fier. Erau mult prea violenți cei doi și ar fi făcut un adevărat măcel, de aceea trebuia numaidecât să le supraveghez armamentul.

Falangă descoperise o coadă de topor lungă și masivă. Gheka, un cutter mare și o bâtă grea de lemn.

Perfect.

Am cercetat unul dintre garaje, unde am zărit o ladă de sticle goale. Îmi venise o idee: voiam să fac un lucru teribil, însă extrem de necesar în situația noastră. Am dat o raită prin celelalte garaje, descoperind într-unul nisip pentru conservarea merelor pe timp de iarnă. L-am chemat pe Gheka și, cu ajutorul unui furtun, am scos benzina din rezervoarele mașinilor.

Am umplut toate sticlele cu benzină amestecată cu nisip și cu ajutorul unor cârpe vechi găsite la fața locului am meșterit dopuri.

Molotov-urile erau gata.

Am ținut o scurtă ședință în care le-am propus planul meu de bază:

— Traversăm strada chiar pe aici și ajungem la zidul depozitului, apoi ne târâm spre ei apropiindu-ne cât mai mult cu putință.

Se așteaptă să ne vadă apărând din partea opusă, noi în schimb o să-i luăm prin surprindere atacându-i cu Molotov-urile, iar apoi jos milităria! Numai așa avem o șansă să ieșim din cartierul ăsta pe picioarele noastre.

Erau cu toții de acord.

Am traversat cu toții strada în fugă. O dată ajunși în dreptul zidului, am încetinit. Eu și Gheka duceam lada plină cu Molotov-uri. Deodată am început să le auzim glasurile: erau chiar după colț. Ne-am oprit. Eu am ieșit puțin mai în față și aruncat o privire. Poziția lor făcea din ei ținta perfectă. Erau cu toții sprijiniți de zid, lângă focul din butoi.

Pe unul dintre ei îl cunoșteam, era un tembel cu patru ani mai mare ca mine, un imbecil din naștere, zis Fărâmiță. Omorâse trei pisici ale unei bătrâne care îi era vecină, după care se lăudase cu eroica lui faptă o bună bucată de timp. Era un sadic veritabil.

Într-o zi eram cu toții la scăldat pe malul râului, iar unul dintre băieții din cartierul nostru, Stas, poreclit „Bestia” – un tip cu adevărat dur, unul supărat pe toată lumea –, l-a auzit povestind isprava cu pisicile. Bestia n-a stat pe gânduri. S-a apropiat de el, i-a luat mâinile și i le-a strivit cu atâta putere că s-a auzit trosnetul oaselor rupte. Fărâmiță s-a albit la față și a leșinat, iar mâinile i s-au învinețit și i s-au umflat ca două mingi. Ai lui l-au luat de acolo. După aceea, am auzind zvonindu-se că îi refăcuseră mâinile la spital și că el se întorsese la viața lui de imbecil, lăudându-se că avea să se răzbune cândva. Dar n-a mai reușit, deoarece Bestia a murit la puțin timp după aceea, ucis într-un schimb de focuri cu zbirii. Așa că Fărâmiță se supărase pe întreg cartierul nostru și făcuse un pact cu Vulturul, promițând că ne va distruge. Se zvonea că țineau chiar și o slujbă neagră în cimitirul din oraș, în cursul căreia noi, toți băieții din Lunca Fluviului, fuseserăm blestemați.

•

Am luat două Molotov-uri și le-am împărțit tot câte două și lui Gheka și Falangă. Lui Mel niciunul, deoarece când era mic aruncase unul prea sus, iar sticla se spărsese în zbor, acoperindu-ne cu cenușă. De atunci, i se încredința numai rolul celui care ține aprins chibritul sau bricheta.

Am agitat bine sticlele, ridicând nisipul de pe fund, am aprins cârpele și imediat am ieșit de după zid, aruncând simultan două Molotov-uri împotriva grupului. Într-o clipă eram deja cu alte două în mână, le aprindeam și porneam, în mod repetat.

Dușmanul intrase în panică. Băieții, cu fețele arse, se aruncau în zăpadă, era foc pretutindeni, iar unii au luat-o la fugă atât de repede că nici n-am apucat să-i vedem.

Toți trei am golit lada în mai puțin de un minut. Chibritul lui Mel nici n-a avut timp să se stingă că noi deja terminasem.

Am scos cuțitele din buzunar și m-am năpustit asupra unuia care abia se ridicase de pe jos și se pregătea să apuce o bâtă. Nu avea arsuri, focul nu-i arsese decât geaca, iar el reușise să se tăvălească la timp prin zăpadă. Era foarte înverșunat și continua să strige ca un războinic. A încercat să mă lovească de câteva ori, ținându-mă la distanță. La un moment dat m-am aruncat la picioarele lui pentru a evita o lovitură de bâtă și i-am înfipt cuțitul în gambă. El m-a lovit în față cu celălalt picior și mi-a spart buza: am simțit în gură gustul sângelui. Reușisem însă

între timp să-l înjunghii de câteva ori în coapsă și să-i tai ligamentul din spatele genunchiului.

În spatele meu, Mel doborâse deja vreo trei, unul cu jumătate de față arsă, altul cu trei găuri în cap din care țâșnea o grămadă de sânge negru, ca acela care curge când ești rănit la ficat, doar că mai dens. Cel de-al treilea avea un braț rupt. Mel era furios și se învârtea în jur cu un cuțit înfipt în picior.

Falangă era lângă zid, iar la picioarele sale erau alți trei, cu toții loviți la cap. Unul dintre ei avea un os rupt care îi ieșea prin piele, chiar sub genunchi.

Tot lângă zid era și Gheka. Luase o lovitură în frunte, nimic grav, însă era clar că se speriase.

Cei doi nebuni, Fima și Ivan, masacrau laolaltă un gigant, un uriaș întins la pământ care, nu se știe din ce ascuns motiv, nu voia să dea drumul bâtei de lemn pe care o ținea în mână. Fața lui semăna acum cu un pachet de carne tocată și își pierduse de ceva vreme simțirile, însă continua să strângă bâta. M-am apropiat de el și am observat că o avea legată la încheietură cu o fașă elastică. Ca să-i las amintire un salut în stil siberian, i-am tăiat ligamentele din spatele genunchiului. Tipul n-a zis nici pâs, era dus de-a binelea.

Am scos cuțitul din piciorul lui Mel, apoi am recuperat fașa elastică și am rupt-o în două, o parte i-am pus-o pe rană ca să-i absoarbă sângele, iar din cealaltă am făcut o legătură strânsă. Mel nu voia să-și pună la loc pantalonii pe care și-i scosese ca să simplifice operațiunile, susținea că vrea să ia puțin aer, nătărăul.

Falangă se uita la Fima și Ivan cu un zâmbet care nu i se mai ștergea de pe buze, iar ei se simțeau eroi, agitându-și mândri răngile de fier.

L-am ajutat pe Gheka să se ridice. Se simțea bine, numai că după lovitura aceea era puțin cam năucit și agitat. Am scos din buzunar o caramelă:

— Ține, frate. Mestec-o încet. O să te liniștească.

Era o balivernă, desigur, dar atâta timp cât celălalt crede, o caramelă va avea efectul unui calmant. „Factor psihologic”, îl numea unchiul meu, care reușise să facă un coleg de celulă să se lase de fumat mințindu-l că, dacă își masa lobii urechilor câte o jumătate de oră pe zi timp de o lună, avea să scape de viciu.

Gheka a luat caramela și s-a simțit mai bine. În frunte avea o vânătaie prelungă, violetă, care se estompa spre ochiul stâng. I-

am zis că trebuia să ne luăm tălpășița degrabă, să lăsăm în urmă cartierul Feroviar cât mai repede cu putință. Gheka era îngrijorat fiindcă respectivii știau unde locuia și se temea să se întoarcă acasă.

— Liniștește-te, frățioare, i-am zis. Îndată ce ajungem în cartierul nostru o să-i povestim totul Paznicului. Aranjează nenea Bârnă totul.

Încercam să-i explic că alături de noi era în siguranță, protejat.

— De unde știi că avem dreptate și nu ne înșelăm? m-a întrebat el.

În clipa aceea, întrebarea lui mi s-a părut prostească. Doar mai târziu, o dată cu trecerea timpului, am înțeles însă cât era de profundă. Deoarece altul îi era înțelesul: nu punea la îndoială dreptatea noastră în acea situație sau în altele asemănătoare, ci realitatea obiectivă a poziției noastre față de lumea care ne înconjura.

Era un adevărat filosof prietenul meu Gheka, dar eu nu prea mă pricepeam la cuvinte, așa că i-am răspuns folosindu-mă de primele care mi-au trecut prin cap:

— Fiindcă suntem sinceri, nu avem nimic de ascuns.

Auzindu-mi răspunsul, el mi-a zâmbit cu subînțeles, ca și cum ar fi vrut să-mi spună ceva, dar păstra acel lucru pentru altă ocazie.

Între timp, Mel scotocise prin buzunarele dușmanilor noștri, descoperind trei cuțite, șase pachete de țigări, patru brichete – dintre care una era de aur, iar el a vârât-o iute în buzunar –, peste cincizeci de ruble și un săculeț plin cu inele și lănțișoare de aur, pe care cu siguranță nătărăii aceia tocmai le șterpeliseră de la cineva.

Lângă butoi ne mai aștepta o parte de pradă. O plasă de pânză. Înăuntru era un termos plin cu ceai searbăd, dar cald, câteva sandvișuri cu brânză și o mică surpriză: o pușcă de vânătoare, fără piedică, și o grămăjoară de cartușe împrăștiate peste tot, chiar și printre sandvișuri. După ce le-am cercetat, le-am păstrat pe cele originale, iar pe cele făcute în casă le-am aruncat, deoarece nu aveam încredere în cartușe făcute de necunoscuți, mai ales dacă aceștia erau din cartierul Feroviar.

Mel era surprins și continua să repete ca un magnetofon stricat:

— De ce n-au tras? De ce n-au tras? De ce n-au tras?

— Fiindcă n-au avut destul curaj… am răspuns eu, însă numai pentru a-l face să înceteze cu întrebarea lui, fiindcă în realitate nici eu nu înțelegeam. Poate că cel care adusese cu sine pușca fusese luat prin surprindere și nu avusese suficient timp să o scoată… Poate, sau poate nu. Singurul lucru sigur era că, dacă ar fi folosit-o, întreaga noastră întâmplare ar fi avut alt final și poate că nici eu n-aș mai fi aici s-o povestesc.

Mel voia să o ia el, însă prin drept de vârstă îi revenea lui Falangă: i-am dat-o lui, iar el a ascuns-o bine în geacă. Din fericire, Mel nu s-a simțit jignit, a fost de acord, numai că după aceea a început să-i explice lui Falangă cum trebuie să tragi cu ea.

•

Ne-am îndreptat cu pași grăbiți spre parc. Eram sigur că nu se încheiase încă, aveam o stranie presimțire. Mergeam mestecând un sandviș înghețat și între timp mă gândeam că nu era de bun augur faptul că toate necazurile acelea se abătuseră asupra-mi tocmai de ziua mea.

„În regulă, mă așteaptă o viață grea, îmi spuneam eu. Sper doar că nu va fi prea scurtă.”

Când am intrat în parc se înserа. Iarna, întunericul se lasă devreme, lumina zilei pleacă fără să se opună prea mult, iar într-o jumătate de oră deja nu se mai vede nimic. În parc nu erau felinare: se întrezăreau doar luminile slabe ale orașului strălucind printre copaci. Mergeam pe aleea principală.

În dreptul sanatoriului i-am prezentat lui Gheka teoria mea, potrivit căreia povestea aceea încă nu se sfârșise. Simțeam în adâncul meu că ne mai aștepta o ambuscadă și, dat fiind că parcul era cel mai bun loc pentru a o pune în aplicare, așa izolat și întunecos cum era, mă temeam pentru noi toți.

Și Gheka era de aceeași părere cu mine:

— N-ar fi de mirare, nu-i așa, din moment ce Vulturul încă nu s-a arătat?

A propus să mergem apropiați, ca să ne putem acoperi spatele unii altora dacă se năpusteau asupra noastră pe neașteptate.

Ne-am unit într-o clipită: mergeam la pas, ca soldații, așteptând dintr-o clipă în alta atacul dușmanilor.

Am traversat tot parcul, dar nu s-a întâmplat nimic. Când am văzut luminile din Centru eram atât de fericiți încât aproape săream în sus de bucurie. Ba chiar Mel a început să strige insulte ciudate în direcția cartierului Feroviar.

Am intrat în Centru și, străbătând străzile iluminate, ne simțeam deja ușurați și capabili să glumim. Totul părea atât de simplu și de natural... Mă simțeam atât de ușor încât îmi spuneam: „Dacă vreau, pot să zbor”.

Mel a început să facă bulgări de zăpadă și să-i arunce în noi. Râdeam cu toții, îndreptându-ne spre casă.

Am luat-o pe o scurtătură din apropierea bibliotecii, o străduță liniștită care se strecura printre casele vechi din centrul istoric. Abia așteptam să ajung înapoi ca să-mi sărbătoresc ziua cu ceilalți care ne așteptau.

— Cred că sunt deja beți morți, glumea Mel, or fi ras deja toată mâncarea, iar când ajungem noi o să trebuiască să spălăm farfuriile murdare.

— Dacă o fi așa, băieți, atunci următoarea mea zi de naștere o s-o sărbătoresc singur, duceți-vă toți...

N-am apucat să termin fraza că m-am și trezit cu o lovitură surdă în șoldul stâng. Am căzut pe pământul înghețat, lovindu-mă la cap. M-a durut, însă am reacționat imediat, iar când m-am ridicat brusc cu un salt aveam deja ambele cuțite în mâini.

Străduța era strâmtă și întunecoasă, însă undeva în depărtare se vedea o fereastră luminată și, mulțumită acelei lumini, ceva tot se întrezărea. Am văzut niște umbre care se îndreptau spre noi.

— Băga-mi-aș, ce-a fost asta? Ești bine? m-a întrebat Mel.

— Cred că da. M-a îmbrâncit cineva. Pot să bag mâna-n foc că-s ei!

— Iisuse, eu deja mi-am aruncat bâta, m-a privit el îngrozit..

— Ține un cuțit de la mine. Unde-s discurile de ferăstrău?

Mel și-a vârât mâna în buzunar și mi le-a înmânat:

— Aruncă-i-le în față!

Zis și făcut. Am lansat un disc spre umbra cea mai apropiată, iar la scurt timp am și auzit un strigăt îngrozit.

L-am văzut pe Fima înaintând cu bâta în mână și strigând:

— Fasciști împuțiți, bucăți vă fac!

S-a aruncat asupra unui băiat care acum ajunsese aproape de noi și i se putea zări fața. El a încercat să evite lovitura, însă bâta l-a lovit drept în ceafă și a căzut jos ca fulgerat.

Din întuneric s-au năpustit asupra lui Fima trei, iar Ivan se străduia să-i lovească cum putea.

Gheka era la pământ, avea o mână ruptă și încasa bătaie de la un uriaș (altul) înarmat cu un ciomag. Într-o clipă, Falangă s-a năpustit asupra uriașului cu pușca ațintită spre el: l-a împușcat de aproape, chiar în torace. Uriașul s-a prăbușit într-un mod nefiresc, de parcă ar fi fost împins de o forță invizibilă.

Eu am început să-l ajut pe Fima, continuând să arunc cu discuri și nimerind doi agresori drept în față. Pe altul l-am înjunghiat în șold: am auzit lama pătrunzând adânc în carne printr-un strat de material și atunci am înțeles că erau atât de siguri că ne vor lua prin surprindere încât nici măcar nu se căptușiseră cu ziare. L-am mai lovit de două ori în același loc, în zona ficatului. Speram să-l ucid. La puțin timp după aceea am simțit o senzație de slăbiciune în mâna cu care țineam cuțitul. Era ca și cum mi-aș fi pierdut controlul asupra propriului meu braț, un fel de paralizie:

„Asta mai lipsea…”, m-am gândit eu.

Am încercat să-mi revin, să strâng cuțitul mai tare, însă mâna mea dreaptă nu mă mai asculta, nu mai răspundea la comenzi. Atunci am apucat cuțitul cu stânga și chiar în clipa aceea, din spate, Mel m-a înșfăcat de guler și m-a tras după el. Între timp, auzeam pași în întuneric, pașii unor oameni care se îndepărtau.

Eu îmi pierdusem suflul, respiram greu. Rana de la șold mă durea, însă nu credeam să fie ceva serios. Credeam că aveam cel mult câteva coaste rupte, deoarece durerea se întețea când respiram.

Gigantul era la pământ, nemișcat, și horcăia. Nu-i curgea nicio picătură de sânge. Cartușele folosite de Falangă erau probabil din acelea de cauciuc, cu o bilă de fier la mijloc, făcute special pentru a nu ucide, dar care pot provoca dureri serioase dacă sunt trase de aproape.

•

Am pornit iar la drum, ba chiar, fără să ne dăm seama, am început să alergăm. Alergam cu toții: în față erau Falangă și Gheka, care își ținea mâna ruptă la piept, strângând-o cu cealaltă. Apoi venea Fima, care în timp ce alerga înjura de

mama focului, iar după el Ivan, tăcut și concentrat. Chiar dacă aveam dureri, fugeam și eu ca un nebun, fără ca măcar să știu de ce. Poate că atacul acela neașteptat, produs chiar când ne simțeam mai în siguranță, ne agitase din nou.

Mel fugea încet în spatele meu. Ar fi putut înainta mai repede, însă era îngrijorat din pricină că eu nu reușeam să alerg la fel de bine ca de obicei: simțeam o durere groaznică în șoldul rănit.

Până la urmă am ajuns la granița cu cartierul nostru. Ușor-ușor ne-am oprit în mijlocul drumului ce ducea către fluviu. Trei prieteni care erau atunci de pază au venit la noi. Le-am povestit pe scurt ce se întâmplase, iar unul dintre ei a plecat repede să-l anunțe pe Paznic.

Am ajuns acasă la mine. Mama era la bucătărie cu tanti Irina, mama lui Mel. Erau îngrijorate, iar când ne-au văzut au rămas împietrite pe scaunele lor:

— Ce-ați pățit? a îngăimat mama.

— Nimic, am intrat într-un scandal, un fleac… după care am dat fuga la baie ca să-mi ascund geaca sfâșiată și să-mi spăl mâinile murdare de sânge. Mamă, cheamă-l pe unchiul Vitali, am zis eu revenind în bucătărie. Trebuie să-l ducem pe Gheka la spital, și-a rupt o mână…

— Voi ați înnebunit? Cum adică și-a rupt o mână? V-ați bătut cu cineva? a zis mama tremurând.

— Nu, doamnă, am căzut, un accident… Trebuia să fiu mai atent! a încercat bietul Gheka să salveze situația cu o voce care părea să nu-i aparțină.

— Dacă tu ai căzut, atunci Mel de ce are o vânătaie pe față?

Mama avea felul ei de a ne spune că eram niște mincinoși.

— Tanti Lilia, i-a zis geniul de Mel mamei, adevărul e că am căzut cu toții…

Nici n-a terminat bine de zis că tanti Irina l-a și luat la palme.

M-am întors la baie și m-am închis înăuntru. Am aprins lumina și, uitându-mă mai bine la mine, am simțit că leșin: aveam tot piciorul drept plin de sânge. M-am dezbrăcat și am rotit șoldul spre oglindă. Iat-o! Era acolo: o tăietură subțire, de abia trei centimetri, din care țâșnea o bucată de lamă ruptă. Am luat penseta de sprâncene a mamei și chiar atunci am auzit-o bătând la ușă:

— Lasă-mă să intru, Nikolai!

— O clipă numai și ies, mamă, stai să mă spăl pe față!

Am apucat bucata de lamă și am tras ușor de ea. În timp ce priveam lama ieșind și făcându-se din ce în ce mai lungă, mi-am simțit capul îngreuindu-se. M-am oprit la jumătate, am pornit apa și mi-am udat fruntea. După aceea, am prins lama și am tras-o afară cu totul. Nu-mi venea să-mi cred ochilor: avea aproape zece centimetri. Era o bucată din lama unui ferăstrău folosit la secționarea metalelor, ascuțită manual pe ambele laturi, ca o lamă, și cu un vârf subțire și ascuțit. Arma aceea fusese aleasă întocmai pentru a lovi și a o rupe, astfel încât să rămână înăuntrul rănii și să provoace și mai multă durere.

Rana sângera. Am deschis dulăpiorul și m-am îngrijit cum am putut: puțină pudră cicatrizantă pe tăietură și o fașă bine strânsă în jurul rănii, pentru a opri sângerarea. Mi-am aruncat hainele și pantofii pe fereastra din baie și m-am îmbrăcat cu haine murdare luate din coșul de rufe de lângă mașina de spălat. Mi-am spălat și mi-am uscat cuțitul, apoi m-am întors la ei.

Mel și tanti Irina plecaseră și sosise între timp unchiul Vitali, care ținea în mână cheile de la mașină și era pregătit să îl ducem pe Gheka la spital.

Fima și Ivan erau așezați în jurul mesei din bucătărie. Mama le dăduse să mănânce ciorbă cu smântână și stufat de carne cu garnitură de cartofi.

— Ce-ați mai făcut și de data asta, ghinionistule? m-a întrebat unchiul Vitali, vesel ca întotdeauna.

Eu mă simțeam lipsit de vlagă și nu prea aveam chef de vorbă.

— O să-ți povestesc pe urmă, unchiule, e lungă tărășenia.

— Tocmai de ziua ta trebuia și tu să te bagi în necazuri? Toți prietenii tăi sunt deja afumați, te așteaptă, și tu…

— Nici vorbă de petrecere, unchiule, abia mai mă țin pe picioare. Tot ce vreau e să dorm.

•

Am stat la pat două zile: mă ridicam doar ca să mănânc și să mă duc la baie. A doua zi, Mel a venit la mine împreună cu Paznicul, nenea Bârnă, care voia să audă ce se întâmplase din gura mea.

I-am povestit totul, iar el mi-a promis că avea să aranjeze lucrurile în câteva ore, mai ales pentru a evita consecințe

neplăcute asupra lui Gheka, Fima și Ivan, deoarece Falangă rămânea să locuiască în cartierul nostru.

•

După o săptămână, unchiul Bârnă m-a chemat pe la el ca să vorbesc cu cineva din cartierul Feroviar. Era un criminal adult din casta Seminției Negre pe nume „Funie”, unul dinte puținii criminali din cartierul Feroviar respectat de ai noștri.

I-am găsit așezați la masă. Funie s-a ridicat și mi-a venit în întâmpinare, privindu-mă în ochi:

— Așadar tu ești faimosul „scriitor”?

În jargon criminal, „scriitor” este cel care se pricepe să mânuiască bine cuțitul. Scrisul e de fapt o lovitură de cuțit.

Eu nu știam ce să răspund sau dacă trebuia s-o fac, așa că m-am uitat la nenea Bârnă. El a clătinat afirmativ din cap.

— Scriu când trebuie să scriu, când mă inspiră muza, am răspuns eu.

Funie a zâmbit larg:

— Ești un desculț isteț!

Îmi spusese „desculț”, ăsta nu putea fi decât un semn bun. Poate că lucrurile aveau să se rezolve în favoarea mea.

Funie s-a așezat la masă și m-a invitat să iau loc lângă ei.

— O singură dată o să te întreb ce părere ai despre asta, pe urmă nu mai vorbim despre asta. Funie vorbea cu foarte mult calm și siguranță în glas. Dacă pentru tine povestea se încheie aici și nu vrei să te răzbuni pe nimeni, îți dau cuvântul meu că toți cei ce v-au făcut neplăceri ție și prietenilor tăi au să fie aspru pedepsiți de către noi, locuitorii din cartierul Feroviar. Dacă vrei să te răzbuni pe cineva anume, o poți face, însă în cazul ăsta ești pe cont propriu.

Nici măcar o clipă n-am stat pe gânduri. Răspunsul îmi stătea pe buze:

— N-am nimic personal cu nimeni din cartierul Feroviar, ce-a fost a fost și e drept să fie uitat. Sper că n-am ucis pe niciunul dintre ai voștri, însă știți cum e la luptă: fiecare încearcă să-și scape pielea.

Voiam să îl fac să înțeleagă că pentru mine nu era importantă răzbunarea, ci pacea și bunăstarea comunității.

Funie mă privea cu seriozitate, dar cu un aer cald, prietenos:

— Bine, atunci îți promit că cel care a pus la cale fapta asta rușinoasă împotriva voastră în timp ce erați oaspeți în cartierul

nostru o să fie pedepsit și alungat. Prietenii voștri își pot relua viața cu demnitate și pot merge cu fruntea sus în cartierul Feroviar… după care el a făcut o pauză, fixând ușa colțul opus al camerei. Vreau să ți-i prezint pe nepoții mei, pe care din păcate i-ai cunoscut deja, însă acum vreau ca tu să le primești scuzele…

La aceste cuvinte, de după ușă au apărut doi băieți cu fețe ca de înmormântare și frunțile plecate. Pe unul l-am recunoscut imediat, era Barbă, prostănacul pe care îl bătusem și încuiasem în școală, în timp ce celălalt avea o față care nu mi se părea nouă, și totuși nu reușeam să mi-l amintesc. Apoi am observat că șchiopăta și că sub pantaloni, pe piciorul stâng, se observa umflătura unui pansament: era tipul pe care-l rănisem în timp ce-i încredințam mesajul meu pentru Vultur, după prima ciocnire.

Cei doi s-au apropiat și s-au oprit în fața mea cu entuziasmul unor condamnați la moarte în fața plutonului de execuție. M-au salutat la unison. Era foarte trist și umilitor și îmi părea rău pentru ei.

Funie le-a zis cu o voce aspră:

— Hai, dați-i drumu'!

Îndată ce au primit ordinul, Barbă, micuțul drogat, a început să turuie un discurs pregătit dinainte:

— Îți cer iertare ca unui frate, pentru că am făcut o greșeală, și dacă vrei să mă pedepsești poți s-o faci, însă înainte de asta iartă-mă!

Nu era atât de emoționant pe cât poate părea; îmi dădeam foarte bine seama că era vorba de o simplă formalitate.

Venise rândul meu să-mi recit rolul:

— Primește umilul meu salut de frate iubitor și milostiv. Domnul să ne ierte pe toți!

Cuvintele acelea erau rodul învățăturilor bunicului Kuzia. Dacă m-ar fi auzit ar fi fost mândru de mine. Ton poetic, conținut ortodox: de-a dreptul siberian.

La auzul cuvintelor mele, lui Bârnă i s-a întipărit pe față un surâs mulțumit, în timp ce Funie aproape rămăsese cu gura căscată.

Era rândul celuilalt nefericit:

— Te rog, iartă-mă ca pe un frate, pentru că am comis o nedreptate și…

Vocea lui era și mai șovăitoare ca a lui Barbă, se vedea că nu-și amintea bine partea lui și o scurtase. I-a adresat o privire pierdută lui Funie, însă expresia de pe fața acestuia a rămas neschimbată: doar pumnii i s-au încleștat involuntar.

Atunci am luat hotărârea să-i las mască pe toți cu bunăvoința mea și, după ce am tras adânc aer în piept, am rostit următoarea frază ca pe un cântec:

— Așa cum preaslăvitul Nostru Domn Iisus Hristos ne învăluie pe noi toți, păcătoșii, în dulcea Lui iubire și ne îndrumă cu dragoste spre calea mântuirii veșnice, cu aceeași smerenie și bucurie vă îmbrățișez întru frățească iertare.

Cuvinte de sfânt. Picioarele mele aproape că pluteau deasupra solului și mi se părea că tavanul se pregătea să mi se deschidă.

Bârnă nu înceta să zâmbească, iar Funie a zis:

— Iartă-ne pentru tot, Kolîma. Întoarce-te liniștit acasă, mă ocup eu de toate astea personal.

•

După o lună am aflat că Vulturul fusese bătut la sânge, că îl „însemnaseră” pe față, făcându-i o tăietură care pornea de la gură, străbătându-i tot obrazul și terminându-se la ureche. După aceea, îl obligaseră să plece din cartierul Feroviar.

Cineva mi-a zis într-o zi că se mutase la Odessa, unde intrase într-o bandă de minori care furau portofele în tramvaie. Oameni care nu respectau nicio lege: nici pe cea a oamenilor, nici pe cea a criminalilor.

Mai târziu am aflat că a murit, fiind ucis chiar de tovarășii lui care îl aruncaseră din tramvai în mers.

•

Gheka s-a vindecat repede și nu i-a rămas niciun semn de pe urma fracturii. Mai târziu s-a înscris la facultatea de medicină.

Fima, spre nefericirea lui, a fost dus de familia lui în Israel. Mi s-a povestit că, atunci când au încercat să-l urce în avion, a început să protesteze, strigând că e o adevărată rușine pentru un marinar să călătorească zburând. A bătut un ajutor de pilot și doi vameși. Până la urmă au trebuit să-l adoarmă cu un sedativ.

Ivan a continuat să cânte la vioară în restaurant, iar după o vreme a găsit o modalitate de a se consola în lipsa prietenului său: a cunoscut o fată și s-a mutat cu ea. De altfel, se zvonea

demult printre fetele din oraș cum că Ivan ar mai fi fost înzestrat de natură și cu un alt talent în afară de cel muzical.

Falangă a trăit o scurtă perioadă în cartierul nostru, apoi s-a alăturat unei bande siberiene ce jefuia bănci, iar la urmă s-a stabilit în Belgia, căsătorindu-se cu o femeie de acolo.

•

După gâlceava din cartierul Feroviar, timp de câțiva ani mă întâlneam prin oraș cu băieți pe care nu-i cunoșteam, dar care mă salutau spunându-mi:

— Am fost și eu acolo în ziua aia.

Unii îmi arătau tăieturile din spatele genunchilor, cicatricele de pe coapse, spunându-mi cu o oarecare mândrie:

— O recunoști? E opera ta.

Cu mulți dintre ei am rămas în relații bune. Din fericire, în ziua aceea nu a murit nimeni, deși îl lovisem destul de grav pe unul dintre ei, rănindu-l chiar deasupra ficatului.

•

Bunicul Kuzia, după ce a aflat de la Bârnă cum mă purtasem cu nepoții lui Funie, m-a felicitat în felul său. Cu un zâmbet furiș și o singură frază:

— Bravo, Kolîma, o vorbă bună taie și spintecă mai abitir decât orice cuțit!

•

Cadouri de ziua mea n-am primit în anul acela. Tata era supărat pe mine și continua să-mi repete: „Nici de ziua ta nu ești în stare să stai locului”, iar mama se simțea jignită că-i ascunsesem ce mi se întâmplase în ziua aceea, încât cu toată zarva asta, nimeni nu mi-a dăruit nimic, cu excepția unchiului Vitali, care mi-a adus o minge de fotbal din piele, foarte frumoasă, dar pe care câinele meu a făcut-o bucățele chiar în noaptea aceea.

Nici urmă de cadouri, și pe deasupra o frumusețe de rană care mi-a dat ocazia să reflectez, să înțeleg mai bine și să-mi dau seama ce viață duceam.

După atâtea gânduri și discuții lăuntrice, am ajuns la concluzia că nimic nu se rezolvă numai cu pumnii și cuțitul. Așa că am trecut la pistol.

Penitenciarul de minori

Într-o seară mă întorceam spre casă cu Mel. Era cald, ne aflam la sfârșitul lui august. Veneam din cartierul Centru și aproape că ajunsesem în Lunca Fluviului când dintr-o livadă aflată la câțiva metri și-au făcut apariția trei băieți de vreo șaisprezece ani, beți morți, cu sticle goale în mână.

Din zecile de înjurături ce le ieșeau pe gură, mi-am dat imediat că urma să izbucnească o ceartă.

Cu voce tristă și liniștită, Mel a zis:

— Doamne, încornoraților ăștia ne mai lipseau... Kolîma, o singură mișcare dacă fac spre noi, îi omor, pe cuvântul meu... a zis și și-a vârât mâna în buzunar de unde a scos încet cuțitul. L-a dus la șold, a apăsat butonul, lama a țâșnit, după care l-a ascuns la spate. Eu am procedat la fel ca el, numai că am ascuns mâna cu cuțitul în față, sub tricou, prefăcându-mă că-mi strâng cureaua.

— Sper spre binele lor că o să aibă destulă minte să n-o facă, cui îi mai trebuie necazuri la ora asta... am zis în timp ce ne continuam mersul.

La un moment dat, când trecusem de ei, unul dintre ei a spart sticla goală în spinarea lui Mel. Am auzit un zgomot neobișnuit, ca un bulgăre de zăpadă care se izbește de-un zid. Imediat după aceea, am auzit un zgomot firesc, la care mă așteptam: cel al unei sticle care se sparge căzând pe jos.

Într-o clipă, înainte să apuc să mă dumiresc, Mel sărise deja la unul dintre ei, iar ceilalți doi îl înconjurau, încercând să-l lovească cu sticlele. M-am apropiat de primul pe care l-am văzut și l-am înjunghiat în șold. Celălalt a spart sticla și mi-a tăiat fața cu un ciob care-i rămăsese în mână. M-am înfuriat și l-am înjunghiat de câteva ori în picior. În clipa aceea am auzit în spatele meu zgomotul unui încărcător de Kalașnikov și imediat după aceea, o rafală de gloanțe. M-am aruncat la pământ, din instinct. O voce a strigat:

— Aruncați armele departe de voi! Mâinile sus, picioarele depărtate, fața în jos! Sunteți arestați!

M-am simțit de parcă aș fi căzut într-un puț fără fund.

„Nu, imposibil, orice altceva, numai asta nu.”

•

În așteptarea unor cercetări ulterioare, timp de fix două săptămâni am fost închis în închisoarea provizorie din cadrul secției de poliție de la Tiraspol. Cei trei agresori își retrăseseră plângerile după ce tatăl meu trimisese acasă la ei oamenii potriviți.

Mel a ieșit după o săptămână fiindcă nu folosise cuțitul.

În schimb, eu îl folosisem: cuțitul meu fusese găsit la locul faptei și, chiar dacă victimele nu aveau nicio pretenție din partea justiției, aceasta se mulțumea cu rapoartele polițiștilor care ne arestaseră și amprentele mele găsite asupra armei.

Procesul a fost rapid ca fulgerul: acuzarea a pretins trei ani de închisoare într-un penitenciar de minori de maximă siguranță. Avocatul – care era un reprezentant legal plătit de stat, dar care, în ciuda acestui fapt, își făcea bine treaba, poate și fiindcă, după cum am aflat eu, primise o grămadă de bani de la ai mei – a insistat asupra detaliilor cazului: absența de reclamații din partea victimelor, comportament exemplar în timpul primei mele condamnări efectuate la domiciliu și mai ales imposibilitatea de a dovedi că arma îmi aparținuse. Aș fi putut s-o găsesc pe loc, poate chiar s-o iau de la victimele însele, care în cea de-a doua declarație se declaraseră „agresori”. La sfârșit, judecătoarea, o femeie în vârstă și plinuță, a anunțat cu un glas de înmormântare:

— Un an de detenție în colonia cu regim sever pentru minori, cu posibilitate de eliberare înainte de termen – după cinci luni de detenție – pentru bună conduită.

Nu eram deloc speriat sau surprins. Îmi amintesc că mă simțeam de parcă aș fi mers în excursie, în vreo tabără pe undeva, ca să mă odihnesc puțin și apoi să mă întorc acasă. Ba chiar mă simțeam de parcă aș fi făcut ceva ce așteptam dintotdeauna, ceva măreț și important.

•

Și astfel m-au dus la închisoare, într-un loc care se numea „De Piatră”, o închisoare mare cu mai multe corpuri și subunități, o construcție veche de pe vremea țarului, cu trei etaje. Fiecare etaj avea cincizeci de camere, toate la fel de mari, a câte șaptezeci de metri pătrați fiecare. În fiecare cameră erau două ferestre, sau mai bine zis două găuri, fără ramă sau geam, doar

cu o bucată de fier fixată la exterior, cu mici găuri în ea prin care să poată intra aerul.

M-au însoțit într-o cameră de la etajul trei. Ușile de fier s-au deschis în fața mea, iar gardianul a zis:

— Haide, intră fără teamă, ieși fără să plângi…

Am făcut un pas, iar ușile s-au închis în spatele meu zgomotos. Mă uitam înăuntru și nu-mi venea a crede ochilor:

Camera era ticsită cu paturi de lemn pe trei nivele, înghesuite unele în celelalte încât de-abia aveai loc să treci printre ele. Băieții stăteau întinși în paturi sau se plimbau în jurul lor, goi și transpirați, într-un aer impregnat cu miros de latrină, fum de țigară și fel de fel de alte emanații respingătoare, rezultând un miros de cârpă murdară care începe să putrezească.

Se vedea doar jumătate de cameră, iar la un metru și jumătate de podea aerul începea să devină din ce în ce mai dens, transformându-se până la tavan într-un fel de nor de abur.

Stăteam în picioare și încercam să mă dumiresc ce să fac. Cunoșteam foarte bine regulile din închisoare, știam că nu trebuie să fac nici măcar un pas în cameră până când nu aveam permisiunea autorităților din celulă, însă mă uitam în jurul meu și nu vedeam pe nimeni interesat de sosirea mea. Pe deasupra, hainele de pe mine mi se păreau din ce în ce mai grele din cauza umidității din interior. Brusc am simțit ceva căzându-mi în cap și am schițat un gest pentru a îndepărta lucrul respectiv, însă imediat după aceea am mai simțit și altele căzându-mi pe umeri. Atunci m-am scuturat ca să le dau jos.

— Nu te speria, sunt numai gândaci… În fața ușii sunt foarte mulți, însă înăuntru nu vin fiindcă le punem otravă sub saltele…

M-am uitat spre vocea care-mi vorbise și am văzut un băiat slab cu chiloți murdari și umezi, ras în cap, cu dinții din față lipsă și ochelari la ochi. Nu reușeam să-i spun nimic, parcă eram într-o bulă.

— Mă cheamă Piticul, sunt *șnîr*. Tu pe cine cauți? Zi-mi repede și ți-l găsesc imediat.

S-a apropiat puțin și a început să privească tatuajul de pe brațul meu drept. *Șnîr* înseamnă în jargon criminal cel care „se plimbă de colo-colo”: îl regăsești în toate închisorile rusești, este un individ care nu se bucură de respectul nimănui, care nu e considerat un criminal cinstit, fiind sclavul întregii celule și ducând mesajele de la un criminal la altul.

— Siberieni sunt pe aici? am întrebat pe un ton indiferent, pentru a-l face să înțeleagă că trebuia să știe unde-i e locul.

— Cum să nu fie? Filat „Albul” din Magadan, Keria „Iacutul” din Urengoi…

— Bine, l-am întrerupt eu fără fasoane. Du-te repede la ei și spune-le că le-a sosit un frate, Nikolai „Kolîma” din Bender…

S-a făcut deîndată nevăzut în labirintul de paturi. Îl auzeam spunând în timp ce alerga de la un pat la altul:

— Un nou sosit, e siberian… A sosit un siberian, altul… Un siberian, din Bender, acum a sosit…

Într-o clipă, toată celula era la curent.

După câteva minute, Piticul și-a făcut apariția dintre paturi. S-a sprijinit de zid, privind zona din care tocmai sosise. De acolo și-au făcut apariția opt băieți. S-au aliniat în fața mea. Vorbea cel din mijloc, care avea două tatuaje pe brațe: privindu-le, am aflat că provenea dintr-o bandă de tâlhari și că se trăgea dintr-o veche familie de urca siberieni.

— Așadar ești siberian? m-a întrebat pe un ton destins.

— Nikolai Kolîma, din Bender, am răspuns eu.

— Nu-mi spune, ești chiar din Transnistria… tonul lui căpătase o nuanță mai vioaie.

— Din Bender, din Lunca Fluviului.

— Eu sunt Filat Albul din Magadan. Vino, o să îți prezint restul familiei.

•

Penitenciarul de minori în care ajunsesem, în ciuda așteptărilor mele, nu avea deloc aspectul închisorilor serioase despre care auzisem vorbindu-se și pentru care mă pregătisem încă de mic. În închisoarea aceea nu se respecta nicio lege criminală, totul era haotic și cu totul în afara oricărui tipar de comunitate penitenciară existentă.

Condițiile dure de viață și lipsa de libertate, într-un moment atât de dificil din procesul de creștere al oricărei ființe omenești, complicau totul. Minorii erau extrem de furioși și deveneau adevărate bestii: erau răi, sadici, falși, cu o dorință nestăvilită de a semăna răul și de a călca în picioare tot ceea ce le amintea de viața în libertate. În locul acela nimeni nu era de încredere, violența și nebunia erau precum flăcările unui incendiu care le ardea mințile și sufletele.

Fiecare celulă adăpostea o sută cincizeci de băieți. Condițiile erau dezastruoase. Paturile nu erau suficiente pentru toți, așa că se dormea în ture. Exista o singură baie, în fundul celulei, și puțea într-un asemenea hal încât era suficient să te apropii și ți se și întorcea stomacul pe dos. Ventilația lipsea cu desăvârșire și singura sursă de aer erau găurile acelea din bucățile de fier fixate la cele două ferestre.

Înăuntru se respira foarte greu, așa că mulți băieți suferinzi, care aveau boli respiratorii sau cardiace, leșinau adesea și uneori nu se mai trezeau. La câteva săptămâni după sosirea mea, un băiat care avea probleme grave cu plămânii a început să scuipe sânge. Bietul de el, cerea de băut, însă ceilalți l-au izolat într-un colț și nu voiau să se apropie de el de teama tuberculozei. După o noapte petrecută pe jos, în băltoaca de sânge care se formase din cauză că scuipa încontinuu, am cerut administrației să-l transfere la spital.

Lumina era aprinsă mereu, zi și noapte. Trei becuri slabe iluminau interiorul unui fel de sarcofag din fier și sticlă groasă, prins în șuruburi de perete.

Robinetul era mereu deschis. Din el picura o apă albă ca laptele, caldă, aproape fierbinte, indiferent de anotimp.

Paturile erau pliabile, pe trei nivele, foarte înguste. Din saltele rămăsese doar învelișul, căptușeala fiind tocită, prin urmare se dormea direct pe suprafața tare de lemn. Fiindcă era mereu o căldură ca în iad, nimeni nu folosea păturile: le puneam sub cap, dat fiind că pernele erau la fel de subțiri ca saltelele, fără nimic înăuntru. Eu preferam să dorm fără pernă și să pun pătura sub saltea ca să nu-mi rup oasele pe lemn.

Nu exista niciun orar de respectat, eram lăsați în plata Domnului douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. De trei ori pe zi ne aduceau de mâncare: dimineața un pahar de ceai care aducea cu apa murdară, cu un gust slab din ceea ce poate fusese într-o viață anterioară ceai. Deasupra paharului așezau o bucată de pâine cu o bucățică de unt alb, alungit la bucătărie de către bucătarii ce furau alimentele, de parcă ei ar fi fost criminalii, și nu noi.

Având în vedere că la etajul al treilea, unde mă aflam eu, era corpul cu „destinație specială”, rezervat minorilor cei mai periculoși, nu meritam onoarea de a avea la masă linguri sau alte obiecte din metal. Întindeam untul pe pâine cu degetul.

Apoi îmbibam pâinea cu unt în paharul de ceai și o mâncam de parcă ar fi fost un biscuite. La urmă beam ceaiul cu grăsimea care plutea la suprafață: era foarte bun și hrănitor.

Trei băieți se așezau în dreptul deschizăturii din ușă: luau mâncarea din mâinile paznicilor, după care o pasau celorlalți. A lua ceva de la zbiri era considerat un lucru „necinstit”, iar persoanele care o făceau se sacrificau în numele tuturor; drept mulțumire pentru favoarea făcută, nimeni nu se atingea de ei, permițându-li-se să trăiască liniștiți.

La prânz mâncam o supă foarte ușoară, cu legume nefierte care pluteau prin farfurii ca aeronavele prin spațiu. Cei mai norocoși găseau câte o bucățică de cartof sau vreun os de pește ori de altă vietate. Asta la felul întâi. La felul al doilea primeam câte o farfurie de cașă: așa se numește în Rusia grâul fiert în apă și amestecat cu puțin unt. De obicei ne puneau în el bucățele de ceva ce semăna cu carnea, dar care aducea la gust cu talpa de pantof. De băut primeam tot ceai, la fel ca cel de dimineața, doar că mai puțin cald. Ne mai dădeau o bucată de pâine și obișnuita linguriță de unt, iar pentru a savura ospățul acela, ne dădeau chiar și câte o lingură adevărată. Lingurile erau însă numărate, iar dacă la sfârșit, după un sfert de oră cât trebuia să dureze masa de prânz, lipsea fie și una, echipa de la secția „educativă” intra în celulă și ne tăbăcea pe toți, fără să mai cerceteze fapta. Atunci, lingura era în sfârșit înapoiată, sau mai bine zis aruncată în direcția ușii de cineva care prefera să-și păstreze anonimatul, deoarece colegii lui de celulă l-ar fi torturat sau, cum se zice pe la noi, „i-ar fi făcut să sângereze chiar și umbra”.

La cină, din nou cașă, un pahar de ceai cu pâine și unt și din nou linguri, numai că de data asta timpul prevăzut pentru masă era de zece minute.

Mâncarea isca fel și fel de întâmplări. Grupuri de tembeli, uniți de dragostea comună față de violență și torturi, îi terorizau pe toți cei care stăteau singuri și nu făceau parte din nicio familie. Îi băteau și-i torturau în mod repetat, cerându-le să plătească un fel de „taxă” și obligându-i să le cedeze bună parte din porția lor.

De fapt, pentru a putea să supraviețuiești și să stai liniștit în penitenciarul de minori trebuia să te alături unei familii. O familie era alcătuită dintr-un grup de persoane care aveau

anumite trăsături în comun, de obicei aceeași naționalitate. Fiecare familie avea regulile ei interioare, iar băieții le respectau, încercând să-și ușureze viața. Într-o familie-tip se obișnuia să se împartă totul: cine primea un pachet de acasă dădea câte puțin și celorlalți, astfel încât cu toții să aibă în mod constant ceva provenit de afară; era foarte important din punct de vedere psihologic, ajutând la menținerea moralului.

Membrii aceleiași familii se apărau unii pe ceilalți, mâncau și își organizau timpul împreună.

Fiecare familie impunea și reguli speciale, obligații ce trebuiau respectate. De exemplu, în familia noastră siberiană era interzis să joci jocuri de noroc, să faci pariuri sau să participi la orice alt fel de activități cu celelalte familii. Iar dacă cineva îi făcea ceva unui siberian, întreaga familie se repezea asupra respectivului fără să țină seama că acela era singur. Îl snopeau în bătaie și apoi îl forțau să-și „săpunească schiurile", adică să ceară gărzilor să fie degrabă transferat în altă celulă, motivându-și cererea prin pericolul de moarte care îl pândea, un gest considerat de toți drept necinstit, deoarece, o dată transferat, nefericitul avea să fie disprețuit și maltratat de către toți.

•

Odată, unul din familia noastră, un băiat de doisprezece ani pe nume Aleksei, dar poreclit „Colț de Câine" a avut o neînțelegere cu unul din gașca simpatizanților Seminției Negre care se numeau *Vorișki* adică „Hoțașii", deoarece *Vor*, „Hoț", reprezenta în Semința Neagră numele autorității supreme. La închisoare, „Hoțașii" îi copiau întrutotul pe membrii Seminției Negre: trișau la cărți, puneau pariuri pe orice, întrețineau raporturi homosexuale, violându-i adesea pe cei mai slabi și terorizându-i, folosindu-i ca sclavi.

Pe scurt, Colț de Câine a plecat cu un alt siberian la baie (în închisoare nu te deplasezi decât însoțit, astfel încât dacă unui frate i se întâmplă ceva să nu fie singur) și, după cum prevede regulamentul, i-a anunțat pe toți cei aflați în celulă că se ducea să-și facă nevoile. Se obișnuiește să anunți, deoarece mulți cred că atunci când cineva merge la baie e interzis să bei și să mănânci în timpul acela, deoarece apa și mâncarea devin murdare, iar persoana care le atinge devine *zakontacenîi*, adică, în jargon criminal, contaminată: o categorie de persoane

disprețuite și maltratate, care stau pe treapta cea mai de jos a ierarhiei criminale, și de unde nu se mai pot ridica niciodată.

După ce Colț de Câine și-a făcut anunțul, un băiat din tagma hoțașilor, un cretin sadic pe nume Piotr, a spus că mai bine și-ar repeta Colț de Câine anunțul, deoarece el unul nu-l auzise bine.

Era o provocare clară la care Colț de Câine a răspuns cât se poate de amabil, sugerându-i să se spele mai bine în urechi dacă avea probleme cu auzul.

După aceea, Colț de Câine a mers la baie, și-a făcut nevoile și s-a întors în zona familiei sale siberiene.

După cină s-au prezentat la noi cincisprezece hoțași, spunând că trebuia să-l dăm pe Colț de Câine pe mâna lor, deoarece urma să fie pedepsit fiindcă jignise un criminal cinstit. Cum ideea noastră de cinste era foarte diferită de a lor, niciunuia dintre noi nu i-a trecut vreo clipă prin minte să-l dăm pe fratele nostru pe mâna lor. Fără să le dăm vreun răspuns, ne-am aruncat asupra lor și i-am bătut zdravăn. Cel mai mare dintre noi, Keria, poreclit „Iacutul”, care era un siberian pur sânge și avea trăsături indiene, a smuls cu dinții o bucată din urechea unuia dintre ei și a mestecat-o și înghițit-o de față cu toți. Am forțat dintr-un singur foc optsprezece persoane să ceară transferul, iar povestea asta a început să circule din celulă în celulă, zvonindu-se despre noi că eram canibali. După o lună, un băiat transferat de la etajul întâi în celula noastră ne-a povestit îngrozit că mai jos se zvonea că la etajul al treilea siberienii mâncaseră de viu un băiat și că nu mai rămăsese nimic din el.

•

Noi, siberienii, ne împrieteniserăm cu familia armeană. Pe armeni îi cunoșteam dintotdeauna, iar între comunitățile noastre existau relații strânse și numeroase asemănări. Făcuserăm un pact cu ei: în cazul în care ar fi izbucnit vreun scandal mare aveam să ne susținem reciproc. Astfel, puterea comunității noastre crescuse.

Sărbătoream zilele de naștere și celelalte sărbători împreună, iar uneori împărțeam între noi chiar și pachetele care ne soseau de acasă. Dacă îi trebuia cuiva ceva urgent, ca de pildă un medicament sau cerneală pentru tatuaje, ne ajutam reciproc fără prea multe discuții.

Eram prieteni buni cu armenii, dar și cu bielorușii, oameni cumsecade, și chiar și cu băieții care se trăgeau de la Don, din

comunitatea de cazaci: aveau o atitudine puțin cam militărească, însă aveau suflet mare și erau cu toții foarte curajoși.

În schimb, cu ucrainenii nu prea ne aveam bine: unii dintre ei erau naționaliști și urau rușii și, dintr-un motiv de neînțeles, chiar și cei care nu le împărtășeau sentimentele sfârșeau prin a-i susține. Pe de altă parte, relația noastră cu ucrainenii s-a înrăutățit considerabil după ce un siberian din altă celulă l-a omorât pe unul dintre ei. Până la urmă, între comunitățile noastre s-a născut o ură profundă.

Păstram distanța față de cei din Georgia, cu toții susținători ai Seminției Negre. Fiecare din ei voia cu orice preț să devină o autoritate, născocea mii de feluri de a se face respectat de ceilalți, organizând un fel de campanie electorală criminală pentru a câștiga voturi. Georgienii pe care i-am cunoscut acolo nu știau nimic despre prietenia adevărată sau despre fraternitate, trăiau împreună urându-se reciproc și încercând să-i ducă de nas pe ceilalți, să-i facă sclavii lor, folosindu-se de legile criminale și schimbându-le după cum le convenea. Doar așa aveau o speranță să ajungă căpetenii și să fie respectați de criminalii adulți din casta Seminția Neagră.

Susținătorii Seminției Negre erau majoritari și, printr-o politică de teroare, țineau sub control restul deținuților pe care ei îi numeau „tocuri”, un cuvânt ca oricare altul, care nu poate fi explicat în vreun fel, dar folosit pentru a evidenția simplitatea și ignoranța maselor. Tocurile erau deținuții normali, băieți care nu aparțineau nici unei comunități criminale, ajunși la închisoare printr-o întâmplare nefericită. Mulți dintre ei erau fii de alcoolici și fuseseră condamnați pentru vagabondaj, o infracțiune puțin respectată. Aceste biete suflete erau atât de neștiutoare încât stârneau mila tuturor. Susținătorii Seminției Negre, hoțașii, îi foloseau pe post de sclavi și îi maltratau, îi torturau dintr-o plăcere sadică și îi abuzau sexual.

Potrivit tradiției siberiene, homosexualitatea e o boală infecțioasă foarte gravă, deoarece distruge sufletul omenesc; așadar, noi am fost crescuți într-o ură deplină față de homosexuali. Această boală, care poartă la noi denumirea de „rău de carne”, se transmite prin privire, de aceea un criminal siberian nu va privi niciodată în ochi un homosexual. În închisorile de adulți, în locurile unde majoritatea deținuților e de

credință ortodoxă siberiană, homosexualii sunt forțați să-și ia viața, deoarece nu pot împărți aceleași spații cu ceilalți. După cum spune și proverbul siberian: „Cei cu rău de carne nu dorm sub icoane”.

Eu n-am înțeles în întregime această problemă a urii față de homosexuali, însă, din moment ce am fost educat astfel, stăteam în haită. O dată cu trecerea anilor am avut mulți prieteni homosexuali, oameni cu care am colaborat, am făcut afaceri și care îmi erau simpatici, îmi plăceau ca persoane. Și totuși nici până în ziua de azi nu am reușit să mă dezvăț de obiceiul de a numi poponar sau pederast pe cineva când vreau să-l insult, chiar dacă după aceea mă căiesc, ba chiar mă rușinez. Educația siberiană e cea care vorbește în locul meu.

Hoțașii îi disprețuiau pe homosexualii pasivi, deși aproape cu toții erau homosexuali activi. În celulele în care nu se aflau familii puternice, iar majoritatea băieților era lăsată în întregime de capul lor, hoțașii îi violau în grup, forțându-i să participe la adevărate orgii. Se purtau urât cu ei, îi jigneau și îi provocau în permanență, înjurându-i în fel și chip și obligându-i să trăiască în condiții inumane.

Adesea se întâmpla ca minorii să fie violați chiar de paznici, lucru care se întâmpla de obicei la dușuri. Dacă erai închis în regim comun puteai face duș o dată pe săptămână; în regim special însă, cum eram eu, doar o dată pe lună. Noi ne descurcam cum puteam folosindu-ne de sticle de plastic, făcând duș deasupra vasului de toaletă deoarece apă caldă aveam din belșug. Când mergeam în blocul unde se aflau dușurile parcă ne aflam în operațiune militară: mergeam apropiați, iar dacă aveam suferinzi sau bolnavi printre noi îi așezam la mijloc, deplasându-ne ca un pluton de soldați.

La duș izbucneau deseori bătăi violente, chiar și fără motiv, doar fiindcă exista uneori printre noi câte unul foarte nervos. Era suficient să-ți fure cineva locul că era sfârșitul lumii. Paznicii nu interveneau niciodată, lăsându-i pe tineri să-și descarce furia: stăteau și se uitau la ei și uneori chiar pariau pe ei cum se obișnuiește cu câinii de luptă.

Într-o zi, după o încăierare la dușuri între noi și georgieni, alergam după un tip care îmi smulsese din mână un prosop brodat de mama. La un moment dat dușmanul meu s-a oprit brusc și mi-a făcut semn să nu fac zgomot. Gestul lui îmi

stârnise curiozitatea, făcându-mă să mă gândesc la vreo capcană. Am încetat să fug și m-am apropiat de el încet, cu pumnii strânși, gata să-l lovesc, însă el mi-a arătat o cabină de unde se auzea un zgomot neobișnuit, ca și cum cineva ar fi frecat un obiect de fier de un perete cu faianță. Am intuit că se întâmpla ceva rău, aveam un presentiment ciudat, nu voiam să văd ce se afla dincolo de peretele acela.

M-am strecurat dintr-o cabină în alta împreună cu băiatul acela pe care cu o clipă în urmă l-aș fi omorât în bătaie, ascunzându-ne, apropiindu-ne din ce în ce mai mult de locul de unde venea zgomotul acela. Am simțit că-mi vine rău când am zărit priveliștea ce ni se înfățișa: un paznic gras, de vârstă mijlocie, cu pantalonii în vine, capul ridicat și ochii închiși, sodomiza la propriu un băiat mărunțel și slab care plângea înfundat și nici măcar nu încerca să scape din strânsoarea violatorului, ce îl țintuia în loc ținându-l cu o mână de gât și cu cealaltă de șold.

Zgomotul pe care îl auzisem venea de la mănunchiul de chei agățat la cureaua pantalonilor coborâți ai zbirului pedofil: cheile se frecau de podea la fiecare mișcare a sa.

Cred că am stat acolo doar o clipă, poate din pricina faptului că, îndată ce ne-am dat seama ce se întâmpla, am fugit în tăcere. În timp ce ne apropiam de dușurile comune unde prietenii noștri deja se spălau, eu i-am făcut georgianului semn să-și țină gura, iar el mi-a răspuns clătinând afirmativ din cap.

•

Paznicii nu erau cu toții la fel: unii aveau un strop de omenie în ei și nu se purtau urât cu noi, în sensul că, deși nu făceau niciun gest de umanitate față de noi, totuși nu ne băteau, nu ne umileau sau maltratau, iar asta ne era oricum de mare ajutor. Alții, în schimb, îi sileau pe minori să se prostitueze.

Era printre ei un zbir bătrân și scârbos: toată viața fusese paznic în închisorile de adulți, însă după ce studiase psihiatria infantilă ceruse să fie transferat într-o închisoare pentru minori. Dispunea de o foarte mare putere în închisoarea noastră. Chiar dacă era un simplu paznic, putea foarte bine concura cu directorul la acest capitol deoarece avea legături cu persoane ce se ocupau cu o nouă activitate sosită din afară o dată cu democrația, ca mod de viață liberă. Aceste persoane erau producătorii de filme pornografice pedofile și îi obligau pe minori

să se prostitueze, să întrețină raporturi sexuale cu străini, oameni sosiți din Europa sau din Statele Unite, oameni cu bani mulți și care, prin urmare, dețineau în noul sistem democratic o mare putere. Mulți băieți erau luați la anumite ore din celule și se întorceau a doua zi cu genții pline de mâncare și fel de fel de prostii, de pildă reviste colorate, creioane de colorat și alte fleacuri de care nimeni nu era interesat la închisoare. Colegilor de celulă le era interzis să-i atingă și să-i maltrateze, erau intangibili, nimeni nu îndrăznea să ridice nici măcar un deget asupra lor, deoarece cu toții știau că băieții aceia era curvele bătrânului paznic. Lui îi spuneam „Crocodilul Ghena”, după personajul dintr-un desen animat sovietic. Târfelor le puneam nume de femei. Banda lor stătea de obicei jos, în spate, lângă ușă, și ei stăteau mereu acolo.

Nimeni nu vorbea cu ei, trăiau complet izolați, ne prefăceam cu toții că nu existau. În plus, noi, siberienii îi consideram contagioși, de aceea evitam mai mult decât ceilalți orice formă de contact, chiar și cu lucrurile lor sau cu cei care intraseră în contact cu ei și lucrurile lor.

Odată, un tip de șaisprezece ani căruia i se zicea Pește, unul dintre hoțași, s-a hotărât să violeze o târfă, un băiat de paisprezece ani căruia îi spuneau toți „Marina”. Marina era luat în mod sistematic din celulă, însă într-o dimineață se întorsese cu urme de bici pe brațe și gâtul roșu de parcă cineva ar fi încercat să-l sugrume. Nu părea însă să se simtă rău, mânca fructe și citea benzi desenate. Pe scurt, Pește s-a dus la el și i-a cerut o bucată din fruct. Marina i-a dat o îmbucătură, Pește s-a așezat lângă el pe stinghie, au început să vorbească și la urmă el l-a convins să-i facă o felație în fața întregii celule.

Noi, siberienii, ne aflam în zilele acelea într-o situație aparte, tocmai ieșisem dintr-o încăierare și trebuia să stăm liniștiți o vreme, altfel – după câte înțelesesem de la cei din secția disciplinară – ne despărțeau și ne trimiteau în alte celule, unde aveam mari șanse să dăm de belea. Astfel, în timp ce Pește își îndesa organul genital în gura Marinei în fața întregii sale escorte și a tuturor idioților care veniseră să asiste la spectacol, noi stăteam la locurile noastre, negri de furie, deoarece nu puteam nici măcar să le spargem mutrele.

Strigătele de încurajare ale hoțașilor răzbăteau până la noi:

— Haide, poponarule, înghite-o pe toată!

— Bravo, Pește, pune-l să-ți înghită peștele!

— Deschide odată gura aia, că acuș mi-o bag și eu înăuntru!

În câteva clipe am înțeles că mai mulți voiau de la Marina același tratament de care se bucurase Pește.

Vocea firavă a lui Marina se auzea susurând pe o tonalitate vădit feminină, de care ți se făcea scârbă:

— Nu, băieți, lui i-am făcut-o fiindcă îmi plăcea de el, dar atât…

Însă nimeni nu mai putea opri mulțimea.

— Ce tot zici acolo, ia deschide gurița asta, drăguțo, bravo, așa, altfel îți sparg nasul ăla de poponar!

— Da, așa, suge-i-o bine, că apoi urmăm noi!

Se auzeau gemetele și din când în când strigătele celor căzuți în extaz. Marina tușea și scuipa. Alții strigau cu răutate:

— De ce scuipi, poponarule? Trebuie să înghiți, altfel îți sparg moaca!

Bietul Marina. Îți stârnea mila: plângea și, cu o voce subțire precum cea a unui bolnav grav care nu mai are putere să respire, se ruga de ei:

— Vă rog, nu mai pot, lăsați-mă în pace! Mai târziu v-o fac tuturor, numai lăsați-mă să mă odihnesc, vă rog…

— Mai târziu nu mai are niciun rost, poponarule, dacă ai obosit așază-te pe pat, numai vezi să stai cu burta-n jos!

Pește nu voia să se mai oprească.

Unul dintre ai noștri se pregătea să se ducă să-l ia la bătaie, însă l-am oprit: nu ne puteam permite să ne băgăm din nou în necazuri. Eram obligați să asistăm la toată scârboșenia aia. Niciunul dintre noi nu se uita, însă auzeam totul la perfecție, ne aflam la doar câțiva metri de scena violului. Am auzit cum îl aruncau pe Marina în pat, în timp ce cineva striga cu o voce plină de mândrie:

— Faceți-mi loc, vreau să fiu eu primul care i-o bagă în cur!

După câteva clipe, Marina a scos un fel de strigăt, însă după aceea a început să suspine, ca o fată când face dragoste. Paturile se zgâlțâiau, mișcarea se propaga de la unul la celălalt ajungând la noi sub forma unei bătăi ușoare, o legănare care parcă ne scotea din minți de furie. Dacă am fi putut, i-am fi făcut pe toți bucățele.

Cineva a spus:

— Haideți, băieți, să i-o băgăm și în gură pe rând, altfel se relaxează prea tare poponarul ăsta.

Și cu toții au început din nou să râdă și să glumească, iar Marina să implore, să promită că le-o va suge tuturor mai târziu și că va face tot ce vor ei dacă-l lăsau în pace atunci. Însă nimeni nu-l asculta. Din nou gemete, din nou strigătul celor care terminau în gura lui, din nou Marina tușind și scuipând, tușind și scuipând.

La un moment dat, cineva i-a dat primele palme, iar el a început să strige. L-au strâns de gât și continuau să-l violeze. Din când în când slăbeau strânsoarea și el reîncepea să tușească și să scuipe, încercând să le spună ceva, însă nu reușea din pricina tusei. Cu toții țipau de bucurie, erau fericiți, iar Pește le spunea celorlalți:

— Ei, ce părere aveți? E bună fata noastră? E a mea. Acum e a voastră pe gratis, însă de mâine trebuie să mi-o plătiți! Altfel n-aveți decât să v-o faceți singuri!

Tot delirul acesta a început spre ora nouă seara și a continuat toată noaptea. Paznicii n-au venit nici măcar o dată să vadă ce se întâmpla. Violatorii făceau cu rândul, se odihneau, apoi o lua de la capăt. Glumeau între ei:

— Hei, băieți, sunteți siguri că mai e viu?

— E, important e că încă mai e cald…

— E viu, ia uite cum suge!

Spre ora șase dimineața, petrecerea s-a terminat.

Toți râdeau și glumeau, iar Marina era întins pe pat, nemișcat, doar din când în când se mai auzea plângând și susurând ceva cu vocea lui de fetiță.

Peste trei zile, paznicii au venit din nou după el. Înainte însă, Pește i-a ținut un discurs serios ca să se asigure că nu avea să facă vreo plângere la secția disciplinară.

— Marina, dacă spui ceva, te omor cu mâinile mele… Taci și fii cuminte și nimeni n-o să se mai atingă de tine în afară de mine. De mine sau de cine mă plătește. Ai înțeles? Fără mine ăștia ți-ar rupe toate găurile, întocmai ca seara trecută!

Pește credea că fusese convingător și, îndată ce Marina a ieșit din celulă, a și început să stabilească cu prietenii lui cine avea să fie primul care să se bucure de el.

După câteva ore au sosit șase persoane de la secția disciplinară, împreună cu Crocodilul Ghena în persoană. I-au

strigat pe numele mic pe toți cei care luaseră parte la viol. Printre hoțași se răspândise panica. Unul protesta:

— Da eu n-am făcut nimic, eram acolo, da n-am făcut nimic.

Noi asistam la scena aceea cu interes.

Când paznicul a terminat de citit numele de pe listă, s-a auzit vocea scârboasă a Crocodilului Ghena:

— Ăștia-s toți? Înainte, așezați-vă în rând unul câte unul.

În formația aceea au părăsit celula. Timp de două zile nu s-a știut nimic despre ei, în aer plutea tensiunea așteptării: deși nimeni nu vorbea, mulți se temeau de ceea ce li s-ar fi putut întâmpla.

În noaptea celei de-a treia zile, în timp ce noi toți dormeam, ușile s-au deschis și au intrat hoțașii. Paznicii ne-au interzis să ne ridicăm, iar noi, întinși în paturi, ne străduiam să vedem ce pățiseră. Când ușile s-au închis, au început văicărelile: unii dintre ei plângeau, alții rosteau cu voce tare lucruri fără sens.

Am observat că mulți dintre ei luaseră înainte de toate un prosop și se duseseră să-l ude la robinet. Apoi i-am văzut trecând prin mijloc pe doi dintre ei: țineau prosopul umed sub chiloți, pe șezut. Câțiva au început să se certe pentru veceu:

— Lăsați-mă, lăsați-mă, nu mai pot, curge sânge…

Băieții noștri râdeau:

— Ia uitați-vă la poponarii ăștia împuțiți cum mai aleargă.

— Voiau să și-o bage în cur, dar pentru asta mai trebuie s-o și primească…

— Păi sigur, altfel ce fel de poponar mai ești? Un poponar pe jumătate?

— Hei, ia uitați-vă la ăla. I-a dat sângele de-a binelea!

— A meritat-o, nenorocitul, poponar împuțit…

Filat Albul al nostru s-a ridicat în capul oaselor și le-a strigat:

— Sunteți cu toții contaminați! Duceți-vă să dormiți lângă ușă, că nouă ne e silă să vă mai avem drept vecini!

Niciunul dintre hoțași n-a îndrăznit să i se împotrivească, erau înspăimântați, probabil trăiseră o experiență cu adevărat marcantă. Și-au adunat lucrurile și, ascultători, s-au mutat în colțul de lângă ușă.

— Ia te uită, o migrație de poponari! a zis atunci unul dintre ai noștri.

Noi am izbucnit cu toții în râs.

A doua zi, punând cap la cap zvonurile care circulau și discuțiile dintre hoțași, am reconstituit întregul. În mare, Crocodilul Ghena îi dusese la etajul întâi, în camera folosită pentru întâlnirile cu părinții, o cameră spațioasă, cu multe paturi, în care, atunci când soseau, părinții puteau petrece o zi și o noapte împreună cu fiii lor. Acolo fuseseră violați timp de două zile și jumătate de prietenii Crocodilului Ghena, care pe deasupra filmaseră totul cu o cameră. Se spunea că lui Pește și altor câtorva le băgaseră înăuntru o sticlă și le sfâșiaseră anusurile făcându-le să sângereze.

Din clipa aceea, Pește a devenit un fel de umbră, plimbându-se prin cameră în tăcere și uitându-se mereu în podea. Se ducea să-și facă nevoile noaptea, iar ziua încerca să nu coboare deloc din patul lui.

•

Hoțașii profitau mai ales de băieții lipsiți de apărare și înspăimântați. De obicei îi duceau cu amenințările sau cu forța în colțul lor „negru”, un sector de paturi unde trăiau ei și unde se dădeau în spectacol unii în fața altora în torturi cât mai complicate și mai îngrozitoare.

Aproape zilnic violau câte unul, după care îl băteau și-l puneau să danseze pe podea, gol goluț, cu un sul de hârtie în fund. Mai înainte dădeau foc hârtiei și abia apoi îi porunceau sărmanului să danseze. Ritualul acela avea chiar și un nume: „a chema drăcușorul din iad”. Fiecare tortură purta un nume, aproape întotdeauna ironic.

„Lupta împotriva iepurelui”, de exemplu, se desfășura astfel: sărmanul nefericit era așezat în fața unui zid unde era desenat un iepure cu mănuși de box pe care trebuia să-l lovească cât putea de tare. Cu toții strigau: „Hai, mai tare!”, până rămâneau fără glas. Victima lovea zidul, iar după câteva minute pumnii i se umpleau de sânge. Atunci, ceilalți îl obligau să lovească zidul cu capul și picioarele, amenințându-l:

— Hai, poponarule, de ce te temi? E numai un rahat de iepure! Lovește-l mai tare cu piciorul, cu capul! Lovește-l sau îți facem fundul fâșii, ca pe-o cârpă!

Și bietul băiat cădea zdrelit, altfel îl obligau să se arunce cu tot corpul asupra iepurelui, de obicei însă el cădea primul, leșinând de durere. În clipa aceea îl abandonau la podea, zicându-i:

— Ești o târfă, o femeiușcă! Nu faci nici cât o ceapă degerată, ai lăsat un iepure să te doboare, îți dai seama? Când îți revii, o să te aranjăm ca pe-o fetiță frumoasă!

Și așa semănau hoțașii teamă și haos printre deținuți.

O altă tortură era „Zborul lui Gagarin”: victima era obligată să se arunce jos din patul cel mai înalt ținându-și picioarele cu mâinile și formând cu trupul un fel de minge. Uneori îi înfășurau capul într-un prosop ca să-l „protejeze” în clipa aterizării, dar oricum tortura aceasta se sfârșea cu oase rupte, iar nefericitul ajungea direct în spital.

Mai era și „Fantoma”: un băiat era forțat să se plimbe prin celulă cu o pătură în cap chiar și câteva zile la rând, timp în care toți se puteau apropia de el și lovi în orice clipă, iar el trebuia să răspundă:

— Nu știu nimic, fiindcă sunt o fantomă.

De obicei era lovit cu ceva tare, ca de pildă cu oala de ceai în care așezaseră o pungă cu zahăr ca să o facă și mai grea. Odată, într-o celulă de lângă noi, un băiat a fost omorât de o lovitură prea puternică în cap. A doua zi, în timpul orei de plimbare, respectivii se lăudau în curte și eu cu urechile mele i-am auzit râzând:

— Fantoma a fost prea slabă.

Administrația făcea să treacă toate violențele dintre minori drept incidente. „Cei căzuți noaptea din pat” erau foarte numeroși: mulți muriseră, alții rămăseseră schilodiți pe viață.

Nimeni nu îndrăznea să spună adevărul.

Noi, siberienii, eram împotriva oricărei demonstrații de perversiune sexuală, de putere sau de violență nejustificată, de aceea, când se întâmpla ca unul dintre noi să-i vadă pe hoțași pregătindu-se să tortureze pe careva, începea o bătaie serioasă, care deseori se termina rău.

În celula noastră, asupra bieților nefericiți domnea un ticălos sadic poreclit „Bulgarul”, unul dintre hoțași, fiul unui criminal din Semința Neagră și frate al unui *Blatnoi*. Bulgarul era un băiețandru mai degrabă slab, cam ca mine, doar că eu făceam gimnastică și multă mișcare, așa că dobândisem o oarecare rezistență la eforturile fizice, în timp ce el fuma și nu se mișca din loc, motiv pentru care semăna cu o mumie sfrijită. Chiar și pielea lui căpătase o culoare stranie, ca a bolnavilor de hepatită,

de aceea noi, siberienii, îi spuneam „Gălbejitul”, și nu „Bulgarul”.

Când a sosit Bulgarul în celula noastră, hoțașii au început să povestească legende despre el, ca să-i alimenteze mitul. Timp de o săptămână, numele lui fusese subiectul tuturor discuțiilor, și Bulgarul în sus, Bulgarul în jos, de parcă întreaga lume i-ar fi aparținut sau s-ar fi învârtit în jurul lui. Printre noi, siberienii, se spunea:

— Cu siguranță că nu-i decât un nenorocit, să sperăm doar că nu-i unul care aduce necazuri…

La două săptămâni de la sosirea sa, Bulgarul a reușit să se certe cu armenii, numindu-i „cururi negre” (așa îi numesc naționaliștii ruși pe toți cei veniți din Caucaz care au pielea mai închisă la culoare); a strigat că avea să se folosească de cunoștințele sale din lumea criminală ca să-i omoare pe toți. Era o paiață, un copil răsfățat, care cu siguranță nu văzuse nimic în afară de priveliștea ce se desfășura de pe genunchii tatălui, de unde nu coborâse niciodată înainte de a intra la închisoare.

Armenii ne-au povestit întâmplarea, iar noi i-am asigurat de susținere în caz de atac, garantându-le și sprijinul comunității siberiene din afara închisorii. Știam că, mai devreme sau mai târziu, între noi și hoțași avea să izbucnească un război, noi așteptam doar momentul potrivit și, mai ales, ocazia: cei care trebuiau să greșească erau ei, deoarece noi voiam să mergem până la capăt și să ne bucurăm de sprijinul adulților noștri, prin urmare noi trebuia să le dăm un motiv serios, încuviințat de legea criminală siberiană. Și acesta era un alt lucru care ne deosebea de ei. Hoțașii puteau să se ia de toți cei care nu aparțineau comunității lor, să încalce regulile de bună purtare și să facă lucruri mult mai grave, și totuși să se bucure de susținerea Seminției Negre: contând pe protecția lor, nu se dădeau în lături de la nimic. Noi aveam în schimb o lege foarte dură: orice greșeală comisă, orice jignire aduse unei persoane considerate cinstită de comunitatea noastră trebuia pedepsită. Nimeni, părinte sau prieten, nu-l proteja pe cel care încălcase legea.

Astfel, așteptam ca Bulgarul și banda lui de pederești (așa cum îi numeam noi pentru tendința lor către violențele homosexuale) să ne arate colții și să facă vreo greșeală, pe care noi am fi putut-o folosi ca pretext să-i tocăm ca pe carnea

crudă. Însă nenorociții aceia au depășit toate așteptările noastre.

•

Într-o zi, familia noastră era adunată în jurul „stejarului” (așa se numea masa zidită în podea din fiecare celulă). Potrivit unei înțelegeri, familiile sau „brigăzile” (cum se numesc cele inspirate într-o oarecare măsură de Seminția Neagră) se puteau reuni în jurul stejarului la o anumită oră pentru o anumită perioadă de timp. Deși fiecare celulă avea regulile ei, de obicei se stătea în jurul stejarului pentru a mânca, la orele meselor. Cei mai puternici se așezau în jurul stejarului primii, mâncau, discutau puțin și apoi eliberau masa pentru ceilalți, care erau mai slabi ca ei, dar mai puternici decât cei care urmau. Cei mai mulți deținuți nici nu stăteau la masă, mâncau în pat, deoarece altfel n-ar fi reușit să termine masa la timp. Să mănânci în jurul stejarului era un fel de privilegiu, subliniind puterea grupului căruia îi aparțineai. În celula noastră, noi eram cei care mâncau primii, împreună cu armenii și bielorușii. Cu totul, la acea masă nu puteau sta mai mult de patruzeci de persoane, însă noi stăteam șaizeci. O făceam pentru a demonstra celorlalți că alianța noastră domina acolo înăuntru asupra tuturor. Hoțașii care împărțeau celula cu noi nu prea înghițeau acest lucru, deoarece se simțeau pe locul al doilea și nu puteau face nimic; pe deasupra, hoțașii din alte celule îi luau mereu peste picior din această pricină. Însă a ne ataca pe noi era sinucidere curată, astfel că au găsit o scuză pentru a nu mai mânca la stejar: au început să spună că masa fusese contaminată, că cineva o spălase cu cârpa de șters pe jos și că, prin urmare, potrivit regulilor lor, acum n-o mai puteau atinge nici măcar cu un deget. Era o minciună, o poveste pe care o născociseră pentru a nu-și pierde demnitatea.

Așadar, în ziua aceea luam prânzul. Armenii aduseseră la stejar o bucată de brânză pe care unul dintre ei o primise de curând de acasă. După ce o tăiasem cubulețe, mâncam cu toții bucuroși: era un gust care sosea din libertate, o aromă bună, care mirosea a casă, a viața pe care toți abia așteptam s-o trăim din nou.

La un moment dat am auzit un strigăt. Eu eram cu fața la ușă, așa că n-am înțeles bine ce se întâmpla, însă am văzut un grup

format din frații mei siberieni de lângă paturi ridicându-se și anunțând cu furie:

— Oameni cinstiți! În timp ce noi mâncam ceea ce Domnul ne-a trimis pentru a rămâne în viață, nenorociții ăștia destupau pe careva!

„A destupa” însemna a viola. Ce se întâmplase era un lucru foarte grav. Ca fapt, desigur, dar nu numai: dacă de atâtea ori fusesem obligați să închidem ochii la extravagațele homosexuale ale hoțașilor, deși le disprețuiam, de data aceasta era imposibil. A întreține relații sexuale în timp ce în același spațiu, în celulă – care în limba criminală e numită „casă” –, oamenii mănâncă, citesc Biblia sau se roagă reprezintă o ofensă directă adusă legii criminale.

Ne-am ridicat și am alergat spre colțul întunecat al hoțașilor. Imobilizaseră la pat, dezbrăcat, un biet băiat ca mulți alții și, sugrumându-l cu un prosop – atât de tare încât se făcuse roșu la față și se străduia disperat să mai respire –, îi strigau că, dacă nu voia să stea locului să i-o tragă cât era viu, aveau s-o facă și mort.

Filat Albul l-a apucat pe unul dintre ei de guler – Filat era un băiat foarte puternic, dar fără inimă, cum spuneți voi, sau cu inimă rea, cum se zice în Siberia (și nu înseamnă neapărat același lucru). Pe scurt, n-avea niciun pic de milă pentru dușmani, așa că a început să-i care la pumni, iar pumnii lui era adevărate bile de oțel. În câteva clipe, respectivul și-a pierdut simțurile, iar fața lui s-a transformat într-o halcă de carne roșiatică. Filat avea amândouă mâinile pline de sânge.

Din paturile hoțașilor a pornit o ploaie de înjurături și amenințări de răzbunare, în care sunt de obicei foarte generoși.

Filat s-a apropiat de cel care se pregătea să-l violeze pe băiat și care încă mai avea chiloții în vine. Eram cu toții în chiloți în iadul acela încins, cu apele curgând pe noi, și, deși eram și noi tot în chiloți, eram pregătiți să-i facem bucăți pe nemernicii aceia.

Filat l-a smucit de braț pe violator și apoi a început să-l izbească de colțul patului. Respectivul a început să strige:

— Sunt Bulgarul, ai îndrăznit să ridici mâna asupra Bulgarului, sunteți martori cu toții! Ești ca și mort! Să-i spuneți fratelui meu, o să-i omoare toată familia.

Țipătul lui aducea cu fluierul ruginit al unui zbir beat de la țară. Nimeni nu-l lua în serios.

Filat a încetat să-l mai izbească de pat și a slăbit strânsoarea, iar respectivul a căzut jos împleticindu-se. După ce s-a recules s-a ridicat în picioare și a spus:

— Numele tău, cretinule, spune-mi numai numele tău și chiar în seara asta frate-meu o să-i spintece burta maică-tii…

La auzul cuvântului „mamă”, un pumn puternic a zburat în direcția lui. Am auzit un zgomot ciudat, ca și cum undeva, în depărtare, ar fi plesnit o așchie de lemn. Dar nu era niciun lemn, era nasul Bulgarului. Acum el zăcea la pământ, fără simțire.

Filat l-a privit o clipă, apoi i-a dat un șut drept în față, apoi încă unul, și încă unul, și încă unul. De fiecare dată capul său ricoșa atât de departe de umeri încât părea să nu mai fie prins de coloana vertebrală, craniul și corpul fiind parcă separate, iar între ele gâtul era doar un fir subțire, făcut din cauciuc.

Filat le-a zis tuturor:

— Nu vă mai ajunge să faceți labă? Nu mai aveți răbdare să vă liberați ca s-o faceți cu fetele? Acum vă plac cururile, v-ați făcut poponari cu toții?

La auzul ultimului cuvânt, din paturi s-a înălțat un sunet de mirare: a jigni un grup de persoane este foarte grav, iar potrivit legii criminale e un lucru greșit. Însă Filat fusese viclean: înaintase jignirea sub forma unei întrebări, iar potrivit legii noastre, în astfel de situații, mai ales dacă mai înainte a fost batjocorit numele mamei, o umbră de jignire adusă grupului e chiar indicată.

Fără să mai adauge nimic, Filat a pus un picior pe organele genitale ale Bulgarului, reduse penibil ca dimensiune pe acel corp inert, și a început să le strivească cu toată puterea. Apoi s-a năpustit asupra Bulgarului ca un nebun și, lansând un strigăt înfricoșător, a sărit de mai multe ori pe abdomenul lui, până am auzit cu toții un crac înspăimântător. Nu mă pricepeam deloc la anatomie, însă îmi era clar că fusese osul bazinului cel care se rupsese.

Hoțașii stăteau muți, înspăimântați. Filat le-a zis tuturor:

— Aveți un minut ca să vă săpuniți schiurile, iar dacă vreunul din voi îndrăznește să mai rămână în casa asta, o să aibă același sfârșit ca…

N-a mai apucat să termine propoziția, că hoțașii au sărit din paturi și s-au repezit la ușă, strigând și bătând cu pumnii în fier:

— Gărzi! Ajutor! Ne omoară! Mutați-ne! Repede, cerem să ne mutați!

După câteva minute, ușile s-au deschis și înăuntru au intrat gărzile din echipa disciplinară, înarmate cu bâte. I-au luat pe cei doi răniți, târându-i ca pe niște saci de gunoi și lăsând în urmă o dâră groasă de sânge. Apoi au început să-i zvârle afară pe hoțași.

•

Săptămâna următoare a sosit o scrisoare de afară. Spunea că Bulgarul murise la spital și că fratele său le ceruse siberienilor să facă dreptate, dar că ei îl refuzaseră degrabă. El a început să amenințe că se va răzbuna și atunci aceștia l-au ucis dând peste el cu mașina. Încercase să scape de asasinii săi, însă nu reușise. Lângă cadavru, pentru a nu lăsa loc de dubii, fusese lăsată o centură siberiană.

•

Și astfel luase sfârșit războiul, nimeni nu mai voia să se răzbune și cu toții stăteau liniștiți și cuminți. După câteva luni în celula noastră au sosit alți hoțași, însă față de noi nu mai făceau nicio greșeală.

Timp de nouă luni am stat în locul acela, în celula aceea, în familia siberiană. După nouă luni am fost liberat pentru bună purtare, cu trei luni mai devreme. Înainte să plec i-am salutat pe băieți și ne-am urat noroc, așa cum cere tradiția.

O dată ce m-am regăsit în libertate, am visat deseori la închisoare, la băieți, la viața aceea. Deseori mă trezeam cu strania senzație că mă aflam încă acolo. Când îmi dădeam seama că sunt acasă mă bucuram, bineînțeles, însă simțeam și o stranie nostalgie, uneori de-a dreptul o părere de rău care îmi rămânea în suflet o bună bucată de vreme. Gândul că nu mai aveam alături pe niciunul dintre prietenii mei siberieni era un gând urât. Încetul cu încetul mi-am reluat viața, iar chipurile acelor băieți au devenit din ce în ce mai vagi.

Despre mulți dintre ei n-am mai aflat nimic. Mult mai târziu l-am întâlnit la Moscova pe Keria Iacutul, care mi-a povestit câte ceva despre ceilalți, însă nici el nu se mai învârtea în acel mediu, era garda de corp a unui bogat om de afaceri și nici prin gând nu-i trecea să revină la viața criminală.

Mi-a făcut o impresie bună, am vorbit puțin, rememorând vremurile familiei noastre siberiene, după care ne-am despărțit. Niciunul dintre noi nu i-a cerut celuilalt adresa: făceam amândoi parte din acel trecut pe care nu ți-l amintești cu plăcere.

Xiușa

Xiușa era o fată foarte frumoasă, cu trăsături tipic rusești. Era înaltă, blondă, bine făcută, cu fața plină de pistrui și ochii de un albastru închis adânc.

Era de aceeași vârstă cu mine și trăia cu o mătușă, o femeie cumsecade căreia toți îi spuneam tanti Anfisa.

•

Încă de mic am fost înconjurat de adulți și de copii handicapați, precum dragul meu prieten Boris, mecanicul, al cărui sfârșit tragic deja vi l-am povestit. Mulți bolnavi mintal locuiau în zona noastră și au continuat să se mute în Transnistria până în anii nouăzeci, când legea care interzicea ca bolnavii psihic să fie ținuți acasă a fost anulată.

Acum îmi dau seama că educația siberiană a sădit în mine un profund simț al acceptării persoanelor care, în afara societății mele natale, sunt definite ca anormale, anomale, nenormale. Dimpotrivă, în ceea ce mă privește, n-am considerat niciodată acest lucru ca fiind anormal.

Am crescut alături de bolnavi psihic și am învățat de la ei multe lucruri, încât am ajuns la concluzia că au înăuntrul lor o puritate naturală, ceva ce nu poți simți cu adevărat dacă nu te eliberezi de greutatea terestră.

•

Xiușa era o prietenă deosebită a mea.

Îmi amintesc ziua când am văzut-o pentru prima oară. Mergea spre casa noastră cu pasul ei puțin timid și totodată ferm și hotărât: părea un animal sălbatic care saltă prin pădure. Eu stăteam alături de bunicul meu pe o bancă. Când s-a apropiat de noi, bunicul a privit-o puțin și a zis, ca și cum i-ar fi spus cuiva pe care eu nu reușeam să-l văd:

— Mulțumesc că ai trimis un înger printre noi, păcătoșii.

Am înțeles că era vorba de o fată „dorită de Dumnezeu”, cum se zice pe la noi, una care în altă parte ar fi fost numită pur și simplu nebună.

Suferea de o formă de autism și așa fusese dintotdeauna.

— Ea a suferit pentru noi toți, la fel ca Domnul Nostru Iisus Hristos, mi-a zis bunicul.

Și eu eram de acord cu el, nu pentru că aș fi înțeles motivul suferinței Domnului Nostru, ci pur și simplu pentru că învățasem că în familia mea, pentru a supraviețui și a avea posibilitatea să evoluezi, trebuia să fii de acord cu bunicul, chiar și în situațiile care depășeau limita capacităților tale intelectuale, altfel nu puteai merge înainte.

•

Ca mulți copii și adulți doriți de Dumnezeu, Xiușa petrecea mult timp la noi acasă: intra și ieșea oricând voia, uneori stătea până noaptea târziu, când tanti Anfisa venea să o ia.

Xiușa era comunicativă, ba chiar guralivă uneori. Îi plăcea să-i țină pe toți la curent cu ultimele vești pe care le auzise prin preajmă.

Fusese educată de criminali, așa că era conștientă că zbirii erau răi, iar cei care trăiau în zona noastră erau buni, și că noi toți eram o familie.

Lucrul acesta țesuse o pânză de protecție în jurul ei, iar ea se simțea liberă să existe.

Chiar și când a crescut, Xiușa a continuat să intre în casa noastră după bunul plac ca și mai înainte. Fără să ceară voie nimănui, începea să gătească ce avea chef, ori se ducea în grădină s-o ajute pe mătușa mea, sau pur și simplu stătea și se uita la mama cum împletea.

Deseori mergeam împreună pe acoperiș, unde bunicul meu își ținea porumbeii. Ei îi plăceau mult porumbeii, iar când îi vedea cum țopăiau și mâncau începea să râdă și să întindă mâinile ca și cum ar fi vrut să-i atingă pe toți deodată.

Împreună cu bunicul, le dădeam drumul să zboare. Mai întâi bunicul lua o porumbiță, mică și cu penajul rar și șters, căreia îi dădea drumul. Porumbița începea să urce în aer, zburând din ce în ce mai sus, iar când devenea mică cât un punct pe cer, bunicul ne înmâna un mascul frumos, cu penajul bogat și lucios, o minunăție de porumbel. La semnalul bunicului, îi dădeam drumul în aer, și atunci porumbelul urca spre porumbiță, făcând rotocoale prin aer pentru a-i atrage atenția. Dădea tare din aripi, cu un zgomot care amintea de bătaia palmelor. Să fi văzut cum râdea Xiușa atunci: ea era adevăratul spectacol!

Îi plăcea să imite gesturile și vorbele bunicului. Când vedea câte un porumbel frumos, vreo achiziție nouă, își ducea mâinile la piept întocmai ca bunicul Boris, leit el, și spunea cu aceeași tonalitate în glas, ca și cum ar fi cântat:

— Dar ce minunăție de porumbel avem aici, parc-ar fi coborât chiar de la Domnul!

Ne făcea pe toți să izbucnim în râs prin capacitatea ei de a imita felul de a gesticula al bunicului și pronunția lui specific siberiană, iar ea râdea laolaltă cu noi, înțelegând că făcuse ceva frumos.

•

Xiușa nu avea părinți și nici alte rude, iar mătușa ei nu-i era cu adevărat mătușă, dar își spunea astfel pentru a simplifica situația. Mătușa Anfisa avea un trecut de *klava* sau *jentriașka* sau *saharnaia*: așa sunt numite în jargonul criminal femeile care au făcut închisoare și care, o dată eliberate, se stabilesc la casa lor cu ajutorul criminalilor, găsesc o slujbă obișnuită, prefăcându-se că duc o viață cinstită pentru a nu atrage asupra lor atenția poliției. Pentru criminalii aflați în dificultate – precum cei căutați de poliție sau evadați – ele sunt un punct de sprijin în lumea civilă, și datorită lor reușesc să comunice cu prietenii și să obțină diverse ajutoare pentru care e nevoie de medierea unei persoane curate și care să nu trezească suspiciuni. Aceste femei sunt foarte respectate în lumea criminală și deseori ele dețin afaceri criminale secundare, precum traficuri mărunte sau negoțuri cu mărfuri furate. Potrivit legii criminale, ele nu se pot căsători, deoarece trebuie să rămână soțiile lumii criminale. Fosta URSS e plină de astfel de femei: lumea spune despre ele că nu s-au căsătorit fiindcă au trăit experiențe traumatizante cu bărbații, însă adevărul e de fapt altul. Trăiesc în locuri izolate, în afara orașului, în cartiere liniștite, iar în apartamentele lor nu există nicio urmă a lumii de care sunt legate în mod strâns și definitiv.

Adresele acestor femei nu apar pe nicio listă și, în orice caz, nu-ți e de niciun ajutor să le cunoști, deoarece la ele trebuie să fii trimis de cineva, de un criminal cu autoritate; nu-ți vor deschide niciodată ușa dacă n-au fost anunțate la timp că vei sosi sau dacă nu recunosc semnătura de pe brațul tău.

•

Înainte de a se muta în Transnistria, tanti Anfisa trăia într-un mic oraș din Rusia centrală și din când în când îi găzduia pe criminali în apartamentul ei. Se duceau la ea îndată ce ieșeau din închisoare din cel puțin două motive: pentru a petrece timpul în compania unei femei capabile să iubească așa cum e obișnuit un criminal și pentru a cere ajutor cu privire la noua viață, a-și regăsi prietenii și a obține vești despre lumea criminală.

Într-o seară, a sosit la ea un bărbat fugar, căutat de mult timp de poliție. Dăduse împreună cu banda sa mai multe jafuri la casele de economii, însă într-o zi făcuseră o greșeală, iar polițiștii reușiseră să le dea de urmă. Începuse o fugă aprigă: criminalii, scăpând și încercând să-și acopere urmele, s-au despărțit, împărțind prada. Fiecare o apucase pe drumul său, însă – din ceea ce știa tanti Anfisa – numai doi dintre ei reușiseră să scape, ceilalți fiind uciși în confruntările cu poliția. Grupul avea pe conștiință peste treizeci de morți, printre care agenți și gardieni, astfel încât pentru poliție era mai ales o chestiune de orgoliu să nu lase pe niciunul dintre hoți să scape și să le dea tuturor o pedeapsă exemplară, pentru a le tăia oamenilor pofta de a mai încerca să omoare zbiri.

Acest fugar se prezentase la Anfisa împreună cu o copilă de câteva luni. Îi povestise că planul său de a fugi traversând Caucazul, Turcia și Grecia se năruise din start: poliția pătrunsese în apartamentul său, ucigându-i soția (mama fetiței), însă el reușise să scape și acum ajunsese la ea, la Anfisa, trimis de un prieten.

I-o lăsase Anfisei pe fetița lui – împreună cu o geantă plină de bani, câteva diamante și trei lingouri de aur –, rugând-o să-i poarte de grijă. Ea acceptase, dar nu pentru bani: Anfisa nu putea avea copii și, ca orice femeie care dorește să aibă, nu putuse rezista.

Omul îi spusese că, dacă voia să trăiască liniștită, trebuia să dispară. O sfătuise să meargă în Transnistria, în orașul Bender, tărâmul criminalilor, unde el avea relațiile potrivite și unde nimeni nu putea s-o găsească sau să-i facă vreun rău.

Chiar în noaptea aceea, Anfisa, cu o geantă plină de bani și de-ale gurii și cu micuța în brațe, pornise spre Transnistria. Mai târziu a aflat că tatăl fetiței fusese ucis într-un schimb de focuri cu poliția, în timp ce încerca să ajungă în Caucaz.

Anfisa nu știa nici măcar numele fetiței, deoarece în toiul acelei agitații, tatăl uitase să îi spună cum se numea fetița lui. Așa că hotărâse să-i dea numele sfintei ocrotitoare a părinților, Sfânta Xenia: „Xiușa”, cum îi spuneam noi cu afecțiune.

•

Încă de la început, Anfisa a înțeles că Xiușa era diferită de ceilalți copii, însă acest lucru nu a împiedicat-o să fie mândră de ea: cele două aveau o relație deosebită, formând o adevărată familie.

Xiușa mergea mereu unde voia, numai ea știa unde, și pretutindeni găsea uși deschise și oameni care țineau la ea.

Uneori, autismul ei se accentua mai mult ca de obicei: câteodată se bloca și rămânea pe loc o bună bucată de vreme, privind în depărtare, ca și cum s-ar fi concentrat asupra unui lucru aflat la mare distanță. În acele clipe, nimic n-o putea trezi sau aduce în fire. Dintr-odată ieșea din acea stare și se pornea să facă ce începuse mai înainte.

În zona noastră locuia un doctor bătrân care avea o teorie a sa despre Xiușa și despre momentele ei de absență.

Era un medic deosebit și un om care iubea literatura și viața. Îmi împrumuta multe cărți, mai ales ale scriitorilor americani interziși în Uniunea Sovietică, dar și traduceri necenzurate ale clasicilor europeni, precum Dante.

Pe vremea lui Stalin fusese închis într-un gulag deoarece ascunsese în apartamentul său o familie de evrei care, ca mulți evrei din anii aceia, fuseseră declarați dușmani ai poporului. Deoarece colaborase cu dușmanii poporului, se alesese cu o condamnare grea cu caracter politic și, ca mulți alți prizonieri politici din vremea aceea, fusese trimis într-un gulag împreună cu deținuții obișnuiți, care îi urau pe cei politici. Încă din timpul călătoriei pe tren spre lagăr, el se dovedise util comunității din afara legii, repunând la loc oasele rupte ale unui criminal important, bătut cu sălbăticie de soldații din gardă. În lagăr fusese declarat oficial *lepila*, doctor al criminalilor.

După mai mulți ani petrecuți în gulag stabilise o relație atât de strânsă cu comunitatea criminală, încât, deși nu era criminal, când fusese eliberat nu se mai simțise ca aparținând lumii civile. Hotărâse așadar să-și continue viața în comunitatea criminală și de aceea venise în Transnistria, în zona noastră, unde avea un prieten.

Acest doctor era un tip foarte interesant deoarece era complex, alcătuit din mai multe straturi: era medic, un intelectual care păstrase finețea și rafinamentul unei persoane cu pregătire universitară, dar și un bărbat cu un trecut de pușcăriaș, prieten al criminalilor, a căror limbă o vorbea la perfecție și cărora le semăna aproape în toate.

În fine, în ceea ce o privea pe Xiușa, el susținea că era foarte important să nu fie deranjată în timp ce stătea nemișcată, dar mai ales trebuia ca atunci când ea se întorcea la realitate să găsească totul în jurul ei întocmai cum fusese înainte de se desprinde de aceasta.

De aceea, noi, băieții, știam că nu trebuie s-o atingem când era în acea stare. O știam și încercam din răsputeri s-o protejăm pe Xiușa noastră de orice posibilă traumă, însă, cum fac deseori tinerii, de câteva ori chiar am exagerat în a urma sfaturile doctorului.

De exemplu, odată ne plimbam cu barca: eram trei plus Xiușa, înaintam pe fluviu contra curentului și la un moment dat s-a oprit motorul. Am băgat vâslele în apă, însă după câteva minute am observat că Xiușa se schimbase, stătea așezată cu spatele drept și capul nemișcat, ca o statuie, și fixa necunoscutul… Atunci noi, deștepți nevoie mare, am început să vâslim contra curentului ca nebunii fiindcă ne temeam că, dacă la trezire Xiușa ar fi găsit peisajul din jur schimbat, sănătatea i-ar fi fost grav afectată.

Am vâslit ca disperații timp de o jumătate de oră și, deși făceam cu rândul, eram epuizați, iar lumea ne privea de la mal încercând să înțeleagă ce fac acei imbecili pe o barcă în mijlocul fluviului chiar acolo unde e curentul mai puternic și de ce încearcă să vâslească împotriva curentului ca să rămână mereu în același loc.

Când Xiușa s-a trezit am respirat cu toții ușurați și ne-am întors repede acasă, deși ea continua să ne roage să mai mergem puțin…

Țineam nespus la Xiușa, era surioara noastră.

•

Când am ieșit din închisoare după cea de-a doua condamnare a mea, am ținut-o tot într-o petrecere o săptămână întreagă. Apoi, am făcut o zi întreagă de saună, adormind sub aburul cald, parfumat cu extract de pin, care m-a făcut să mă lipesc de

scândura de lemn fierbinte. După aceea, m-am dus la pescuit cu prietenii mei.

Am luat patru bărci și mai multe plase de pescuit și ne-am dus departe: am urcat de-a lungul fluviului până la poalele dealurilor, unde începeau munții. Acolo, fluviul era mult mai lat, uneori nici nu puteai zări malul opus, iar curentul era mai slab: o întreagă câmpie plină de mici lacuri presărate printre arbori sălbatici și luminișuri și un parfum de flori și ierburi adus de vânt pe care dacă îl respirai te simțeai în paradis.

Noaptea pescuiam și ziua ne relaxam, făceam focul și pregăteam borș de pește sau pește copt în pământ, felurile noastre preferate. Vorbeam mult, iar eu povesteam ce văzusem la închisoare, întâmplările obișnuite din pușcărie, oamenii pe care îi întâlnisem și lucrurile interesante pe care le auzisem din gura altora. Prietenii mei mă puneau la curent cu ce se întâmplase în zona noastră în timp ce eu eram la închisoare: cine plecase, cine fusese închis, cine murise, cine se îmbolnăvise sau dispăruse; necazurile care se mai întâmplaseră pe la noi sau conflictele cu cei de prin alte zone, încăierările izbucnite în absența mea. Unul povestea despre condamnarea lui anterioară, altul despre ceea ce auzise povestindu-se de la rudele sale întoarse din închisoare. Și așa ne petreceam zilele.

După vreo zece zile, ne-am întors acasă.

Eu mi-am legat barca la debarcader. Era o zi frumoasă, caldă, deși bătea puțin vântul. Am lăsat totul în barcă: geanta cu săpunul, periuța de dinți și pasta, mi-am lăsat chiar și papucii, simțind nevoia să merg fără să car nimic. Mă simțeam bine, așa cum te simți când ești conștient că ești cu adevărat liber.

Mi-am așezat chipiul cu opt triunghiuri pieziș pe jumătatea dreaptă a capului, mi-am vârât mâinile în buzunar, atingându-mi cu mâna dreaptă briceagul, și am cules de pe malul fluviului un fir de iarbă aromatică pe care l-am strâns între dinți.

Și astfel, desculț, în compania prietenilor mei, am pornit cu pas relaxat spre casă.

Nici n-am pășit bine pe prima stradă din cartierul nostru că am și înțeles că se întâmplase ceva: oamenii ieșeau din case, femeile cu copii mici în brațe înaintau în spatele bărbaților, formând o coloană uriașă de persoane. Urmând mulțimea și grăbind pasul, am ajuns din urmă șirul și am întrebat imediat ce se întâmplase. Tanti Marfa, o femeie de vârstă mijlocie, soția

unui prieten de-ai tatălui meu, ne-a răspuns cu o față îngrozită, aproape terorizată:

— Fiii mei, ce nenorocire s-a abătut asupra noastră, ce nenorocire… Domnul ne pedepsește pe toți…

— Da' ce s-a întâmplat, tanti Marfa? A murit careva? a întrebat Mel.

Ea i-a aruncat o privire plină de durere și a spus ceva ce nu voi uita niciodată:

— Îți jur pe Iisus Hristos că nici când fiu-meu a murit în închisoare n-am suferit atâta…

Apoi a început să plângă și să bălmăjească ceva, dar nu se înțelegea nimic, mai puțin trei cuvinte: „rămășiță de avort", o insultă foarte gravă pentru noi, deoarece, în afară de a insulta persoana numită astfel, este insultat numele mamei, care potrivit tradiției siberiene e sacru.

Când o femeie, o mamă, insultă numele unei alte mame, înseamnă că persoana căreia îi e adresată acea jignire a făcut ceva cu adevărat teribil.

Ce se întâmpla? Nu înțelegeam nimic.

Pe deasupra, în câteva clipe, toate femeile care stăteau în rând au început să urle, să plângă și să rostească blesteme împreună cu tanti Marfa. Bărbații, după cum cere legea siberiană, le lăsau să urle și își păstrau calmul: doar privirile pline de ură, îngustele crăpături ale ochilor pe jumătate închiși de furie le trădau starea de spirit.

De tanti Marfa s-a apropiat nenea Anatoli, un bătrân criminal siberian care pe când era tânăr își pierduse într-o încăierare ochiul drept și de aceea i se spunea „Ciclopul". Era înalt și voinic și nu-și acoperea niciodată gaura unde odată fusese ochiul lui: prefera să le arate tuturor golul acela negru și înspăimântător.

Ciclopul avea sarcina de a se ocupa de tanti Marfa și de familia ei, câtă vreme soțul acesteia – care era cel mai bun prieten al său – se afla la închisoare. Așa se obișnuiește printre criminalii siberieni: când vreunul are de executat o condamnare lungă, el roagă un prieten, o persoană de încredere, să-i ajute familia să se descurce, să verifice că soția nu-l înșală cu altul (lucru aproape imposibil în comunitatea noastră), să vegheze asupra educației copiilor.

Îmbrățișând-o pe tanti Marfa, Ciclopul încerca s-o liniștească, însă ea continua să strige din ce în ce mai tare, iar celelalte

femei o imitau. Astfel că au început să plângă și copiii mici, iar după aceea și cei mai mărișori.

Parcă ne aflam în iad: până și mie îmi venea să plâng, chiar dacă nici măcar nu știam motivul acelei disperări.

Ciclopul ne-a privit și a citit pe fețele noastre că încă nu ne spusese nimeni nimic. A murmurat cu o voce tristă și plină de furie:

— Cineva a violat-o pe Xiușa… Băieți, lumea asta e o lume de nemernici!

— Taci din gură, Anatoli, nu-l mai mânia și mai tare pe Domnul Nostru! l-a întrerupt bunicul Filat, un bătrân criminal căruia toți îi spuneau „Iarnă”, dar n-am înțeles niciodată de ce.

Se spunea că, pe când era băiat, Filat îl jefuise pe însuși Lenin. Mai precis, el și banda lui au oprit la periferia Sankt Petersburgului mașina lui Lenin și a unor înalți membri ai partidului. Lenin – se spunea – nu a vrut să le dea hoților mașina și banii, așa că Iarnă l-a lovit în cap: după acea traumă, Lenin a căpătat faimosul său tic, și anume a început să întoarcă involuntar capul la stânga. Niciodată n-am crezut cu adevărat această întâmplare, cine știe ce era adevărat și ce nu, însă era amuzant să vezi cum persoane adulte povesteau astfel de lucruri convinse de adevărul lor.

De fapt, Iarnă era o autoritate în vârstă care își putea spune părerea, iar toți îl ascultau. Era de datoria lui să-i reproșeze Ciclopului că vorbise cu prea multă mânie, lăsând să-i scape blasfemii pe care un criminal siberian educat nu trebuia să le rostească niciodată.

— Cine ești tu, băiete, ca să numești lumea asta „o lume de nemernici”? Domnul Nostru a creat-o și e plină și de oameni drepți. Doar nu vrei să-i jignești pe toți?! Ai grijă la cuvintele pe care le rostești, că o dată spuse înapoi nu se mai întorc.

Ciclopul a plecat fruntea.

— E adevărat, a continuat bunicul Filat, că ni s-a întâmplat o mare nedreptate și nenorocire; n-am reușit să apărăm îngerul Domnului Nostru și acum El ne va pedepsi. Poate chiar mâine o să te alegi cu o lungă condamnare, altul poate o să moară de mâna zbirilor, iar altul poate o să-și piardă credința în Maica Biserică… Pedeapsa ne așteaptă pe toți, pentru că păcatul este al tuturor. Chiar și eu, așa bătrân cum mă vezi, am să fiu pedepsit cumva. Nu e vreme acum să ne pierdem capul, trebuie

să-i arătăm Domnului că suntem atenți la semnele Lui, trebuie să-L ajutăm să-și ducă la bun sfârșit dreptatea…

Restul discursului l-am ratat deoarece am început să alerg nebunește spre casa Xiușei.

•

Toate ușile și ferestrele erau larg deschise.

Tanti Anfisa se învârtea prin casă ca o nălucă: avea fața palidă, ochii umflați de plâns, iar mâinile îi tremurau atât de tare că îi făceau întregul trup să se cutremure. Nu striga și nu zicea nimic, limitându-se doar la a scoate un geamăt prelung și subțire, precum cel al câinilor care simt o durere fizică.

Mi s-a făcut frică văzând-o în starea aceea. O clipă am rămas ca paralizat, apoi ea a venit spre mine și cu mâinile ei tremurânde m-a apucat de obraji și m-a privit plângând și șoptindu-mi ceva ce nu reușeam să înțeleg, fiindcă mă simțeam ca învăluit în ceață. Nu auzeam nimic, iar în urechile mele creștea un zgomot ca un șuierat, ca atunci când te scufunzi în apă din ce în ce mai adânc. M-a apucat o groaznică durere de cap, am închis ochii apăsându-mi tâmplele cât de tare puteam și în clipa aceea am revenit la realitate înțelegând sensul acelei întrebări pe care tanti Anfisa continua să mi-o pună:

— De ce?

Pur și simplu, un scurt și tăios „De ce?”

Mă simțeam rău, îmi amorțiseră picioarele. Mi-am pierdut forța, probabil se vedea că nu mă simțeam bine, deoarece în timp ce încercam să merg spre camera Xiușei am simțit cum doi prieteni mă sprijineau, ținându-mă fiecare de câte un braț. Pas cu pas, mi-am dat seama că mă împleticeam, ca și cum aș fi fost beat, și un nou rău mi-a invadat pieptul: simțeam cum o greutate îmi apăsa inima și plămânii și nu mai puteam respira. Totul se învârtea în jurul meu și, deși încercam să țin privirea nemișcată, hora din capul meu se rotea din ce în ce mai tare, din ce în ce mai tare… până când, deodată, am reușit să surprind imaginea Xiușei. Era neclară, însă șocantă până și în neclaritatea ei: stătea așezată pe pat, ca o nou născută, cu genunchii lipiți de cap și mâinile strânse în jurul lor. Închisă, în întregime închisă. Voiam să o privesc în față, să pun capăt stării de amețeală, însă n-am reușit să mă controlez și, după ce am văzut o lumină puternică, mi-am pierdut cunoștința, prăbușindu-mă în brațele prietenilor mei.

M-am trezit afară, în curte, înconjurat de prietenii mei. Unul dintre ei mi-a dat să beau puțină apă, m-am ridicat în picioare și m-am simțit brusc bine, puternic, ca după o îndelungată odihnă.

Între timp, lumea umpluse curtea, formând o coadă lungă care trecea de poartă și se continua pe drum, și cu toții continuau să-i ceară iertare lui tanti Anfisa, femeile plângeau și continuau să profereze blesteme la adresa violatorilor.

Eu, în clipa aceea, nu aveam decât o dorință: să aflu cine putuse săvârși o asemenea faptă.

Un prieten al nostru, „Sașiul” – poreclit astfel pentru că atunci când era mic avusese privirea sașie și, deși mai târziu se vindecase, porecla îi rămăsese aceeași – s-a apropiat de noi, băieții, și ne-a zis că bunicul Kuzia ne aștepta pe toți la el pentru un *hodniak*, adică un fel de mare adunare a criminalilor de toate nivelurile, la care trebuia să se prezinte inclusiv minorii.

L-am întrebat dacă știa cine o Violase pe Xiușa și cum se întâmplase.

— Tot ce știu, ne-a zis el, este că a fost găsită în Centru de două femei din zona noastră. În apropiere de piață. Azvârlită între pubele, leșinată.

•

În semn de respect, adunările se țin întotdeauna în casele bătrânilor criminali care s-au retras: datorită experienței lor, ei sunt capabili să dea sfaturi valoroase, însă, fiind retrași din activitate și nemaiavând responsabilități, ei sunt, într-o anumită măsură, în afara jocului. Întrucât adunările nu se țin în propriile lor case, toți criminalii cu oarecare responsabilitate pot spune ce gândesc, fără să fie legați de legea ospitalității, potrivit căreia stăpânul casei trebuie să evite să-și contrazică oaspetele. Astfel pot discuta liber, evitând să depășească limitele bunului simț.

Când am sosit la casa bunicului Kuzia, ușa era deschisă, dată de perete ca de obicei. Am intrat fără să cerem voie, și aceasta fiind tot o regulă de comportament: nu trebuie să ceri unui criminal bătrân și cu autoritate permisiunea de a intra în casa lui, deoarece potrivit filosofiei sale nu are nimic al lui, nimic care să-i aparțină în viața asta, în afară de puterea cuvântului. Nici măcar casa în care locuiește nu e a sa: va spune mereu că este un oaspete în ea. Bunicul Kuzia era însă cu adevărat oaspete, deoarece locuia în casa surorii sale mai mici, o bătrânică simpatică, bunica Liusia.

În casă erau mulți criminali din Lunca Fluviului, chiar și unchiul meu Serghei, fratele mai mic al tatei. I-am salutat pe cei prezenți strângându-le mâna și sărutându-i de trei ori pe obraji, cum se obișnuiește în Siberia. Bunica Liusia ne-a rugat să ne așezăm și a adus o damigeană mare de cvas. Am așteptat să sosească toți, după care Paznicul nostru, Bârnă, a făcut semn că puteam începe.

•

Scopul acelor adunări era de a rezolva împreună o situație neobișnuită din zonă, astfel încât toți să fie mulțumiți de soluție și fiecare să contribuie la ea după propriile-i posibilități.

După cum am spus, fiecare zonă are un Paznic. El este cel responsabil de aplicarea legilor criminale în fața autorităților supreme, care nu participă niciodată la astfel de adunări. Îndatorirea de Paznic este una foarte grea, deoarece trebuie să fii mereu la curent cu situația din zona ta, iar dacă se întâmplă ceva grav, autoritățile te „cer” – cum se spune în jargon criminal – adică te pedepsesc. Nimeni nu spune niciodată „a pedepsi”, ci se zice „a cere” pentru ceva. Poți fi cerut în trei feluri: ușor, și atunci se spune „a cere ca pe un frate”; mai grav, când se zice „a pune rama”; sau, în mod definitiv și foarte sever, care schimbă definitiv viața criminalului în rău, dacă nu chiar o curmă de la rădăcină, „a cere ca din Gad”.

De obicei, bătrânele autorități nu rezolvă problemele personal, de aceea există Paznicul, care este ales de ei și care într-o oarecare măsură îi reprezintă, cel puțin atâta timp cât se comportă cum trebuie. Dacă situația este una gravă și îi depășește atribuțiile, Paznicul se poate adresa unei autorități și, în prezența unor martori aleși dintre criminalii obișnuiți, va prezenta cazul fără a preciza numele persoanelor implicate. Se procedează astfel pentru a garanta imparțialitatea judecății; dacă Paznicul îndrăznește să numească pe cineva sau să dea de înțeles în vreun fel despre cine este vorba, bătrânul îl poate pedepsi și poate să renunțe la acel caz în favoarea altcuiva, de obicei o persoană neapropiată lui, cu care are puține legături. Și toate acestea pentru a asigura procesului din justiția criminală cel mai ridicat grad de imparțialitate: astfel, nu se ține cont de nimic altceva în afara legii criminale.

Este limpede că, atunci când se întâmplă ceva, Paznicul este cel mai interesat de rezolvarea cazului în mod rapid și eficace,

pentru ca acesta să nu se complice prea mult și să nu necesite implicarea autorităților.

•

Bârnă era un bătrân jefuitor educat în stilul vechi. Pentru a începe adunarea a salutat în stilul siberian, cum se obișnuiește la noi, adică mulțumindu-i Domnului că ne-a dat tuturor posibilitatea să fim prezenți.

Vorbea încet, dar cu glas profund, de parcă ne-ar fi vorbit un urs, nu un om. Noi îl ascultam: din când în când ofta cu tristețe, pentru a sublinia situația dificilă în fața căreia ne aflam.

Semnificația discursului lui Bârnă era simplă: se întâmplase un lucru deosebit de grav. Siluirea unei femei este în sine un lucru inadmisibil în comunitatea siberiană, însă siluirea unei femei dorite de Dumnezeu este o violare a întregii tradiții siberiene.

— Aveți la dispoziție o săptămână, a încheiat Paznicul uitându-se la noi, băieții. Trebuie să găsiți vinovatul, sau vinovații dacă au fost mai mulți, și să-i ucideți.

Sarcina aceea ne revenea nouă. Întrucât Xiușa era minoră, regulile din cartierul nostru cereau ca minorii să cerceteze și să se ocupe de execuția finală.

Nu aveau să ne lase singuri, ba chiar aveau să ne ajute substanțial, însă în fața celorlalte comunități trebuia să ne arătăm doar noi, pentru a arăta cum funcționează legea noastră.

Aceasta este o regulă siberiană: adulții nu fac niciodată ceva ce îi privește pe minori. Îi pot ajuta, sfătui, susține, însă ei sunt cei care trebuie să se expună. La încăierările noastre nu iau parte adulții, însă băieții din alte cartiere îi pot chema pe aceștia în ajutor. În Siberia, un adult nu-și permite niciodată să ridice mâna asupra unui minor, altfel își pierde demnitatea criminală, însă totodată și minorul trebuie să stea la locul lui pentru a nu-i dezamăgi pe adulți.

În concluzie, pentru a le da celorlalți de înțeles că legea noastră este puternică, noi, băieții siberieni, trebuia să demonstrăm că eram capabili să ne ocupăm de noi înșine.

— Pentru început, o să mergeți dintr-un cartier în altul în căutare de informații, ne-a zis Bârnă. Și ăștia or să vă fie de folos, ne-a zis el înmânându-ne un teanc de bani.

Erau zece mii de dolari, o sumă importantă.

Adunarea se încheiase și, având binecuvântarea grupului nostru, puteam acum pleca în oraș.

Înainte însă de a ieși din casă, bunicul Kuzia m-a chemat cu un gest, așa cum proceda mereu când avea să-mi spună ceva „ca de la ochi la ochi”, cum se zice la noi.

— Hei, Kolîma, vino puțin încoace!

L-am urmat până pe acoperiș în adăpostul unde ținea porumbeii. Am intrat după el. S-a întors brusc și m-a privit ca și cum m-ar fi măsurat:

— Tu du-te în oraș și asigură-te că totul e în ordine. Lasă-i pe alții să vorbească, tu mărginește-te să asculți. Și fii atent mai ales la evrei și la ucraineni, a zis el dând la o parte un strat de fân care acoperea podeaua și arătându-mi o crăpătură îngustă între plăcuțele de lemn. Ridică scândura care se mișcă și ia ce ai să găsești acolo. Nu te despărți niciodată de el, iar dacă cineva se pune în calea voastră, folosește-l. Eu însumi l-am încărcat.

Apoi a ieșit, lăsându-mă singur în fața micuței trape. Am ridicat scândura și am găsit un Nagant, miticul revolver cu tambur îndrăgit și folosit de bătrânii noștri criminali.

Ceea ce îmi spusese bunicul Kuzia avea o semnificație precisă în limbajul criminal: a primi un pistol încărcat de un criminal cu autoritate înseamnă de fapt a primi permisiunea de a-l folosi în orice situație. Ești protejat, nu trebuie să te temi de consecințe. În multe cazuri, dacă situația se încinge, e suficient să spui „Am un pistol încărcat de...” și totul se rezolvă în favoarea ta, deoarece în momentul acela cine ți se împotrivește se împotrivește de fapt persoanei care ți-a încărcat pistolul.

În afara casei bunicului Kuzia ne așteptau doi șoferi adulți, doi tineri criminali care primiseră ordinul să ne ducă unde voiam, dar să nu intervină în situații de viață și de moarte.

Înainte de urca în mașini, am vorbit puțin, pentru a pune cât de cât la punct un plan strategic. Am stabilit că banii trebuiau să stea la Gagarin, cel mai mare dintre noi, care avea și sarcina de a vorbi cu oamenii; noi urma să ne împărțim în două grupuri: primul îi apăra lui Gagarin spatele, iar cel de-al doilea, în timp ce el vorbea, se plimba prin preajmă vârându-și nasul în treburile celorlalți pentru a descoperi vreo urmă.

— E pentru prima dată când trebuie să facem treaba zbirilor, a spus Gagarin.

Am râs puțin, după care am plecat să facem turul orașului Bender. În realitate însă nu prea era nimic de râs, era ca și cum am fi coborât în iad.

•

În mașină, Mel mi-a mărturisit că se simțea puțin agitat și mi-a dat un pistol, zicându-mi:

— Haide, știu că ai venit ca de obicei numai cu lama la tine. Însă asta e treabă serioasă, așa că ține-l chiar dacă nu-ți place, fă-o pentru mine.

I-am zis că eram aranjat, iar el s-a liniștit și mi-a făcut cu ochiul:

— Deci ai trecut pe la unchiu-tău…

Eu mă simțeam prea important pentru a mărturisi atât de repede (și într-un mod atât de simplu) secretul pistolului pe care îl aveam asupra mea, și atunci m-am limitat la a zâmbi și a cânta încetișor:

— „Maică Siberie, cruță-mi viața.

•

Am sosit în Centru, în localul ținut de un vechi criminal, Pavel, Paznicul zonei. Pavel nu era siberian și nu trăia după regulile noastre, așa că trebuia să fim diplomați cu el, fără însă a exagera: doar soseam din zona cea mai veche și mai importantă din lumea criminală, Lunca Fluviului, și meritam respect doar pentru simplul fapt că eram siberieni.

Pavel se afla în local împreună cu un grup de prieteni, oameni din sudul Rusiei care nu urmau reguli stricte în afara celor dictate de zeul ban, persoane care își etalau bogăția, care purtau haine la modă și mult aur: lanțuri, brățări, inele. Nouă nu ne plăcea acest obicei: potrivit tradiției siberiene, un criminal demn nu are asupra sa decât tatuajele, fiind în rest umil, așa cum ne învață Dumnezeu.

Am intrat salutând. De la masa unde patronul juca împreună cu prietenii săi cărți s-a ridicat un bărbat la vreo treizeci de ani, slab, plin de aur, cu o geacă roșie care mirosea ca un trandafir de primăvară sau, cum ar spune unchiul meu Serghei, „ca o curvă între picioare”. Ne-a vorbit pe un ton agresiv: încă de la primele replici, potrivit regulamentului nostru, și-ar fi putut câștiga pe bună dreptate câteva lovituri de pumnal.

Era un provocator: oamenii ca el sunt precum câinii care latră pentru a speria trecătorii. E singura lor îndatorire. Un criminal

educat și experimentat știe asta și îi ignoră, nici măcar nu se obosește să se uite la ei, și astfel dă repede de înțeles că el nu-i un fraier, un bufon.

L-am ignorat și ne-am îndreptat spre masă, lăsându-l pe tâmpit să urle și să înjure.

Bătrânul Pavel ne-a privit cu atenție și ne-a întrebat foarte grosolan ce vrem.

Gagarin avea la activ trei condamnări ca minor, iar cu un an în urmă omorâse doi zbiri, acumulând în cei șaptesprezece ani de viață suficientă experiență pentru a ști cum să le vorbească unor astfel de oameni, așa că a rezumat repede termenii situației.

I-a spus de bani și de necesitatea de a-i găsi pe vinovați.

Într-o clipă, totul s-a schimbat. Pavel s-a ridicat și, cu o mișcare bruscă, și-a desfăcut cămașa, arătându-și pieptul plin de tatuaje și de lanțuri de aur. În același timp a început să strige:

— Cel care a făcut o asemenea faptă nu poate fi iertat, jur pe Dumnezeu că dacă-l găsesc cu mâinile mele îl omor!

Gagarin, liniștit și calm ca un mort în ziua înmormântării, i-a spus că nu era nevoie să-l omoare, că asta aveam s-o facem noi, dar că ne-ar fi fost de mare folos dacă ar fi împrăștiat vestea și ne-ar fi ajutat, după care i-a repetat că aveam să-l răsplătim substanțial pe cel care ne-ar fi putut ajuta.

Pavel ne-a asigurat că avea să facă totul pentru a da de nenorocit, după care ne-a oferit ceva de băut, însă noi am cerut permisiunea de a pleca, întrucât mai aveam de făcut câteva astfel de plimbări.

Ieșind, am observat că deja începeau să sosească în fața localului mașini și scutere: era clar că bătrânul Pavel îi chemase la el pe cei din zona lui pentru a le explica situația.

•

Cea de-a doua destinație era cartierul Feroviar. Criminalii din acel cartier se ocupau mai ales cu furturile din apartamente. Comunitatea lor era una multietnică, cu reguli criminale respectate și în majoritatea închisorilor din Uniunea Sovietică. Totul era bazat pe colectivism; autoritățile supreme, hoții în lege, administrau banii tuturor.

Pe scurt, carterul Feroviar era – după cum am mai povestit – o zonă a Seminției Negre, castă care conducea în mod oficial

lumea criminală rusească datorită numărului mare de adepți și mai ales de susținători ai săi.

Între Seminția Neagră și noi existase dintotdeauna un fel de tensiune. Ei se autonumeau stăpânii lumii criminale și erau extrem de prezenți atât în închisori cât și în afara lor, însă bazele tradiției lor criminale, mare parte din regulile și chiar tatuajele lor erau copiate de la noi, Urca.

Casta lor se dezvoltase la începutul secolului, exploatând un moment de mare slăbiciune socială în țară, plină de oameni disperați, vagabonzi și criminali de joasă speță, fericiți să meargă la închisoare doar pentru a se bucura de posibilitatea de a mânca gratis și a dormi sub un acoperiș. Puțin câte puțin, deveniseră o comunitate puternică, însă cu multe defecte, recunoscute chiar de multe autorități din Seminția Neagră.

În cartierul Feroviar totul era organizat mai mult sau mai puțin ca la noi. Exista un Paznic responsabil de ceea ce se întâmpla în zona sa și care trebuia să dea seama hoților în lege. Și exista și o strictă supraveghere a celor care intrau și ieșeau din cartier.

La granița cu cartierul Feroviar, mașina noastră a fost oprită de un post de control format din criminali tineri.

Pentru a da de înțeles că eram liniștiți, am așteptat în mașină până când unul dintre ei s-a apropiat și a început să vorbească cu Gagarin. Ceilalți stăteau sprijiniți de mașini, fumau și din când în când ne mai aruncau câte o privire, dar așa, ca din întâmplare.

Pe unul dintre ei îl cunoșteam, îl înjunghiasem în încăierarea din Centru. După aceea totul fusese însă aranjat și, potrivit regulamentului, o dată ce lucrul fusese rânduit, nu mai trebuia nici măcar adus în discuție. Respectivul m-a privit, eu l-am salutat din mașină și atunci el a schițat un gest clar: ca și când încă l-ar mai fi supărat șoldul unde îl înjunghiasem. Apoi a început să râdă și mi-a făcut un semn cu degetul arătător care voia să spună ceva de genul „fii atent”. Un gest glumeț, ca pentru a-mi spune că nu era supărat pe mine. Ba chiar un gest cumsecade, pe care îl faci de obicei când vrei să-i dai de înțeles cuiva cu care ai avut o neînțelegere în trecut că nu ai nimic personal cu el. Un mod de a recunoaște că ceea ce se întâmplase fusese un lucru inevitabil în situația în care ne aflam în clipa aceea.

I-am răspuns cu un zâmbet și i-am arătat mâinile: i le-am arătat goale, cu palmele în sus; un gest pozitiv, pe care îl faci pentru a sublinia umilința și simplitatea și neputința ta față de ceea ce se întâmplă.

În timp ce făceam schimb de gesturi de bunăvoință și de bună purtare cu individul, Gagarin îi explica unuia dintre ei motivul vizitei. Aceștia au sunat pe cineva de pe telefonul mobil și după câteva minute a sosit un băiat cu un scuter. Era ghidul nostru, trebuia să ne ducă la Paznicul zonei, „Barbos”, poreclit astfel pentru că era pitic, iar *barbos* este cuvântul folosit pentru a desemna în mod glumeț câinii mici și slabi.

Barbos era un om extraordinar, foarte educat, inteligent, abil și cu un ascuțit simț al umorului care îl determina să glumească despre orice, chiar și despre statura lui. Dar avea și o latură de caracter nu prea pozitivă: se enerva foarte repede și, în cei patruzeci și șase de ani de viață, primise deja patru condamnări pentru omucidere.

Se povesteau pe seama lui o grămadă de prostii. De pildă, se spunea că mama lui era o vrăjitoare care îl făcuse nemuritor dându-i să mănânce cenușă de diamante. Sau că își devorase fratele geamăn în burta mamei și că de aceea ea îl blestemase, oprindu-i creșterea.

Unchiul meu, care îl cunoștea dintotdeauna, spunea că, atunci când era mic, Barbos se ducea la măcelar pentru a se antrena să lovească oamenii în cap cu un drug de fier: lovea animalele jupuite de piele și atârnate în cârlige, perfecționându-și astfel tehnica și devenind un asasin abil.

Era foarte straniu că unul ca el reușise să obțină o poziție atât de importantă în ierarhia comunității Seminția Neagră, care aproape că disprețuia omuciderea ca delict, mai ales autoritățile supreme. După părerea mea, rolul de Paznic îi fusese atribuit pentru a-i ține pe toți în frâu într-o perioadă delicată pentru Seminția Neagră, care în ultima vreme era puțin cam dezorganizată și părea să aibă nevoie de un om cu tărie de caracter.

•

Urmându-l pe tipul cu scuterul, am pătruns pe străzile lăturalnice din spatele căii ferate. Deodată, băiatul s-a oprit și ne-a arătat o ușă deschisă. Am coborât din mașini și chiar în

clipa aceea pe ușă și-a făcut apariția Barbos, însoțit de trei criminali tineri.

S-a apropiat de noi și ne-am salutat. Potrivit regulilor siberiene, ca stăpân al casei s-a interesat mai întâi de sănătatea unor bătrâni din Lunca Fluviului. De fiecare dată, după ce primea răspunsul nostru, își făcea semnul crucii și îi mulțumea Domnului pentru bunăvoința Sa față de bătrânii noștri. La încheierea formalităților, ne-a întrebat de motivul vizitei.

Gagarin i-a explicat totul pe scurt, dar când a pomenit de banii oferiți ca recompensă, fața piticului s-a schimbat, ascuțindu-se ca o lamă de furie.

L-a chemat pe unul din oamenii săi, i-a zis ceva la ureche după care s-a scuzat, asigurându-ne că avea să ne explice în curând totul. După câteva minute s-a întors un bărbat cu o geantă sportivă pe care i-a înmânat-o lui Barbos. Barbos i-a dat-o lui Gagarin, care a deschis-o și ne-a arătat-o tuturor: înăuntru erau mai multe teancuri de dolari și două pistoale.

— Sunt zece mii, îmi permit să-i adaug la ai voștri pentru capul nenorocitului ăluia… În ce privește pistoalele…, a zâmbit piticul răutăcios, și astea-s tot pentru voi: când îl găsiți, descărcați-le asupra lui din partea tuturor criminalilor cinstiți din zona noastră, din moment ce n-o putem face chiar noi. Dreptatea vă aparține.

Nu-l puteam refuza, ar fi fost nepoliticos, de aceea i-am mulțumit.

În timp ce ieșeam din cartier și ne bucuram de buna primire și de gestul lui Barbos, eu mă simțeam rău: gândul la Xiușa continua să mă chinuie, iar ceva îmi spunea că aceea fusese o rană mult prea adâncă și îmi dădeam seama că mă gândeam la ea ca și cum ar fi fost moartă.

•

Următoarea vizită aveam să o facem într-o zonă numită „Bam”, o prescurtare de la *Baikal-Amur Maghistral*, o cale ferată care lega faimosul lac Baikal de marele fluviu siberian.

Lângă calea ferată fusese construită o autostradă, iar în anii șaptezeci se ridicaseră de-a lungul ei multe orașe industriale unde lumea venise să locuiască pentru a munci spre progresul statului socialist. Toate aceste orașe erau identice între ele, fiind alcătuite din câte cinci sau șase cartiere numite micro-cartiere, iar în ansamblu alcătuiau un peisaj dezolant: casele erau toate

la fel, blocuri de câte nouă etaje înșirate pe trei rânduri cu mici grădinițe în față unde iarba nu creștea niciodată, iar copacii nu rezistau mai mult de un anotimp din pricina lipsei soarelui. Pe acele pătrățele de pământ se mai afla și câte o zonă de joacă pentru copii, cu jucării monstruoase, făcute din resturi de fier și ciment, pline de unghiuri ascuțite și vopsite în stil comunist, adică într-o singură culoare, indiferent de ceea ce ar fi trebuit să reprezinte ele, exact ca ideea de bază a societății comuniste, în care toți sunt obligați să fie identici unii cu alții. Chiar dacă Mama Natură a făcut crocodilul verde și leul galben, amândouă animalele erau vopsite în roșu, astfel încât păreau opera unui pictor nebun. Toate aceste animale-jucării, care ar fi trebuit să amuze copii, erau cimentate în asfalt, iar după primele ploi se umpleau de rugină. Riscul de a contracta tetanos prin tăiere era foarte mare.

Acea frumoasă inițiativă a constructorilor din orașele noi fusese repede botezată de oameni „adio, fii”, din pricina numeroaselor traume infantile ce se produceau în fiecare zi. Astfel, după câțiva ani, cine venea să locuiască aici distrugea înainte de toate aceste zone de joacă pentru a le asigura micuților o copilărie sănătoasă și fericită.

Astfel de locuri, unde natura fusese eliminată și înlocuită printr-un stupid și grotesc proiect de autoexaltare umană, le stârneau celor ca mine tristețe și durere.

În sfârșit, în orașul nostru, Bam era zona unde fuseseră construite case de nouă etaje locuite de săraci, de disperați. Majoritatea era alcătuită din huligani și din cei numiți în Siberia „în afara limitelor”, adică delincvenți care, din pricina ignoranței lor, nu erau în stare să respecte legile unei vieți criminale cinstite și demne.

În Bam, dependența de droguri devenise un fel de formă socială. Drogurile circulau mereu, zi și noapte, iar băieții se apucau de ele de la vârsta de doisprezece ani, cu greu atingând vârsta majoratului; puținii rămași ajungeau la optsprezece ani să pară bătrâni, fără dinți și cu pielea de culoarea marmurei. Comiteau infracțiuni mărunte, furturi, jecmăneli, dar și multe crime.

Despre Bam se spuneau povești care îți înghețau sângele în vene și te înspăimântau prin imensitatea nepăsării și a disperării la care poate ajunge omul: nou-născuți aruncați de mamele lor

de la fereastră, fii care își omorau cu brutalitate părinții, frați omorându-și frații, minore obligate să se prostitueze de către frații sau unchii lor.

Era o zonă multietnică, cu mulți moldoveni, țigani, ucraineni, oameni din sudul Rusiei și câteva familii din Caucaz. Pe toți îi apropia un singur lucru: incapacitatea de a trăi omenește.

În Bam nu predomina nicio lege și nu exista nicio persoană care să își poată asuma responsabilitatea în fața criminalilor cinstiți pentru dezastrele care se întâmplau acolo.

Din acest motiv, oamenii care trăiau acolo erau considerați *zakontacenîi*, adică contaminați. Potrivit regulilor criminale, cu ei nu poți avea de-a face precum cu oamenii normali. E interzis să ai orice contact fizic cu ei sau să-i saluți, verbal sau printr-o strângere de mână. Nu poți folosi niciun obiect care a fost mai înainte folosit de ei. Nu poți mânca, bea, împărți casa sau masa cu ei. În închisoare – am mai spus-o – contaminații trăiesc într-un colț separat și deseori sunt puși să doarmă sub paturi sau să mănânce în farfurii și cu linguri însemnate cu o gaură la mijloc. Sunt obligați să poarte haine murdare și rupte și nu li se dă voie să aibă buzunare, acestea fiind tăiate sau cusute. De fiecare dată când folosesc latrina trebuie să ardă înăuntru hârtii, deoarece potrivit credințelor criminale numai focul poate curăța ceva ce a intrat în contact cu un contaminat.

Persoanele care au fost considerate drept contagiate o dată nu au nicio posibilitate de a scăpa de pecetea aceasta, trebuind s-o poarte toată viața. De aceea sunt constrânși în libertate să trăiască alături de semenii lor, fiindcă nimeni nu vrea să-i aibă drept vecini.

Printre ei sunt foarte răspândite relațiile homosexuale, mai ales printre tinerii toxicomani, care deseori se prostituează în marile orașe din Rusia, fiind foarte apreciați pentru frageda lor vârstă și modestele lor pretenții. La Sankt Petersburg, mulți cetățeni cu dare de mână abuzează de ei, după care îi plătesc cu o cină la vreo berărie sau oferindu-le o noapte într-o cameră de hotel, unde pot să doarmă într-un pat cald sau să se spele sub un duș. Vârsta acestor băieți variază între doisprezece și șaisprezece ani: când se apropie de șaptesprezece, după patru ani petrecuți în „sistem” – așa cum se numește în jargon criminal toxicomania – sunt terminați pentru totdeauna.

Potrivit regulilor criminale, un contaminat nu poate fi bătut cu pumnii: dacă e nevoie, trebuie lovit cu picioarele sau, și mai bine, cu o bâtă sau cu un drug de fier. Nu poate fi însă înjunghiat, deoarece moartea de cuțit este considerată aproape un semn de respect față de dușman, ceva ce victima trebuie să merite. Dacă un criminal cinstit înjunghie un contaminat, este la rândul lui contaminat pe vecie, distrugându-și viața.

În concluzie, pentru a discuta cu oamenii din Bam era nevoie să fim atenți și să știm să ne comportăm, altfel riscam să ne pierdem propria poziție în comunitate.

În Bam exista un loc numit „Stâlpul”. Acolo fusese amplasat un adevărat stâlp de ciment, pus cine știe când pentru vreo linie electrică ce nu mai fusese terminată. În jurul acelui stâlp se adunau criminalii care reprezentau în clipa aceea puterea în zonă: era un fel de tron al regelui, de fapt. Cei aflați la putere se schimbau atât de des încât criminalii cinstiți din Lunca Fluviului numeau în glumă șirul de războaie dintre contagiați ca „goana în jurul stâlpului”.

În Bam, neexistând niciun cod și nicio morală criminală, războaiele dintre delincvenți erau foarte violente și semănau cu scenele haotice ale unui film de groază. Clanurile se grupau în jurul unui criminal în vârstă, care cu ajutorul războinicilor săi, cu toții minori și drogați, încerca să preia controlul traficului cu droguri din zonă, eliminându-i fizic pe adversari, adică pe membrii clanului care administra atunci traficul de droguri și care era, prin urmare, cel mai puternic. Foloseau arme albe, deoarece din cele de foc avea puține și oricum nu erau în stare să le mânuiască bine, nefiind educați pentru confruntările cu puști și pistoale. În cadrul războiului lor omorau atât femeile cât și copii clanului împotriva căruia luptau: cruzimea lor era fără limite.

•

O dată intrați în cartier, ne-am îndreptat spre Stâlp. Am străbătut în mașină o serie de străzi care îți trezeau de la prima vedere tristețe și teamă, dar și un oarecare sentiment de ușurare dacă te gândeai la cât de norocos ești că nu te-ai născut acolo.

Stâlpul se afla în mijlocul unei piațete, iar dimprejur erau bănci și chiar și o măsuță de școală cu un scaun de plastic. Băncile erau ocupate de niște băieți, vreo cincisprezece cu totul,

iar pe scaunul de plastic stătea un bătrân căruia nu-i puteai ghici vârsta, atât de distrus era.

Am coborât din mașini. Potrivit regulii, trebuia să ne demonstrăm autoritatea, așa că am luat bâtele pe care le aveam în bagaje și am pornit spre ei. În aer se simțea încordarea, preschimbată în spaimă pură când ne-am oprit la doar câțiva metri de ei. Era important să nu ne apropiem prea mult, să păstrăm distanța, pentru a evidenția poziția noastră în comunitatea criminală. Ei așteptau tăcuți și cu privirile în pământ, știau cum să se poarte față de oamenii cinstiți. Potrivit regulii, ei nu ne puteau adresa primii cuvântul, fiindu-le permis doar să răspundă eventualelor întrebări. Fără să-i salute, Gagarin s-a adresat bătrânului, spunându-i că eram în căutarea celui care violase o fată în apropiere de piață și că ofeream douăzeci de mii de dolari celui care ne-ar fi putut ajuta să-l găsim.

Bătrânul a sărit de pe scaun ca ars, s-a apropiat de una din bănci și a înșfăcat de guler un puști cu fața desfigurată de o arsură extinsă. Acesta a început să urle îngrozit, zicând că nu știa nimic, însă bătrânul a continuat să-l lovească în cap până când i-a dat sângele, strigându-i:

— Pui de cățea ce ești, ticălosule! Știam că până la urmă o s-o violezi, coate goale!

Ceilalți băieți s-au repezit și ei de pe bănci și au început cu toții să-și bată tovarășul.

Lăsându-l pe mâinile lor, bătrânul s-a întors spre noi, ca și când ar fi vrut să ne spună ceva. Gagarin i-a poruncit să vorbească, iar el a început să scuipe cuvinte (amestecate cu felurite înjurături și insulte pentru care în zona noastră ar fi putut chiar să fie ucis) al căror sens era cel pe care îl ghicisem: cel care violase fata fusese chiar băiatul cu fața desfigurată.

— Eram împreună la piață, a zis bătrânul, l-am văzut cum o urmărea pe tipă, ba chiar i-am strigat să n-o facă, dar el a dispărut și de-atunci nu l-am mai văzut, nu știu ce s-a întâmplat pe urmă.

Povestea lui era atât de prostească și de naivă încât niciunul dintre noi n-a crezut-o nici măcar pentru o clipă.

Gagarin i-a cerut să i-o descrie pe fată, iar bătrânul s-a fâstâcit, a început să murmure ceva de neînțeles, gesticulând cu mâinile ca pentru a desena în aer o figură feminină.

După o clipă, am văzut bâta pe care Gagarin o ținea în mână repezindu-se cu o forță și o rapiditate uimitoare asupra scăfârliei bătrânului, care a leșinat, iar din nas a început să-i curgă sânge.

Ceilalți au încetat deîndată să-l mai bată pe falsul violator – care n-ar fi fost capabil nici să se masturbeze, atâta milă îți stârnea prezența lui firavă și deprimată – și s-au împrăștiat în toate părțile.

Sub Stâlp au rămas numai bătrânul cu capul spart, întins cât era de lung în propriul lui sânge, și băiatul pe care voiau să-l folosească drept țap ispășitor în schimbul banilor. Acea scenă și gândul la trădarea aceea îmi făceau inima, deja tristă și deznădăjduită, să sufere și mai tare.

Astfel, am părăsit zona fără să ne alegem cu nimic, cu speranța că cei care scăpaseră aveau să înceapă căutările adevăratului făptaș, pentru ca pe urmă să ni-l vândă nouă.

•

Am hotărât să mergem într-un loc numit „Fluierul bunicii Mașa”. Era o casă particulară, unde o bătrână gătea și ținea un fel de restaurant pentru criminali. Se mânca foarte bine, iar atmosfera era primitoare și caldă.

În tinerețe, bunica Mașa lucrase la calea ferată și mai purta la gât fluierul pe care îl folosise pentru a semnala plecarea trenurilor: de aici și numele localului.

Avea trei fii care ispășeau pedepse grave în trei închisori diferite din Rusia.

Lumea venea la Fluier ca să mănânce bine, dar și ca să petreacă o seară tihnită, să vorbească de afaceri, să joace cărți și chiar ca să ascundă câte ceva în pivniță, care era plină de lucruri lăsate de criminali, un fel de depozit bancar. În anumite cazuri, bunica elibera și chitanță, o bucată de hârtie – desprinsă cu grijă din caietul ei – pe care scria cu o caligrafie aproape perfectă ceva precum:

„*Mâna cinstită* (adică un criminal) *a mutat* (în jargon criminal înseamnă a „depozita ceva cu grijă”) *în dragul dințișor* (indică un loc sigur) *o nuia cu ciuperci sub ulei plus trei căpățâni de varză verde* (adică o pușcă automată cu amortizator și gloanțe, plus trei mii de dolari). *Fie ca Dumnezeu să ne binecuvânteze și să țină departe de bietele noastre suflete răul și primejdiile* (un mod de a invoca norocul criminal, de a ura un deznodământ favorabil unei afaceri încheiate împreună). *Biata mamă* (un mod

de a numi o femeie care are copii sau soțul la închisoare: în comunitatea criminală aceasta este un fel de definiție socială, așa cum este văduva sau holteiul) *Mașa*”.

Bunica Mașa făcea niște *pelmeni* nemaipomeniți, un soi de ravioli mari bine umplute cu carne, un fel de mâncare siberiană răspândită pe întreg teritoriul sovietic. Când se hotăra să-i gătească, făcea să circule vestea prin împrejurimi cu câteva zile înainte, trimițându-i pe băieții fără adăpost pe care îi găzduia acasă în schimbul unui ajutor la bucătărie și al câtorva comisioane. Băieții își luau bicicletele și plecau, trecând prin toate locurile de adunare ale oamenilor drepți ca să le dea de veste ce anume gătea bunica Mașa.

În afară de asta, băieții mai răspândeau și ultimele vești, așa că, dacă voiai ca cei din împrejurimi să afle ceva, era suficient să le oferi o mică sumă de bani sau câteva pachete de țigări, iar în două-trei ore tot orașul era deja la curent. Erau foarte folositori și în lupta împotriva poliției: dacă se întâmpla ceva într-un cartier din Bender, iar poliția sosea ca să aresteze pe vreunul, băieții răspândeau vestea, iar persoanele interesate se mobilizau pentru a-l elibera pe cel arestat sau pentru a face un scurt schimb de focuri cu polițiștii, doar așa, de plăcere.

Nouă ne era acum de folos ajutorul băieților bunicii Mașa pentru a răspândi vestea cercetărilor și a cinstitei noastre oferte, totodată însă eram și puțin obosiți și ne era foame.

Când am ajuns la Fluier deja se lăsa întunericul. Ea ne-a întâmpinat ca de obicei, cu zâmbetul pe buze și cuvinte calde, numindu-ne „fii” și sărutându-ne pe obraji. Pentru ea eram cu toții copii, chiar și cei mai mari dintre noi. Ne-am așezat la o masă, iar ea s-a așezat cu noi. Așa făcea cu toți, stătea puțin de vorbă cu ei înainte de a le aduce mâncarea. I-am povestit necazul nostru, ea ne-a ascultat până la capăt, după care ne-a spus că știa deja povestea de la băieții ei. Am păstrat tăcerea cât timp ea își ștergea de lacrimi fața brăzdată de riduri cu o cârpă pe care o avea mereu în mână. Dacă stăteai să privești cu atenție chipul acela, ai fi putut crede că te afli în fața întruchipării Mamei Terra.

Bunica Mașa ne-a adus tacâmuri și ceva de băut, iar între timp noi l-am chemat pe unul dintre băieții ei, un tip slab, micuț, fără un ochi și cu părul alb ca zăpada, care era cel mai cumsecade dintre toți și se numea „Begunok”, adică „cel care

aleargă cel mai repede”. Era foarte serios, iar orice angajament era pentru el o promisiune. L-am rugat să împrăștie vestea printre cunoscuții lui din oraș, dar mai ales să ia la rând toate localurile unde lumea se aduna să bea și să petreacă împreună. Mel i-a strecurat în mână un pachet de țigări și o bancnotă de cinci dolari, iar după o secundă i-am auzit bicicleta îndepărtându-se cu viteză.

Am mâncat în tăcere, fără să facem zarvă cum făceam de obicei. Îmi era grozav de foame, dar nu reușeam să mănânc. În timp ce mestecam mâncarea simțeam o greutate în plămâni, iar pentru a înghiți o îmbucătură trebuia neapărat să beau, astfel încât peste puțin timp eram pe jumătate beat, apăsat de gânduri grele în care mă pierdeam. Ceilalți erau mai mult sau mai puțin ca mine, iar masa înainta greoi, fără entuziasm, și ochii prietenilor mei sticleau din ce în ce mai mult de la alcool, iar în aer plutea o atmosferă de înmormântare.

La un moment dat, în mijlocul respirațiilor greoaie și al oftaturilor murmurate, unul dintre noi a început să plângă, dar foarte încet, rușinat de acea dovadă de slăbiciune. Era cel mai mic din banda noastră, avea treisprezece ani și se numea Lioșa, poreclit „Mormânt” din pricina înfățișării sale cadaverice (era slab și bolnăvicios, și mai ales întotdeauna prost dispus). Încercase să se spânzure de mai multe ori până atunci, însă fusese întotdeauna salvat de cineva. Odată se împușcase drept în inimă cu pistolul unchiului său, dar glonțul doar îi găurise un plămân, dăunându-i foarte tare sănătății deja șubrede. Altă dată, beat mort, se aruncase în fluviu încercând să se înece, dar nu reușise fiindcă știa să înoate foarte bine, iar instinctul de supraviețuire fusese mai puternic. Nu încercase niciodată să-și taie venele doar fiindcă nu suporta să vadă sânge: nici în încăierări nu folosea niciodată cuțitul; lovea numai cu boxul și cu o bară de fier.

Mormânt era un băiețandru cu multe probleme, dar în ciuda acestui lucru se integra bine în gașca noastră și ne era tuturor ca un frate. Tendința lui sinucigașă era ca o fantomă bine ascunsă în mintea lui, nimeni nu putea ști cu siguranță când avea să iasă iar la suprafață și de aceea asupra lui veghea mereu un băiat mai mare, Vitia, poreclit „Pisică” deoarece mama lui i-a povestit că, după ce se născuse el, pisica lor Lisa născuse patru pui, iar noaptea venea în pătuțul lui să îl alăpteze

și astfel – tot după spusele mamei – devenise pe jumătate pisică. Cei doi, Mormânt și Pisică, umblau mereu împreună, iar principalele lor preocupări erau pescuitul și furturile din bărcile cu motor; erau specialiștii fluviului, cunoșteau toate locurile specifice – unde era liniștită sau învolburată apa, unde curgea curentul în sens invers, unde era fundul mai adânc – și știau cu exactitate unde să găsească pește în orice perioadă a anului. Nu s-au întors niciodată de la pescuit cu bărcile goale, niciodată.

La petreceri și de fiecare dată când trăgeam o băută împreună, plânsetul neașteptat al lui Mormânt era un semn că avea să încerce să-și încheie socotelile cu viața: atunci, potrivit unui regulament stabilit de noi și aprobat de însuși Mormânt (care, treaz fiind, în ciuda tuturor problemelor sale psihologice, avea un chef de viață grozav), îi luam din față alcoolul, iar în cazuri extreme chiar îl legam cu o funie de scaun.

•

Astfel, și de data aceea, la Fluier, în timp ce Mormânt încerca să se oprească din plâns ștergându-și fața cu o batistă, Gagarin i-a făcut un semn lui Pisică, iar acesta a înlocuit deîndată sticla de alcool din fața lui Mormânt cu o băutură acidulată dulce numită Marioneta, un fel de Coca-Cola sovietică. Mormânt a încetat să mai plângă și a dat pe gât sticla de Marioneta, scoțând la final un trist și prelung râgâit.

Gagarin vorbea cu șoferii noștri, Makar zis „Linxul” și Ivan zis „Roată”. Aveau cu puțin sub douăzeci de ani și amândoi tocmai terminaseră de executat o condamnare de cinci ani. Erau prieteni la cataramă, cum s-ar spune la voi. Dăduseră împreună multe spargeri, iar în ultima, în urma unui schimb de focuri cu poliția, Roată fusese rănit, iar Linxul nu voise să-l părăsească: se lăsase prins o dată cu el, pentru a-i rămâne alături. Potrivit regulilor, în cadrul misiunii noastre ei nu ne puteau ajuta să comunicăm cu criminalii din diferite zone ale orașului, și era păcat: ne-ar fi fost de mare folos, dat fiind că noi eram minori, iar criminalii care nu îmbrățișau credința noastră siberiană găseau faptul de a negocia cu minorii drept o jignire personală. Dar Linxul și Roată ne puteau sfătui cum să acționăm, cum să negociem cu oamenii care urmau reguli diferite de ale noastre, cum să profităm de trăsăturile fiecărei persoane și fiecărei comunități în parte. Era important, iar acest raport continuu dintre tineri și adulții care ne explicau fiecare situație în funcție

de legea urmată de strămoșii noștri făcea parte din educația noastră.

În timp ce Gagarin asculta ceea ce aveau să-i spună Linxul și Roată, ceilalți au început cu toții să vorbească între ei: poate că plânsul lui Mormânt ne trezise pe toți, iar într-o oarecare măsură ne ajutase să redevenim uniți și prezenți.

Deodată, Mel a început să-mi spună o poveste pe care o repeta de la zece ani de fiecare dată când se îmbăta; era o fantezie infantilă de-a lui. Cunoscuse – susținea el – o fată pe malul fluviului și îi promisese că o va duce la cinema. După aceea făcuseră dragoste, iar când ajungea la acea secvență a poveștii, întotdeauna comenta cu aceleași cuvinte:

— A fost ca și cum i-aș fi tras-o unei prințese.

Apoi începeau descrierile detaliate ale raportului lor sexual, în care Mel juca, bineînțeles, rolul amantului focos și experimentat. Povestea se încheia când fata plângea pe umărul lui și îi cerea să mai rămână puțin, însă el, cu părere de rău, se vedea nevoit să o părăsească fiindcă întârzia la pescuit.

Era minciuna cea mai gogonată și mai stupidă din lume, însă fiindcă Mel era prietenul meu îl ascultam cu prefăcut interes și răbdare.

Îmi vorbea cu atâta pasiune încât singurul său ochi devenea subțire ca o cicatrice. Însoțea povestirea cu ample gesturi ale mâinilor sale uriașe, iar de fiecare dată când mâna lui trecea pe deasupra sticlei de vodcă, eu trebuia s-o țin ca să nu cadă.

Observând cina noastră, mă simțeam precum Iuda stând la aceeași masă cu Iisus Hristos. De fapt, nu, mă simțeam inutil, un dement, un incapabil. Eram destul de beat și eu.

Cina, așa cum se întâmpla de obicei, se transformase într-un fel de adunare de beți. Nu ne mai opream din băut, iar ca să nu ne îmbătăm prea tare, bunica Mașa ne aducea încontinuu farfurioare cu mâncăruri care însoțesc la noi vodca.

Spre miezul nopții s-a întors Begunok cu o veste: un grup de băieți din Caucaz zărise niște necunoscuți învârtindu-se prin Centru la orele prânzului, chiar când fusese violată Xiușa.

Niște oameni care, a adăugat Begunok serios, stinghereau o fată în apropierea cabinelor telefonice.

Fără să mai așteptăm, am alergat la mașini.

•

Caucaz era un cartier aproape la fel de vechi ca al nostru. Se numea astfel deoarece mulți dintre locuitorii săi proveneau din Caucaz, dar și datorită situării sale: se întindea pe o înșiruire de dealuri. Criminalii din Caucaz făceau parte din mai multe comunități, dar cea care le domina pe toate celelalte era așa-zisa „Familie Georgiană”. Apoi urmau armenii, care alcătuiau *Kamașciatoi*, crima organizată armeană, iar la urmă oamenii din diferite regiuni: Azerbaidjan, Cecenia, Daghestan, Kazahstan și Uzbekistan.

Georgienii și armenii erau în relații bune, uniți și de faptul că erau două popoare caucaziene de religie creștin ortodoxă, în timp ce ceilalți locuitori ai zonei erau fie musulmani, fie atei, însă de tradiție islamică. Comunitatea criminală a georgienilor și a armenilor avea o structură familială: pentru a deveni o autoritate nu trebuia să-ți câștigi respectul celorlalți cum se întâmpla la noi, siberienii, ci era suficient să te naști în familia potrivită. Clanurile erau alcătuite din membrii familiilor și se ocupau cu diferite afaceri criminale, trafic, extorcare, furturi mărunte și omoruri.

Din cauza modului lor de a organiza lucrurile, georgienii nu erau prea bine văzuți de comunitatea noastră: deseori criminalii noștri refuzau să comunice cu ei deoarece unii se prezentau drept fii sau rude ale vreunei persoane cu autoritate. Printre siberieni, un astfel de comportament e inacceptabil, deoarece la noi fiecare este apreciat pentru ceea ce valorează ca persoană, rădăcinile sale venind abia pe al doilea loc. În Siberia nu se face apel la protecția familiei decât dacă nu te poți lipsi de ea, și numai în situații de viață și de moarte.

În concluzie, acestea erau câteva din motivele pentru care aveam diferite neînțelegeri cu cei din Caucaz: dacă dădeam nas în nas pe undeva prin oraș, ieșea cu încăierare și din când în când se lăsa și cu vreun mort.

Cu doi ani în urmă, un prieten al nostru, Mitia zis „Ghiulik”, care înseamnă în jargon „mic criminal”, a înjunghiat un georgian fiindcă acesta l-a jignit vorbind în limba georgiană în prezența lui. Ghiulik îl avertizase, spunându-i că se comporta într-un mod jignitor, însă celălalt i-a dat de înțeles că intenționa să continue să vorbească în georgiană fiindcă disprețuia rușii, pe care îi numise „cotropitori”. Era o provocare politică la care Ghiulik a reacționat înjunghiindu-l, iar el a murit ulterior la spital. După

moartea lui, georgienii s-au adresat bătrânilor criminali din Seminția Neagră spre a le face dreptate, însă verdictul n-a fost în favoarea lor, deoarece potrivit legii criminale georgianul comisese două greșeli majore: mai întâi, se purtase nepoliticos față de un alt criminal fără niciun motiv întemeiat; în al doilea rând, îndrăznise să facă o referire politică, pe care regulamentul criminal o condamnă ca fiind o gravă formă de jignire adusă întregii comunități criminale, deoarece politica e treaba zbirilor, iar criminalii nu trebuie să se păteze cu astfel de lucruri.

După acel verdict însă, criminalii nu s-au calmat defel, încercând să se răzbune de mai multe ori: mai întâi l-au împușcat pe unul dintre prietenii noștri pe nume Vasia, care din fericire a reușit să scape, și apoi au încercat să-l omoare pe Ghiulik într-o discotecă din oraș. Au provocat o încăierare pentru a-l face să iasă din discotecă, unde mai mulți s-au repezit asupra lui. Din fericire, de data asta eram cu el, așa că ne-am aruncat în mijlocul tărăboiului, acoperindu-i spatele.

În timp ce ne băteam, am observat că nu încetau să trimită împotriva lui Ghiulik „torpedouri”: acesta este numele unei metode de a ucide pe cineva mai ales în timpul unei încăierări, simulând un accident. Câțiva, doi sau trei, se năpustesc ca din greșeală asupra acelei persoane – victima, denumită „client” –, iar în confuzia creată îi dau șansa altuia – torpedoul – s-o lovească cu precizie pentru a o ucide, după care toți se aruncă din nou în învălmășeală, iar la final, dacă torpedoul a fost priceput, nimeni n-a observat nimic și totul s-a făcut în mod rapid și profesionist. Moartea clientului trece drept o consecință firească a încăierării, fiind prin urmare repede dată uitării, deoarece bătaia este considerată o modalitate extremă de a obține satisfacție, iar fiecare participant cunoaște din start riscurile la care se supune. Dacă însă în timpul bătăii cineva este descoperit în timp ce execută un torpedo, potrivit regulamentului acesta trebuie să fie ucis pentru că a încălcat regulile confruntării: gestul este interpretat ca un veritabil omor. Omorul premeditat al unui coleg, un criminal, este considerat o lașitate. Demnitatea criminală a autorului sfârșește chiar în clipa aceea și, după cum spune legea criminală, „o dată cu demnitatea criminală moare și criminalul”.

Atunci eram mult mai puțin numeroși ca ei. Voiau să ne măcelărească și să lanseze torpedoul contra lui Ghiulik, însă, din

nefericire pentru ei, au intervenit băieții din Centru, cartierul unde ne aflam. Invocând dreptul de „proprietari” ai zonei, ne-au ordonat să punem capăt bătăii.

Chiar în clipa aceea, torpedoul georgienilor s-a aruncat asupra lui Ghiulik în fața tuturor, încercând să-l înjunghie, însă Ghiulik a reușit să pareze lovitura. Torpedoul a căzut la pământ și a început să urle ceva pe limba lui, ignorând cererile stăpânilor zonei de a se potoli și a lăsa deoparte cuțitul. Până la urmă chiar i-a tăiat mâna unui băiat din Centru care nu-i ceruse decât să-i dea cuțitul.

Atunci, după vreo trei secunde, georgienii au fost atacați cu toții de oamenii din Centru, vreo treizeci, și măcelăriți fără milă.

Noi ne-am scuzat explicând situația și ne-am retras în liniște, întorcându-ne acasă cu o grămadă de lovituri și mai multe tăieturi.

O dată ajunși în Lunca Fluviului, i-am povestit totul Pazniculuí. Pentru a ni se face dreptate contra georgienilor era nevoie de un martor extern, nu de unul dintre noi. Din fericire, trei persoane din Centru au mărturisit înaintea bătrânelor autorități că l-au văzut pe torpedo cu ochii lor.

Astfel, după o săptămână, siberienii au trimis în cartierul Caucaz o expediție punitivă, încheiată cu moartea a opt georgieni care luaseră parte la complotul împotriva lui Ghiulik.

Evident că această întâmplare nefericită a înrăutățit considerabil relațiile noastre cu georgienii, care erau și așa dificile.

Georgienii au început să răspândească zvonul că noi, siberienii, eram niște asasini și niște oameni necinstiți.

Noi știam că avuseserăm dreptate și situația se încheiase în favoarea noastră; de restul nu prea ne mai păsa.

•

Spre deosebire de georgieni, armenii ne erau buni prieteni. Erau mult mai umili și mai simpli decât georgienii, cine știe, poate și din motive istorice, dat fiind că au fost întotdeauna dominați de cineva; chiar și nobilii lor, care aparțineau unor familii importante, nu erau aroganți sau orbiți de mândrie. Cu mulți dintre ei făceam afaceri. Armenii dețineau traficuri importante, controlând o parte din piața pietrelor prețioase alături de comunitatea ebraică.

În ceea ce mă privește, eram în bune relații cu un băiat armean pe nume Spartak, nepotul unui bătrân criminal numit Armen, bun prieten de-al bunicului: stătuseră multă vreme în același gulag din Siberia.

•

Ne-am îndreptat în mașini spre un local din cartierul Caucaz care se numea „Labirint”. Era un fel de bar-restaurant, cu o sală unde puteai juca biliard sau cărți.

Begunok fusese categoric: ne spusese că persoanele care îi povestiseră întâmplarea cu cabinele telefonice erau fiii patronului acelui local. Și erau georgieni.

Am ajuns la Labirint spre ora două noaptea. Era plin de mașini în fața localului și se auzeau de afară strigătele jucătorilor de noroc. Strigătele erau în georgiană, amestecate cu o avalanșă de înjurături rusești cu final georgian.

Am ieșit din mașini – șoferii noștri ne-au spus că aveau să țină motoarele pornite pentru orice eventualitate – și am intrat împreună.

Chiar și acum când mă gândesc mi se face pielea de găină: o gașcă de minori, niște mucoși, care nu numai că se plimbă cu sfruntare printr-un cartier plin de oameni care le doresc moartea, dar și intră într-un local plin ochi de criminali, cu mult mai periculoși ca ei. Și totuși în clipa aceea nu ne era deloc teamă: aveam o sarcină de îndeplinit.

Nici n-am pus bine piciorul în local că am și fost întâmpinați de fiul mai mare al patronului, un băiat pe nume Mino. Îl cunoșteam din vedere, știam că era un băiat liniștit care își vedea de treaba lui. Ne-a salutat, strângându-ne mâinile fiecăruia, apoi ne-a invitat să ne așezăm și i-a cerut unei fete să ne aducă vin și pâine georgiană, din partea casei. Fără să aștepte să-l întrebăm a început să ne povestească ce a văzut în Centru.

Era cu niște prieteni, printre care trei băieți armeni, dintre care unul ținea un chioșc cu flori în piață, nu departe de acolo. Stăteau în apropierea cabinelor telefonice (unde lumea își dă de obicei întâlnire), când a văzut vreo zece băieți, beți și drogați, care se luaseră de o fată, adresându-i cuvinte necuviincioase și amenințătoare. Unul dintre armeni le-a cerut să înceteze și să o lase în pace, însă ei l-au insultat și chiar l-au amenințat cu un pistol, zicându-i să li se dea la o parte din drum.

— Atunci, ne-a zis Mino, am preferat să ne retragem. E adevărat că am lăsat fata pe mâinile drogaților ălora, însă numai fiindcă nu știam prea bine cine erau. Ne temeam ca nu cumva să aibă vreo legătură cu oamenii din Centru și să-l lase pe prietenul nostru fără chioșcul lui…

După descrierea lui Mino însă, fata nu părea a fi Xiușa noastră.

Între timp, chelnerița ne pusese pe masă vin georgian alături de pâinea tradițională, coaptă într-un mod specific, lipită de zidurile cuptorului. Era bună, iar noi am băut și am mâncat cu multă plăcere alături de Mino, vorbind despre numeroase lucruri. Printre care și despre relațiile noastre cu georgienii.

El susținea că noi eram cei care aveau dreptate, iar conaționalii săi se comportaseră în chip rușinos, precum niște trădători.

— Și apoi, nu suntem cu toții creștini? zicea el. Credem în Iisus Hristos. Și, pe deasupra, suntem cu toții criminali, iar legea criminală e aceeași pentru toți, georgieni, siberieni, armeni…

Ne-a povestit că de ceva timp comunitatea georgiană se separase în două. O parte îl sprijinea pe tânărul și înstăritul georgian de origine nobilă care își spunea „Contele”. Acest Conte semăna ura față de ruși, împiedicându-i pe georgieni să se căsătorească cu rușii și armenii pentru a menține rasa pură. Mino îi spunea „Hitler” și era foarte înverșunat împotriva lui, susținând că slăbise întreaga comunitate. Restul georgienilor susținea în schimb un bătrân criminal, pe care îl cunoșteam și noi deoarece venea deseori în Lunca Fluviului: bunicul Vano. Era un om înțelept, care ispășise mulți ani de închisoare în Siberia și era foarte respectat de comunitatea criminală. Era foarte apreciat de bătrâni: printre tineri nu era atât de popular deoarece îi împiedica să se bucure de distracții și nu era de acord cu naționalismul, lucru care nu prea era pe placul băieților.

Din povestirea lui Mino am înțeles că situația era mai gravă decât ar fi putut părea la prima vedere, deoarece înseși familiile erau afectate de această fragmentare, astfel încât mulți fii, frați și tați se aliniaseră de diferite părți ale baricadei. În acele condiții, un război ar fi fost imposibil, așa că totul rămânea suspendat, ceea ce era după părerea lui Mino mai periculos decât un război deschis.

La un moment dat în local au intrat cinci persoane. Erau tineri, nu aveau mai mult de douăzeci și cinci de ani, și i s-au adresat lui Mino în georgiană. El s-a ridicat deîndată și s-a dus la ei.

Păreau destul de nervoși și am observat că au arătat de câteva ori spre noi. Mai întâi au vorbit toți odată, însă apoi a rămas să vorbească doar căpetenia lor, un băiat slab cu ochii care îi ieșeau din orbite de fiecare dată când ridica vocea.

Mino era în schimb liniștit, stătea sprijinit de tejghea cu un pahar de vin în mână și îi asculta uitându-se în podea cu o față indiferentă.

Căpetenia a încetat dintr-odată să vorbească și au plecat toți cinci. Atunci, Mino a alergat spre masa noastră și ne-a explicat cu o voce speriată că aceia erau tinerii din banda Contelui:

— Au spus că, dacă nu părăsiți cât mai repede cartierul, se întorc cu zecile și vă omoară!

După calda primire a lui Mino, amenințarea aceea părea un lucru ireal.

Mutul, unul dintre ai noștri, a zis înainte de a ne ridica de la masă:

— Pun pariu pe mâna mea dreaptă că afară ne așteaptă o ambuscadă.

Mutul era astfel poreclit deoarece nu vorbea niciodată, dar atunci când o făcea zicea întotdeauna lucruri adevărate. Odată am fost cu el la pescuit trei zile, iar în trei zile el n-a scos nici măcar un sunet, vă jur, nici măcar unul.

•

Gagarin ne-a făcut semn să ne „pregătim” să ieșim din local. Toți și-au băgat atunci mâinile sub masă și unul după altul s-au auzit zgomotele încărcătoarelor pistoalelor.

Mel mi-a dat un cot, rugându-mă să iau pistolul pe care mi-l întindea, însă l-am refuzat cu o față indiferentă.

— După ce te omoară, a zis el, o să-ți vâr în cur cuțitul ăla de prisos al tău.

Eu am zâmbit misterios.

L-am salutat pe Mino, care ne implora să ieșim pe ușa de siguranță, însă noi am ieșit pe ușa principală, pe unde intrasem.

În piațeta din fața localului se aflau vreo cincisprezece persoane care ne așteptau, adunate sub stâlpul de iluminat.

Mel și Gagarin au luat-o înainte; după ei veneam eu și Mutul, apoi ceilalți. L-am văzut pe Mel scoțându-și afară Tokarev-ul și în același timp pe Gagarin ascunzându-și la spate Makarov-ul. Eu strângeam în buzunar Nagant-ul bunicului Kuzia.

Ne blocaseră accesul la mașini. Șoferii noștri ieșiseră afară și se așezaseră pe capotă să fumeze liniștiți o țigară.

Ne-am oprit la câțiva metri de georgieni.

Băiatul slab, căpetenia lor, a înaintat, provocându-ne:

— S-a terminat cu voi, n-aveți nicio șansă să scăpați!

Vorbea cu foarte mare siguranță. În mâinile lui am zărit un pistol, iar în spatele său era unul cu o pușcă.

Apoi a început chiar să glumească:

— Nu sunteți puțin cam mici ca să vă jucați cu pistoalele?

Foarte liniștit, Gagarin i-a explicat motivul vizitei noastre și a ținut să sublinieze că faptul nu avea nicio legătură cu relațiile dintre siberieni și georgieni.

— Și, oricum, a amintit Gagarin, potrivit legii criminale, în astfel de cazuri încetează chiar și războaiele.

El a dat ca exemplu cazul Sankt Petersburgului, unde pentru vânarea unui pedofil care viola și ucidea copii, fusese oprit sângerosul război dintre două bande – cea din cartierul Ligovka și cea de pe insula Vasiliev – care se uniseră pentru a-l urmări pe maniac.

În clipa aceea, georgienii au rămas derutați.

Am observat că, în timp ce Gagarin îi vorbea căpeteniei lor, mulți au lăsat armele în jos, iar fețele lor au devenit puțin gânditoare, semn al unei victorii obținute prin cuvinte, și nu cu ajutorul armelor.

Georgianul nu se dădea însă bătut:

— Și atunci, a întrebat el deodată, de ce nu v-ați adresat Paznicului nostru? De ce-ați venit pe ascuns ca niște șerpi?

Pe de o parte, avea dreptate, ar fi trebuit să ne ducem la Paznic, deoarece a face investigații fără știrea lui era împotriva regulilor criminale. Însă nu ținea seama de două lucruri.

Mai întâi, eram minori, iar potrivit legii „nu ni se putea cere nimic”, doar ceilalți minori ne-ar fi putut „cere” nouă ceva, adulții neavând niciun drept asupra noastră. Poate că din respect și pură plăcere noi urmam regulile și legea criminală, însă câtă vreme nu eram majori, noi nu făceam parte din comunitatea criminală. Astfel, dacă Paznicul ar fi prezentat cazul

nostru în fața unei autorități respectabile, aceasta i-ar fi râs în nas; în asemenea de cazuri, siberienii au o vorbă: „Băieții sunt ca pisicile, merg unde vor”.

Cea de-a doua greșeală pe care o comisese georgianul era mult mai gravă și dovedea că el era o persoană foarte nepricepută în tratative, de-a dreptul incapabilă să pună în practică diplomația criminală. Ne insultase.

Insulta este considerată de toate comunitățile o greșeală specifică oamenilor slabi și fără minte, lipsiți de demnitate criminală. Pentru noi, siberienii, orice fel de insultă este un delict, iar alte comunități fac chiar și deosebiri între acestea, însă de obicei insulta este calea cea mai directă spre tăișul cuțitului.

Insulta împotriva unei singure persoane poate fi „aprobată”. Mai precis, dacă eu am insultat pe cineva și pentru acest lucru am fost dus în fața unui bătrân cu autoritate, va trebui să-i explic motivul pentru care am făcut-o, iar el va hotărî cum voi fi pedepsit. În orice caz, de pedepsit tot voi fi pedepsit, însă dacă insulta a fost aprobată nu voi fi ucis sau „înjosit”, adică rămân eu însumi și mă aleg doar cu un avertisment. Insulta este aprobată dacă ți-a scăpat din motive personale și într-o formă nu prea gravă, dacă de pildă i-ai spus „măgar” unuia care a adus un prejudiciu unui lucru ce îți aparține. Dacă însă ai insultat numele mamei, poți foarte ușor să fii ucis.

Sunt iertate insultele rostite în stare de furie sau disperare, când cineva este orbit de o durere mare, precum moartea mamei, a tatălui sau a unui prieten foarte apropiat. În acest caz, nici nu se pune problema dreptății, considerându-se că „își ieșise din fire”, iar problema se încheie aici.

Insulta nu este însă aprobată când motivul disputei sunt jocurile de noroc sau afacerile criminale, dragostea ori relațiile de prietenie. În astfel de cazuri, apelul la jigniri înseamnă moarte sigură.

Însă insulta cea mai gravă este cea numită *baklanka*, când sunt jignite un grup sau o întreagă comunitate. Nu există explicații valabile: meriți moartea sau „înjosirea”, adică transferul definitiv în comunitatea înjosiților, a contaminaților, asemeni acelora care trăiesc în cartierul Bam.

Astfel, încă de mici, noi am învățat să „filtrăm cuvintele”, să controlăm mereu ceea ce ne ieșea din gură, ca nu cumva să

comitem vreo greșeală, nici măcar involuntar. Căci, potrivit regulii siberiene, cuvântul spus nu se mai întoarce înapoi.

•

Insulta pe care ne-o adresase acel georgian era destul de gravă: spusese „ați venit ca șerpii” și astfel ne jignise pe toți.

Prin urmare, am recitat scena specifică, numită în jargon „achiziție”. Este unul din numeroasele trucuri criminale folosite pentru a încheia o negociere în mod favorabil. Principiul „achiziției” este acela de a convinge adversarul de greșeala sa și de a-l face să cedeze încetul cu încetul, pentru ca apoi să-l înspăimânți de-a binelea și să câștigi controlul definitiv asupra situației, lucru numit în jargon „a achiziționa”.

Întreaga noastră bandă, urmând exemplul lui Gagarin, le-a întors georgienilor spatele. Acest gest i-a făcut să dispere, deoarece însemna că le luasem toate drepturile comunicării criminale, inclusiv cel de a începe o bătaie.

Se obișnuiește să întorci spatele persoanelor considerate „rebuturi”, polițiștilor sau infamilor. Pe scurt, celor pe care îi disprețuiești atât de mult încât crezi că nu merită nici măcar un glonț. Însă dacă îi întorci spatele unui criminal, treaba stă altfel: îi transmiți un mesaj precis, îi spui că purtarea sa l-a scos din sfera demnității criminale.

Pe de altă parte, a te întoarce cu spatele presupune un risc, deoarece un criminal veritabil nu va ataca niciodată pe unul care îi întoarce spatele, însă dacă respectivul nu e prea priceput în relațiile criminale sau dacă e un infam, poți oricând să te trezești cu un glonte în spinare.

Cu spatele la ei, Gagarin le-a explicat georgienilor că săvârșiseră o gravă greșeală de comportament: jigniseră minorii dintr-un alt cartier în timp ce înfăptuiau o sarcină sfântă pentru comunitate, o sarcină care trebuie respectată de toate comunitățile.

— Renunț la responsabilitatea de a duce tratative cu voi, a adăugat el. Iar dacă vreți să ne împușcați pe la spate, n-aveți decât. Altfel, retrageți-vă! În următoarele zile o să prezentăm situația în fața autorităților din Lunca Fluviului ca să cerem să ni se facă dreptate.

Gagarin a încheiat cu o lovitură de maestru: i-a întrebat cum se numeau. În acest fel a subliniat o altă greșeală comisă de georgieni, nu foarte gravă, însă destul de însemnată. Criminalii

cu demnitate se prezintă, se salută și își urează numai bine chiar și înainte să se omoare între ei.

Georgianul n-a răspuns imediat. Se vedea că achiziția funcționase. Apoi s-a prezentat ca fiind fratele altuia, un tânăr criminal foarte apropiat Contelui, și a zis:

— De data asta vă las să plecați, dar numai ca să nu complic și mai mult relațiile tensionate dintre comunitățile noastre.

— Mă rog, a replicat Gagarin cu ironie, se pare că ai făcut deja destule pentru a îngreuna situația: a ta și a celui care stă deasupra ta.

Fără să-i salutăm, ne-am îndreptat spre mașinile noastre. Când am plecat, ei erau tot acolo, sub felinar, discutând între ei. Desigur că nu reușiseră încă să-și dea seama ce se întâmplase.

Dar totul avea să se clarifice curând.

Mai precis, trei zile mai târziu, când Gagarin, eu, Mel și Mutul am făcut o „plângere” formală la bunicul Kuzia pentru jignire adusă grupului și amenințare.

După tratative diplomatice cu criminalii din diverse zone ale orașului, acei tăntălăi au fost pedepsiți chiar de georgieni, sătui de presiunile făcute de comunitățile din celelalte cartiere. Știu sigur că cei din Centru i-au amenințat că vor închide toate magazinele georgienilor din zonă.

Băiatul slab care ne vorbise a dispărut în neant. Se zvonea că fusese îngropat într-un mormânt dublu: așa erau ascunse cadavrele incomode, fiind puse chiar în mormântul altcuiva. Era o modalitate sigură de a face oamenii să dispară. În mormântul unui bătrânel oarecare se puteau găsi mai multe persoane date dispărute chiar de comunitatea lor.

•

După ce am părăsit Caucazul, ne-am îndreptat spre Centru, de unde voiam să strângem mai multe informații despre ciudații agresori văzuți de Mino și de prietenii săi. Voiam să aflăm dacă aveau vreo legătură cu trista și disperata noastră întâmplare.

Drumul dintre Caucaz și centrul orașului Bender trecea printr-un cartier numit Balka, ceea ce însemna în rusă „bârnă de lemn”, dar în jargon criminal înseamnă cimitir. Căpătase acel nume pentru simplul motiv că acolo se găsea odată vechiul cimitir evreiesc polonez. Chiar în jurul cimitirului – îmi povestea bunicul – se născuse și apoi dezvoltase, după anii treizeci, cartierul evreiesc.

Nu puteam trece prin Balka fără să-mi amintesc de fiecare dată o poveste nemaipomenit de frumoasă și groaznică pe care mi-o povestea bunicul. O să v-o povestesc și vouă.

•

Conducătorul spiritual al comunității ebraice din Balka era un bătrân pe nume Moișe. Potrivit legendei, fusese primul evreu din Transnistria, iar datorită caracterului și personalității sale își câștigase stima tuturor. Avea trei băieți și o fată, cum se spune la noi, „bună de măritat”, adică o tânără care nu avea altă datorie socială decât să aibă grijă de casă și să învețe să asculte de viitorul soț, să-i crească fii și, tot cum s-ar zice la noi, să „tușească în pumn”, adică să fie în întregime supusă.

Fiica rabinului se numea Zilia și era o fată foarte frumoasă, cu ochii mari și albaștri. Își ajuta mama să administreze o prăvălie cu stofe din Centru, iar mulți clienți intrau doar ca să-i stea o clipă alături. Multe familii evreiești i-o ceruseră rabinului pentru fiii lor, însă acesta nu acceptase pe nimeni, deoarece cu mulți ani înainte, când fiica lui abia se născuse, îi promisese mâna ei unui tânăr din Odessa, fiul unui prieten al său.

La evrei se obișnuiește să se încheie căsătorii aranjate, la inițiativa taților din familiile interesate să-și unească stirpea. În aceste cazuri triste, soții nu știau nimic unul despre celălalt, și rareori se întâmpla ca ei să fie de acord cu alegerea părinților lor, însă nu îndrăzneau să-i contrazică și mai ales să se răscoale împotriva tradițiilor, fiindcă acest lucru ar fi atras expulzarea lor definitivă din comunitate. De aceea, își acceptau cu multă suferință destinul, iar întreaga lor viață devenea o veșnică tragedie. Era o practică atât de des întâlnită, încât până și noi, siberienii, luam în zeflemea nefericirea femeilor de origine evreiască, numind orice situație tristă și deznădăjduită „soție evreiască”.

Zilia părea deja împăcată cu soarta ei. Ca orice femeie de origine ebraică, accepta fără să se împotrivească tatălui ideea căsătoriei cu un bărbat care avea cu douăzeci de ani mai mult decât ea și – după câte se zvonea – și o grămadă de defecte.

Asta până când într-o bună zi a intrat în prăvălie Sviatoslav, un tânăr criminal siberian abia sosit în Transnistria. Făcea parte din banda unui faimos criminal zis „îngerul”, care terorizase mai bine de douăzeci de ani comuniștii jefuind trenurile din Siberia. Sviatoslav fusese rănit într-un schimb de focuri, iar prietenii lui îl

trimiseseră pe durata convalescenței în Transnistria. Îi dăduseră bani pentru comunitatea siberienilor, care îl primise fără probleme. Sviatoslav nu avea familie, părinții săi fiind morți. Ca să n-o lungesc prea tare, Sviatoslav s-a îndrăgostit de Zilia, iar ea de el.

Pentru a face lucrurile cum se cade, el s-a prezentat la ușa rabinului Moișe și i-a cerut mâna fetei sale, însă acesta s-a purtat urât cu el, crezând că era vreun sărăntoc oarecare deoarece avea o înfățișare modestă și, potrivit legii siberiene, nu își afișa bunăstarea.

După ce a fost supus acelei umilințe, Sviatoslav s-a adresat Paznicului din Lunca Fluviului, care, la vremea aceea, era un criminal pe nume Sidor, poreclit „Gheară de Linx”, un bătrân urca siberian. După ce a ascultat pricina, Gheară de Linx s-a gândit că era posibil ca evreul să se fi purtat astfel fiindcă avusese îndoieli asupra situației economice a lui Sviatoslav, și atunci i-a sugerat să nu-și piardă nădejdea, ci să se întoarcă la rabin cu bijuterii aduse în dar pentru fiica lui.

Tradiția siberiană cere ca soțul însuși să facă cererea în căsătorie, dar însoțit de o rudă sau, la nevoie, de un vechi prieten. De aceea, pentru a respecta întocmai legea, Gheară de Linx i-a propus lui Sviatoslav să-l însoțească chiar el la cea de-a doua încercare. Ei s-au înfățișat la casa rabinului cu multe bijuterii scumpe și i-au explicat din nou situația, însă rabinul s-a purtat la fel de urât cu ei, îndrăznind chiar să-i jignească. Luând bijuteriile în mână, s-a prefăcut că acestea îi ard palma și le-a aruncat pe jos, iar când oaspeții lui l-au întrebat ce anume îl arsese, el a răspuns:

— Sângele omenesc în care au fost scăldate.

Cei doi siberieni au plecat, știind ce urmau să facă. Gheară de Linx i-a dat voie lui Sviatoslav s-o aducă pe fata rabinului să locuiască în cartierul siberian, dacă și aceasta era de acord.

Frumoasa Zilia a fugit de acasă în aceeași noapte. Potrivit legii siberiene, ea nu trebuia să ia cu sine niciun bun material din casa tatălui, așa că Sviatoslav i-a făcut rost până și de hainele destinate fugii.

A doua zi, rabinul a trimis mai mulți criminali evrei ca să negocieze cu siberienii. Gheară de Linx le-a explicat acelor oameni că, potrivit legii noastre, orice persoană care atinge vârsta de optsprezece ani e liberă să facă ce dorește și este un

mare păcat să i te opui, mai ales când vine vorba de întemeierea unei noi familii și de iubire, ambele reprezentând două lucruri dorite de însuși Dumnezeu. Evreii au vrut să-și demonstreze superioritatea și l-au amenințat pe Gheară de Linx cu moartea. El s-a înfuriat așa de tare că a văzut negru în fața ochilor, omorând pe loc trei dintre ei cu o singură lovitură de scaun; ultimului i-a rupt doar o mână și l-a trimis la rabinul Moișe cu următorul mesaj: „Cine rostește primul cuvântul moarte habar n-are că aceasta e mai aproape de el decât de celălalt”.

După aceea s-a dezlănțuit iadul pe pământ. Moișe, trezindu-se în fața siberienilor despre care nu știa mai nimic, în afară de faptul că erau o comunitate de ucigași și jefuitori foarte uniți între ei, nu putea să-i sfideze pe propriul lor teren, de aceea a cerut ajutorul evreilor din Odessa.

Căpeteniile comunității evreiești din Odessa, oameni bogați și influenți, au organizat o adunare pentru a descoperi care din tabere avea dreptate și cum ar fi putut să rezolve situația. La adunarea aceea s-au prezentat toți, inclusiv Sviatoslav, Zilia și Moișe.

După ce au ascultat ce aveau de spus cele două părți, evreii au încercat să dea vina pe Sviatoslav, acuzându-l de răpirea fetei lui Moișe, însă siberienii au replicat că potrivit legii lor fata nu fusese răpită, ci plecase de bunăvoie, lucru demonstrat de faptul că lăsase în casa părintească tot ceea ce o lega de acel loc.

Moișe a protestat, zicând că fata luase totuși ceva: o panglică colorată cu care ea își prindea părul. Era adevărat, Zilia uitase să și-o scoată, iar soția lui Moișe observase.

Un detaliu atât de neînsemnat a reușit să întoarcă situația în defavoarea siberienilor. Potrivit regulilor noastre, acum fata trebuia deîndată înapoiată tatălui. Dar exista un dar.

Zilia – au spus siberienii – se căsătorise deja cu Sviatoslav, iar pentru a putea face acest lucru se convertise la credința ortodoxă, fiind botezată cu Crucea Siberiană. De aceea, potrivit legilor noastre, autoritatea părinților nu mai era valabilă asupra ei, din moment ce ei erau de altă credință decât ea. Dacă Moișe ar fi fost de acord și el să se convertească la credința ortodoxă, cuvântul său ar fi avut atunci altă valoare…

Pradă furiei, Moișe a încercat să-l lovească pe Sviatoslav, rănindu-l.

În clipa aceea, a comis o greșeală extrem de gravă: a nesocotit pacea în sânul unei adunări criminale, lucru pedepsit cu spânzurătoarea imediată.

Pentru a-și curma viața, Moișe a hotărât să folosească tocmai acea panglică pe care fiica sa o purta în păr. A murit blestemând-o pe Zilia și pe soțul ei, dorind ca tot răul din lume să se abată asupra fiilor lor și a fiilor acestora și a tuturor celor care le-ar fi dorit binele.

La puțină vreme după aceea, Zilia s-a îmbolnăvit. Se simțea din ce în ce mai rău și niciun medicament n-o putea vindeca. Atunci, Sviatoslav a dus-o în Siberia la un bătrân șaman din tribul neneților, un popor de băștinași siberieni care aveau relații foarte strânse cu criminalii siberieni urca.

Șamanul a zis că fata suferea fiindcă un spirit rău o ținea cu ghearele morții, răpindu-i căldura vieții. Pentru a opri spiritul era nevoie să dea foc locului care îl lega de această lume. De aceea, o dată reîntors în Transnistria, Sviatoslav a dat foc casei rabinului Moișe și apoi și sinagogii.

Zilia s-a vindecat și au trăit încă multă vreme în cartierul nostru. Au avut șase copii: doi ucigași de polițiști care au murit de tineri la închisoare; un băiat care s-a mutat la Odessa și cu trecerea anilor a pus pe picioare un trafic cu haine contrafăcute (el a fost cel mai norocos dintre frați); ceilalți trei au continuat să trăiască în cartierul nostru ocupându-se cu jafurile, iar cel mai mic, Jora, făcea parte din banda tatălui meu.

La bătrânețe, Sviatoslav și Zilia au plecat să locuiască în taiga, așa cum își doriseră dintotdeauna.

•

După ce sinagoga a fost incendiată de siberieni, mulți evrei au părăsit cartierul. Ultimii rămași au fost deportați de naziști în perioada celui de-al doilea război mondial, iar din comunitatea aceea n-a mai rămas decât vechiul cimitir.

Lăsat ani întregi în voia sorții, cimitirul a devenit un loc jalnic unde se aruncau gunoaiele, iar băieții andrii veneau să se smotocească. Mormintele fuseseră jefuite de câțiva reprezentanți ai comunității moldovene, care aduceau această ocară morților doar pentru a face rost de ornamente din piatră pe care să le folosească pe post de decorațiuni pentru ușile

caselor lor. Acest obicei a dat naștere și unei expresii foarte jignitoare, potrivit căreia „sufletul unui moldovean e la fel de frumos ca ușa casei sale”.

Prin anii șaptezeci, în vechiul cartier evreiesc au început să răsară casele ucrainenilor. Acolo locuiau foarte multe fete de moravuri ușoare cu care petreceam deseori. Ca să te culci cu o fată din Balka era de ajuns să-i oferi de băut, iar fiindcă nu aveau o educație drastică precum fetele din Lunca Fluviului, ele vedeau în raporturile sexuale o distracție, însă, cum se întâmplă deseori în astfel de cazuri, comportamentul lor prea deschis se transforma într-un soi de nefericire, iar multe rămâneau sclavele propriei lor libertăți sexuale. Își începeau de obicei viața sexuală în jurul vârstei de paisprezece ani sau chiar mai devreme. Spre optsprezece ani, fiecare din ele era deja cunoscută de întreg orașul, bărbaților fiindu-le foarte la îndemână să aibă mereu câte o femeie dispusă să se culce cu ei fără să ceară nimic în schimb. Era un joc, care dura până când un bărbat se plictisea de câte una și trecea la următoarea.

Ajunse la vârsta adultă, multe din fetele din Balka își dădeau seama de situația lor și simțeau un mare gol, dorindu-și să-și întemeieze și ele o familie, să găsească un soț și să intre în rândul celorlalte femei, însă lucrul acesta nu mai era posibil. Comunitatea le însemnase pentru totdeauna și niciun bărbat cinstit nu s-ar mai fi însurat cu ele.

Dându-și seama că nu mai puteau simți emoțiile pozitive ale unei vieți simple, aceste biete suflete se sinucideau într-un număr foarte ridicat. Acest fenomen al fetelor sinucigașe era destul de șocant pentru comunitatea noastră, iar atunci când mulți bărbați au realizat cauza acelui gest disperat au refuzat să mai întrețină relații cu ele pentru a nu contribui la procesul de distrugere a acelor vieți.

Cunoșteam un bătrân criminal din Centru pe nume Vitia, poreclit „Cangurul” fiindcă în tinerețe fusese rănit la picioare într-un schimb de focuri, iar de atunci avea un mers aparte, alcătuit din salturi mărunte. Era proprietarul mai multor cluburi de noapte din diferite orașe ale Rusiei și avusese dintotdeauna o slăbiciune pentru fetele din cartierul Balka. Ei bine, după primele cazuri de sinucidere, Cangurul a fost primul care a intuit adevărata semnificație a problemei și a promis în fața mai multor persoane că nu le va mai căuta compania, propunându-și

chiar să stea de vorbă deschis cu rudele fetelor. Însă ucrainenii aveau o idee bizară despre demnitate: își lăsau fiicele să se bage în situații compromițătoare, însă după aceea se prefăceau că nu știu nimic, înfuriindu-se dacă le spunea cineva adevărul. De aceea, mulți dintre ei au interpretat greșit inițiativa Cangurului și a celor care erau de-o părere cu el, susținând că era vorba despre un complot pentru defăimarea cartierului lor. Drept urmare, au existat consecințe extreme: unii tați au ajuns chiar să-și ucidă fiicele cu mâinile lor numai pentru a le demonstra celorlalți că nu tolerau niciun fel de amestec.

Situația se înrăutățea pe zi ce trece, mai ales din cauza înfricoșătoarei cantități de alcool consumate de locuitorii acelui cartier. Ucrainenii beau mult, ca tot restul populației sovietice de altfel, însă în mod nemăsurat, fără filtrul tradiției sau vreo urmă de moralitate. În Siberia, alcoolul se bea după niște reguli raționale, pentru a nu dăuna în mod ireversibil propriei sănătăți. De aceea, vodca siberiană este făcută numai din grâu, fiind purificată cu lapte, care reține reziduurile prelucrării, astfel încât produsul final să fie de o puritate ideală. În plus, vodca trebuie să fie băută numai la masă (în Siberia se mănâncă mult, iar felurile de mâncare sunt foarte condimentate, deoarece pentru a face față frigului sunt arse multe grăsimi, iar vitaminele trebuie conservate pe toată durata iernii). Dacă mănânci ce trebuie, poți consuma fără probleme chiar și un litru de votcă de persoană. În schimb, ucrainenii beau votcă de mai multe feluri, extrăgând alcool din cartofi sau din dovleci, iar substanțele zaharoase grăbesc beția. Siberienii nu se îmbată niciodată prea tare, nu leșină și nu vomită, în schimb, ucrainenii se îmbată până își pierd simțurile și le ia chiar și două zile să-și revină dintr-o beție.

De aceea, modul de viață din Balka – cartierul evreiesc și mai apoi ucrainean – aducea cu o petrecere continuă, o petrecere dezolantă însă, care purta în ea nostalgia a ceva simplu și omenesc pe care oamenii aceia nu reușeau să-l mai regăsească.

Bunicul îmi spunea întotdeauna că așa se întâmplă atunci când oamenii sunt uitați de Dumnezeu: rămân în viață, dar nu mai sunt vii. Eu credeam, în schimb, că era vorba de o formă ultimă de degradare socială de care suferea întreaga comunitate. Poate fiindcă tinerii care ajunseseră să trăiască în orașul nostru fuseseră desprinși prea brusc de părinții lor și de

aceea se abandonaseră lor înșiși. În lipsa oricărei forme de control, eșuaseră pe calea viciului. Astfel, neavând sprijinul bătrânilor, își educau greșit propriii fii.

Băieții ucrainenilor aveau proasta reputație de mămoși, de oameni incapabili să facă ceva folositor pentru ei sau pentru ceilalți. În Bender, nimeni nu avea încredere în ei, deoarece spuneau o grămadă de minciuni ca să se dea mari, însă o făceau cu o asemenea neghiobie încât nimeni nu-i credea, toată lumea purtându-se cu ei precum cu niște bieți nebuni. Câțiva dintre ei chiar au încercat să prospere inventând legi inexistente, ca de exemplu cea potrivit căreia un frate își putea obliga sora să se prostitueze. Exploatarea prostituției fusese dintotdeauna considerată un delict nedemn de un criminal, iar oamenii judecați pentru această crimă era adeseori uciși în închisoare. Ca să fiu sincer, chiar și în libertate, însă din închisoare rareori mai ieșeau vii. Ucrainenii nici măcar atâta lucru nu pricepeau, învârtindu-se fără rost prin cartierele orașului și încercând să intre în localuri. Toate porțile le erau însă închise pentru totdeauna deoarece banii pe care voiau să-i cheltuiască fuseseră câștigați în chip nedemn. Ei continuau astfel fără să-și pună prea multe întrebări, adâncind din ce în ce mai mult prăpastia dintre comunitatea lor și restul societății.

•

Cartierul Balka era traversat de o singură stradă, unde se afla chioșcul unui bătrân criminal ucrainean pe nume Stepan care vindea țigări, băutură și din când în când droguri, mai ales din categoria celor de fumat. De la el mai puteai cumpăra arme și muniții provenite din bazele militare ucrainene, pe care și le procura cu ajutorul fratelui său, de profesie soldat.

Stepan era pe jumătate paralizat fiindcă odată băuse alcool chimic destinat uzului tehnic. Ne povestea mereu acea zi teribilă, făcând haz de necaz. Astfel, în timp ce simțea că întreaga parte stângă a corpului său își pierdea sensibilitatea – povestea el – reușise să-și mute la timp „membrul de onoare” în partea dreaptă, salvându-l.

Eu mă opream adesea să schimb două vorbe cu el, deoarece îmi plăcea să văd felul în care reușea să-și păstreze pofta de viață și seninătatea chiar și în disperata situație în care se afla. Stătea toată ziua în fața chioșcului pe scaunul său cu rotile, sub o umbrelă mare, vorbind cu oamenii care treceau prin preajmă.

Avea o fiică – poate singura fată cuminte din întreg cartierul – care îl îngrijea și învăța ca să devină arhitect. Soția îl părăsise înainte să rămână paralizat; fugise cu amantul ei, un tânăr infirmier. Eu îl respectam pe Stepan pentru simplul motiv că reușise să-și educe fata rămânând el însuși, o persoană simplă și neștiutoare, însă, judecând după realizări, o persoană cumsecade, capabilă să își transmită bunătatea naturală celorlalți.

Chioșcul lui era deschis întotdeauna: ziua îl administra el, ajutat uneori de fată, iar noaptea ajutorul lui, un băiat pe nume Kiril, căreia toți îi spuneau „Nixon” fiindcă avea un fix cu președinții americani. Mulți susțineau că era retardat, însă eu cred că el pur și simplu își lua timpul necesar ca să facă ce avea de făcut. Stepan îl plătea cu mâncare și țigări. Nixon fuma și o făcea într-un mod spectaculos: parcă era un actor. Avea și un câine, o corcitură pocită, sfrijită și de-a dreptul nesuferită, care te înșfăca de glezne când te așteptai mai puțin. Nixon îi spunea „secretarul meu” sau alteori „dragă domnule”. Alt nume nu mai avea câinele acela.

Dacă stăteai de vorbă cu Nixon, el începea imediat să-i vorbească de rău pe comuniști, spunea că voiau să-i distrugă țara, îi numea „teroriști mizerabili”, susținând că nu avea încredere în nimeni altcineva în afara „secretarului” său, care chiar în clipa aceea își demonstra fidelitatea lovind ușurel piciorul stăpânului cu dezgustătoarea lui coadă lipsită de păr.

— Arabii le-au dat de furcă, spunea el, iar Fidel Castro ar trebui omorât, dar e imposibil. Și știi de ce? Fiindcă s-a ascuns în Siberia, protejat de comuniști. În Cuba au adus o sosie care nu-i seamănă deloc, fiindcă are barbă falsă și fumează trabuc fără să tragă fumul în piept.

Așa era Nixon.

— Iar steagul americanilor știi ce reprezintă? întreba el. Îți spun eu, un comunist mort, aia. Stelele reprezintă creierul lui împrăștiat după ce-a fost împușcat în cap, iar dungile alb cu roșu, trupul însângerat.

Avea ceva și cu negrii, spunând că prezența lor pusese capăt progresului democrației, și îl confunda pe Martin Luther King cu Michael Jackson, susținând că „era un negru cumsecade, căruia îi plăcea să cânte și să danseze”, însă fusese ucis de ceilalți negri deoarece într-o bună zi a vrut să devină alb.

•

Când ne-am apropiat de chioșc l-am găsit pe Nixon așezat ca de obicei în fotoliul său prezidențial, jucând Tetris. Eu am ieșit primul din mașină, iar el, când m-a văzut, a venit în fugă spre mine să-mi dea binețe, așa cum făcea cu cei care-i erau simpatici. L-am îmbrățișat și l-am rugat să-l trezească pe Stepan, fiindcă era vorba de ceva urgent. El a luat-o imediat la goană spre casa acestuia, care se afla doar la câțiva metri distanță.

Trebuie să precizez că Nixon nu suporta prezența prietenului meu Mel. Din motive necunoscute, spunea despre el că e spion, iar odată chiar îi dăduse vreo două lovituri cu ranga fiindcă era speriat de moarte de el. De aceea, îi spusesem lui Mel să rămână în mașină și să nu se lase zărit, ca să nu facem tărăboi în toiul nopții. Însă, în timp ce Nixon se dusese să-l cheme pe Stepan, Mel ieșise să-și facă nevoile în tufișurile de alături. În timp ce Mel urina făcând un zgomot ce aducea cu cel al unei adevărate cascade, a sosit și Nixon împingând scaunul cu rotile în care se afla Stepan, pe jumătate adormit.

Fiindcă eu îl cunoșteam pe Stepan mai bine decât ceilalți, am stabilit să vorbesc eu cu el, împreună cu Mutul. Ceilalți așteptau în mașini sau beau bere în fața chioșcului.

Stepan înțelesese probabil că era ceva serios la mijloc, deoarece nu glumea ca de obicei. Mi-am cerut iertare că-l trezisem la ora aceea, după care i-am povestit trista noastră întâmplare. În timp ce vorbeam, i-am zărit jumătatea vie a feței transformându-se într-un fel de mască, precum cele pe care le folosesc japonezii ca să își imite demonii.

Era furios. Când am adus vorba de recompensă a făcut un gest disprețuitor și a zis că avea să ne dea ceva. L-a chemat pe Nixon și i-a dat un ordin. Acesta a dispărut imediat și a revenit după câteva minute cu o cutie în mână. Stepan mi-a dat-o, zicând că el era o persoană umilă și săracă și nu putea să ne dea mai mult, însă, din puținul lui, acesta era lucrul cel mai frumos și mai folositor pe care îl avea.

Am deschis cutia: înăuntru se afla un Stecikin cu amortizor și stabilizator și șase cartușe pline. O armă grozavă și destul de scumpă: era singurul pistol făcut în URSS care putea să tragă în rafală cu douăzeci de gloanțe în încărcător.

I-am mulțumit și i-am zis că, dacă era de acord, îi dădeam bucuros banii pe el, însă Stepan m-a refuzat, zicând că era mulțumit așa, cu condiția să le povestim bătrânilor noștri gestul lui. Mi-a promis că avea să-și țină urechile ciulite, iar dacă auzea ceva interesant avea să mă anunțe neîntârziat. Înainte de a pleca, am încercat să plătesc măcar ceea ce consumaseră băieții la fața locului, câteva beri, niște țigări și ceva de-ale gurii, dar a refuzat din nou. Atunci i-am vârât niște bani în buzunar lui Nixon, care, fericit, ne-a făcut cu mâna ca un copil în timp ce urcam în mașini.

La două sute de metri mai sus ne aștepta Mel, care, pentru a evita să se dea ochii cu Nixon, o luase prin tufișuri și era extrem de furios fiindcă, întuneric fiind, se zgâriase pe toată fața.

Nimeni nu voia pistolul lui Stepan, pentru că – din câte reieșea – fiecare avea cu sine cel puțin câte două. Atunci l-am luat eu.

•

Ne apropiam de Centru, iar întunericul nopții se făcea din ce în ce mai transparent: mijea ziua, cea de-a doua zi a căutărilor noastre.

Am dormit puțin în mașină, fără să visez nimic clar, ca și cum m-aș fi prăbușit într-un gol. Când m-am trezit eram deja în Centru, iar mașinile erau oprite în curtea unei case. În afară de mine și de Mel, care încă dormea, ceilalți băieți erau cu toții afară, vorbind cu două persoane lângă o poartă.

Am ieșit din mașină și m-am apropiat de ceilalți. L-am întrebat pe Mormânt ce se întâmplase, iar el mi-a răspuns că cei cu care stătea de vorbă Gagarin erau ajutoare ale Paznicului din Centru.

— Și ce-au spus?

— Că nu știu nimic despre ce s-a-ntâmplat în fața cabinelor de telefon. Că n-au auzit niciodată despre necunoscuți care să fi agresat vreo fată în cartierul lor.

La scurt timp, cei doi s-au îndepărtat.

— Și-atunci? l-am întrebat eu pe Gagarin.

— Pentru moment, e o provocare pentru ei. Să recunoști că nu știi nimic înseamnă să recunoști că nu vrei să te bagi. Pot să plătească scump dacă lucrurile stau așa. Pe scurt, ne-au cerut să le dăm un răgaz să verifice totul. Și să nu-l informăm pe Paznic pentru moment. Ne-au asigurat de totala lor implicare. A rămas să ne întâlnim la amiază sub vechiul pod.

După aceea am urcat în mașină și am hotărât să mergem să luăm micul dejun într-un local numit „Blinnaia” din cartierul Coasta.

•

Coasta se situa în zona cea mai frumoasă a orașului, aici aflându-se un parc întins de-a lungul fluviului, cu plaje și locuri unde te puteai relaxa și petrece timpul în mod plăcut. Aici erau restaurantele, localurile și cluburile de noapte cele mai scumpe din oraș. Exista și o sală de jocuri clandestină unde se intra numai pe bază de invitație.

Cartierul era condus de mai mulți criminali din Bender și reprezenta un fel de atracție turistică: aici venea multă lume din Odessa, evrei bogați și negustori, fiindcă era la modă să respiri parfumul criminalității exotice. Însă adevăraților criminali din oraș le era interzis să-și rezolve problemele personale aici. Dacă cineva crea vreo problemă sau făcea puțin tărăboi, totul era numai un scenariu destinat oaspeților, pentru a-i face să creadă că se află într-un loc rău famat. Era un mod de a-i face să se simtă în pericol doar ca să le crească puțin adrenalina. În realitate, nimeni nu a făcut vreodată ceva cu adevărat grav în acest cartier.

La Blinnaia găseai cele mai bune clătite din tot orașul. În Rusia, clătitelor li se zice *blini* și fiecare le pregătește în felul său; cele mai bune sunt făcute însă de cazacii de pe Don, care adaugă drojdie în amestec, după care prăjesc repede totul în tigăi încinse, unse cu unt, astfel încât *blini* ies groase și foarte unsuroase, crocante și cu un gust de neuitat.

Acolo, la Blinnaia, mâncai cu adevărat după tradiția siberiană, cu smântână amestecată cu miere, bând ceai negru cu lămâie.

Noi eram destul de obosiți, în local nu prea era lume, așa că am comandat pentru început vreo cinzeci de *blini* (un rus mănâncă în jur de cincisprezece *blini* o dată, iar cei ca Mel și Gagarin chiar și de trei ori mai multe). În trei minute, farfuria era deja goală. Am mai comandat de câteva ori. Luam ceaiul direct din samovarul fixat de masă, iar chelnerul mai trecea din când în când să mai adauge apă. Așa e la noi: în multe localuri, ceaiul se bea după pofta inimii, iar fiecare, indiferent de ce comandă, poate să bea oricât ceai poftește fără să plătească nimic.

În timp ce beam și mâncam, am făcut bilanțul situației. Grupul stătea destul de bine cu moralul, precum și cu nerăbdarea și pofta de răzbunare.

— Abia aștept să-i fac praf șira spinării nemernicului care a violat-o, a zis Mutul.

M-am gândit că situația noastră era una de-a dreptul specială, din moment ce era a doua oară în două zile când Mutul deschidea gura.

Și imediat după aceea m-am gândit că eram un grup de-a dreptul ciudat. Mi-au trecut prin minte poveștile fiecăruia din noi. Și mai ales ale lui Ghighit și Besa.

•

Ghighit era fiul unui criminal siberian și al unei femei de origine armeană, care murise înainte ca el să împlinească șase ani, ucisă de unul din frații ei deoarece, căsătorindu-se cu un criminal siberian, stricase reputația familiei.

Era un băiat foarte cumsecade, cu un simț al dreptății foarte dezvoltat. El era primul care se arunca la bătaie și de aceea avea și o grămadă de cicatrici. De câteva ori a fost rănit foarte grav și odată chiar îi donasem din sângele meu, care era compatibil cu toate grupele: de atunci rămăsese cu fixația că deveniserăm frați de sânge și încerca să-mi apare spatele de fiecare dată, făcându-și întotdeauna apariția la nevoie. Eram prieteni, ne înțelegeam aproape din priviri. Era un tip liniștit și îi plăcea să citească, așa că puteai vorbi cu el chiar și despre literatură. Liniștit însă până la un anumit punct. Odată omorâse un tip cu lovituri de ciocan deoarece încercase să-l înjosească în ochii unei fete de care îi plăcea, o tipă cu care Ghighit a avut mai întâi o relație de iubire, iar după aceea de strânsă prietenie.

Besa era un tip cu adevărat dur. Era cu un an mai mic ca mine, dar îi dădeai mult mai mulți, deoarece avea deja o mulțime de fire de păr cărunte. Nu se născuse în zona noastră, ci provenea din Siberia. Mama sa, tanti Svetlana, era căpetenia unei mici bande de jefuitori cu care organiza *turnei*, adică jafuri, în diferite orașe. Jefuiau oamenii bogați, politicienii locali, dar mai ales pe așa-zișii „industriași ascunși”: oameni care se ocupau cu producția și comerțul ilegal, având relații cu directorii marilor fabrici. Faptul că în fruntea bandei se afla o femeie nu era un lucru neobișnuit în Siberia. Femeilor care au un rol criminal li se spune cu afecțiune „mamă”, „mamă pisică”,

„mamă pungașă” și sunt ascultate întotdeauna. Părerea lor e considerată drept soluția ideală, reprezentând un fel de înțelepciune criminală pură.

Mama lui Besa sfârșise de mai multe ori în închisoare, iar Besa se născuse în penitenciarul de femei cu regim special din Magadan, Siberia. Născut la închisoare, el simțise pentru prima oară libertatea la opt ani. Educația pe care o primise la închisoare era foarte evidentă și îi lăsase o cicatrice de nevindecat: o furie nesecată.

Besa nu-și cunoscuse niciodată tatăl. Mama lui susținea că, din milă, petrecuse o noapte cu un condamnat la moarte după ce fusese transportată cu trenul la închisoarea din Kurgan. Fusese dusă într-un bloc special și la puțin timp după ce ajunsese în celulă primise o scrisoare din celula învecinată: un tânăr poreclit „Besa”, adică „drăcușor”, îi cerea să-și petreacă noaptea cu el. Din milă și dintr-un fel de solidaritate criminală, femeia a acceptat cererea condamnatului la moarte și, mituind gărzile, a fost dusă în celula acestuia. A rămas însărcinată. După câteva luni a aflat prin poșta secretă a prizonierilor că tatăl biologic al fiului pe care îl purta în pântec fusese executat la o săptămână de la întâlnirea lor. Și așa se hotărâse să-i pună numele lui. Nu știa despre acel bărbat decât că era un asasin de polițiști, că era frumos și avea multe fire de păr alb, iar Besa se pare că îl moștenise, deoarece – din câte spunea mama lui – „semăna cu tatăl lui cum seamănă Adam cu Dumnezeu care l-a făcut”.

De când îl știam, Besa avea o fixație. În închisoarea unde crescuse, auzise de la un alt copil povestea stelei Kremlinului, cea aflată deasupra turnului principal, unde se află și ceasul uriaș. Potrivit poveștii, acea stea cântărea cinci sute de kilograme și era din aur masiv, însă din prudență fusese vopsită cu lac roșu. Printre copiii criminalilor, și în special în închisorile de minori, circulă o grămadă de astfel de povești. Întotdeauna e vorba despre o comoară uriașă, ascunsă într-un loc faimos, sub ochii tuturor și totuși foarte greu de furat; dacă însă reușești s-o faci, te-ai aranjat pentru totdeauna. Există povestea diamantelor pe care țarina Ekaterina a II-a le-ar fi ascuns în Podul Speranței din Moscova, alături de trupul guvernantei sale, pe care o ucisese fiindcă voise să i le fure. Mai e și povestea armurii de

aur a cavalerului Ilia din Murom, îngropat sub monumentul țarului Alexandru al III-lea într-o mănăstire de lângă Moscova.

Toate aceste povești erau spuse pentru a face timpul să treacă și pentru a mai inventa câte un mister, întotdeauna legat însă de o acțiune criminală, astfel încât nimeni să nu poată spune la urmă că fusese o pierdere de vreme. Deoarece după două ore de intrigi între burghezi, de descrieri ale vieții de la palatul țarului, de războaie, eroi, cavaleri, hoți misterioși și omoruri care de care mai sofisticate, exista întotdeauna o comoară de furat: o comoară care nu aștepta altceva decât să fie furată de cineva.

După astfel de povești, de nouă ori din zece, ascultătorii întrebau:

— Pardon, dar de ce tu, care știi acest secret, nu te folosești de el? De ce nu pui mâna pe comoara aia?

Răspunsul cel mai spectaculos era:

— Fiindcă sunt un criminal cinstit și îmi ajunge dacă îmi dați de fumat pentru povestea mea.

Toți îi ofereau câte ceva și apoi începeau să pună la cale felul în care aveau să recupereze comoara distrugând monumentele naționale de arhitectură. Besa nu făcea nici el excepție, ba chiar pusese la cale un plan pentru a desprinde steaua din turnul Kremlinului. Din când în când mai revenea asupra planului pentru a-i aduce câte o îmbunătățire: de exemplu, la început nu știa nici măcar că în Kremlin se putea intra liber, iar când a aflat acest lucru (datorită mie) a hotărât să falsifice actele paznicilor, să sechestreze cinzeci de supraveghetori înainte ca ei să ajungă la muncă și apoi să intrăm în Kremlin deghizați în paznici. Mai întâi, se gândise să desprindă steaua cu ajutorul unei macarale, pe care voia să o fure de pe un șantier. Apoi s-a hotărât să riște: avea să o taie manual, s-o lege cu niște funii și apoi s-o arunce jos (oricum nouă nu prea ne păsa de partea estetică, din moment ce urma s-o facem bucăți ca să ne alegem cu aurul), iar la urmă aveam s-o ridicăm de jos și s-o încărcăm în mașină, ca să putem ieși din Kremlin. Pentru a evita ca steaua să facă zgomot când aveam s-o aruncăm jos, trebuia, potrivit planului lui Besa, să o înfășurăm bine în cârpe.

Besa nu înceta niciodată să pregătească această lovitură a secolului, iar nouă ne revenea onoarea de a fi implicați în acest plan ca ajutoare. Vorbea cu adevărat serios și de teama

personalității sale înflăcărate niciunul dintre noi nu îndrăznea să-l contrazică.

Între timp, noi ne continuam umila activitate criminală fără a da lovitura secolului, mulțumindu-ne să participăm din când în când la vreun trafic și să încercăm să-l ținem pe Besa în faza creativă a planului său, astfel încât să nu ajungă niciodată la faza decisivă și nicidecum la cea executivă. Însă în ultima vreme devenise destul de nervos, deoarece, după părerea mea, începuse să-și cam dea seama că nu prea ne stătea nouă gândul să șterpelim steaua asta a Kremlinului.

•

Ieșind din Blinnaia cu burțile pline, am hotărât să ne despărțim. Gagarin pleca cu mașina împreună cu Mormânt, Pisică și Ghighit ca să străbată localurile și să vorbească cu criminalii, în timp ce eu, Mel, Mutul și Besa ne duceam în vizită la un vechi prieten de-ai tatei, nenea Fedia, care ținea o discotecă în cealaltă parte a orașului și știa totul despre toată lumea, ba ar fi putut chiar să ne spună și ce nu se întâmplase încă, folosindu-și simțurile criminale și cunoștințele asupra naturii umane.

Nenea Fedia era ceea ce comunitatea criminală definește drept „Sfânt”. Este o denumire de respect maxim. Sfântul este o persoană care trăiește după niște reguli foarte drastice de autocontrol și care încearcă, în orice clipă a existenței sale, să fie un exemplu perfect de ideologie criminală. Sfântul trăiește departe de toți, ca un pustnic, și, la fel ca și autoritățile vârstnice, nu are nimic al său, nu poate deține nimic: nici măcar hainele pe care le poartă nu sunt ale lui, ci sunt un dar venit din partea altor criminali. Spre deosebire de autorități însă, el nu are nicio putere veritabilă asupra celorlalți criminali, limitându-se a le da acestora exemplul vieții sale, trăită în deplin respect față de regulile criminale.

Sfântul își trimite toate câștigurile la închisoare: numai el poate împărți sumele direct deținuților, fără a recurge la *obșciak*, adică seiful comun al criminalilor. E mai sigur astfel că deținuții vor primi ajutoarele. Astfel, deseori, administratorului acestui *obșciak* îi este greu să mulțumească pe toată lumea, mai ales în închisorile mari, unde sunt peste treizeci de mii de persoane, iar structura se află împărțită în sute de blocuri. Este adevărat că în astfel de cazuri administratorul împarte

conținutul seifului între numeroasele sale ajutoare, plasate în diferite celule, însă la fel de adevărat este că deseori ajutoarele nu cad de acord între ele și iau naștere discuții, iar din această pricină mulți riscă să rămână fără niciun ajutor material. Sfântul este cel care îi susține în acele momente, deoarece rolul său îi permite să treacă dincolo de orice conflict interior.

Sfântul nu are niciun drept să-i judece pe ceilalți criminali și trebuie să rămână neutru în orice conflict, însă poate contribui la rezolvarea acestora comunicând cu toate părțile implicate, fără însă a se implica. Dar, spre deosebire de autoritățile în vârstă, el poate atinge banii și înfăptui crime personal.

Nu poți deveni Sfânt din proprie inițiativă. Acesta este un rol care, precum toate celelalte roluri din comunitatea criminală, ți se atribuie pe baza capacităților și a calităților tale specifice.

Rolul de Sfânt este unul dintre cele mai rare întâlnite în comunitatea criminală. Sfinții sunt și cei care administrează cea mai mare cantitate de bani. Ei au rolul de a strânge banii din toate comunitățile și de a-i trimite la închisoare sub formă de lichidități sau de ajutoare materiale. De aceea, Sfinții sunt foarte protejați.

În tot orașul Bender erau doar trei sfinți. Primul, bunicul Dimian, zis „Colpac”, a murit de bătrânețe la sfârșitul anilor optzeci, fiind un siberian din cartierul nostru. Cel de-al doilea, nenea Kostia, zis „Codru”, și el tot din cartierul nostru, a fost ucis într-un schimb de focuri dintre criminali și polițiști în Sankt Petersburg la începutul anilor nouăzeci. Cel de-al treilea era, desigur, nenea Fedia, ultimul Sfânt din Bender.

Era o persoană senină și foarte optimistă, încât l-ai fi crezut mai degrabă călugăr, și nu criminal. În tinerețe omorâse trei polițiști și fusese condamnat la moarte, însă pedeapsa îi fusese apoi preschimbată în închisoare pe viață. Fusese eliberat după treizeci de ani de închisoare în regim special, fiind considerat „subiect apt de reintegrare în societate”. La vremea aceea trecuse deja de cinzeci de ani. Curând a devenit Sfânt. Administra mai multe traficuri și avea un grup de criminali care îi erau credincioși, aproape în totalitate siberieni. Trăiau cu toții în aceeași casă, fără familii. Se aflau în întregime în serviciul comunității criminale, ajutau oamenii din închisoare și pe cei recent eliberați, susțineau familiile criminalilor morți și pe ale

celor vârstnici. Pentru a face rost de bani, țineau o serie de localuri.

Dacă se întâmpla ceva în oraș, puteai fi sigur că oamenii lui Fedia erau la curent. Ei păstrau legătura chiar și cu deținuții din închisorile îndepărtate, ca acelea din Siberia, și puteau obține informații folositoare în cel mai scurt timp.

Având în vedere poziția lor în societate, mi se părea foarte important să-i pun la curent cu ceea ce se întâmplase. Chiar dacă nu ne-ar fi putut ajuta cu nimic în căutările noastre, tot era un semn de respect din partea noastră, mulțumită căruia puteam spera la un ajutor secundar, la nivel de logistică sau de procesare a informațiilor.

•

Astfel am ajuns la casa Sfântului. Era un fel de imobil cu o curte și o grădină frumoasă, presărată cu mese și băncuțe. Potrivit vechii tradiții, ușa era scoasă din balamale și trântită pe jos, chiar în fața intrării, semn că acea casă era deschisă tuturor. De fapt, întotdeauna exista câte un oaspete, dat fiind că oamenii veneau din toate zonele fostei URSS pentru a vorbi cu Sfântul și prietenii lui.

Și eu fusesem deseori oaspete în acea casă, deoarece tatăl meu era bun prieten cu nenea Fedia, făcuseră afaceri împreună și chiar împărtășeau aceeași pasiune pentru porumbei. Tatăl meu îi dăruia porumbei, deoarece el nu putea să-și cumpere nimic pentru sine. Sfântul îi ținea acolo, dar susținea că sunt ai tatălui meu, iar dacă în timp ce vorbeam îmi scăpa vreun compliment la adresa porumbeilor „săi”, nenea Fedia mă corecta întotdeauna, zicându-mi că porumbeii aceia nu erau ai săi, iar el îi ținea doar fiindcă în casa noastră nu era destul loc.

Nenea Fedia era ca de obicei pe acoperiș, unde ținea, într-o construcție special amenajată, „porumbeii tatălui meu”. M-a văzut și mi-a făcut semn să urc, însă eu i-am indicat că nu eram singur, iar el a repetat gestul, invitându-ne pe toți sus. Am intrat în casă și am urcat trei etaje, salutând toate persoanele pe care le-am întâlnit în cale până am ajuns la ușa care dădea spre acoperiș. Înainte de a o deschide am lăsat toate armele pe care le aveam la noi pe o poliță unde se afla găleata cu mâncare pentru porumbei. Potrivit regulii, este interzis să apari în fața unui Sfânt înarmat. Nici măcar cu un cuțit, și este important să subliniez acest lucru, deoarece de obicei cuțitul intră în

categoria obiectelor de cult, precum crucea, pe care nu le poți scoate niciodată. Și totuși, chiar și cuțitul trebuie dat la o parte atunci când întâlnești un Sfânt, pentru a sublinia poziția oricărui criminal în fața puterii sale, care o întrece pe cea a forței și a banului.

În timp ce lăsam deoparte pistoalele și cuțitele, Mel m-a zărit punând pe poliță Nagant-ul bunicului Kuzia. Fața lui a căpătat o expresie de uimire, deoarece Mel știa întotdeauna când aveam o armă nouă, iar gândul că nu i-o arătasem mai înainte l-a înfuriat. Se simțea de-a dreptul jignit când m-a întrebat de unde am luat-o.

— Îți spun pe urmă, i-am zis eu, e poveste lungă.

Mi-am dat seama că singurul lui ochi îmi arunca o privire plină de dispreț.

Am deschis portița și în sfârșit am urcat pe scara îngustă care ducea pe acoperiș. Nenea Fedia era acolo, în mijlocul porumbeilor care ciuguleau boabe de grâu, și ținea în mână o pereche de porumbei. Am observat că erau din rasa Baku, prin urmare zburau și „se băteau” bine: așa numim noi felul în care masculii anumitor rase își arată agilitatea ca să atragă atenția femelelor.

L-am salutat pe nenea Fedia, iar prietenii mei s-au prezentat. Așa cum cere tradiția, trebuia mai întâi să vorbim despre lucruri care nu aveau nicio legătură cu scopul vizitei noastre. Nu este o regulă pur formală, ci are scopul de a-ți dezvălui starea de spirit a celuilalt și a te ajuta să descoperi dacă este momentul potrivit să discuți cu el ce ai pe suflet. De aceea, l-am întrebat cum stătea cu sănătatea, am vorbit puțin despre porumbei, până când el m-a întrebat ce mă aducea pe la el.

— Am venit cu o „vorbuliță”! i-am răspuns eu.

În discuții, mai ales în cele cu persoane importante din lumea criminală, se obișnuiește să vorbești ironic despre problemele pe care trebuie să le rezolvi cu ajutorul lor. În același fel, autoritățile nu vorbesc niciodată despre viața lor sau despre chestiuni personale ca și când acestea ar fi de maximă importanță, tratându-și propria persoană cu umilință și indiferență. De exemplu, dacă întrebi un criminal cum îi mai merg afacerile, el îți va răspunde în mod ironic că afacerile lui sunt toate investigate de Procuratură, iar el se ocupă numai de prostii, idioțenii, fleacuri.

De aceea, mă vedeam nevoit să prezint problema noastră cu o ușoară indiferență, zicând că am venit pentru o „vorbuliță”, ceva neînsemnat, de mică importanță.

El mi-a zâmbit și mi-a spus că știa deja totul. M-a pus să-i povestesc cum mergeau cercetările noastre. I-am expus întreaga situație pe scurt, fără să intru în detalii. El a ascultat liniștit, cu răbdare, oftând însă adânc din când în când.

Când am terminat, a rămas pentru un scurt moment nemișcat, reflectând asupra problemei, apoi ca din senin ne-a zis că era mai bine să coborâm și să bem un cifir așezați în jurul mesei, deoarece „greu găsești adevărul când stai în picioare”.

Am coborât cu el și am găsit la masă alți doi bătrâni criminali pe care unchiul Fedia ni i-a prezentat ca fiind oaspeții săi și care proveneau dintr-un sătuc siberian de pe valea fluviului Amur.

A început ceremonia ceaiului.

Nenea Fedia a început să pregătească cifirul personal. Toți dinții lui erau închiși la culoare, aproape negri, semn inconfundabil al consumatorilor pasionați de cifir. După ce a încălzit apa pe soba cu lemne, a luat *cifirbak*-ul de pe foc, l-a așezat pe masă și a vărsat înăuntru un pachet întreg de ceai din Irkuțk.

În timp ce așteptam să se facă cifirul, nenea Fedia le-a povestit întâmplarea noastră oaspeților săi, care îl ascultau cu tristețe. Unul din cei doi, de fiecare dată când auzea de Xiușa, își făcea semnul crucii.

Nenea Fedia a turnat cifirul în pahar, a luat trei înghițituri mari, după care mi l-a înmânat mie. Era tare și fierbinte și „prindea” bine: așa se spune când cifirul își face efectul imediat, dându-ți o ușoară senzație de aer în cap. Am pasat cifirul de trei ori. Mel a fost cel care a băut ultima înghițitură, după care a spălat paharul potrivit tradiției.

La urmă, nenea Fedia a așezat pe masă o farfurie plină cu caramele, ideale pentru a potoli gustul tare al cifirului care îți rămânea în gură. Preferatele mele erau cele cu gust de *kliuciva*, un fruct foarte acru care crește în niște arbuști pitici din nordul Rusiei, doar în zonele mlăștinoase. Mâncând caramele, am început să vorbim.

Nenea Fedia ne-a spus că cei care administrau localurile sale erau deja la curent cu tot și că dacă vreo veste interesantă s-ar fi auzit la „Colivie” – acesta era numele celei mai mari și mai

spectaculoase discoteci, frecventată de mulți – cu siguranță avea să ne-o comunice imediat.

După aceea a pus pe masă contribuția sa personală pentru acea cauză. Unul dintre oaspeții săi l-a imitat, așezând un teanc de dolari, cu totul zece mii. Fără să zică un cuvânt, uriașul siberian cu fața tatuată căruia i se zicea „Șchiopul” a adăugat și el alți cinci mii.

Nenea Fedia ne-a dat și o serie de indicații. Ne-a sfătuit să mai trecem o dată prin Bam.

— E greu să vorbești cinstit cu astfel de oameni, așa că mai bine aplicați politica terorii, a zis el făcându-mi cu ochiul. În fine, dacă-ți scapă vreo lovitură, dacă cumva moare vreunul, nu-i pagubă, oricum s-ar fi omorât între ei mai devreme sau mai târziu. Dacă bagi spaima în ei, în schimb, au să se pună serios pe treabă și, cine știe, poate că în tot gunoiul ăla în care stau au să dea și de omul vostru.

Apoi ne-a sfătuit să fim mai insistenți cu cei din Centru, deoarece, în fond, o parte din vină o aveau și cei care locuiau acolo din moment ce fata fusese violată pe teritoriul lor. După părerea lui (iar cei ca el rareori dădeau greș), toți responsabilii din Centru puteau să „scrie liniștiți scrisoare acasă”, adică să se pregătească de o violentă întâlnire cu necunoscutul.

Nenea Fedia nu a fost de acord cu generoasa decizie a lui Gagarin de a le acorda băieților din Centru o jumătate de zi ca să strângă informații fără știrea Paznicului:

— Pentru numele lui Iisus Hristos, a adăugat el, ce ne interesează pe noi dacă Paznicul se mânie pe ei? Bine le-ar prinde, fiindcă-s niște incapabili. Oamenii ăștia din Centru n-au altă treabă decât să sară pe femei și să joace cărți, se îmbracă ca niște maimuțe, ai zice că-s țigani cu tot aurul pe care-l poartă, și când se întâmplă ceva în zona lor, rămân cu rahatul între picioare să-l miroasă tot orașul… Nu, chiar acum vă duceți la Paznic și-i spuneți că dacă până diseară nu vi-i aduce pe imbecilii care-au călcat strâmb în zona lui, în timp ce el și ai lui dormeau pe-o ureche, o să informați toate autoritățile despre asta… O să vedeți cum o să vi-i aducă pe-o tipsie de aur, o să vedeți…

În timp ce zicea toate aceste lucruri, deja îmi imaginam scena. Paznicul din Centru nici nu voia să ne primească, darămite să ajungem să-i facem reproșuri și să-l amenințăm.

Însă, cum bine spunea unchiul meu, „cine nu riscă nu bea șampanie”.

Mulțumindu-i lui nenea Fedia pentru călduroasa primire, prețioasele sfaturi și banii pentru mărirea recompensei, am plecat să ne reunim cu restul grupului nostru pentru a pune la cale întâlnirea cu oamenii din Centru.

•

Locul de întâlnire cu ceilalți era la barul bătrânului Prună, un criminal care de multă vreme nu mai lua parte la nicio activitate și se ocupa doar de barul său, mai precis stătea mereu așezat la o masă, bând sau mâncând ceva, în timp ce două tinere, nepoatele lui, munceau.

Prună era renumit în oraș pentru viața grea și plină de suferințe pe care o dusese. Nu provenea dintr-o familie de criminali: părinții săi fuseseră persoane educate, intelectuali, tatăl era om de știință în domeniul cercetărilor chimice, iar mama sa preda literatura la universitatea din Moscova. La sfârșitul anilor treizeci, când regimul lui Stalin stârnise un val de groază, părinții săi fuseseră arestați și declarați dușmani ai poporului. Tatăl său fusese acuzat că ar fi avut relații cu spionii american și englezi, iar mama pentru propagandă antisovietică. Întreaga familie, inclusiv cei doi copii – Prună, care avea la vremea aceea doisprezece ani și surioara sa, Lesia, care avea puțin peste trei ani –, fusese deportată în gulagul din Vorkuta. Acolo, tovarășii comuniști, patrioți și susținători ai păcii de pretutindeni, le aplicau prizonierilor politici torturile cele mai barbare. Tatăl lui Prună, care avea un fizic plăpând, murise în tren din pricina bătăilor și a unei grave pneumonii. O dată ajunși la Vorkuta, mama și cei doi copii nu fuseseră despărțiți, dar numai fiindcă blocul destinat copiilor nu fusese construit încă. Au trăit acolo multă vreme, văzând cum mulți oameni mureau în jurul lor, din pricina frigului, a bolilor, a paraziților, a relelor tratamente și foametei.

Prună povestea că într-o zi el, sora și mama sa fuseseră duse într-un loc unde opera așa-numita „echipă specială de anchetatori interni”: o haită de măcelari care torturau oamenii deja condamnați, însă nu pentru a obține informații, ci din motive de „reeducare”. Mama fusese obligată să se dezbrace și să-i dezbrace și pe copii în fața gărzilor, după care acestea au început să o bată, în timp ce copiii erau așezați într-un colț și

siliți să se uite cum era chinuită mama lor. După aceea, animalele acelea l-au luat pe Prună și au improvizat un joc: i-au spus că dacă mama nu avea să rupă cu mâinile ei degetul mic al surioarei sale, ei aveau să-i rupă lui toate degetele, unul câte unul. Într-un lung și groaznic proces de tortură, aceștia i-au rupt șase degete sub ochii mamei sale. El povestea că era îngrozit și continua să strige că nu mai poate, iar la un moment dat, mama, într-o criză de nebunie și disperare, a luat-o pe micuța Lesia pe care o ținea în brațe și a izbit-o cu capul de zid. Apoi a încercat să-l omoare și pe el, însă zbirii au reușit s-o oprească și au bătut-o cu cruzime. Nu avea să mai iasă vie din acel bloc.

Prună fusese azvârlit afară, în zăpadă, să crape de frig, cu degetele rupte și pe jumătate mort. El spunea că nu spera altceva decât să moară mai repede, motiv pentru care începuse să mănânce zăpadă ca să înghețe cât mai repede. În apropiere de acel loc s-a nimerit să lucreze atunci un grup de prizonieri obișnuiți, criminali, care tăiau lemne pentru construcția barăcilor destinate extinderii gulagului. Când au văzut copilul acela în zăpadă, l-au cules și luat în grija lor. Gărzile au închis ochii, deoarece prizonierii obișnuiți din gulag – cel puțin la început, înainte ca sistemul penitenciar sovietic să devină un fel de mecanism perfect, un lanț industrial – erau tratați diferit de cei politici, iar administrația se temea de ei pentru că erau uniți și bine organizați, iar dacă ar fi vrut ar fi putut organiza adevărate revolte.

Astfel, Prună a fost lăsat să locuiască în barăci cu ei. Unul dintre ei i-a vindecat degetele rupte, punându-i atele de lemn moale și înfășându-i-le cu grijă. Începând din ziua aceea, criminalii au avut grijă de el și l-au educat. I-au zis „Prună” din pricina culorii feței sale, care era mereu albăstruie fiindcă lui îi era mereu frig.

La cincisprezece ani, Prună devenise „executor” al bandei care îl găsise și îngrijise. În cadrul taberei izbucnise un război între criminali: de o parte erau cei care susțineau vechile autorități – printre care prietenii lui Prună –, de cealaltă cei care se autoproclamau noi autorități și propuneau noi reguli. Aceștia erau mai mulți, soseau din clasele sociale cele mai de jos și aparțineau generației orfanilor de război. Reprezentau o realitate criminală nemaiîntâlnită până atunci nicăieri în Rusia, care avea ca trăsături ignoranța, cruzimea, absența regulilor

morale. Noaptea, Prună și ai săi intrau în barăcile *jianilor* – criminalii tineri și ticăloși – și îi omorau, înjunghiindu-i în somn. Înainte ca ei să realizeze ce se întâmpla, jumătate din ei erau deja lichidați.

Prună a ucis o grămadă de oameni; a făcut-o lată, însă cred că tocmai ăsta este motivul care l-a salvat. Poate că în felul acela, în ciuda gravei traume suferite în copilărie, a reușit să rămână sănătos la cap și să-și elibereze furia.

A fost în multe închisori și a trăit multă vreme și în libertate doar ca executor criminal. S-a căsătorit cu o femeie cumsecade, având trei fii și două fiice. Pe mâna dreaptă, acolo unde îi fuseseră rupte degetele, avea tatuat un craniu cu o șapcă de polițist. Pe frunte avea un înscris, „*Az vozdam*”, care în limbă rusă veche înseamnă „Mă voi răzbuna”.

Nu știu dacă s-a răzbunat, dar n-a făcut altceva decât să ucidă polițiști. Avea o colecție imensă de însemne ale polițiștilor și agenților de ordine pe care-i lichidase în cariera sa: le ținea pe o comodă, în colțul roșu al casei sale, sub icoane, acolo unde era și poza familiei sale cu o lumânare veșnic aprinsă alături.

Am văzut cu ochii mei acea colecție. Era impresionantă. Numeroase însemne din toate perioadele, din anii cincizeci până la jumătatea anilor optzeci, unele mânjite cu sânge, altele găurite de gloanțe. Erau de toate felurile: ale polițiștilor din districtele diferitelor orașe din Rusia, ale grupelor speciale de luptă împotriva criminalității organizate, ale agenților KGB, ale poliției penitenciare, ale agenților de Procuratură.

Prună susținea că erau peste douăsprezece mii, deși nu reușise de fiecare dată să le recupereze. Își amintea totul despre fiecare cu o precizie fantastică: cum și când îl ucisese. În timp ce le priveam, el nu înceta să-mi repete:

— Uită-te bine la ele, fiule, la fețele astea de asasini... Lacrimile omenești nu cad niciodată pe pământ, căci Domnul le adună înainte.

Spunea că i-a poruncit fiicei sale ca, după moartea lui, să trimită acele însemne Ministerului de Interne de la Moscova, însoțite de o scrisoare pe care o scrisese și rescrisese întreaga viață.

Mi-a arătat și mie scrisoarea aceea. Nu era însă o simplă scrisoare, ci un întreg caiet, în care atingea cam toate subiectele: povestea sa, motivele furiei sale, modul său de a

înțelege lumea. La sfârșit dezvăluia locurile unde ascunsese câteva cadavre de polițiști și adăuga că era vorba de un act de generozitate, deoarece astfel acei morți puteau avea în sfârșit un mormânt și, chiar dacă se scurseseră mulți ani, rudele lor ar fi știut unde să meargă să-i plângă, în timp ce lui nu i se dăduse ocazia de a plânge la mormântul tatălui, mamei și surorii sale.

O secțiune a acelui caiet conținea poeziile sale: simple, ingenue, oarecum primitive, dacă nu luai în considerare povestea ce se ascundea în spatele lor. Îmi amintesc una dedicată surioarei, Lesia, poate cea mai lungă dintre toate. O numea „neprihănit înger al blândului Nostru Domn”, spunea că ea surâdea „cum surâde cerul după ploaie”, că părul ei „strălucea ca soarele” și era de culoarea „unui lan de grâu ce se vrea cules”. Povestea cu vorbe simple și afectuoase, fără să țină cont de rimă, cât de mult ținea la ea, cerându-i iertare că nu reușise să reziste atunci când polițiștii îi rupseseră degetele, deoarece era „mic, doar un copil cu teama durerii, ca toți ceilalți copii”. Și îi spunea că gestul mamei lor, acela de-a o lovi de zid, fusese „gestul generos al unei mame iubitoare ajunse la disperare, și știu c-o înțelegi și sunteți împreună în rai, la Domnul Nostru”.

Din acea poezie reieșea cât de simplu și oarecum primitiv era sufletul lui Prună, și totuși cât de bun și generos în felul lui.

Acum, că îmbătrânise, iar soția lui murise, Prună suferea de singurătate. La bar căuta mereu compania celorlalți, își povestea viața, arătând portretul în mărime naturală al familiei sale pe care îl ținea acolo.

Îmi plăcea să stau de vorbă cu el, găsindu-l mereu dispus să-mi împărtășească din înțelepciunea lui și să mă învețe câte ceva.

Mulțumită lui am învățat să trag bine cu pistolul. Desigur, înaintea lui m-au învățat tata, unchiul și bunicul, însă eu eram prea slab și aveam mâna mică și delicată, de aceea când trăgeam nu reușeam să controlez bine arma, strângând-o prea tare. El a mers cu mine la fluviu unde puteam trage liniștit în apă, siguri că nu puteam face rău nimănui, și mi-a zis:

— Relaxează mâna, băiete!

Foloseam un Tokarev 7,62, un pistol destul de mare și puternic, însă bine echilibrat și cu o forță de recul mică. Mai târziu m-a învățat să trag după metoda macedoneană, foarte

utilă dacă vrei să folosești două pistoale o dată, chiar și în mișcare.

Pe scurt, mergeam la el deseori și cu plăcere. Dar și fiindcă nepoata lui îmi era bună prietenă și făcea cele mai bune plăcinte cu mere din oraș.

Când am ajuns la barul lui Prună, prietenii noștri încă nu sosiseră. El stătea la masa lui obișnuită, savurând un ceai și o bucată de plăcintă și citind o carte de poezii. Nici nu m-a văzut bine că a și lăsat-o deoparte și a venit înaintea mea să mă îmbrățișeze:

— Fiule, ce mai faci? L-ați prins?

Știa deja totul și m-am gândit că era mai bine așa: cel puțin nu trebuia să mai povestesc din nou toată povestea aceea care îmi făcea atâta rău că nu am cuvinte să-l descriu.

I-am zis că încă îl căutam pe vinovat, iar el mi-a oferit deîndată sprijinul său, bani și arme.

I-am spus că deja strânseserăm prea mulți bani, și poate că și arme. Însă, cum spune o vorbă în Siberia, „dacă nu vrei să jignești bătrâna tigroaică surdă, ai face bine să pășești puțin mai zgomotos”, așa că am adăugat:

— Ne-ar putea fi însă de mare folos dacă ai răspândi vestea printre clienții tăi și ai ține urechile la pândă. Și cred că și o bucată din plăcinta nepoatei tale cu o gură de ceai ne-ar prinde tare bine.

După câteva clipe eram cu toții așezați în jurul unei mese, mâncând plăcintă și bând un ceai cu lămâie, numai bun după cifirul lui nenea Fedia. Și plăcinta aceea… nici nu mușcai bine că ți se și topea în gură.

Am comentat împreună sfaturile pe care ni le dăduse nenea Fedia. Eram toți de acord cu vorbele sale și mi-am dat seama că, dacă ne-am fi dus mai întâi la el, am fi economisit o groază de timp.

Între timp au sosit ceilalți: păreau obosiți, chiar epuizați, iar Mormânt părea și mai mort ca de obicei. Privindu-l, mi-am dat seama că avea o ușoară vânătaie sub ochiul stâng. Păreau clar agitați.

— Ce s-a-ntâmplat? am întrebat eu.

Gagarin ne-a povestit că, tot plimbându-se din local în local, au dat nas în nas cu tembelii de care ne spusese Mino. Erau șapte și aveau o mașină de teren neagră cu numere de Ucraina.

— Le-am cerut să vorbească, a zis el, și drept răspuns am primit o serie de focuri de armă. Unul dintre ei chiar l-a lovit pe Mormânt în față cu o chestie japoneză.

— Cu ce? a întrebat Besa.

— Cu un fel de armă de luptă. Din alea pe care le vezi în filmele cu arte marțiale, care se răsucește rapid în mână. În fine, când au plecat am încercat să-i oprim, am tras după mașină, dar degeaba…

— Pe unul sunt sigur că l-am nimerit în cap, aș putea să jur, a adăugat Ghighit.

— Roată a sosit cu mașina, dar era prea târziu, mașina de teren dispăruse deja, a zis Gagarin. Atunci m-am oprit la o cabină telefonică și am sunat acasă, cerându-le bătrânilor noștri să organizeze blocade în toate cartierele ca să oprim mașina aia înainte să dispară din oraș.

Uitându-mă la fața mohorâtă a lui Mormânt, lovit cu o armă dintr-un film japonezo-american, și ascultând povestea aceea cu împușcături și urmăriri, am avut pentru o clipă impresia că o luasem razna cu toții. Imediat după aceea am simțit nevoia să fac ceva, să mă mișc, să acționez. Însă, cum zicea unchiul meu, ușoară fie-i țărâna, „pisica nu fată când vrea ea, ci când îi vine sorocul”.

I-am povestit lui Gagarin ce ne spusese nenea Fedia.

— Când am vorbit cu ăia doi, am avut parcă o presimțire, a zis el. Nu știu, parcă ascundeau ceva. Voiau să se descotorosească de noi, păreau să aibă nevoie de timp ca să facă ceva… Dar ce?

Am hotărât până la urmă să mergem la locul întâlnirii, sub vechiul pod.

— Dar, Gagarin, i-am propus eu, ar fi mai prudent să nu mergem cu toții. Mai bine să meargă numai trei dintre noi, ca să putem fugi fiecare în altă direcție dacă apar neplăceri…

Gagarin era de acord:

— Sigur, dar trebuie să fiu și eu printre ăia trei.

— Mai bine nu, a zis Mel. Bătrânii ți-au încredințat ție sarcina asta, ești responsabilul misiunii. Dacă ți se-ntâmplă ceva ție, treaba o să se înrăutățească și mai tare.

După o scurtă discuție, s-a hotărât să mergem eu, Mel și Besa; ceilalți trebuiau să aștepte în apropiere, gata să intervină la nevoie.

În mașină am pus la punct un plan: eu trebuia să stau la mijloc și să țin sub control zona dinainte și din stânga, Mel trebuia să stea în dreapta și să se uite tot în dreapta (fiindcă avea doar ochiul drept), iar Besa încheia șirul stând în urma noastră și aplecându-se din când în când să-și lege pantofii pentru a cerceta situația din spate.

Ne-am oprit pe o străduță din apropiere de pod, iar ceilalți au rămas în mașină să ne aștepte. Ne-am poziționat cum stabilisem și am coborât încet spre pod, ca și cum am fi fost la plimbare.

Intenționat, ca să-i enervăm pe cei care ne așteptau, am întârziat zece minute.

Însă când am ajuns sub pod n-am găsit pe nimeni. Am dat o raită prin preajmă, după care ne-am întors la mașini.

Acum chiar că trebuia să ne ducem drept la Paznicul din Centru și să-i spunem ce ne povățuise nenea Fedia. Era evident că cele două ajutoare ale sale făcuseră o mare prostie, motiv pentru care își bătuseră joc de noi.

•

Zburam spre Centru, parcă eram un escadron de avioane de război. Negri de supărare și cu fețele întunecate, deja ne imaginam ce tărăboi avea să izbucnească în oraș o dată ce misiunea avea să fie rezolvată.

Eu și Mel discutam despre destinul Paznicului ca și cum acesta ar fi stat chiar în mâinile noastre:

— O să-l omoare cu siguranță, zicea Mel. N-are cum să scape după dovada asta de slăbiciune. Să fii dus de nas de propriile tale ajutoare e mai rău decât să fii trădat.

— După părerea mea, o să fie cel mult înjosit, spuneam eu. Forțat să se mute în Bam, unde-o să putrezească până-n ziua când un nemernic o să-l omoare ca să-i fure lanțul de aur.

Nu este prea normal ca doi minori să lanseze ipoteze cu privire la viitorul unui criminal cu autoritate și experiență.

În lumea criminală, e mai bine să reușești să te ții la distanță de anumite situații: chiar dacă în jurul tău totul pare greșit, iar tu ești sigur de motivele tale, înainte de a-ți transforma deciziile în acțiuni e bine „să-ți faci de trei ori semnul crucii”, cum zicea bunicul meu.

Desigur că e frumos să aluneci pe coama celui mai înalt val de pe mare, dar cât timp dăinuie un astfel de val? Și ce naiba se

întâmplă când bestia aceea pe care o călărești te aruncă jos, ca pe un parazit mărunt?

Eu îmi pun mereu astfel de întrebări când realizez că se apropie momentul să urc pe un astfel de val uriaș și violent.

Mă gândeam că ne duceam într-o zonă controlată de un om care nici măcar nu ne băga în seama, dat fiind că după regulile sale minorii nu au nicio valoare: dar ce se putea întâmpla dacă tocmai acești minori îl puteau face să-și piardă puterea? Cu siguranță nu avea să ne lase să plecăm acasă liniștiți, după ce fusese tras pe sfoară. Poate că avea să pornească un război, iar noi aveam să ne transformăm din vânători în pradă. Puteam noi să părem niște duri sau chiar să fim, însă, dacă rămâneam fie și numai zece împotriva unui cartier furios, dezlănțuit împotriva noastră… eh, atunci aveau să ne omoare ca pe niște porci de Crăciun și punct.

•

Sosiți în Centru, am zărit în fața localului unde ne oprisem la începutul parcursului nostru o mulțime de mașini. Pe scurt, erau cu toții acolo, poate ne așteptau, poate discutau situația între ei. Mi-am dat seama după vântul care mă izbea drept în față că deja urcaserăm pe val.

Ieșind din mașină, m-am uitat la Gagarin. Mă preocupa starea lui sufletească deoarece el avea să vorbească în numele tuturor și de el, de ceea ce avea să zică și de felul în care urma să o facă, depindea și viitorul nostru.

Era relaxat, iar privirea lui vicleană m-a făcut să înțeleg că avea un plan.

Nu ne-am spus nimic unii altora pentru a nu părea nehotărâți în fața celorlalți care erau cu ochii pe noi în timp ce intram în local.

Întreaga companie din Centru era adunată în jurul unei mese, bând și mâncând, cu Paznicul Pavel în mijloc, care, cu o față furioasă, mușca îndârjit dintr-o pulpă de porc friptă, împrăștiind stropi de grăsime peste tot. Lângă el stătea provocatorul care ne insultase data trecută: nici nu ne-a văzut bine că s-a și ridicat și a pornit să urle ca un nebun: „Ce dracu’ vreți?”, însoțindu-și întrebarea cu fel și fel de insulte.

Noi stăteam pe loc, iar măscăriciul venea spre noi, întorcându-și din când în când capul pentru a vedea fața stăpânului ca pentru a-și da seama dacă era sau nu mulțumit de

gestul său. Pavel părea indiferent, continuând să mănânce și prefăcându-se că nu ne-a văzut.

Când paiața s-a apropiat de Gagarin și i-a strigat ceva drept în față, acesta l-a apucat pe neașteptate de gât (un gât lung și subțire, un gât de curcan) cu mâna stângă, iar cu dreapta, încetișor, și-a scos din buzunar Tokarev-ul.

Strângând cu o mână gâtul individului care încerca să-l lovească cu pumnii, dar nu reușea, părând o insectă străpunsă de ac, și cu cealaltă pistolul, Gagarin nu înceta să-l privească pe Pavel. Apoi a ridicat mâna dreaptă și s-a oprit în poziția aceea o clipă. Atunci, bufonul a început să schelălăie ca un animal rănit, încercând să-și întoarcă fața cât de mult putea de la incerta traiectorie a mâinii drepte a lui Gagarin. Dar degeaba. Pentru că, pe neașteptate, mâna aceea a început să-l lovească în față cu pistolul, cu o forță și rapiditate nebunești. O rafală de lovituri.

Fața individului respectiv s-a transformat într-o singură rană. El a leșinat, picioarele i s-au înmuiat, însă Gagarin încă îl ținea de gât, continuând să-l lovească în același loc. Apoi Gagarin a încetat să-l lovească la fel de brusc cum începuse și l-a lăsat să cadă pe jos ca o cârpă. După zece secunde a început să-l ia la șuturi. Era un adevărat masacru ce se întâmpla.

Când Gagarin a terminat și s-a apropiat de masa la care stătea Pavel (cu o față de înmormântare și o îmbucătură de porc în gură pe care nu reușea să o înghită), mi-am dat seama că aveam cu toții armele în mână, chiar și eu.

Gagarin a tras scaunul spre el cu piciorul, s-a așezat pe el și, fără să mai aștepte ca cei din Centru să-și revină din uimirea pe care le-o produsese măcelărirea bufonului, a început să-l batjocorească pe Pavel. Folosea cuvinte foarte grele, vorbindu-i ca unui om a cărei soartă fusese deja hotărâtă.

Risca foarte mult, însă, dacă metoda terorii avea să funcționeze, dacă reușeam să semănăm haos printre oamenii lui Pavel, eram ca aranjați. Niciun criminal care se respectă n-ar mai fi vrut să susțină un Paznic care era pe punctul de a fi detronat din pricina greșelilor sale. Măcar așa îl îndepărtam de oamenii săi.

Decizia pe care o luase Gagarin era una extremă, și mai bine că nu ne-o împărtășise și nouă, deoarece cu siguranță aproape toți ne-am fi opus, inclusiv eu. Dar din moment ce intrasem în

horă, trebuia să jucăm, și chiar să jucăm bine, altfel ne-ar fi aruncat de pe scenă.

Semnificația discursului pe care Gagarin i-l ținea lui Pavel era simplă: îl acuza de incompetență și, mai mult decât atât, îl jignea pentru a-l înjosi în ochii colaboratorilor săi.

Lucrul funcționa; Pavel se schimbase la față, devenind foarte palid, și până și modul în care stătea pe scaun era acum altul: dacă mai înainte stătea țanțoș cu umerii drepți și pieptul înainte, acum umerii i se chirciseră, pieptul i se dezumflase, iar întreaga lui ființă aducea cu un rahat uscat. Numai în privire continua să i se citească aceeași mânie și același dispreț de mai înainte.

Gagarin i-a reproșat că s-a purtat încă de la început urât cu noi doar fiindcă eram minori, fără să țină cont de faptul că eram, înainte de toate, reprezentanții cartierului nostru și ai întregii comunități siberiene, iar misiunea noastră își propunea să rezolve o situație considerată gravă de toate comunitățile demne de a se numi criminale.

I-a spus că le comunicase bătrânilor noștri ce se întâmplase în dimineața aceea, și anume că nu dorise să stea de vorbă cu noi și că ne trimisese în schimb două din ajutoarele sale care se dovediseră de neîncredere, de vreme ce ne dăduseră întâlnire și apoi nu apăruseră la ea, punând astfel la îndoială chiar autoritatea lui. Deoarece posibilitățile erau două: fie el era un Paznic care nu avea niciun control asupra situației din cartierul său, fie, mai rău, încerca să ne ascundă ceva important.

— Interesul nostru e să ne ducem la bun sfârșit datoria, le-a spus Gagarin tuturor celor prezenți, și nu e treaba noastră să ne ocupăm de ale altora. Autoritățile au fost înștiințate și-au să ia hotărârile ce se cuvin: aste e ceea ce contează.

În timp ce Gagarin vorbea, Pavel îl privea cu o față dezgustată, iar la un moment dat a izbucnit chiar într-un acces de furie. I-a aruncat în față un șervet murdar, după care s-a ridicat și a repetat spectacolul de data trecută: și-a sfâșiat cămașa, arătându-și pieptul acoperit de vechi tatuaje și lanțuri de aur care îi ajungeau până la buric, urlând în jargon criminal o avalanșă de cuvinte care, lăsând la o parte înjurăturile, insultele și jignirile, aveau mai mult sau mai puțin următorul sens:

— Da’ de când pot puștanii să stea de vorbă cu criminalii adulți aici?

La urmă, a început să repete fraza următoare:

— Vrei să împuști o autoritate? Împușcă-mă atunci!

Gagarin stătea nemișcat, iar eu nu reușeam să ghicesc ce-i trecea prin minte.

Mi-am dat seama că oamenii lui Pavel puneau la cale ceva. Unul dintre ei se îndepărtase de la masă și pornise spre bucătărie. Între timp, Pavel continua să strige și, apropiindu-se, ne-a luat la rând și a început să ne strige fiecăruia în față dacă tot mai aveam chef să-l omorâm.

Mel și ceilalți stăteau nemișcați și tăcuți, era evident că nu voiau să facă vreun pas greșit, așa că așteptau un ordin sau un semn de la Gagarin, care stătea nemișcat la masă, cu spatele.

Când Pavel s-a apropiat de mine și i-am simțit respirația mirosind a vin și a ceapă ieșindu-i din gura scârboasă o dată cu cuvintele de mai sus, într-o clipă am scos afară Nagant-ul bunicului Kuzia. Îndreptându-l spre obrazul gras al animalului și împungându-l atât de tare încât vârful țevii se îneca între faldurile de piele ale feței sale, deformată de uimire, am zis:

— Mi l-a încărcat însuși bunicul Kuzia, ai înțeles? A spus că pot să omor pe oricine mă împiedică să ajung la cel care a violat-o pe sora noastră. Dacă-i nevoie, chiar și o autoritate.

El a rămas nemișcat și m-a fixat cu ochii plini de mânie, dar și de tristețe.

Gagarin s-a ridicat de la masă și le-a comunicat tuturor celor prezenți că aveam să părăsim cartierul și să-l luăm pe Pavel cu noi, pentru a fi siguri că nimeni nu avea să ne împuște pe la spate.

Un om cu fața distrusă de o lungă cicatrice care pornea de la ochi și se oprea pe gât, străbătându-i nasul și ochiul drept, s-a ridicat și foarte liniștit ne-a zis:

— Nimeni n-o să vă facă nimic, noi ne puseserăm de acord încă dinainte să veniți. Aveam de gând să-l denunțăm de Pavel autorităților.

Din vorbele lui a reieșit, încetul cu încetul, că Pavel, ajutat de alți câțiva care fuseseră deja închiși la loc sigur, plănuise o serie de omoruri și de acte de violență pentru a dezlănțui un război între diferitele comunități. Scopul lui era acela de a pune mâna pe traficul de alcool, aflat până atunci în mâinile unui grup de criminali din mai multe cartiere.

În timp ce însemnatul vorbea, Pavel devenise palid, iar eu, care îl țintuiam cu pistolul, îi simțeam prin armă tremurul. Era sfârșitul lui și o înțelesese în cele din urmă.

Însemnatul s-a prezentat ca fiind „Burtă”. Nu auzisem niciodată de el. Din felul său de a vorbi și a sta în picioare, cu spinarea chircită și capul aplecat în față, mi-am dat seama că ieșise de curând din închisoare. Mi-a confirmat părerea puțin mai târziu: fusese eliberat de mai puțin de o lună – a zis el – și a adăugat că atâta timp cât se aflase la răcoare mulți se plângeau de felul în care Pavel susținea închisoarea. Trimitea ajutoare numai persoanelor alese de el, nu vizitase niciodată pe nimeni și încurajase războaie interne care se dovediseră devastatoare. Din acest motiv, Burtă fusese însărcinat de mai mulți criminali în vârstă să intre în banda lui Pavel pentru a-l controla, supraveghea și a raporta.

Pe scurt, ne aflam în fața unui *Voidot*, un executor și investigator criminal care răspundea doar în fața autorităților vârstnice și avea rolul de a supraveghea nedreptățile comise de autoritățile tinere și de Paznici.

Era pentru prima oară în viața mea când vedeam o persoană cu această îndatorire, de obicei acestea ținându-și ascunsă identitatea: de altfel, nimeni nu ne putea confirma că acela era adevăratul lui nume.

Burtă a continuat să povestească: spunea că Pavel plătise o haită de tineri ucraineni pentru a crea dezordine. În ultima lună, aceștia omorâseră două persoane, iar nimeni nu reușise să le dea de urmă deoarece totul fusese organizat astfel încât să pară o agresiune făcută de cei dintr-un alt cartier, provocând astfel începutul unui război. Aceleași metode folosite cu ani în urmă și de zbiri.

Mie nu-mi venea să-mi cred urechilor, mi se părea că mă aflu într-o situație ireală.

— Și atunci pe Xiușa de ce-au violat-o? am întrebat.

— De plăcere. Pentru că-și ieșiseră din minți. Fără niciun alt motiv, a răspuns Burtă. Lucrul însă a atras atenția comunității voastre, așa că Pavel a încercat să-i țină ascunși, însă respectivii au continuat să facă tot felul de nenorociri prin oraș.

Îi văzuseră toți, lăsaseră urme pretutindeni. Gagarin și ceilalți îi înfruntaseră, însă după schimbul de focuri respectivii au încercat să fugă din oraș prin Balka: Stepan semnalase însă

prezența lor în cartier – îi luaseră din chioșc țigări și bere fără să plătească, bătându-l zdravăn pe Nixon, care reușise totuși să-l lovească pe unul din ei cu o bară de fier (frumoasă surpriză pentru acei agresori de persoane cu handicap). Un grup de armeni îi aștepta însă la intrarea în Caucaz. Ei încercaseră să o ia cu mașina lor de teren printr-o grădină, lovind un armean, dar se poticniseră într-un pârâu ce despărțea Caucazul de Balka.

Toate astea se întâmplaseră în aproximativ două ore, iar acum retardații aceia erau în mâinile armenilor care, potrivit lui Burtă, ne așteptau.

Burtă susținea că trebuia să mergem împreună, deoarece el avea nevoie ca aceia să confirme, în prezența a trei martori, că au fost plătiți de Pavel: numai așa putea să-l ducă în fața autorităților vârstnice care aveau să-l judece.

— Țineți-l pe Pavel până când vă asigurați că tot ce v-am spus e adevărat, a încheiat el.

•

Așadar, unul dintre noi trebuia să-i cedeze locul lui Pavel și să meargă în mașină cu Burtă. Fără să le dau celorlalți timp de gândire, m-am oferit eu.

Am urcat într-o mașină condusă de un băiat din Centru.

— Dar tu chiar așa mult îți dorești să-i omori pe indivizii ăia? m-a întrebat Burtă când am plecat.

Am stat puțin pe gânduri înainte să-i răspund:

— Nu-s un mare asasin, nu-mi face plăcere să ucid. Vreau numai să se facă dreptate.

Burtă nu mi-a răspuns nimic, a dat doar din cap și s-a întors spre geam. A rămas așa, nemișcat și tăcut, până când am ajuns în Caucaz. Mi se părea impresionat de ceea ce auzise, însă nu reușeam să-mi dau seama dacă era sau nu de aceeași părere.

O dată ajunși în Caucaz, ne-am îndreptat spre casa unui bătrân armean pe nume Frunzik. Îl știam, era bun prieten cu bunicul meu, iar în 1953 fusese unul dintre organizatorii revoltei armate a prizonierilor din gulagurile siberiene. Dusese o viață tristă, însă reușise să-și păstreze firea veselă: era suficient să schimbi câteva vorbe cu el și te și simțeai încărcat cu energie.

Frunzik ne aștepta în mașină, în fața porții casei sale, împreună cu alți trei armeni, tineri toți, iar unul era chiar minor. Cum ne-a văzut sosind, a și pornit motorul și a plecat în fața noastră pentru a ne arăta drumul.

Ne-a condus până la un vechi depozit militar de la marginea cartierului, acolo unde începeau câmpurile și niște păduri rare. Fusese construit de nemți în timpul celui de-al doilea război mondial și avea o serie de tunele subterane deseori folosite de criminali pentru anumite afaceri murdare, ca atunci când era nevoie de puțină vărsare de sânge.

Înăuntru se aflau vreo douăzeci de armeni, de la băieți la adulți, înarmați cu puști și Kalașnikov-uri. Stăteau cu toții în jurul unei mașini de teren negre și ca vai de ea, cu parbrizul spart și portiera din dreapta lipsă. La bordul mașinii de teren erau cinci bărbați cu niște fețe de înmormântare și, dintr-un motiv încă necunoscut nouă, dezbrăcați.

Hainele lor erau puse teanc în fața mașinii, lângă două trupuri, unul cu o rană la gât care continua să sângereze, iar altul cu o rană la cap din care nici sângele nu mai ieșea acum.

Am coborât din mașină imediat după Burtă și m-am alăturat băieților care se uitau cu interes la fețele celor cinci bestii aflate încă în viață.

— Sunt toți ai noștri, dar mai întâi e rândul lui Burtă, a zis Gagarin.

N-am mai avut timp să mă gândesc la cum avea Burtă să-i facă să vorbească pe toți că l-am și văzut pe Pavel căzând la pământ, proiectat de un șut puternic.

Văzându-l trântit pe jos, Pavel mi s-a părut o ființă demnă de milă. Mi-a amintit de un băiețel grăsuț care locuise demult la noi în cartier: se mișca stângaci, dar nu atât din pricina greutății sale, ci mai ales a caracterului său slab; era convins că era un handicapat și îndată ce avea ocazia se prăbușea la pământ, uneori chiar intenționat, pentru a atrage atenția celorlalți și a se plânge de starea sa fizică. Câțiva ani mai târziu, nenorocitul de grăsan avea să descopere că natura îl înzestrase cu o armă de artilerie lungă și puternică precum puștile de precizie Dragunov și astfel avea să-și lase deoparte slăbiciunile copilărești. Mai ales cu fetele, pe care le schimba la fel de des precum un gentleman cu stricte reguli de igienă personală își schimbă șosetele.

Mereu mă bufnea râsul când mă gândeam la individul respectiv, însă în clipa aceea asemănarea mi-a stârnit un straniu sentiment de furie. Eram furios, da. Brusc am realizat că, deși eram la un pas de a duce la bun sfârșit misiunea noastră, nu simțeam nimic deosebit, niciun sentiment mai special, absolut

nimic. Simțeam doar furie și oboseală, două senzații oarecum primitive, foarte animalice, dar nimic, absolut nimic, niciun sentiment uman măreț.

Iată-l pe Pavel acolo, întins la pământ în timp ce era bătut de ceilalți, într-o poziție despre care unchiul meu ar fi zis că „își confunda capul cu curul”. Îl priveam și mă gândeam că în viață nu există nimic sigur și stabil, deoarece fărâma aceea de rebut uman – care aducea în momentul acela cu o halcă de carne destinată să devină o felie de șnițel – era cu puțin timp mai înainte plin de el și încă mai avea o nesecată fântână de putere în mâini.

După ce au încetat să-l bată, l-au încărcat în portbagajul unei mașini, potrivit regulii: din moment ce fusese contaminat, nu mai putea împărți același spațiu cu criminalii cinstiți.

Nu cred că cei cinci retardați care stăteau goi în mașină au înțeles ce avea să li se întâmple, nu știu ce le trecea prin minte, însă mă uitam la ei și mi se păreau inconștienți, ca și cum s-ar fi aflat sub efectul unui drog.

Îmi părea rău, mă gândisem atât de mult la clipa aceea, îmi imaginasem teama din ochii lor, cuvintele cu care aveau să ne implore să le cruțăm viața, „Nu vrem să murim, fie-vă milă…”, cele pe care le-aș fi dat drept răspuns, construind cuvântări elaborate pentru a-i face să înțeleagă dimensiunea ororii pe care o comiseseră și a-i face să-și petreacă ultimele clipe într-o nemăsurată spaimă, încercând un sentiment groaznic care putea cât de cât să semene cu ceea ce simțise și Xiușa. Dar vedeam numai chipuri indiferente, care ne priveau ca și cum ne-ar fi îmboldit să facem mai repede ceea ce venisem să facem. Poate că doar mi se părea, deoarece prietenii mei păreau fericiți și, apropiindu-se de mașina de teren cu un zâmbet satisfăcut pe buze, își scoteau pistoalele în scop demonstrativ, încărcându-le atât de încet că puteai auzi gloanțele desprinzându-se din încărcătoare și intrând în țevi, lovindu-se sec de fier.

L-am privit pe Mel: mergea în spatele lui Gagarin, cu două pistoale în mâini, iar groaznicul său chip era străbătut de o grimasă răutăcioasă.

Am apucat Nagant-ul bunicului Kuzia și, cu degetul mare, am tras înapoi încărcătorul. Tamburul s-a rotit și s-a oprit cu un zgomot sec. Am simțit trăgaciul ridicându-mi-se sub arătător: eram gata, în așteptare.

În cealaltă mână aveam Stecikin-ul și, folosind tehnica de încărcare cu mâna stângă pe care o învățasem de la nenea Prună, l-am apucat, i-am scos cu arătătorul piedica, am împins mira posterioară de marginea curelei mele, deplasând înainte partea fixă și încărcând glonțul pe țeavă.

Când m-am concentrat asupra mașinii de teren pentru a mă hotărî în care idiot să trag mai întâi, Gagarin, fără nicio vorbă sau avertizare, a deschis focul cu ambele pistoale. Deîndată, aproape simultan, au tras și ceilalți și mi-am dat seama că trăgeam și eu.

Mormânt trăgea cu ochii închiși și foarte grăbit. A terminat înaintea tuturor încărcătura celor două Makarov-uri ale sale și a rămas nemișcat în poziția aceea, cu cele două pistoale în mână îndreptate în direcția mașinii, privind cum cei cinci primeau în plin toată furia noastră abătută asupra lor sub formă de plumb.

Gagarin trăgea în schimb relaxat, liniștit, lăsând gloanțele să-și aleagă singure calea, fără a ținti precis.

Mel trăgea ca de obicei dezastruos, încercând să reproducă cu ajutorul pistolului rafalele unei mitraliere și împrăștiind plumbul în toate direcțiile posibile; de aceea, nimeni nu îndrăznea să stea în fața lui când avea loc vreun schimb de focuri. Doar Gagarin o făcea, dar numai fiindcă avea o încredere naturală în Mel, ca un al șaselea simț.

Pisică trăgea cu atâta dedicare și concentrare, încât nici măcar nu realiza că scosese limba. Se implica întrutotul.

Ghighit trăgea bine, cu o precizie de ceas, fără să se grăbească: își ochea ținta bine, după care elibera două-trei gloanțe, apoi, cu calm, o lua din nou de la capăt.

Besa trăgea ca pistolarii din Vestul sălbatic, ținând cele două pistoale la nivelul șoldurilor și eliberând gloanțele cu precizia unui ceasornic, de obicei fără să nimerească nimic, însă își făcea oricum figura.

Eu trăgeam fără să mă gândesc prea mult la asta, așa cum fusesem obișnuit, după tehnica macedoneană, numită astfel deoarece vechii macedoneni știau să folosească foarte bine două săbii deodată. Nu-mi luam o țintă precisă, trăgeam doar în mașină, acolo unde se aflau oameni, și-i vedeam murind, străbătuți de ultimele convulsii, pierzându-și viața.

Deodată, unul dintre ei a deschis portiera și a luat-o disperat la fugă spre adăpost, pierzându-se într-un tunel de tablă, un

scurt pasaj prin care pătrundea lumina zilei, un fel de drum iluminat în întuneric. Fugea atât de repede că am rămas pe loc, împietriți.

Mel a tras câteva focuri în urma lui, dar nu l-a nimerit. Atunci Gagarin s-a apropiat de unul dintre băieții armeni, un minor, care ținea în mâini un Kalașnikov, și i-a cerut pușca „pentru o secundă”. Băiatul, vădit impresionat de ceea ce văzuse, i-a înmânat Kalașnikov-ul, iar eu am observat în clipa aceea că mâna îi tremura.

Gagarin și-a sprijinit pușca pe umăr și a descărcat o lungă rafală în direcția fugarului. Străbătuse deja vreo treizeci de metri când a fost ajuns de gloanțe. Atunci Gagarin a pornit spre el, mergând ca și cum s-ar fi plimbat prin parc. Când s-a apropiat de el a mai tras o rafală de gloanțe asupra trupului prăbușit la pământ, care a mai făcut o ultimă mișcare și apoi s-a oprit.

Gagarin l-a apucat de un picior și l-a târât până la mașină, așezându-l lângă celelalte două corpuri aflate acolo încă dinaintea începerii masacrului.

În mașină se aflau patru cadavre deformate de răni. Mașina de teren era ciuruită, iar unul dintre cauciucuri se dezumfla lent, deoarece o bucată de caroserie, desprinsă probabil de vreun glonte, pătrunsese în pneu. Peste tot era sânge: stropi, bălți care se întindeau pe pământ pe o rază de cinci metri, picături care cădeau din mașină pe caldarâm, amestecându-se cu benzina și transformându-se în râulețe ce curgeau spre noi, pe sub picioarele noastre.

Se lăsase o tăcere de mormânt, nimeni din cei prezenți nu mai spunea nimic, privind cu toții nemișcați la ceea ce rămăsese din oamenii aceia.

•

Am lăsat mașina de teren și trupurile în locul unde înfăptuisem acel act de dreptate.

După aceea am mers acasă la bătrânul Frunzik. Burtă trebuia să plece, însă înainte de a o face ne-a salutat călduros și plin de respect, adăugând că făcusem ceea ce trebuia să facem.

Frunzik a spus că de cadavre aveau să se ocupe armenii din familia omului rănit în încercarea de a opri mașina, lucrul reprezentând pentru ei un fel de „satisfacție personală”, și ne-a

asigurat că „deasupra trupurilor acelor câini nu va sta nici măcar o cruce”.

Frunzik nu era deloc glumeț sau vesel ca de obicei. Era serios, însă într-un mod pozitiv, ca și când ar fi vrut să ne arate că era de acord cu noi. Vorbea puțin și ne-a oferit câteva sticle de coniac armenesc de calitate.

Am băut în tăcere. Eu începeam să simt o oboseală puternică și copleșitoare.

Gagarin a scos borseta cu bani și i-a zis lui Frunzik că recompensa îi revenea lui. Frunzik s-a ridicat de la masă, a dispărut puțin în camera cealaltă, după care s-a întors ținând în mână un teanc de bani, cinci mii de dolari. I-a așezat peste ceilalți spunând:

— Nu pot da mai mult fiindcă-s numai un biet bătrân. Te rog, Gagarin, du-i-i Anfisei și cere-i iertare în numele nostru al tuturor, oameni răi și păcătoși.

Am terminat și cea de-a treia sticlă în tăcere, iar când am plecat din Caucaz era deja seară, eu fiind pe punctul de a adormi în mașină. Prin cap mi se învârteau o grămadă de gânduri, un amestec de amintiri și senzații aspre, ca și cum aș fi lăsat în urmă ceva neterminat sau prost executat. Era o clipă tristă pentru mine, nu simțeam nicio satisfacție. Nu reușeam să-mi iau gândul de la ceea ce i se întâmplase Xiușei. Îmi era cu neputință să-mi regăsesc pacea.

După un timp i-am vorbit despre asta bunicului Kuzia.

— Era drept să-i pedepsim pentru ceea ce au făcut, i-am zis eu, dar pedepsindu-i n-am ajutat-o în niciun fel pe Xiușa. Ceea ce încă mă frământă pe mine e durerea ei, împotriva căreia dreptatea noastră n-a fost de niciun folos.

El m-a ascultat cu atenție, apoi a zâmbit și mi-a zis că eu ar fi trebuit să fac întocmai ca fratele mai mare al bunicului meu, adică să plec să locuiesc singur în pădure, în mijlocul naturii, deoarece eram prea uman pentru a trăi în mijlocul oamenilor.

I-am înapoiat Nagant-ul, însă el nu l-a primit, dăruindu-mi-l.

•

După vreo o lună am aflat că Pavel fusese omorât alături de alți trei oameni de-ai săi care luaseră parte la complotul împotriva comunității criminale. Le legaseră trupurile de copacii din parc, în fața poliției din Tiraspol, și le înfipseseră cuie în cap.

Se zvonea că în spatele complotului se aflau de fapt polițiștii, dornici să șubrezească comunitatea criminală din orașul nostru. Aveau să-și atingă scopul cinci ani mai târziu, stârnindu-i pe tinerii criminali împotriva celor bătrâni și dând naștere unui război sângeros care a reprezentat începutul sfârșitului comunității noastre, care nici nu mai există astăzi, cel puțin nu în forma în care exista pe vremea acestei povești.

Bunicul Kuzia a murit de bătrânețe trei ani mai târziu, iar moartea sa – alături de alte evenimente – a provocat un adevărat cutremur în comunitatea siberiană. Mulți criminali de veche tradiție, nemulțumiți de regimul militar instalat în țară, au părăsit Transnistria și s-au întors în Siberia sau au imigrat în locuri îndepărtate.

Tatăl meu a plecat să trăiască în Grecia, unde a făcut cinci ani de închisoare și locuiește și în ziua de azi la Atena.

Bătrânul Prună e încă în viață și stă mereu în barul său, însă în ultima vreme a surzit, motiv pentru care strigă când vorbește. Nepoata lui, cea care făcea cele mai bune plăcinte cu mere din oraș și care-mi era bună prietenă, s-a măritat cu un băiat de treabă care vinde accesorii pentru calculatoare și s-au mutat împreună la Volgograd.

Nenea Fedia nu s-a împăcat prea bine cu regimul autoritar instaurat în Transnistria: a rezistat eroic încercând din răsputeri să-i convingă pe criminali să lupte, însă până la urmă s-a dat bătut și a plecat să locuiască în Siberia, într-un sătuc de pe malul fluviului Lena, unde continuă să-și desfășoare activitatea de Sfânt.

Barbos a devenit o persoană foarte importantă în comunitatea criminală: a ajuns la înțelegere cu poliția și are acum în mâini o uriașă putere în orașul nostru, unde Seminția Neagră este, de fapt, singura castă protejată de poliție și urâtă de toate celelalte, însă nimeni nu poate face nimic, deoarece ei sunt la putere acum, ei controlează toate închisorile și afacerile criminale.

În sânul comunității georgiene a avut loc un sângeros război care i-a adus la putere pe tineri. Din pricina ideilor lor naționaliste, georgienii s-a certat cu armenii, cu care sunt și acum în război. Mino a fost ucis în acest conflict, fiind împușcat în timp ce se afla în drum spre spital, unde soția lui îi născuse un fiu pe care el n-a mai apucat să-l cunoască.

Tot din pricina războiului dintre georgieni și armeni a preferat și bunicul Frunzik să plece din Bender. Așa cum au făcut numeroși bătrâni din ambele comunități, el s-a retras din afaceri și s-a dus să locuiască în patria lui, unde are acum un mic trafic cu alcool.

Stepan continuă să-și administreze chioșcul de la stradă, însă nu mai vinde arme, i-au interzis-o cei din Seminția Neagră, de aceea supraviețuiește acum vânzând țigări și câteva sticle de vodcă contrafăcută. Fiica lui și-a terminat studiile și și-a găsit de lucru într-un birou de arhitecți din Moscova. Nixon îl ajută pe Stepan cu același devotament dintotdeauna și, deși tot nu-i suportă pe negri și pe comuniști, s-a împăcat în sfârșit cu Mel; deși, pentru a se ajunge la asta, Mel a trebuit să-și sacrifice Game Boy-ul, joc care a reușit să înlocuiască în sufletul lui Nixon bătrânul și preaiubitul *Tetris*.

Mel susține însă că în ultima vreme lui Nixon i-au apărut prea multe fire albe și că îmbătrânește prea repede.

Gagarin a mai trăit doar trei ani de la povestea asta: a fost ucis la Sankt Petersburg deoarece intrase într-un cerc de afaceri cu oameni care se bucurau de protecția poliției și fostului KGB. Despre moartea lui s-a aflat abia mai târziu, când o iubită de-a lui Gagarin le-a povestit părinților lui că ar fi fost îngropat în cimitirul din Ligovo.

Pisică s-a mutat în sudul Rusiei, unde a făcut o vreme parte din banda unui criminal siberian care jefuia tiruri din țările asiatice. Apoi a cunoscut o fată din Rostov-pe-Don, ținut de cazaci, și s-a mutat cu ea într-un sat de pe fluviul Don. Oficial, nu se mai ocupă cu afacerile criminale, are trei copii, doi băieți și o fată, merge la vânătoare și execută lucrări de tâmplărie cu tatăl și frații soției sale. Mel s-a dus de mai multe ori în vizită pe la el și atunci Pisică a încercat fără sorți de izbândă să-l convingă să o ia de soție pe sora nevestei lui.

Mormânt a fost arestat la Moscova în timp ce jefuia o furgonetă blindată și a fost condamnat la șaisprezece ani de închisoare. Acolo a ucis două persoane, așa că a fost condamnat la închisoare pe viață, fiind transferat la închisoarea specială din Ust-Ilimsk, unde se află și acum. E imposibil să iei legătura cu el din pricina regulamentului sever.

Ghighit și Besa au jefuit împreună o serie de bănci, după care echipa antifurt a reușit să dea de urma lor și i-a supravegheat o

vreme. Atunci au căzut într-o capcană complicată. Potrivit indicațiilor unui informator manipulat de polițiști, Ghighit și Besa au jefuit o anumită bancă: în aceeași seară însă, Ghighit și Besa au fost uciși în camera hotelului *Inturist* din orașul Tver de polițiști, care au luat cu ei banii jefuiți. Mel a plecat singur ca să le aducă trupurile acasă, îngropându-le în vechiul cimitir din Bender: la înmormântarea lor n-a fost prezent niciunul dintre noi, prietenii lor, doar Mel și câteva rude.

Mel continuă să trăiască în Transnistria, în casa părinților săi, ne mai auzim din când în când la telefon. Nu mai are nicio afacere criminală, fiindcă nu e în stare s-o scoată la capăt de unul singur, și nu mai are pe nimeni cu care să se alieze. O vreme a făcut pe garda de corp a unui criminal cu autoritate din ultima generație, însă apoi a obosit. După ce a frecventat un curs, a încercat să predea aikido unui grup de copii, dar nu a reușit fiindcă venea mereu beat la cursuri. Acum nu mai face nimic, se joacă toată ziua la Play Station, mai iese cu câte o fată, iar din când în când îl mai ajută pe vreunul să-și recupereze datoriile.

Xiușa nu și-a mai revenit niciodată. Din ziua violului nu a mai vorbit cu nimeni: tăcea mereu, cu privirea plecată, și nu ieșea aproape niciodată din casă. Câteodată reușeam s-o conving și o duceam la o plimbare cu barca pe fluviu, însă era ca și cum ai fi cărat după tine un sac. Înainte îi plăcea foarte mult să meargă cu barca: se mișca încontinuu, își schimba locul, se întindea la proră înmuindu-și mâinile în apă, făcea o groază de pozne, se încurca în plasele de pescuit, se juca cu pești pe care abia îi pescuisem, vorbea cu ei, le dădea nume. După viol era nemișcată, stinsă: cel mult întindea câte un deget ca să atingă apa. Apoi îl uita acolo și își privea fără încetare mâna cufundată în apă până când o luam în brațe ca s-o duc la țărm.

O vreme am crezut că avea să-și revină încetul cu încetul, însă, dimpotrivă, situația ei s-a înrăutățit și mai mult, până a ajuns să refuze chiar și mâncarea. Tanti Anfisa plângea fără încetare, a încercat chiar să o ducă pe la diferite spitale, la diferiți specialiști, însă toți spuneau același lucru: comportamentul acela se datora vechii boli mintale și nu mai era nimic de făcut. În clipele cele mai rele, pentru a o ține în viață, tanti Anfisa îi făcea injecții cu vitamine și o alimenta intravenos.

În ziua în care am plecat din țară, Xiușa era așezată pe băncuța din fața casei ei. Ținea în mână jocul ei preferat, floarea de lână, folosită în Siberia ca element decorativ pentru tricouri.

•

La șase ani după această tristă poveste, am primit într-o noapte un telefon de la Mel: murise Xiușa. „Nu se mai mișca demult, mi-a zis el, s-a lăsat să moară încetul cu încetul.” După moartea ei, tanti Anfisa s-a dus să locuiască în casa unui vecin care avea nevoie să-i dea o mână de ajutor soției cu copiii.

•

Eu mi-am părăsit țara, am trecut prin multe experiențe și întâmplări diferite, am încercat să fac din viața mea ceea ce credeam de cuviință, dar încă am îndoieli cu privire la multe lucruri care fac lumea noastră să se învârtă. Și mai ales, cu cât înaintez mai mult în viață, cu atât sunt mai sigur că dreptatea, ca concept, e greșită, cel puțin cea umană.

•

La două săptămâni după ce am făcut dreptate în felul nostru, acasă la noi a venit un necunoscut care s-a prezentat ca fiind unul dintre prietenii lui Burtă. Mi-a explicat că Burtă plecase nu știu unde și că nu avea să se mai întoarcă prin părțile noastre, dar că înainte de a pleca îl rugase să-mi dea ceva. Mi-a înmânat un pachet pe care eu l-am luat fără să-l deschid, după care, pentru a mă purta cum se cuvine cu el, l-am invitat să intre și i l-am prezentat bunicului.

Bărbatul acela a rămas la noi acasă până a doua zi, timp în care a băut și a mâncat cu bunicul meu discutând diferite probleme criminale: despre etică, absența educației la tineri, despre cum se schimbaseră comunitățile criminale în timp, în special sub influența țărilor europene și americane, care distrugeau tânăra generație de criminali ruși.

Am stat tot timpul în preajma celor doi și când goleau sticla dădeam fuga în cămară să o umplu la loc din butoi.

După ce a plecat oaspetele, am deschis și eu pachetul de la Burtă. Am găsit înăuntru un cuțit numit *finka*, în traducere finlandez, arma tradițională a criminalilor din Sankt Petersburg și din nord-vestul Rusiei. Era o armă folosită sau, cum se spune la noi, „trăită”, cu un frumos mâner din os alb. Înăuntru era și o foaie de hârtie pe care Burtă scrisese cu creionul:

„Dreptatea omenească e îngrozitoare și greșită, de aceea numai Dumnezeu poate să judece. Păcat că în unele cazuri suntem obligați să trecem peste hotărârile lui”.

Cădere liberă

Când am împlinit optsprezece ani eram departe de țara mea. Studiam educația fizică într-o școală sportivă, încercând să-mi construiesc un viitor diferit, în afara comunității criminale.

Era o perioadă foarte ciudată pentru mine, citeam mult, cunoșteam persoane noi și începeam să înțeleg că viața de criminal, pe care o consideram înainte bună și cinstită, era o cale extremă, pe care societatea o considera „în afara limitelor”. Dar nici societatea nu-mi făcea cine știe ce impresie, oamenii mi se păreau orbi și surzi la problemele celorlalți și chiar și la propriile lor probleme. Nu reușeam să înțeleg mecanismele care puneau în mișcare lumea „normală”, în care oamenii se regăseau la urmă izolați, fără să aibă nimic în comun, fără să guste plăcerea de a împărți lucrurile. Tipica morală rusească reușea să-mi stârnească mânia: toți erau gata să te judece, să-ți critice viața, însă ei înșiși nu reușeau să treacă peste serile petrecute la televizor, dorința de a-și umple frigiderul cu mâncare bună și ieftină, de a se îmbăta împreună la sărbătorile de familie, de a-și invidia vecinii și a se strădui să fie la rândul lor invidiați. Mașini frumoase, de preferat străine, haine la fel pentru a fi în rând cu lumea, sâmbătă seara la bar doar ca să ai ocazia să te ferchezuiești, să bei o bere la cutie produsă în Turcia, să le povestești celorlalți că totul e „în ordine”, că „afacerile” merg bine, chiar dacă tu nu ești decât un biet muncitor exploatat și nu ești în stare să vezi adevărata față a vieții tale.

Consumismul rusesc post-sovietic era un lucru impresionant pentru cineva ca mine. Oamenii se pierdeau între detergenți de firmă și paste de dinți, consumau neapărat băuturi produse în afară, iar femeile se ungeau cu o cantitate industrială de creme franțuzești promovate toată ziua la televizor, crezând că aveau să le ajute să devină la fel de frumoase ca modelele din spoturi.

Eram obosit, dezorientat și nu credeam că aveam să reușesc vreodată să mă remarc în viața asta în vreun chip folositor și cinstit.

Însă nu încetasem nicio clipă să frecventez secția sportivă din orașul meu. Făceam yoga, eram slab și flexibil, exercițiile îmi reușeau, iar toată lumea era mulțumită de mine. Unul dintre maeștrii mei de luptă m-a sfătuit să încerc să urmez cursurile de yoga ținute de un profesor din Ucraina, un tip care studiase multă vreme în India. Și astfel mă duceam deseori în Ucraina la cursuri de perfecționare, iar în vara fiecărui an mergeam împreună cu un grup de la secția noastră sportivă timp de o lună și jumătate în India.

La optsprezece ani mă pregăteam să obțin diploma de instructor de yoga, însă nu-mi plăcea felul în care erau organizate lucrurile în școala noastră, mă certam deseori cu profesorul, care îmi spunea că eram un rebel și dacă nu mă dădea afară era doar pentru că mulți dintre băieți erau de partea mea.

Profesorul acela profita de pe urma multor elevi, punându-i, de pildă, să-i țină contabilitatea pentru o sumă de nimic, după care justifica totul prin discursuri ce țineau de filosofia yoga, dar după părerea mea oportuniste. Suportam toate aceste lucruri doar fiindcă aveam nevoie să obțin diploma aceea care mi-ar fi dat posibilitatea să-mi continui studiile în orice universitate de stat și astfel să evit serviciul militar obligatoriu. Visam să-mi deschid propria școală sportivă și să-i învăț yoga pe oamenii din orașul meu.

Visam, desigur. Deoarece cu puțin timp înainte de terminarea studiilor s-a întâmplat un lucru foarte urât: un băiat care făcea yoga cu noi a murit de infarct.

Multe persoane care practică yoga cred în lucruri care sunt departe de a fi reale. Profesorul povestea mereu despre oameni care după ani întregi de exerciții încep să zboare, să se preschimbe în diferite forme vitale, și mai spunea o grămadă de alte baliverne pe care eu nu le ascultam niciodată, cedându-le locul celorlalți din grupul meu, mai interesați de astfel de lucruri. Printre ei se afla și Serghei. Avea probleme cu inima încă de la naștere, trebuia să primească îngrijiri medicale, să fie supravegheat de doctori, însă profesorul meu îl făcuse să creadă că problema lui medicală putea fi rezolvată cu ajutorul exercițiilor. Serghei credea cu sinceritate că grava lui cardiopatie putea fi vindecată astfel. Am încercat de zeci de ori să-i explic că yoga nu putea vindeca nicio boală mai serioasă,

însă el nu voia să mă asculte, zicând că era doar o chestiune de exercițiu.

Într-o zi, Serghei a mers la o mare adunare a școlilor de yoga din Ungaria, iar la întoarcere, pe tren, a suferit un infarct și a murit. Mi-a părut rău, atâta tot, neavând cine știe ce legături cu el și nefiind prieteni apropiați, însă, potrivit felului meu de a vedea lucrurile, responsabil de moartea lui era profesorul nostru.

Până la urmă am ajuns să-i spun profesorului tot ce aveam pe suflet și așa ne-am certat. El m-a exmatriculat din școală și astfel n-am mai obținut diploma: în locul diplomei de instructor mi-a dat un fel de atestat de participare care îmi permitea să execut anumite discipline în public. Pe scurt, o bătaie de joc.

Toate astea s-au întâmplat primăvara, când Transnistria înflorea și părea o mireasă îmbrăcată în alb, plină de miresme și parfumuri.

Am stat o vreme să mă gândesc la ceea ce mi se întâmplase, după care am plecat la bunicul meu Nikolai în taiga. Mergeam împreună la vânătoare, construiam plase și labirinturi pentru a prinde peștii din fluviu, făceam saună și vorbeam despre viață.

Bunicul Nikolai trăia singur în pădure de la douăzeci și patru de ani și avea o înțelepciune aparte. Mi-a prins bine să stau cu el în perioada aceea.

•

Când m-am întors în Transnistria am dat o petrecere mare pe fluviu cu prietenii mei pentru a-mi serba ziua de naștere trecută deja de câteva luni. Am luat zece bărci, le-am umplut cu sticle de vin, cu pâine făcută de bunica lui Mel și unelte de pescuit, după care am pornit contra curentului spre un loc numit „Marea Picătură”.

Locul acela era renumit pentru frumusețea și liniștea lui și se afla la vreo cinzeci de kilometri de noi. Acolo, fluviul se lățea și forma o mulțime de lacuri lipite unele de celelalte în care apa era caldă și liniștită. Curentul aproape că nu ajungea deloc acolo, cu excepția perioadei când era umflat, din martie până la jumătatea lui aprilie în perioada aluviunilor. Ieșeam noaptea cu bărcile și aprindeam lanterna cea mare, sprijinind-o la suprafața apei: atrași de lumină, peștii-torpilă urcau la suprafață și atunci îi omoram cu un fel de ciocan de lemn cu mânerul lung, special făcut pentru acea metodă de pescuit. Unul ținea lanterna, în

timp ce altul lovea cu ciocanul, fiind important să facem totul în tăcere, deoarece cel mai mic zgomot sau mișcare puteau speria torpilele și pentru a le face să se întoarcă ne mai trebuiau alte câteva ore. Eu pescuiam cu Mel, deoarece nimeni nu voia să pescuiască cu el, fiindcă nu-și putea ține niciodată gura în momentele decisive.

Esențial era să nu-i permiți să dea cu ciocanul în pești: Mel era foarte puternic, dar nu stătea deloc bine cu precizia, de aceea odată s-a întâmplat să rateze peștele, dar nu și pe tovarășul său de pescuit, prietenul nostru Besa. Îi fracturase brațul, iar din ziua aceea nimeni nu-l mai voia pe Mel de coleg. Cu toții îl evitau, găsind scuze de felul: „Nu te supăra, dar eu stabilisem dinainte că merg la pescuit cu el, așa că găsește-ți alt tovarăș.

Văzând că nimeni nu-l voia, de obicei îl luam eu cu mine, pe riscul meu. De altfel, eram singurul care-l putea aduce la momentul potrivit pe linia de plutire.

•

Am avut parte de o călătorie foarte frumoasă pe fluviu până la Marea Picătură, vremea era grozavă, iar apa parcă fusese binecuvântată de Dumnezeu: deși înaintam contra curentului, nu opunea nici pic de rezistență. Motorul bărcii mele a funcționat în ziua aceea de minune și nu s-a oprit nici măcar o dată. Pe scurt, totul era perfect, ca într-o vedere poștală.

Îndată ce am sosit am luat prânzul, iar eu am cam exagerat puțin cu vinul și prin urmare am devenit prea bun, mai bun ca de obicei, astfel încât am acceptat, pentru a mia oară, să fac echipă cu Mel, care era fericit că nu-l lăsam la mal singur, cum se întâmpla adesea.

Eram atât de relaxat încât i-am dat permisiunea să țină ciocanul. „Permisiune” nu e chiar cuvântul potrivit: să zicem că el, așezându-se în barca mea și fără să mă întrebe nimic, mi-a luat din mână ciocanul, uitându-se la mine de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Eu n-am spus nimic, doar i-am arătat pumnul, dându-i de înțeles că dacă greșea avea s-o plătească cu vârf și îndesat.

Am pornit pe lacul nostru. Fiecare barcă avea lacul ei: trebuia să fim complet singuri, altfel, vânând torpilele din același lac, celelalte bărci ar fi rămas fără pradă căci o dată cu zgomotul primei lovituri peștii s-ar fi ascuns la fund.

Noaptea era frumoasă, cu un cer plin de stele și străbătut prin mijloc de o ușoară dâră albă care strălucea și se unduia: era magic. În depărtare se auzea vântul vuind pe câmpuri, iar din când în când șuierul său prelung și subțire ajungea aproape, ca și cum ar fi trecut printre noi. Mirosul apei se amesteca cu cel al pădurii și se transforma mereu, părea să aducă a frunze de salcâm și de tei, ca mai apoi să miroasă a mușchii de la malul râului. Broaștele își cântau serenadele în cor, iar din vreme în vreme câte un pește se ridica la suprafață, scoțând un zgomot aparte, un fel de *pleosc*! în apă. La un moment dat, din pădure au ieșit trei pui de cerb ca să se adape: lipăiau cu limbile lor mici după care strănutau, cum fac caii.

Mă simțeam ca și cum m-aș fi dizolvat în farmecul acela, astfel de clipe erau pentru mine printre cele mai prețioase din viață, iar dacă cineva m-ar fi întrebat ce cred că este raiul, i-aș fi răspuns cu siguranță că e un astfel de moment care dăinuie pe vecie.

Singurul lucru care mă împiedica să mă înalț cu toate simțurile spre intangibilele înălțimi cerești era prezența lui Mel: îndată ce mă uitam la el eram cuprins din nou de un acut simț al realității și îmi dădeam seama că, atâta vreme cât omul acela – acea pedeapsă pe care trebuia să o îndur prin însuși destinul meu – continua să-mi stea alături, mi-ar fi fost imposibil să mă eliberez întrutotul de grosolanele mele straie omenești.

— Mel, gura mică, altfel îți crăp țeasta cu ciocanul ăla… am zis eu vâslind încet ca să nu fac zgomot.

Mel era foarte concentrat; așezat în mijlocul bărcii, ținea ciocanul cu amândouă mâinile, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu-i scape.

Ajunși în mijlocul lacului, am scos o veche lanternă subacvatică. Am aprins lumina și am lăsat-o ușor-ușor să alunece în jos, aplecându-mă peste marginea bărcii. Se vedea frumos lumina aceea de sub apă, răspândindu-se până la câțiva metri adâncime, lăsând să se vadă o mulțime de detalii mărunte, pești care înconjurau lanterna făcându-i un fel de tur de onoare.

Mel stătea în picioare, cu ciocanul pregătit. Aștepta semnalul meu.

De obicei, sosirea peștelui-torpilă se manifesta sub forma unei mari umbre care venea de la fundul apei la lumină. Îndată ce-i

zăreai umbra trebuia să miști lanterna, să o tragi încet spre tine, fără zgomot, astfel încât peștele s-o urmeze fără să poată ajunge la ea. Când lanterna ajungea la suprafață și ieșea din apă, atunci era și punctul culminant: persoana cu ciocanul trebuia să țintească din toate puterile în locul unde fusese mai înainte lanterna pentru a lovi în plin peștele. Dacă întârziai chiar și o clipă, dacă peștele-torpilă reușea să atingă lanterna, atunci cobora imediat înapoi, deoarece torpilele sunt foarte fricoase și se tem de orice contact cu obiectele pe care nu le cunosc. De aceea, pentru a pescui peștele-torpilă prin această metodă, era nevoie de o sincronizare perfectă.

Priveam apa cu atenție, iar la un moment dat am văzut o umbră urcând spre noi, motiv pentru care am început să trag încet lanterna în sus cu o funie. În spatele meu, Mel a ridicat ciocanul pregătindu-se să lovească.

N-aveam nici cea mai mică îndoială: era o torpilă și înainta spre noi cu rapiditate. Trebuia doar să recuperez lanterna la timp.

Când o scosesem aproape în întregime afară și nu mai rămăsese în apă decât o mică parte, Mel a izbit cu ciocanul cu o forță atât de mare încât am auzit un șuierat în aer, de parcă mi-ar fi trecut un glonț pe la urechi.

— Iisuse, am strigat eu și abia dacă am reușit să-mi retrag la timp mâinile de pe lanterna pe care ciocanul lui Mel a lovit-o cu o forță necontrolată.

Lanterna s-a spart, iar lumina s-a stins deîndată. L-am auzit pe Mel oftând în întuneric:

— Băga-mi-aș, ce pește prost, am crezut că urcă mai repede...

Încă stătea deasupra mea, cu ciocanul în mână. Eu m-am ridicat în picioare, am apucat o vâslă și, fără să-i zic nimic, i-am dat una pe spinare:

— De ce? m-a întrebat el îngrozit retrăgându-se spre pupa bărcii.

— Fir-ar a dracului de treabă, Mel, ești un imbecil! Ce ți-a venit să lovești lanterna?

Am auzit de la mal vocile lui Gagarin, Ghighit și Besa.

— Ce s-a-ntâmplat? Ați luat-o razna? a întrebat Gagarin.

— Ce crezi că se-ntâmplă, nimic; numai că peștele e prea mare și nu reușesc să-l tragă în barcă, a răspuns cu ironie

Ghighit, care nu avea nici cel mai mic dubiu că retardatul de Mel stricase ca de obicei totul.

— Hei, Kolîma, a strigat Besa. Poți să-l omori pe loc, oricum niciunul din noi n-a văzut nimic, așa că o să putem spune că s-a înecat singur.

Eram nervos, însă în clipa aceea situația mă făcea să râd.

— Pornește odată motorul, ne-ntoarcem la mal, i-am zis lui Mel pe un ton răutăcios.

— Nu vrei să mai încercăm o dată? m-a întrebat el cu o notă de umilință în glas.

M-am uitat la el: pe întuneric, fața lui aducea cu a unui demon. I-am răspuns zâmbind:

— Da? Mai vrei o încercare? Și cu ce lanternă, mă rog, ai vrea tu să mai facem o încercare?

Pe mal toată lumea râdea.

•

Când am ajuns, Besa, care avea un fel de a glumi numai al lui, s-a uitat în barcă și a încuviințat:

— Exact cum îmi închipuiam, fraților! Ăștia doi au mâncat tot peștele singuri! Și ca să nu-l împartă cu noi l-au mâncat chiar crud!

Toată lumea se tăvălea pe jos de râs. Râdea până și Mel, numai eu eram puțin trist fiindcă presimțeam că ceva nou era pe cale să-mi schimbe viața, mă simțeam învăluit de un aer de schimbare.

Am petrecut pe cinste. Ceilalți pescuiseră torpile mari, pe care le-am curățat și le-am pregătit ca să le coacem în pământ. Cu toții mi se păreau însă puțin ciudați, ca și cum ar fi fost conștienți că ne pregăteam să traversăm o perioadă aparte care avea să ne schimbe pentru totdeauna. Vorbeam despre lucruri din trecut, fiecare povestea întâmplări din copilărie, iar ceilalți râdeau sau ascultau în tăcere, respectând atmosfera țesută în jurul povestirii.

Am stat în jurul focului toată noaptea, până în zori, privind cum scânteile și bucățile de cenușă devenite praf se înălțau în aer, amestecându-se cu nuanțele palide ale dimineții care aducea o altă nouă zi.

Eu râdeam și mai povesteam și eu câte o întâmplare, însă eram cuprins de un sentiment nou, asemănător unei triste nostalgii. Mă simțeam ca și cum aș fi avut dinainte un mare vid

spre care trebuia să fac primul pas și puteam privi înapoi pentru ultima oară ca să-mi pot aduce aminte tot ceea ce trăisem frumos și important.

După ce am băut vin, mâncând și vorbind până în zori, m-am dus în pădure să mă odihnesc. Am luat o pătură din barcă, am pus-o pe mine și m-am îndreptat spre arbuști, unde plutea o răcoare în aer ce parcă te alina. Prietenii mei erau răspândiți în jur, unii adormiseră în fața jarului aproape stins, Mel era întins de-a lungul potecii care ducea spre lacul unde ne lăsasem barca: era o cărare înnămolită, însă el dormea buștean, ținând în brațe o vâslă. Besa dădea târcoale cu o sticlă în mână, întrebându-i pe băieți dacă știa vreunul unde erau proviziile. Nimeni nu-i răspundea, nu fiindcă n-ar fi știut unde se aflau, ci pur și simplu deoarece erau într-un stadiu dezastruos.

În timp ce mergeam înfășurat în pătură, aveam un sentiment de dezgust, îmi amintesc că, deși eram beat și mergeam împleticit, mă gândeam că eram o gloată de bețivi mizerabili, în stare numai să facă necazuri și să se distrugă.

Îndată ce m-am întins pe jos m-a furat somnul. M-am trezit pe seară, la căderea întunericului. Prietenii mei mă strigau pe nume. Am deschis ochii și am rămas acolo, nemișcat. Simțeam cu și mai multă intensitate decât noaptea trecută că urma să mi se întâmple ceva în viață. Nu voiam să mă ridic, voiam să rămân în tufișuri.

•

Când ne-am întors acasă, am făcut saună. Am aprins focul în sobă și am ars câteva lemne, după care am pregătit crengi uscate de stejar și le-am pus în apă caldă pentru a le folosi la masaj. Am amestecat extractul de pin cu esența de tei și am pus amestecul aproape de sobă, pentru a parfuma aerul pe care urma să-l respir. Mi-am pregătit doi litri de ceai de măceș, tei, mentă și flori de cireș. Mi-am petrecut ziua relaxându-mă în saună, întins gol pe băncile de lemn care mă încălzeau treptat. Învăluit de aburul acela aromat, din când în când mai sorbeam din ceaiul fierbinte înghițituri mari, fără să-mi dau seama cât era de cald.

Noaptea am dormit fără să simt nimic, ca și cum aș fi căzut în gol. A doua zi m-am trezit și am ieșit din casă, am deschis cutia poștală ca să văd dacă era ceva înăuntru și am dat peste un mic bilețel de hârtie albă barat dintr-un colț în altul cu o linie roșie.

Scria că oficiul militar al Federației Ruse îmi cerea să mă prezint la control, având asupra mea actele personale. Adăugau că era pentru a treia și ultima oară când îmi trimiteau o astfel de invitație și că dacă nu mă prezentam în trei zile mă aștepta o sancțiune penală pentru, literalmente, „refuzul de a-mi face datoria față de patrie prin serviciul militar”.

Am crezut că hârtia respectivă era o prostie, o formalitate, ceva lipsit de importanță. M-am întors acasă, mi-am luat actele și, fără să-mi schimb nici măcar hainele, am plecat în papuci spre locul menționat, în partea cealaltă a orașului, unde se afla o veche bază militară rusească.

La intrare, le-am arătat biletul gărzilor, iar acestea mi-au deschis ușa fără niciun cuvânt:

— Unde trebuie să merg? l-am întrebat pe unul.

— Mergi drept înainte, oricum tot aia e... mi-a răspuns un soldat fără entuziasm și cu o plictiseală fățișă.

„Un idiot”, mi-am zis în sinea mea și m-am îndreptat spre un birou mare pe care scria „Secția recrutare și nou sosiți”.

Biroul era întunecos, nu vedeai aproape nimic înăuntru. În fundul camerei era o mică ferestruică în zid, un ghișeu în care se întrezărea o luminiță slabă, foarte gălbuie și tristă. Se auzea țăcănitul unei mașini de scris.

M-am apropiat și am zărit o femeie tânără, îmbrăcată în uniformă militară, care, așezată în fața unei mese, bătea cu o mână la mașină, iar în cealaltă ținea un pahar de ceai. Lua înghițituri mici și sufla des înăuntrul paharului ca să răcească ceaiul.

M-am sprijinit de tejghea și am băgat capul înăuntru: am văzut că pe genunchi, sub masă, femeia ținea deschis un ziar. Era un articol despre starurile muzicale rusești cu fotografia unui cântăreț care avea pe cap o coroană decorată cu pene de păun. M-am simțit și mai trist.

— Bună ziua, mă scuzați, doamnă, am primit asta, i-am zis eu întinzându-i biletul.

Femeia s-a întors spre mine și preț de o clipă m-a privit ca și când nu putea să-și dea seama unde se află și ce i se petrece. Nu mai încăpea îndoială că întrerupsesem un șir de gânduri și de vise personale. Cu o mișcare rapidă a luat ziarul pe care îl avea pe picioare și l-a pus cu susul în jos în spatele mașinii de scris, în așa fel încât să nu-l pot vedea. Apoi a lăsat jos paharul

cu ceai și, fără să se ridice sau să spună ceva, mi-a luat din mână foaia albă cu linie roșie. A privit-o o clipă, după care a întrebat cu o voce care părea să-i aparțină unei stafii:

— Actele?

— Care acte, ale mele? am întrebat eu cu stângăcie, scoțând din buzunar pașaportul și celelalte acte.

Ea m-a privit cu o umbră de dispreț, zicând printre dinți:

— Normal, că doar nu ale mele.

Mi-a luat actele și le-a pus într-un seif. Apoi a luat dintr-un dulap un formular și a început să-l completeze. M-a întrebat numele, prenumele, data și locul nașterii, adresa de reședință. Apoi a trecut la informații mai personale. După ce a întrebat câteva generalități despre părinții mei, m-a întrebat:

— Ai fost arestat vreodată, ai avut probleme cu legea?

— Hm, probleme cu legea eu n-am avut, însă ea se pare că a avut ceva probleme cu mine… Am fost închis de mai multe ori, nu-mi mai amintesc exact câte. Și am executat două pedepse în penitenciarul de minori.

După ce am pronunțat acele cuvinte, ea s-a schimbat. A rupt foaia pe care o completa și a luat alta, mai mare, străbătută dintr-un colț în altul de o linie roșie, ca aceea de pe biletul primit.

Am luat-o din nou de la capăt cu informațiile personale, dar de data asta și cu detaliile condamnărilor: numărul pedepselor, datele. Apoi sănătatea: bolile, vaccinurile, ba chiar m-a întrebat dacă consumam alcool sau droguri sau dacă fumam țigări. Și tot așa preț de o oră… Eu nu-mi mai aminteam cu exactitate datele condamnărilor, așa că le inventam pe loc, străduindu-mă să nimeresc cel puțin perioada, luna.

Când am terminat, am încercat să-i explic că trebuia să fie vreo greșeală la mijloc, deoarece eu nu puteam efectua serviciul militar, întrucât cerusem și obținusem o amânare de șase luni, timp în care promisesem să absolv o formă de învățământ și să mă înscriu la universitate. Dacă totul avea să meargă cum îmi propusesem, am adăugat eu, urma să deschid o școală de educație fizică pentru copii chiar acolo, la Bender.

Ea mă asculta. Fără să se uite la mine, lucru ce mă neliniștea. Apoi mi-a dat o foaie: pe ea scria că din clipa aceea eu eram proprietatea guvernului rus, iar viața mea era protejată de lege.

Nu reușeam să înțeleg ce voia să însemne exact lucrul acesta.

— Înseamnă că, dacă încerci să scapi, să-ți faci rău sau să te sinucizi, atunci vei fi judecat pentru daune aduse proprietății guvernului, mi-a zis ea pe un ton rece.

Deodată m-am simțit ca prins în cursă și totul în jurul meu a început să mi se pară mai apăsător și mai macabru decât înainte.

— Ascultă, mi-am ieșit eu din fire, mă doare undeva de legea voastră, eu sunt un criminal și cu asta basta. Dacă trebuie să merg la închisoare, merg, dar n-o să iau niciodată în mână armele nenorocitului tău de guvern...

Eram mânios la culme, iar când am început să vorbesc astfel m-am simțit brusc puternic, chiar mai puternic decât întreaga situație. Eram sigur, în întregime sigur, că aveam să reușesc să schimb mecanismul care trebuia să-mi regleze viața.

— Unde naiba e generalul vostru sau cum s-or numi autoritățile astea ale voastre? Vreau să văd unul, să vorbesc cu el, din moment ce cu tine nu mă înțeleg! am ridicat eu tonul, iar ea m-a privit cu aceeași față indiferentă de mai înainte.

— Dacă vrei să stai de vorbă cu colonelul, e aici, dar nu cred c-o să rezolvi ceva... Dimpotrivă, încearcă să nu-ți înrăutățești situația, te sfătuiesc să stai liniștit...

Era un sfat bun, dacă stau să mă gândesc bine. Era important ce spunea, sunt sigur de asta, îmi arăta o cale mai bună, însă în clipa aceea eram orbit.

Mă simțeam rău. Cum era posibil, îmi spuneam eu, ca de dimineață să fi fost liber, să am planuri pentru ziua respectivă, pentru viitor, pentru tot restul vieții, iar acum, din pricina unei foi de hârtie, să-mi pierd libertatea. Voiam să strig și să mă cert cu cineva, să-i las să vadă cât eram de mânios. Aveam nevoie de asta. Am întrerupt-o, strigându-i în față:

— Iisuse, Dumnezeule Binecuvântat de pe cruce! Dacă vreau să vorbesc cu cineva, vorbesc și gata! Unde pula mea e comandantul ăsta al vostru, general sau ce naiba o fi?

Ea s-a ridicat de pe scaun și m-a rugat să mă liniștesc și să aștept vreo zece minute așezat pe băncuță. M-am uitat în jurul meu și n-am văzut nicio băncuță. „Băga-mi-aș, uite unde am ajuns, aici sunt cu toții nebuni!”, mi-am zis în sinea mea în timp ce așteptam în întuneric.

Deodată s-a deschis o ușă și un soldat, un bărbat de vârstă mijlocie, m-a strigat pe nume.

— Nikolai, vino, colonelul te așteaptă!

Am sărit ca un arc și am început să alerg spre el, ca să plec cât mai curând din văgăuna aia nenorocită.

Am ieșit într-o mică piațetă împrejmuită de clădiri zugrăvite în alb, cu imagini de propagandă și panouri pe care erau desenate exercițiile pe care trebuiau să le execute soldații pentru a merge în grup. Am traversat piațeta și am intrat într-o clădire luminoasă, cu ferestre mari și zeci de flori în ghivece. În mijlocul florilor era o băncuță, iar lângă ea o scrumieră mare.

— Așteaptă aici, colonelul o să te cheme pe ușa asta. Poți să fumezi dacă vrei...

Soldatul era amabil, vorbindu-mi pe un ton foarte prietenos. Mă liniștisem și mă simțeam mai sigur, mi se părea că de data asta situația mea avea să se lămurească, iar vocea mea avea să fie ascultată.

— Mulțumesc, dragă domnule, însă eu nu fumez. Mulțumesc mult pentru amabilitate, am zis străduindu-mă să fiu cât mai amabil cu putință pentru a face impresie bună.

Soldatul m-a salutat și m-a lăsat singur. Am rămas acolo pe băncuță, ascultând zgomotele soldaților care ieșiseră în piațetă pentru exerciții. M-am uitat pe fereastră.

— Stânga, stânga, unu, doi, trei! urla disperat instructorul, un tânăr cu o uniformă militară impecabilă, care mărșăluia alături de un pluton de oameni ce nu păreau să-i împărtășească cheful pentru exerciții.

— Nikolai, poți să intri, fiule! m-a strigat o voce masculină groasă, care, în ciuda tonului amabil și aproape blând, avea în ea ceva fals, o melodie dușmănoasă de fundal.

M-am apropiat de ușă și am bătut cerând voie să intru:

— Înaintează, fiule, înaintează! mi-a zis cu o voce la fel de prietenoasă și caldă un bărbat solid și puternic care stătea așezat în spatele unui birou imens.

Am intrat, am închis ușa și am făcut câțiva pași spre el, după care m-am oprit brusc.

Colonelul avea în jur de cincizeci de ani și era foarte robust. Capul, tuns zero, era străbătut de două cicatrice lungi. Uniforma îi stătea strânsă pe trup, iar gâtul lui era atât de gros încât gulerul vestonului era întins la maximum, ca și cum ar fi fost pe punctul de a crăpa. Avea mâinile atât de mari încât unghiile de-abia i se mai vedeau, atât de afundate erau în carne. O ureche

crestată lăsa să se ghicească în el un profesionist de luptă sportivă. Fața îi părea copiată din manifestele sovietice de propagandă militară din timpul celui de-al doilea război mondial: trăsături grosolane, nas drept și gros, ochii mari și hotărâți. Pe piept, în partea stângă, avea înșirate câteva zeci de medalii.

„Iisus fie cu mine, omul ăsta e mai rău ca un zbir…” Deja începeam să-mi închipui cum se va sfârși întâlnirea noastră. Nu știam de unde să încep, mi se părea că n-am nicio șansă să reușesc să exprim în fața lui ceea ce trebuia să exprimi în fața unuia ca el.

Deodată, întrerupându-mi gândurile, el a deschis discuția primul, uitându-se într-un dosar care aducea cu acelea în care țin polițiștii informațiile secrete despre criminali.

— Îți citesc povestea, dragul meu Nikolai, și trebuie să spun că-mi placi din ce în ce mai mult. La școală n-ai mers cine știe cât, ba am putea spune chiar că nu prea ai mers, în schimb te antrenai la patru secții sportive simultan… Bravo, și eu am făcut mult sport când eram tânăr, învățatul e pentru proști, adevărații bărbați fac sport, se pregătesc să lupte… Ai făcut lupte, înot, maraton și tir… Bravo, ești un băiat foarte pregătit, cred că te așteaptă un viitor strălucit în armată… Există o singură problemă. Ia zi-mi, de ce ai avut două condamnări? Ai furat?

M-a privit drept în ochi, iar dacă ar fi putut mi-ar fi privit fix în creier.

— Nu, n-am furat nimic, eu nu fur de la oameni… Am bătut de vreo două ori niște persoane și am fost judecat pentru „tentativă de omor cu consecințe grave”.

— Nu-i nimic, nu-ți face griji… Și eu pe vremea când eram tânăr mă luam la bătaie, te înțeleg de minune! Oamenii au nevoie să-și cucerească spațiul lor în lume, să se definească pe ei înșiși, iar modalitatea cea mai bună e bătaia, acolo se vede cine valorează cu adevărat ceva și cine nu face nici cât o ceapă degerată…

Îmi vorbea de parcă se pregătea să-mi acorde un premiu. Eu eram nehotărât, nu mai știam ce să zic și nici cum să fac să-i explic că nu aveam nici cea mai mică intenție să execut serviciul militar.

— Ascultă, fiule, nu-mi pasă de trecutul tău în închisoare, de sancțiunile penale și de toate celelalte, pentru mine ești un băiat cumsecade, Hristos să te aibă în pază, și fiindcă îmi ești

simpatic o să-ți dau o mână de ajutor. Eu am notată aici toată viața ta, încă de când ai început să mergi la școală... a zis el punând dosarul pe masă și închizându-l, înnodând panglicile de pe margine. O să-ți dau două variante din care să alegi, lucru pe care-l fac numai în cazuri excepționale și numai pentru persoane la care țin cu adevărat. Te pot trimite în paza de coastă, la granița cu Tadjikistanul: o să faci carieră, iar dacă îți place să te cațeri pe munți, e locul ideal pentru tine. Altfel, te mai pot trimite la parașutiști, o școală pentru profesioniști: o să devii sergent după numai câteva luni și o să poți face carieră și aici, iar cu timpul poți intra în forțele speciale în ciuda trecutului tău. Armata o să-ți dea de toate: salariu, casă, prieteni și o ocupație de nivelul tău. Acum ce spui, unde ți-ar plăcea să mergi?

Mi se părea că ascult monologul unui nebun; spunea lucruri care n-aveau niciun sens pentru mine. Armata îmi dădea tot ceea ce eu deja aveam: cum puteam să-i explic că nu aveam nevoie nici de o ocupație, nici de prieteni, nici de salariu sau casă...

Mă simțeam ca atunci când urci din greșeală în trenul greșit și-ți dai seama dintr-odată că nu ai cum să-l mai întorci înapoi.

Am luat puțin aer în plămâni și am dat răspunsul:

— Sincer, domnule, eu nu vreau decât să mă întorc acasă!

El s-a schimbat brusc. Fața i s-a făcut roșietică, ca și când ar fi fost sugrumat de un om invizibil. Mâinile i s-au încleștat, iar ochii au căpătat o nuanță ciudată, care aducea de departe cu cerul de dinaintea unei furtuni.

Mi-a luat dosarul personal și mi l-a aruncat în față. Am reușit să-mi ridic la timp mâinile pentru a mă apăra de lovitură. Dosarul a ajuns în mâinile mele, s-a deschis, iar foile s-au răspândit prin toată camera, pe masă, pe pervazul ferestrei, pe podea.

Eu stăteam drept și nemișcat ca o statuie. El continua să mă privească cu ură. Apoi, ca din senin, a început să urle cu o voce cumplită, care mi-a părut brusc a fi adevărata sa voce.

— Nenorocitule! Vrei să putrezești în rahat? Atunci o să te las să putrezești în rahat. O să te trimit undeva de n-o să ai timp nici măcar să-ți dai jos pantalonii înainte să faci pe tine, și de fiecare dată când o să se-ntâmple asta o să-ți aduci aminte de mine, nerecunoscătorule! Vrei să te duci acasă? Atunci,

începând de azi, casa ta o să fie brigada de sabotori. Acolo o să înveți ce-i cu adevărat viața!

Striga la mine, iar eu stăteam acolo ca un stâlp, fără să mă mișc, în timp ce pe dinăuntru mă simțeam golit în întregime.

Ar fi fost mai bine să încasez lovituri de la zbiri, măcar atunci știam la ce să mă aștept, însă în situația asta totul îmi era necunoscut: eram cuprins de teamă, fiindcă nu știam nimic despre soldați, nu înțelegeam de ce trebuia să fac pe mine și mai ales nu reușeam să-mi amintesc ce anume erau sabotorii…

— Afară, afară de aici! mi-a zis el arătându-mi ușa.

Fără ca măcar să-l salut, m-am răsucit pe călcâie și am ieșit din biroul lui. Afară mă aștepta un soldat, care m-a salutat militărește.

— Sergent Glasgunov! Urmează-mă, tovarășe! a zis el cu o voce care aducea cu obturatorul unui Kalașnikov când trimite pe țeavă un glonte.

„Tovarăș cu tine e un câine puricos”, m-am gândit eu, dar am răspuns pe un ton umil:

— Mă scuzați, domnule sergent, pot folosi baia?

El m-a privit cu un aer mirat, dar nu m-a refuzat.

— Sigur, în capătul holului pe dreapta.

Am parcurs întreg traseul urmat de el, iar când am intrat în baie s-a oprit afară să mă aștepte.

În baie m-am urcat pe fereastra de sus și, fiindcă nu avea bare, am sărit jos fără probleme. Afară, în grădina din spatele biroului, nu era nimeni.

„Să ardă balamucul ăsta împuțit, eu mă duc acasă…”

Gândindu-mă la asta și la alte lucruri asemănătoare, m-am îndreptat spre ieșirea din bază. Acolo am fost oprit de un paznic. Era un soldat tânăr, poate de aceeași vârstă cu mine, foarte slab și cu un ochi ușor strabic.

— Actele!

— Nu le am la mine, am venit să vizitez un prieten…

Soldatul m-a privit suspicios.

— Atunci arată-mi permisul de a părăsi baza!

La auzul acelor cuvinte inima mi-a sărit din piept, căzându-mi la picioare. M-am hotărât să fac pe prostul:

— Ce permis, ce tot spui, deschide poarta, trebuie să ies…

M-am îndreptat spre poară, trecând de soldat, însă el a ațintit mitraliera asupra mea, strigând:

— Stai sau trag!

— Dă-te la o parte, i-am răspuns eu, apucând pușca de țeavă și smulgându-i-o din mâini.

Soldatul a încercat să-mi dea un pumn în față, dar m-am apărat cu patul puștii. Dintr-odată cineva din spate m-a lovit în cap: mi-am simțit picioarele moi și gura uscată. Am respirat de două ori adânc, iar la a treia încercare mi-am pierdut cunoștința.

•

M-am trezit câteva minute mai târziu. Eram întins pe jos și încercuit de soldați. Era și sergentul care urma să mă însoțească, era îngrijorat, se plimba în sus și-n jos zicându-le tuturor pe un ton de complot:

— Nu s-a întâmplate nimic, e totul în regulă, nimeni n-a văzut nimic, de el o să mă ocup eu.

Se vedea că-i era teamă să nu fie pedepsit pentru neatenția lui.

S-a apropiat de mine și mi-a dat un picior în coaste:

— Mai încearcă o dată, nenorocitule, și te omor cu mâna mea!

Mi-a mai dat câteva șuturi, apoi mi-a întins mâna și m-a ajutat să mă ridic în picioare. M-a însoțit într-un fel de casă cu bare la ferestre și ușa blindată. Semăna cu o închisoare.

Am intrat. Încăperea era slab iluminată, iar totul părea murdar și cenușiu, neîngrijit, abandonat. Era un coridor mic și îngust, cu trei uși blindate. În capătul coridorului și-a făcut apariția un soldat, unul care avea cel mult douăzeci de ani, puțin cam slab, cu trăsături blânde. Ținea în mână un mănunchi gros de chei de diferite dimensiuni pe care îl mișca în continuare scoțând un zgomot straniu, care în situația respectivă aproape că m-a făcut să plâng de tristețe și disperare. Cu una din cheile acelea soldatul cel tânăr a deschis o ușă, iar sergentul m-a pus să intru într-o cameră foarte mică și îngustă, cu o ferestruică cu gratii. De zid era lipit un pat de lemn.

Mă uitam la locul acela și nu-mi venea să cred. Așa, pur și simplu, dintr-o clipă în alta sfârșisem într-o celulă.

Sergentul i-a spus pe un ton foarte autoritar soldatului care era probabil un fel paznic:

— Dă-i să mănânce la cină la fel ca celorlalți și fii atent: e un tip violent... Nu te duce singur cu el la baie, ci trezește-l pe colegul tău și mergeți împreună; e periculos, a agresat un paznic de la intrare, încercând să-i fure mitraliera...

Soldatul cu cheile m-a privit îngrozit: se vedea că abia aștepta să mă încuie înăuntru.

Sergentul s-a uitat la mine și mi-a zis:

— Stai aici și așteaptă!

L-am privit la rândul meu fix în ochi, fără să-mi ascund ura:

— Ce pula să aștept, ce-nseamnă toate astea?

— Așteaptă sfârșitul lumii, idiotule! Dacă-ți spun să aștepți, așteaptă și nu mai pune întrebări! Eu hotărăsc aici ce anume să aștepți!

După ce a spus asta, sergentul i-a făcut semn soldatului să încuie ușa și a plecat cu un aer triumfător!

Înainte de a mă încuia, soldatul s-a apropiat și m-a întrebat:

— Cum te cheamă, băiete?

Vocea lui părea liniștită, lipsită de răutate.

— Nikolai, am răspuns eu încet.

— Stai liniștit, Nikolai, aici ești mai în siguranță decât cu ei… Odihnește-te, că în câteva zile te suie în trenul care-o să te ducă-n Rusia, la brigada unde-ai fost repartizat… Ți-au spus deja unde te trimit?

— Colonelul a zis c-o să fiu trimis la sabotori, i-am răspuns cu glas sfârșit.

El a făcut o pauză, după care m-a întrebat neliniștit:

— Sabotori? Iisuse Hristoase, dar ce rău i-ai făcut? Ce crimă ai săvârșit să meriți una ca asta?

— Am primit o educație siberiană, am răspuns eu în timp ce el închidea ușa.

virtual-project.eu